Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 23 Απριλίου 2023 • Ετος 15ο • Αρ. φύλλου 764* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,90

Τα κενά του οδικού χάρτη για τις διεθνείς κυρώσεις

Νέα ονόματα αναμένονται, ενώ η κυβέρνηση ετοιμάζει ως μέτρο εποπτική αρχή

Η παρουσία δύο Κύπριων στη λίστα των προσώπων στους οποίους η βρετανική και η αμερικανική κυβέρνηση επέβαλαν νέες κυρώσεις προκάλεσε ανησυχία γύρω από την αξιοπιστία της χώρας. Η κυβέρνηση πάντως έστειλε το μήνυμα μηδενικής ανοχής στις επαφές που είχε με τις δύο χώρες. Μία κίνηση που έχει ως στόχο και να αποτινάξει την καχυποψία για τον πολιτικό προσανατολισμό που θα ακολουθήσει η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη. Ήδη μελετάται από την κυβέρνηση η δημιουργία εποπτικής αρχής, η οποία θα ελέγχει λογιστές και δικηγόρους, ωστόσο, ερώτημα παραμένει αν αυτή τη φορά θα ενισχυθούν με εργαλεία οι θεσμοί ούτως ώστε να λειτουργούν ως Προμηθείς και όχι ως Επιμηθείς σε τέτοιες κρίσεις. **Σελ. 4**

Αχίλλειος πτέρνα για τον Ερντογάν η βυθισμένη λίρα

Οι μεγάλες οικονομικές αναταράξεις με τον εξανεμισμό των καταθέσεων λόγω της ελεύθερης πτώσης της λίρας και την αχαλίνωτη ακρίβεια, καθώς ο πληθωρισμός φτάνει στο 50,51% σε ετήσια βάση, πιέζουν έντονα πλέον όχι μόνο τη μεσαία τάξη, αλλά και τα εργατικά στρώματα, που είχαν βελτιώσει τη θέση τους τα προηγούμενα χρόνια στην Τουρκία και αυτή η βυθισμένη λίρα ίσως να αποτελεί την αχίλλειο πτέρνα του Τούρκου Προέδρου Ταγίπ Ερντογάν. Ο μέσος όρος των εννέα τελευταίων δημοσκοπήσεων δίνει στον Κεμάλ Κιλιτσντάρογλου προβάδισμα 4,5 μονάδων έναντι του Τούρκου προέδρου. **Σελ. 21**

Τα κρυφά χαρτιά στο εκλογικό καρέ

Τα εναλλακτικά σενάρια

Οι προγραμματικές εξαγγελίες των κομμάτων, τα ψηφοδέλτια Επικρατείας και οι χειρισμοί τους κατά τις διερευνητικές εντολές. Κυρ. Μητσοτάκης, Αλ. Τσίπρας και Ν. Ανδρουλάκης εισέρχονται στην τελική ευθεία της προεκλογικής περιόδου. **Σελ. 17**

Νέα δεδομένα στην αγορά γάλακτος

Τέσσερις παίκτες σε αγορά 61 εκατ. – Αναπροσαρμογή των μεριδίων

Νέες ισορροπίες στην αγορά φρέσκου γάλακτος εκτιμάται ότι θα δημιουργήσει η είσοδος νέου «παίκτη», της γαλακτοβιομηχανίας Αλάμπρα. Σύμφωνα με τις μετρήσεις Φεβρουαρίου, η αξία της αγοράς γάλακτος τους τελευταίους 12 μήνες ανέρχεται γύρω στα 61 εκατ. ευρώ. Στην κατηγορία υπήρχαν έως τώρα τρεις μόνο «παίκτες». Το μεγαλύτερο μερίδιο κατέχει η γαλακτοβιομηχανία Χαραλαμπίδης Κρίστης, με ποσοστό λίγο πιο κάτω από το 20% βρίσκεται το φρέσκο γάλα Λανίτης, ενώ μονοψήφια ποσοστά γύρω στο 3% αναλογούν στη γαλακτοβιομηχανία ΑΧΝΑΓΑΛ. **Οικονομική, σελ. 3**

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΔΙΠΛΑΡΟΣ

Δεν κάνω εκπτώσεις στις αρχές και αξίες της παράταξης

Ο υποψήφιος αναπληρωτής πρόεδρος στον ΔΗΣΥ Ευθύμιος Δίπλαρος λέει σε συνέντευξή του πως αυτό που θεωρεί ότι τον διαφοροποιεί από τους ανθυποψηφίους του είναι η ικανότητά του να συνθέτει τις διάφορες απόψεις για να φτάνει σε άμεσες λύσεις. Προσθέτει πως ο εκσυγχρονισμός του κόμματος είναι αναγκαίος και μεγάλο στοίχημα η πλήρης ανασυγκρότηση της παράταξης. **Σελ. 7**

ΕΚΛΟΓΕΣ ΔΗΣΥ

Ξ. Κωνσταντίνου και Μ. Πελεκάνος στην «Κ»

Η Ξένια Κωνσταντίνου και Μάριος Πελεκάνος, υποψήφιοι για τη θέση του αντιπροέδρου στον ΔΗΣΥ εξηγούν στην «Κ» σε ποια ιδεολογική τάση του ανήκουν και παίρνουν θέση για το ευαίσθητο θέμα του μεταναστευτικού. **Σελ. 9**

CHATGPT

ΑΕΙ: Στο μικροσκόπιο η τεχνητή νοημοσύνη

Το ChatGPT δεν θεωρείται κάτι το αρνητικό, όμως θα πρέπει να χρησιμοποιείται με τρόπο που να διασφαλίζεται η ποιότητα στην εκπαίδευση, λένε ακαδημαϊκοί στην «Κ». **Σελ. 10**

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ ΤΖΑΚΙΑ

Για δεκαετίες με θέση σε Βουλή και αξιώματα

Πολιτικές οικογένειες για δεκαετίες κυριαρχούν στον πολιτικό βίο της χώρας. Βουλευτικές έδρες, υπουργεία και αξιώματα από γενιά σε γενιά. **Σελ. 16**

ΑΛΕΞΗΣ ΓΕΩΡΓΟΥΛΗΣ

Πρωταγωνιστής σε σήριαλ τρόμου

Ποιο είναι το παρασκήνιο της καρμικής σύγκλισης των δύο (παρ' ολίγον) πολιτικών μηχανικών με το ίδιο όνομα και το ίδιο έτος γεννήσεως Αλέξη Τσίπρα και Αλέξη Γεωργούλη; **Σελ. 20**

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Οι τουρκικές εκλογές λίγα αλλάζουν

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι αισιόδοξοι ούτε με τον Ερντογάν, ούτε με τον Κιλιτσντάρογλου για εξελίξεις στο άμεσο μέλλον στο Κυπριακό. Το Κυπριακό και η επίλυσή του δεν περιλαμβάνονται στις προτεραιότητες της Τουρκίας. **Σελ. 3**

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ

Εσωτερικοί «φράχτες» στην Ε.Ε.

Στην τελική ευθεία επιχειρούν να βάλουν ξανά οι Βρυξέλλες την προσπάθεια για μια συνολική μεταρρύθμιση του πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ενωσης για το άσυλο και τη μετανάστευση μετά την έγκριση την περασμένη εβδομάδα από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. **Σελ. 6**

ΑΔΕΙΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Αλλαγές στις επενδυτικές βίζες

Οι αναθεωρήσεις των κριτηρίων, που έγιναν αυστηρότερα, πέρασαν από το Υπουργικό Συμβούλιο την Παρασκευή και τίθενται σε ισχύ από τον επόμενο μήνα. Αύξηση των οικονομικών απαιτήσεων για τις άδειες παραμονής. **Σελ. 8**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Η εικόνα μας

Χρειάζεται πάρα πολύ μεγάλη προσοχή από την κυβέρνηση, αλλά και από όλα εκείνα τα πρόσωπα και επαγγελματίες που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο δραστηριοποιούνται στον χρηματο-οικονομικό τομέα, αλλά και σε συναφείς συμβουλευτικές επιχειρήσεις, ώστε η χώρα να αποσείσει κάθε υπόνοια, οπόθεν κι αν προέρχεται, ότι είναι περίεργος προορισμός για πρόσωπα με διεθνή ανυποληψία και ποινικά ελέγξιμα. Η κυβέρνηση οφείλει να προστατεύσει πάση θυσία την εικόνα της χώρας με πράξεις ουσίας, όπως οφείλει να φροντίζει συνεχώς και για τη δική της.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ»

ΕΚΔΟΣΗ

Η Σκιά του Οδυσσέα

Στο νέο βιβλίο της Άρτεμις Ευαγόρου «Η Σκιά του Οδυσσέα» ο ομηρικός Οδυσσέας από ήρωας γίνεται άνθρωπος. Όπως λέει η ίδια, στο βιβλίο της γίνεται μια απόπειρα αποκαθήλωσης του Οδυσσέα, ωστόσο γίνεται με «συμπόνια και κατανόηση». **Τέχνες, σελ. 3**

ΒΙΒΛΙΟ

Να προστατευτεί η μεσαία τάξη

Τα τελευταία χρόνια η ποιότητα της δημοκρατίας έχει επιδεινωθεί, με τις φωνές που θέλουν τον καπιταλισμό να είναι καλύτερος χωρίς δημοκρατία, όπως και η δημοκρατία χωρίς καπιταλισμό, να πυκνώνουν. Ο Μάρτιν Γουλφ, οικονομικός αρθρογράφος, στο βιβλίο του «Η κρίση του δημοκρατικού καπιταλισμού» αναλύει τι πήγε στραβά και υποβάλλει προτάσεις ώστε ο δύσκολος γάμος της δημοκρατίας με τον καπιταλισμό να γίνει ανθεκτικότερος. **Τέχνες, σελ. 1**

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / *Γράφει ο* **ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Επιστολική Διπλωματία

«Τόσα χρόνια δίπλα στον μακαρίτη τον Ουίλσον κάτι μάθαμε κι εμείς, κοπέλες». «Τουτέστιν;». «Τουτέστιν θα ακολουθήσουμε την οδό της επιστολικής διπλωματίας. Αφενός επειδή scripta manent κι αφετέρου επειδή έχουμε ιστορική ευθύνη να τοποθετηθούμε ως αστική Λευκωσία. Δείτε τι γίνεται τις τελευταίες ημέρες... Κυρίες υπεράνω πάσης υποψίας -όπως π.χ. η Σταυρούλα Σταύρου, η Σπυρούλα Σπύρου και η Ανδρούλα Ανδρέου- καλούνται αίφνης να αποδείξουν ότι δεν είναι ελέφαντες!».

Η ιστορία θυμίζει κρύο καλαμαρίστικο ανέκδοτο για τους Κυπραίους, με το όνομα στο τετράγωνο να συνιστά τεκμήριο αναξιοκρατίας. Πόσο τυχαίο είναι ότι μετά τον Γιαννάκη Γιαννάκη, με τα δημιουργικά μαθηματικά, μας προέκυψε ο Μιχαλάκης Μιχαήλ με τη δημιουργική βιογραφία; «Διορισμοί σε θέσεις φιλέτα, με πτυχία της πλάκας και ετήσια εισοδήματα που αγγίζουν ή ξεπερνούν τις 100.000 ευρώ. Pas mal, κοπέλες...» σχολίασε η Ιουλία. «Ο αμετανόητος Κυβερνητικός Εκπρόσωπος πάλι μας πληροφόρησε ότι δεν υπήρξε κάτι μεμπτό στον διορισμό του Μιχαλάκη, καθώς τηρούσε τα τρία βασικά κριτήρια: να μην έχει φορολογικές οφειλές, να έχει καθαρό μητρώο και να κατέχει πτυχίο».

Το σερί Γιαννάκη - Μιχαλάκη έδωσε στην Ιουλία την ιδέα να απευθυνθεί μέσω επιστολής στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, με την οποία θέτει τον εαυτό της στη διάθεσή του. «Στη διάθεσή του για ποιο πράγμα;» τόλμησε να υποβάλει το βαθύ φιλοσοφικό ερώτημα η Καλαμαρού. «Για οτιδήποτε! Από τη στιγμή που πληρώ και τα τρία κριτήρια του Λετυμπιώτη, δηλώνω έτοιμη να θυσιαστώ κι εγώ για το καλό της πατρίδας. Αν και δεν είμαι αφελής, κοπέλες... Γνωρίζω ότι η μέγιστη αξία στη βραχονησίδα είναι μία: Επάγγελμα Λουκία! Τουτέστιν να καταλαμβάνεις κυβερνητικές θέσεις με αλλεπάλληλους διορισμούς χωρίς ούτε ένα διάλειμμα, έτσι για τους τύπους». «Τύπου Λουκία Χριστοδούλου, παντός καιρού, αντικαταστάτρια Μιχαλάκη στην ΕΔΥ;» ρώτησε η Ευγενία, καθότι κάτι τέτοια δεν τα πιάνει με την πρώτη. «Αυτό!».

Βουλωμένο γράμμα διάβασαν στο Προεδρικό. Η επιστολή παραδόθηκε ιδιοχείρως και έφερε την υπογραφή της Ιουλίας Παλαιολόγου Ουίλσον.

«Εξοχότατε Πρόεδρε, ποιος να ξέρει στο βλέμμα Του πίσω τι κρύβει ο Θεός για μας; Το ερώτημα είναι βεβαίως ρητορικό, πλην όμως το θέτω καθότι ουδείς γνωρίζει πλέον τι μας ξημερώνει. Εν όψει της κρισιμότητας των στιγμών λοιπόν και λαμβάνοντας υπόψιν τους διορισμούς της Κυβέρνησης που θυμίζουν τον τάφο του Αγίου Νεοφύτου (όλοι οι καλοί χωράνε) θέτω τον εαυτό μου στη διάθεσή σας. Τα προσόντα τα τηρώ και με το παραπάνω. Δεν θα αναφερθώ φυσικά σε φορολογικές οφειλές, γιατί στον κύκλο μας δεν συζητάμε ποτέ για λεφτά. Θα πω μόνο ότι έχω καθαρό ποινικό μητρώο (μία φορά μόνο έκλεψα σε ποκεριζέ στο Πολύδροσο της Κακοπετριάς) και κατέχω τον πιο σπουδαίο τίτλο σπουδών: έχω αποφοιτήσει με άριστα από το Μεγάλο Πανεπιστήμιο Της Ζωής».

Σφράγισε η Ιουλία το βουλοκέρι κι έδωσε στη Ρωσίδα το γράμμα για να το παραδώσει στον Βίκτωρα. «Καλά, προς τι η τόση επισημότητα;» έριξε το φαρμάκι της η σιεροκουτάλα η Κούταλου. «Πρόκειται για ιδεοθύελλα, ανόητη» σήκωσε το γάντι η χήρα. «Τουτέστιν;». «Τουτέστιν, κάποιες ιδέες για το σουλούπωμα του Προεδρικού Μεγάρου τώρα που έφυγε ο γίγαντας του ευρωπαϊκού πολιτισμού». «Μιλάς με γρίφους, γερόντισσα» την προκάλεσε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού.

«Πήγε ο Νίκαρος με την Άντρη στην Ακολουθία του Επιταφίου στον Πειραιά και ο Μητροπολίτης Σεραφείμ εξέφρασε την ευγνωμοσύνη του για τη μεγάλη προσφορά του Τέως Προέδρου στο Γένος και στον ευρωπαϊκό πολιτισμό!». «Ο Αναστασιάδης προσέφερε στον ευρωπαϊκό πολιτισμό;». «Έκανε ό,τι μπορούσε, μάνα μου». «Όπως;». «Έκανε την αίθουσα εκδηλώσεων μπουζουξίδικο, αλλά για καλό σκοπό». «Του τύπου το ζεϊμπέκικο της φιλανθρωπίας;». «Ακριβώς! Το θέμα τώρα είναι, αφού σκαλίσαμε τις οδυνηρές μνήμες, να γίνουμε -αν μη τι άλλο- χρήσιμες και παραγωγικές».

«Εξοχότατε Πρόεδρε, αυτό το λιθάρι του Τέως στον πολιτισμό μήπως να το ξεριζώσουμε να πάει στο διάολο; Αφού ξεκίνησε η Φιλίππα την ανακαίνιση του επάνω ορόφου, ας τους στείλει και στην κάτω αίθουσα για μερικά κουτσοδούλια. Μια ιδέα είναι να αλλάξει π.χ. εκείνο το φριχτό μάρμαρο, να μπει καμιά κουρτίνα της προκοπής και οι πίνακες στους τοίχους να μην είναι πλίνθοι και κέραμοι ατάκτως ερριμμένα. Γενικώς, κύριε Πρόεδρε, αφού η αξιοκρατία αποδείχτηκε πως δεν είναι το πιο δυνατό χαρτί της κυβέρνησής σας, επενδύστε στην καταπολέμηση της κακογουστιάς. Το καρέ και εγώ προσωπικά είμαστε στη διάθεσή σας. Μετά τιμής, Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον».

Υγ. 1 Είναι κάποια γεγονότα που προσφέρονται για πλάκα και κάποια άλλα που είναι απλώς για κλάματα. Όπως η ανάρτηση στον επίσημο λογαριασμό του υφυπουργείου Πολιτισμού, την περασμένη Πέμπτη, η οποία παρατίθεται επί λέξει: «Ο Υφυπουργός Πολιτισμού Μιχάλης Χατζηγιάννης παρευρέθηκε χθες βράδυ στα γενέθλια του προέδρου του ΔΗΚΟ Νικόλα Παπαδόπουλου. Ο Υφυπουργός επεφύλαξε μια ιδιαίτερη έκπληξη στον πρόεδρο τραγουδώντας του τα χρόνια πολλά στο πιάνο αλλά και άλλα αγαπημένα τραγούδια. Ο Πρόεδρος του ΔΗΚΟ έσβησε τα κεράκια στην εντυπωσιακή τούρτα γενεθλίων του έχοντας στο πλευρό του την αγαπημένη του σύζυγο, Γιώτα Παπαδοπούλου, στενούς συνεργάτες και φίλους. Νικόλας και Γιώτα Παπαδοπούλου έκλεψαν τα βλέμματα με το χορό που χάρισαν για λίγο στους καλεσμένους τους, με αυτούς να χειροκροτούν με ιδιαίτερο ενθουσιασμό. #happybirthday #nikolaspapadopoulos #υφυπουργόςπολιτισμού».

Υγ. 2 Κάποιο καμπανάκι κτύπησε προφανώς και η ανάρτηση «κατέβηκε» άρον άρον. Πρόλαβε όμως να κυκλοφορήσει, ως screenshot, σε κινητά τηλέφωνα και στο διαδίκτυο. Άλαλα τα χείλη των ιθαγενών! Και των χαρτοπαικτριών επίσης... #γιατατεράτσια.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»

23.4.1933

ΑΝΘΡΑΚΩΡΥΧΟΙ: Επειδή οι ανθρακωρύχοι της Αγγλίας δεν διαβάζουν με την δέουσαν προσοχήν τας επιγραφάς και τας προειδοποιήσεις αι οποίαι είνε ανηρτημέναι εις τας εισόδους των ανθρακωρυχείων, ο ιδιοκτήτης ενός τοιούτου εις το Γιορκσάιρ εγκατέστησεν εις την είσοδον του κυριωτέρου φρέατος ένα γραμμόφωνον μετά μεγαφώνου. Το μηχάνημα, κατά τας ώρας της καταβάσεως των εργατών, τίθεται εις λειτουργία και διαλαλεί τας ακολούθους φράσεις: «Εμπρός! Εμπρός! Εδώ η διεύθυνσις. Να είστε προσεκτικοί! Επιθεωρήσατε τις τσέπες σας διά να βεβαιωθήτε αν έχετε σπίρτα. Ελέγξατε την λειτουργίαν της λυχνίας σας. Κρεμάσατέ την εις μέρος ασφαλές. Μη αρχίζετε εργασίαν εις μίαν στοάν προτού στερεωθούν καλώς τα τοιχώματά της. Φροντίζετε διά τα άλογά σας», κ.λπ. κ.λπ. Μετά την εφαρμογήν του νεωτερισμού τούτου, διεπιστώθη σημαντική μείωσις του αριθμού των δυστυχημάτων και ο Αγγλος υπουργός Εργασίας σκέπτεται να γενικεύση το μέτρον.

ΕΥΤΥΧΗΣ: «Η φιλία μας μετά της Ελλάδος εξελίσσεται υπό πνεύμα ειλικρινείας, αι δε χώραι έχουν ακλόνητον πίστιν εις την σταθερότητα της φιλίας των αυτής. Αναχωρών διά τας Αθήνας επί τω σκοπώ της εξευρέσεως μέσων προς προσαρμογήν των οικονομικών μας συνθηκών με την σημερινήν κατάστασιν, λογίζομαι ευτυχής δυνάμενος να στηριχθώ επί μιας τοιαύτης φιλίας. Αισθάνομαι συγχρόνως βαθείαν συγκίνησιν και μεγάλην ευχαρίστησιν επισκεπτόμενος την χώραν αυτήν, την έχουσαν τόσο ένδοξον παρελθόν και τόσον λαμπρόν μέλλον» [Τζελάλ βέης, υπουργός Εθνικής Οικονομίας της Τουρκίας].

ΑΥΞΗΣΗ: Την έντονον προσπάθειαν της Αγροτικής Τραπέζης προς αύξησιν της καλλιεργείας των δημητριακών εβοήθησε σπουδαίως η κατάστασις και ιδίως η τελευταία βροχή, που υπήρξε γενική και λίαν ευεργετική καθ' όλην την χώραν. Κατά τους ειδικούς, άλλος κίνδυνος της εσοδείας εκ του καιρού δεν υφίσταται, πλην της χαλάζης και αυτός όμως, εάν επέλθη, μόνον τοπικάς ζημίας δυνατόν να επιφέρη.

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Τρία πουλάκια κάθονταν στην Πινδάρου

Υπό τις παρούσες συνθήκες -και με το βεβαρημένο πρόγραμμα της ινφουενσερ προέδρου, που τρέχει τα καθήκοντά της στη Βουλή και ταυτόχρονα πρωταγωνιστεί σε ταινίες μικρού μήκους στο ινσταγκραμ- η θέση του αναπληρωτή προέδρου του ΔΗΣΥ γίνεται σημαντική όσο ποτέ προηγουμένως και η κατάσταση μπορεί να συνοψισθεί ως εξής: Τρεις λαλούν και δυο χορεύουν!

Βασικά οι τρεις υποψήφιοι για τη θέση του αναπληρωτή προέδρου «λαλούν» διάφορα, τα οποία συνήθως αρχίζουν από «θα», ενώ οι δύο πρώην πρόεδροι του κόμματος σέρνουν τον χορό στο παρασκήνιο, φιλοδοξώντας να ενισχύσουν τον δικό τους σκιώδη ρόλο στα τεκταινόμενα.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Το έξυπνο πουλί από τη μύτη πιάνεται (παροιμία).

Το άλλο που ταιριάζει γάντι είναι οι στίχοι «Τρία πουλάκια κάθονταν στου Διάκου το ταμπούρι... το τρίτο το καλύτερο μοιρολογάει και λέει...» και βασικά όλα λένε «ψηφίστε εμένα, δεν είμαι ασχημόπαπο, είμαι κύκνος, δεν είμαι μπούφος, είμαι η σοφή κουκουβάγια».

Μιλώντας για πουλιά μου ήλθε στο μυαλό η περιβόητη και μυστηριώδης ανάρτηση του Αβέρωφ Νεοφύτου -συνοδευόμενη από φωτογραφία στην οποία κάθεται περιτριγυρισμένος από κοτοπουλάκια- με την αινιγματική λεζάντα «η αλεπού έξυπνα και πονηρά, τα πουλάκια πιάνει και γελά». Προφανώς κανείς δεν είχε πει στην αλεπού της Αργάκας - και αλεπού της καρδιάς μας- πως γελά καλύτερα το πουλάκι που γελά τελευταίο. Και πως, ωιμέ, το έξυπνο πουλί από τη μύτη πιάνεται.

Τώρα, ποιος από τους τρεις (Δίπλαρος, Σοφοκλέους, Σαμψών) είναι η κουκουβάγια και ποιος ο μπούφος είναι ένα ερώτημα που σηκώνει μεγάλη συζήτηση. Το ελαφρύ προβάδισμα που δίνουν στον Δίπλαρο οι δημοσκοπήσεις δείχνει πως η επικρατούσα τάση στον Συναγερμό στην παρούσα φάση είναι η Λαϊκή Δεξιά -και ενίοτε λαϊκίζουσα- με όσα αυτό συνεπάγεται για το μέλλον του κόμματος. Ο Σοφοκλέους εκφράζει την αστική φιλελεύθερη μερίδα της παράταξης, ενώ ο Σαμψών την πιο... συντηρητική -έως θρησκόληπτη- εθνικοφροσύνη.

Πάντως, ως ΜΜΕ παλεύουμε για έναν ΔΗΣΥ-beautiful people: Αννίτα, Δίπλαρος, Σάββια, Πελεκάνος, και αναμένουμε με αγωνία τη νέα προκήρυξη στο φέισμπουκ από την αντιεξουσιαστική γιάφκα του Ερυθρού Σταυρού Λευκωσίας

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης για πολλούς και διάφορους λόγους ενδιαφέρεται έντονα για τις εκλογές στον Συναγερμό. Λέτε να πάει να ψηφίσει κιόλας; Μάλλον όχι γιατί τώρα που το θυμήθηκα θα βρίσκεται στο Λονδίνο για την ενθρόνιση του βασιλιά Καρόλου, ακόμη ένα κτύπημα κάτω από τη ζώνη μετά το ΕΡΡ για την πρόεδρο - ινφλουενσερ. Αν πάρει και τον Χατζηγιάννη μαζί του προτείνουμε να αφιερώσουν στον Κάρολο το τραγούδι του Πασχάλη «Γυμνός ο βασιλιάς».

Κατηγορούμενος για σοβαρές εγκληματικές ενέργειες, για τον οποίο υπήρχε και αίτημα για έκδοσή του στις ΗΠΑ, εξαφανίστηκε μέσω Κατεχομένων αφού το δικαστήριο του είχε δώσει τη δυνατότητα να παραμείνει ελεύθερος μέχρι τη δίκη. Μη θυμώνετε, Αμερικανάκια μου. Αν μας βοηθήσετε να λύσουμε το Κυπριακό δεν θα υπάρχουν πια Κατεχόμενα ώστε να εξαφανίζονται από εκεί διάφοροι εγκληματίες. Σωστά;

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νικόλαου Σαριπόλου 2 & Λεωφ. Λυκαβητού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Δύσκολη τουρκική εξίσωση για Κυπριακό

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι αισιόδοξοι ούτε με τον Ερντογάν, ούτε με τον Κιλιτσντάρογλου για εξελίξεις στο άμεσο μέλλον

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Δύσκολη εξίσωση για το Κυπριακό, σε κάθε περίπτωση και με οποιονδήποτε νικητή στις εκλογές της Τουρκίας, διαβλέπουν κύκλοι στην έδρα της Ε.Ε., θεωρώντας ότι κανείς εκ των δύο βασικών υποψηφίων, Ταγίπ Ερντογάν και Κεμάλ Κιλιτσντάρογλου, δεν έχει στην ατζέντα των προτεραιοτήτων του την επίλυση του Κυπριακού. Όπως λέει στην «Κ» άριστα ενημερωμένη πηγή, «είτε ο κ. Ερντογάν παραμείνει στην προεδρική καρέκλα, είτε ο κ. Κιλιτσντάρογλου τον εκτοπίσει, η προοπτική δρομολόγησης εξελίξεων στο Κυπριακό, μέσω και της Ε.Ε., δεν είναι ορατή τουλάχιστον στο άμεσο, προβλεπτό μέλλον». Κάτι που εκ των πραγμάτων περιορίζει τη δυνατότητα υλοποίησης της προσπάθειας της Λευκωσίας, η οποία προσβλέπει άμεσα και χωρίς καθυστέρηση σε μια νέα πρωτοβουλία στο Κυπριακό, με ενεργότερη εμπλοκή της Ε.Ε.

Σκιαγραφώντας τις προτεραιότητες των δύο βασικών υποψηφίων, Ερντογάν και Κιλιτσντάρογλου, η ίδια ευρωπαϊκή πηγή ήταν αρκούντως διαφωτιστική:

• Εάν εκλεγεί ο Κεμάλ Κιλιτσντάρογλου, σημείωσε, εκτιμάται ότι θα δρομολογήσει άμεσα σημαντικές αλλαγές στο εσωτερικό της Τουρκίας, με πρώτιστο στόχο «να καθαρίσει την αυλή του». Στο πλαίσιο αυτό, ο κ. Κιλιτσντάρογλου αναμένεται να προβεί σε εκ βάθρων αναδιάρθρωση του ελεγχόμενου από τον Ερντογάν τουρκικού στρατού. Θεωρείται ακόμη βέβαιο στην έδρα της Ε.Ε. ότι ο κ. Κιλιτσντάρογλου θα προβεί σε «δικαστική μεταρρύθμιση», καθώς ως γνωστόν, το καθεστώς Ερντογάν ελέγχει και τη δικαστική εξουσία.

Επιπλέον, σημαντικό κομμάτι της ενέργειας του ηγέτη του κοσμικού, κεντροαριστερού Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος (CHP), θεωρείται ότι θα αφιερωθεί στην οικονομία, στον πληθωρισμό και στο καθεστώς της χειραγωγούμενης σήμερα Κεντρικής Τράπεζας της Τουρκίας. Παράλληλα με τις κινήσεις που εκ των πραγμάτων αναμένεται να κάνει ο Κεμάλ Κιλιτσντάρογλου για να αποφύγει περιπέτειες εκ των έσω στη διάρκεια μιας ενδεχόμενης διακυβέρνησής του, εκτιμάται ότι θα επιχειρήσει και κάποια ανοίγματα προς την Ε.Ε., με φόντο τις δημοκρατικές ελευθερίες και το κράτος δικαίου, που εξακολουθούν να μονοπωλούν την πρώτη γραμμή της ημερήσιας διάταξης των ευρωτουρκικών σχέσεων.

«Είτε ο κ. Ερντογάν παραμείνει στην προεδρική καρέκλα, είτε ο κ. Κιλιτσντάρογλου τον εκτοπίσει, η προοπτική δρομολόγησης εξελίξεων στο Κυπριακό, μέσω και της Ε.Ε., δεν είναι ορατή τουλάχιστον στο άμεσο, προβλεπτό μέλλον» λέει στην «Κ» άριστα ενημερωμένη πηγή.

Το Κυπριακό και η επίλυσή του δεν περιλαμβάνονται στις προτεραιότητες της Τουρκίας και των δύο βασικών υποψηφίων για την προεδρία της χώρας, Ταγίπ Ερντογάν και Κεμάλ Κιλιτσντάρογλου, στις εκλογές της 14ης Μαΐου.

Στο πλαίσιο αυτό, κύκλοι στις Βρυξέλλες προσδοκούν ότι ο κ. Κιλιτσντάρογλου «θα μπορούσε ίσως» να ικανοποιήσει κάποια αιτήματα της Ε.Ε., όπως για παράδειγμα την απελευθέρωση του πολιτικού κρατουμένου Οσμάν Καβάλα. Κάτι που, εάν υλοποιηθεί, εκτιμάται ότι θα αποσπάσει χειροκροτήματα από το ευρωπαϊκό πολιτικό κοινό και θα αγοράσει χρόνο για τον κ. Κιλιτσντάρογλου, προκειμένου να συζητήσει αργότερα, σε μεταγενέστερο χρονικό σημείο, το γενικότερο πλέγμα των ευρωτουρκικών σχέσεων, στο οποίο εντάσσονται πολλά ζητήματα, περιλαμβανομένων των ελληνοτουρκικών σχέσεων και του Κυπριακού. Με αβέβαιη πάντως έκβαση.

• Εάν επανεκλεγεί ο Ταγίπ Ερντογάν, τότε η ίδια κοινοτική πηγή, που μίλησε στην «Κ» υπό την προϋπόθεση τήρησης της ανωνυμίας της, θεωρεί ότι δεν πρέπει να αναμένονται θεαματικές εξελίξεις ούτε στο Κυπριακό, αλλά ούτε και στο κομμάτι των ελληνοτουρκικών διαφορών. Δεν αναμένεται να αλλάξουν πολλά. Ούτε προς το καλύτερο, αλλά ούτε και προς το χειρότερο, σημείωσε.

Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, ο Ταγίπ Ερντογάν θα επιχειρήσει να «παίξει» με τη Δύση, χωρίς όμως να αποσπάται από τη Ρωσία, δεδομένων και των οικονομικών κερδών που έχει αποκομίσει, το τελευταίο διάστημα και κυρίως μετά την εισβολή Πούτιν στην Ουκρανία και την επιβολή των ευρωπαϊκών κυρώσεων προς τη Μόσχα, τις οποίες η Άγκυρα έχει φροντίσει να μην εφαρμόσει. Ήδη, ο Ερντογάν βλέπει μπροστά του ακόμη ένα μεγάλο παράθυρο εκμετάλλευσης των εξελίξεων, καθώς η Μόσχα δηλώνει ότι η συμφωνία για εξαγωγή των ουκρανικών σιτηρών, λήγει στις 18 Μαΐου, τέσσερις μέρες μετά τον πρώτο γύρο των εκλογών στην Τουρκία.

Γίνεται, λοιπόν, κατανοητό, ότι ο κ. Ερντογάν όχι μόνο θα επιχειρήσει να διατηρήσει τον ρόλο του στην «αποτροπή μιας διατροφικής κρίσης», αλλά θεωρείται από πολλούς, κυρίως στην Ε.Ε., ότι θα συνεχίσει να εμφανίζεται ως «απαραίτητος» για τη διασφάλιση της συνέχισης της συμφωνίας, μεταξύ Κιέβου-Μόσχας. Σε ό,τι αφορά στις σχέσεις με την Ε.Ε. αυτές δεν φαίνεται να αποτελούν ύψιστη προτεραιότητα για τον Τούρκο Πρόεδρο, ο οποίος εκτιμάται ότι, εάν επανεκλεγεί, θα συνεχίσει στο ίδιο μοτίβο, πατώντας σε δύο βάρκες, Ρωσία και Δύση, προκειμένου να καταστήσει την Τουρκία μια παγκόσμια δύναμη, η οποία να συνεχίσει τον «μεσολαβητικό της ρόλο», με το αζημίωτο.

Παράλληλα, ο Τούρκος Πρόεδρος αναμένεται να συνεχίσει την επαναπροσέγγιση με τις ΗΠΑ, με φόντο τα αμερικανικά εξοπλιστικά προγράμματα, την αγορά και την αναβάθμιση F-16, ενώ σε ό,τι αφορά στην Ε.Ε. εκτιμάται ότι «θα συνεχίσει να αξιοποιεί (σ.σ. εργαλειοποιεί) το μεταναστευτικό», διασφαλίζοντας κυρίως τις μεγάλες χώρες της Ένωσης, περιλαμβανομένης της Γερμανίας. Ο κ. Ερντογάν εκτιμάται ακόμη ότι θα συνεχίσει να επενδύει στην αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης, διατηρώντας εν ζωή, τυπικά αν μη τι άλλο, την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας, η οποία είναι επισήμως παγωμένη. Σε ό,τι αφορά στο εσωτερικό της Τουρκίας δεν αναμένονται θεαματικές αλλαγές στο πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου.

Όπου δεν αποκλείεται να κάνει κάποιες κινήσεις, οι οποίες όμως εκτιμάται ότι θα εξαντλούνται στο πεδίο του εντυπωσιασμού και ότι δεν θα είναι ικανές να δρομολογήσουν ουσιαστικές αλλαγές στην εικόνα που καταγράφουν οι Βρυξέλλες, στις εκθέσεις προόδου της Τουρκίας, τα τελευταία χρόνια.

Η Λευκωσία γνωρίζει, αλλά ελπίζει

Η Λευκωσία γνωρίζει ότι το Κυπριακό και η επίλυσή του δεν περιλαμβάνονται στις προτεραιότητες της Τουρκίας και των δύο βασικών υποψηφίων για την προεδρία της χώρας, Ταγίπ Ερντογάν και Κεμάλ Κιλιτσντάρογλου, στις προεδρικές εκλογές της 14ης Μαΐου (πρώτος γύρος). Ωστόσο, η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη προσδοκά ότι η Ε.Ε. έχει τη δυνατότητα να παρέμβει και να συμβάλει στο ξεμπλοκάρισμα του αδιεξόδου, διασυνδέοντας ευθέως τη θετική ατζέντα της Τουρκίας με την επίλυση του Κυπριακού και προσφέροντας τη δρομολόγηση υιοθέτησης χρονιζόντων ντοσιέ, όπως αυτό που αφορά στην αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης. Κάτι που αποτελεί το βασικότερο αίτημα της Άγκυρας προς την Ε.Ε. Ευρωπαϊκή διπλωματική πηγή επεσήμανε στην «Κ» ότι «τίποτα δεν μπορεί να αποκλεισθεί», αλλά σημείωσε: «Όταν η Ε.Ε. έθεσε, ως είθισται, το Κυπριακό σε πρόσφατες επαφές με την Άγκυρα, η τουρκική κυβέρνηση παρέπεμψε για όλες τις εξελίξεις στην πρόταση της τουρκοκυπριακής κοινότητας, θέτοντας ως προϋπόθεση την αποδοχή 'κυριαρχικής ισότητας'». Όπως επεσήμανε η ίδια πηγή, «αυτό είναι ένα ζήτημα που μας έχουν μεταφέρει και επίσημοι των Ηνωμένων Εθνών, οι οποίοι γνωρίζουν καλύτερα από τον καθένα, τη μεγάλη απόσταση που χωρίζει τα μέρη, προκειμένου να επανέλθουν στο τραπέζι του διαλόγου και να καταλήξουν σε μια οριστική διευθέτηση, υπό τον ΟΗΕ, με στήριξη και της Ε.Ε.». Η ίδια πηγή, φρόντισε να υπενθυμίσει τη «σταθερή» θέση της Ε.Ε., «για λύση του Κυπριακού στη βάση του συμφωνημένου πλαισίου», δικοινοτικής/ διζωνικής ομοσπονδίας.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΤΖΕΦΡΙ ΝΤ. ΣΑΚΣ**

Η ανάγκη για μια νέα αμερικανική εξωτερική πολιτική

Η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ βασίζεται σε μια εγγενή αντίφαση και ένα μοιραίο μειονέκτημα. Ο στόχος της είναι ένας κόσμος υπό την κυριαρχία των ΗΠΑ, όπου θα γράφουν τους παγκόσμιους εμπορικούς και οικονομικούς κανόνες, θα ελέγχουν τις προηγμένες τεχνολογίες, θα διατηρούν στρατιωτική υπεροχή και θα κυριαρχούν επί όλων των πιθανών ανταγωνιστών. Εάν η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ δεν αλλάξει και δεν αναγνωρίσει την ανάγκη για έναν πολυπολικό κόσμο, θα οδηγήσει σε περισσότερους πολέμους και ενδεχομένως στον Γ΄ παγκόσμιο πόλεμο.

Η εγγενής αντίφαση στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ είναι ότι έρχεται σε σύγκρουση με τον Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ, ο οποίος δεσμεύει τις Ηνωμένες Πολιτείες (και όλα τα κράτη-μέλη του) σε ένα διεθνές σύστημα βασισμένο σε θεσμούς του ΟΗΕ, στο οποίο δεν κυριαρχεί καμία μεμονωμένη χώρα. Το μοιραίο μειονέκτημα είναι ότι οι ΗΠΑ αριθμούν μόλις το 4% του παγκόσμιου πληθυσμού και δεν διαθέτουν τις οικονομικές, χρηματοπιστωτικές, στρατιωτικές και τεχνολογικές ικανότητες, πόσο μάλλον τις ηθικές και νομικές αξιώσεις, ώστε να κυριαρχήσουν στο υπόλοιπο 96%.

Στο τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου οι ΗΠΑ ήταν πολύ ανώτερες από τον υπόλοιπο κόσμο σε οικονομική, τεχνολογική και στρατιωτική δύναμη. Αυτό δεν ισχύει πλέον, καθώς πολλές χώρες έχουν αναπτύξει τις οικονομίες και τις τεχνολογικές τους ικανότητες.

Ο πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν εξέφρασε πρόσφατα την αλήθεια όταν είπε ότι η Ευρωπαϊκή Ενωση, αν και σύμμαχος των ΗΠΑ, δεν επιθυμεί να είναι υποτελής τους. Δέχθηκε πολυάριθμες επιθέσεις στις ΗΠΑ και την Ευρώπη εκφράζοντας αυτή την άποψη, επειδή πολλοί μέτριοι πολιτικοί στην Ευρώπη εξαρτώνται από την πολιτική υποστήριξη των ΗΠΑ για να παραμείνουν στην εξουσία.

Το 2015 ο Αμερικανός πρέσβης Ρόμπερτ Μπλάκγουιλ, ένας σημαντικός στρατηγικός σχεδιαστής της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ, περιέγραψε τη μεγάλη στρατηγική της Αμερικής με εξαιρετική σαφήνεια. Εγραψε: «Από την ίδρυσή τους οι Ηνωμένες Πολιτείες ακολουθούν σταθερά μια μεγάλη στρατηγική που επικεντρώνεται στην απόκτηση και διατήρηση της υπεροχής έναντι διαφόρων αντιπάλων, πρώτα στη βορειοαμερικανική ήπειρο, στη συνέχεια στο δυτικό ημισφαίριο και, τέλος, σε παγκόσμιο επίπεδο» και υποστήριξε ότι «η διατήρηση της υπεροχής των ΗΠΑ στο παγκόσμιο σύστημα θα πρέπει να παραμείνει ο κεντρικός στόχος της μεγάλης στρατηγικής τους στον 21ο αιώνα».

Ο Εμανουέλ Μακρόν είπε την αλήθεια όταν δήλωσε ότι η Ευρωπαϊκή Ενωση, αν και σύμμαχος των ΗΠΑ, δεν επιθυμεί να είναι υποτελής τους.

Για τη διατήρηση της αμερικανικής υπεροχής έναντι της Κίνας, ο Μπλάκγουιλ παρουσίασε ένα επιχειρησιακό σχέδιο το οποίο ακολουθεί ο πρόεδρος Τζο Μπάιντεν. Μεταξύ άλλων μέτρων, ο Μπλάκγουιλ κάλεσε τις ΗΠΑ να δημιουργήσουν «νέες προνομιακές εμπορικές συμφωνίες μεταξύ των φίλων και των συμμάχων τους, για την αύξηση των αμοιβαίων κερδών τους μέσω μηχανισμών που θα αποκλείουν συνειδητά την Κίνα», καθώς και «ένα καθεστώς ελέγχου της τεχνολογίας» για τον αποκλεισμό των στρατηγικών δυνατοτήτων της Κίνας, αύξηση των «δυναμικών πολιτικών ικανοτήτων των φίλων και των συμμάχων των ΗΠΑ στην περιφέρεια της Κίνας» και ενίσχυση των αμερικανικών στρατιωτικών δυνάμεων κατά μήκος της ασιατικής περιμέτρου, παρά την όποια κινεζική αντίδραση.

Το μεγαλύτερο μέρος των Αμερικανών πολιτικών, καθώς και πολλοί στη Βρετανία, στην Ε.Ε., στην Ιαπωνία, στην Κορέα, στην Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία υποστηρίζουν την επιθετική προσέγγιση των Ηνωμένων Πολιτειών. Εγώ, όχι. Θεωρώ ότι η προσέγγιση των ΗΠΑ απέναντι στην Κίνα είναι αντίθετη με τον Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ και την ειρήνη.

Η Κίνα έχει το δικαίωμα στην ευημερία και την εθνική ασφάλεια, απαλλαγμένη από τις αμερικανικές προκλήσεις γύρω από τα σύνορά της. Τα οικονομικά επιτεύγματά της από τα τέλη της δεκαετίας του '70 είναι εξαιρετικά τόσο για την ίδια όσο και για τον κόσμο.

Κατά τη διάρκεια του μακρού αιώνα από το 1839 έως το 1949, η Κίνα οδηγήθηκε σε ακραία φτώχεια σε μια περίοδο η οποία σημαδεύτηκε από ευρωπαϊκές και ιαπωνικές εισβολές στο έδαφός της και από εμφυλίους πολέμους. Η Κίνα ανέκαμψε τελικά από εκείνη την καταστροφική περίοδο και στην πορεία έβαλε τέλος στη φτώχεια περίπου ενός δισεκατομμυρίου ανθρώπων! Η νέα ευημερία της Κίνας μπορεί να είναι τόσο ειρηνική όσο και παραγωγική για τον κόσμο. Οι επιτυχημένες τεχνολογίες της – που κυμαίνονται από ζωτικές θεραπείες για την ελονοσία έως ηλιακή ενέργεια χαμηλού κόστους και αποδοτικά δίκτυα 5G– μπορούν να αποδειχθούν ευτύχημα για τον κόσμο. Η Κίνα θα αποτελεί απειλή μόνο στον βαθμό που οι ΗΠΑ τη μετατρέπουν σε εχθρό.

Οι κίνδυνοι της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ επεκτείνονται πέρα από την Κίνα. Ο στόχος τους να επεκτείνουν το ΝΑΤΟ στην Ουκρανία και τη Γεωργία, περικυκλώνοντας έτσι τη Ρωσία στη Μαύρη Θάλασσα, συνέβαλε στην τροφοδότηση του πολέμου στην Ουκρανία. Αμέτρητα έθνη βλέπουν τον κίνδυνο αυτής της προσέγγισης. Ολα τα κράτη-μέλη του ΟΗΕ θα πρέπει να δεσμευτούν εκ νέου στον Καταστατικό Χάρτη του Οργανισμού και να αντιταχθούν στις αξιώσεις κυριαρχίας οποιουδήποτε έθνους.

Ο Τζ. Σακς είναι καθηγητής και διευθυντής του Κέντρου Αειφόρου Ανάπτυξης στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια και πρόεδρος του Δικτύου Λύσεων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. www.jeffsachs.org.

Το τυφλό σημείο των κυρώσεων

Νέα ονόματα αναμένονται εντός του επόμενου μήνα, ενώ οι ανησυχίες εγείρονται για την αξιοπιστία της χώρας

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Η ανακοίνωση ότι ο δικηγόρος Χρύσης Βασιλειάδης και ο λογιστής Δημήτρης Ιωαννίδης βρίσκονται στη λίστα των προσώπων στους οποίους η βρετανική και η αμερικανική κυβέρνηση επέβαλαν νέες κυρώσεις –υπό το πρίσμα της κατηγορίας για παροχή βοήθειας στους Ρώσους ολιγάρχες Roman Abramovich και Alisher Usmanov, προς απόκρυψη των περιουσιακών τους στοιχείων– σε συνδυασμό με τους «Φάκελους των ολιγαρχών» που δημοσιοποίησε προ ημερών ο Guardian, χαρακτηρίζοντας την Κύπρο «Μόσχα της Μεσογείου» και «κράτος-μέλος της Ε.Ε. που επί χρόνια διευκολύνει την κίνηση ρωσικού κεφαλαίου στην Ευρώπη και πιο πέρα», σήμανε κόκκινο συναγερμό σε κυβέρνηση, διπλωματικούς και οικονομικούς κύκλους. Νωπές οι μνήμες όσων εκτυλίχθηκαν από το 2017 και μετά, όταν σωρεία ξένων δημοσιευμάτων έψεγαν τη διαχείριση της Κυπριακής Δημοκρατίας γύρω από τα χρυσά διαβατήρια αλλά και τις σχέσεις της Κύπρου με Ρώσους ολιγάρχες. Νωπές και οι μνήμες της αντίδρασης της κυβέρνησης, όταν ο Πρόεδρος Αναστασιάδης μιλούσε για καιρό περί «κακόβουλων δημοσιευμάτων που εξυπηρετούσαν συγκεκριμένα συμφέροντα χωρών» και ο Νίκος Χριστοδουλίδης ως κυβερνητικός εκπρόσωπος τότε χαρακτήριζε το Bloomberg, που ζητούσε απαντήσεις, «προκατειλημμένο δείγμα δημοσιογραφίας». Τα όσα βεβαίως ακολούθησαν με την αποκάλυψη απόκτησης κυπριακής υπηκοότητας σε καταζητούμενους όπως ο Μαλαισιανός Τζο Λο σε συνδυασμό με τις αποκαλύψεις του Αλ Τζαζίρα

Η εξαγγελία συμβουλευτικών επιτροπών που περιορίζονται στην επικοινωνιακή πολιτική και η ανάγκη ενίσχυσης των θεσμών του κράτους για την αποφυγή νέων περιπετειών.

ΚΥΠΕ

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης διαμήνυσε πως θα επιδείξει μηδενική ανοχή σε όσους επιχειρούν να πλήξουν την αξιοπιστία της χώρας, θέλοντας να στείλει παράλληλα το μήνυμα σε ΗΠΑ και Μεγάλη Βρετανία πως ο δικός του προσανατολισμός -ασχέτως με την προεκλογική καχυποψία- είναι ξεκάθαρα δυτικόστροφος.

στη συνέχεια για το διάτρητο του συστήματος και την εμπλοκή πολιτικών αξιωματούχων φέρεται να έπαιξαν τον δικό τους ρόλο ώστε η κυβέρνηση σήμερα να θέλει να στείλει το μήνυμα πως θα λάβει αμέσως μέτρα. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης είχε ενημερωθεί από την Ουάσινγκτον για ένα συγκεκριμένο αριθμό ονομάτων που περιλαμβάνονται στη λίστα προτού αυτή δημοσιοποιηθεί και διαμήνυσε πως «δεν θα γίνει ανεκτή καμία παρέκκλιση από τις κυρώσεις της Ε.Ε.» καθώς κύρια προτεραιότητα είναι να καθαρίσει το όνομα της χώρας από τις καταγγελίες. Ήδη πάντως η κυβέρνηση εκτιμά πως θα προκύψουν και άλλα ονόματα τον επόμενο μήνα.

Οι ερμηνείες

Η τοποθέτηση του Προέδρου της Δημοκρατίας περί μηδενικής ανοχής που υπογραμμίστηκε σε δηλώσεις αλλά και σε επαφές που είχε με τις πρεσβείες των δύο χωρών επιδέχθηκε πολλών ερμηνειών τα τελευταία εικοσιτετράωρα. Προφανώς η κυβέρνηση δεν θέλει να ανοίξει ένας νέος κύκλος που θα πλήξει το όνομα της χώρας και να προκαλέσει νέες προεκτάσεις στην οικονομία της. Παράλληλα, όμως, είχε ως στόχο να στείλει το μήνυμα σε ΗΠΑ και Ηνωμένο Βασίλειο, πως ο προσανατολισμός της Κύπρου είναι ξεκάθαρα δυτικός. Και αυτό, ως απάντηση στην καχυποψία που υπήρχε προεκλογικά για τη στάση που θα τηρήσει ο Νίκος Χριστοδουλίδης απέναντι στη Ρωσία, δεδομένων και των καλών σχέσεων που διατηρούσε όσο ήταν υπουργός Εξωτερικών με τη Μόσχα. Υψηλά ιστάμενες διπλωματικές πηγές με τις οποίες μίλησε η «Κ», εκτιμούν πως οι πιέσεις για τον σαφή δυτικό προσανατολισμό της Κύπρου ενδεχομένως να αυξηθούν το επόμενο διάστημα τόσο σε πολιτικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο. Στο οικονομικό επίπεδο έγιναν ήδη κάποιες κινήσεις πρόληψης και αποφυγής οποιασδήποτε περαιτέρω έκθεσης της οικονομίας σε οποιοδήποτε ρίσκο. Ενδεικτική η πρωτοβουλία της Τράπεζας Κύπρου να προχωρήσει στο κλείσιμο αρκετών ρωσικών λογαριασμών το τελευταίο διάστημα. Τα περί ενίσχυσης των πιέσεων για ξεκάθαρη θέση συνδέονται σύμφωνα με τις ίδιες διπλωματικές πηγές και με την πρόσφατη επίσκεψη του Ουκρανού υπουργού Άμυνας στην Κύπρο, ο οποίος ζήτησε από τη Λευκωσία συγκεκριμένα οπλικά συστήματα τα οποία η χώρα θεωρεί σημαντικά για την αποκωδικοποίηση των ρωσικών όπλων και για τα οποία η κυβέρνηση έστειλε το μήνυμα πως δεν μπορεί να δώσει.

Ενιαία εποπτική αρχή

ΗΠΑ και Ηνωμένο Βασίλειο έχουν εκφράσει πάντως την ικανοποίησή τους για τις κυβερνητικές δεσμεύσεις, ωστόσο, το ερώτημα είναι με ποιο τρόπο πέραν των λεκτικών δεσμεύσεων, το κράτος μπορεί να ενεργήσει αυτή τη φορά ως Προμηθέας προλαβαίνοντας καταστάσεις αντί ως Επιμηθέας που ενημερώνεται κατόπιν εορτής για το τι συμβαίνει από άλλα κράτη. Την περασμένη Τετάρτη, μετά και τη σύσκεψη που συγκάλεσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ανακοινώθηκαν οι οδηγίες του για δημιουργία οδικού χάρτη που θα αφορούν τις επόμενες ενέργειες της κυβέρνησης προς την κατεύθυνση των κυρώσεων. Πέραν των περαιτέρω πληροφοριών που ζήτησε το υπουργείο Εξωτερικών από τις δύο χώρες –δεν είναι ακόμη ξεκάθαρο από πλευράς κυβέρνησης αν οι κινήσεις των δύο Κύπριων έγιναν μετά την επιβολή κυρώσεων ως μέτρο για τη ρωσική εισβολή– τις κινήσεις Κεραυνού με τις δύο πρεσβείες και τον συντονισμό με τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο, η κυβέρνηση προσανατολίζεται στην δημιουργία μιας ενιαίας εποπτικής αρχής που θα μπορεί να ελέγχει και τους λογιστές αλλά και τους δικηγόρους. Είναι μία σκέψη που είχε προταθεί από την Τρόικα το 2014 και πλέον γίνονται σκέψεις και διαβουλεύσεις για την εφαρμογή της από τη νέα κυβέρνηση.

Οι νοοτροπίες και οι πρακτικές

Πρώην υψηλά ιστάμενοι κύκλοι του υπουργείου Οικονομικών που μίλησαν στην «Κ» υπό καθεστώς ανωνυμίας σημείωσαν πως το ζήτημα δεν είναι μόνο οι πολιτικές που θα εφαρμόσει η εκάστοτε κυβέρνηση, αλλά η αλλαγή νοοτροπίας και πρακτικών που ακολουθούν –μεμονωμένοι πλέον– επαγγελματίες. Οι μεγάλοι ελεγκτικοί οίκοι γνωστοί και ως «Big Four», μετά και τη μεγάλη κρίση που δημιουργήθηκε λόγω των χρυσών διαβατηρίων και κυρίως μετά τη ρωσική εισβολή, έχουν προχωρήσει στην εφαρμογή αυστηρών μέτρων και την εφαρμογή της πολιτικής «εάν επιβάλλονται κυρώσεις οπουδήποτε, τότε αυτές ισχύουν παντού», «καθαρίζοντας» από την όποια ρωσική εξάρτηση. Καθόλου τυχαία η περίπτωση της PWC για παράδειγμα, όταν με τη λήξη της θητείας του πρώην προέδρου του Κυπρορωσικού Συνδέσμου Ευγένιου Ευγενίου ως CEO της PWC τον διαδέχθηκε ο πλήρως ευθυγραμμισμένος με τον δυτικό προσανατολισμό της Κύπρου Φίλιππος Σώσειλος, με τον κ. Ευγενίου να μην παραμένει ως partner στην εταιρεία αλλά να αναλαμβάνει –με ό,τι αυτό σημαίνει– από την κυβέρνηση την προεδρία του Invest Cyprus. Παρά τις σαφείς κινήσεις για δεξιόστροφη πολιτική και απεξάρτηση από τις ρωσικές εξαρτήσεις, η κίνηση τριών μετόχων του εν λόγω οίκου να αποχωρήσουν μετά την αλλαγή πολιτικής, δημιουργώντας την εταιρεία Kiteserve, διατηρώντας πελάτες που σχετίζονται με τη Ρωσία ενεργοποίησαν την καχυποψία και ενίσχυσαν τον έλεγχο για το τι συμβαίνει στην Κύπρο. Την κίνηση των τριών προέβαλαν οι Financial Times τον περασμένο Νοέμβριο όπου επισημάνθηκε πως η νέα εταιρεία παρέχει μεταξύ άλλων υπηρεσίες σε οντότητες που πλήττονται από κυρώσεις της Ε.Ε., όταν αυτό επιτρέπεται βάσει εξαίρεσης. Η πλειοψηφία των πελατών όπως αναφέρεται πάντως, δεν υπόκειται σε κυρώσεις από Ε.Ε., ΗΠΑ και Βρετανία. Αξίζει πάντως να σημειωθεί πως μετά την εν λόγω κίνηση ενισχύθηκαν οι έλεγχοι από το Κέντρο στην PWC Κύπρου και ιδιαίτερα τον περασμένο Μάρτιο και δεν προέκυψε κανένα ζήτημα παρατυπίας. Οικονομικοί κύκλοι που κλήθηκαν να τοποθετηθούν στην «Κ» επεσήμαναν πως η οικονομική πολιτική της Κύπρου είναι δεξιόστροφη και η οικονομία έχει απεξαρτηθεί πλήρως από τη ρωσική επιρροή.

Στο πλαίσιο αυτό ο τρόπος με τον οποίο υπεραμύνθηκε του επαγγέλματος των δικηγόρων, ο πρόεδρος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου Χρίστος Κληρίδης, επιδέχθηκε πολλών ερμηνειών. Δεν ήταν λίγοι εκείνοι που έκαναν λόγο για συνδικαλιστική νοοτροπία, όταν μετά τα δημοσιεύματα υποστήριξε ότι οι κυρώσεις των Αγγλοαμερικανών αφορούν κυρίως δραστηριότητες, οι οποίες έλαβαν χώρα προτού γίνει η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, τη στιγμή που κάτι τέτοιο δεν έχει ακόμη επιβεβαιωθεί.

Ούτε απαρατήρητη πέρασε η τοποθέτησή του ότι «τα δισεκατομμύρια των Ρώσων ολιγαρχών δεν είναι η Κύπρος που τα έχει μασήσει, αλλά χώρες όπως η Αγγλία και η Γερμανία», σημειώνοντας ότι «μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι το Λονδίνο είναι η Μόσχα της Βορείου Ευρώπης αλλά επειδή αυτές είναι χώρες δυνατές ξεφεύγουν της κριτικής». Προφανώς και δεν περνά απαρατήρητη η σημαντική οικονομική επιρροή Αμπράμοβιτς στην Αγγλία, με την περιβόητη αγορά της ποδοσφαιρικής ομάδας Τσέλσι. Σε αντίθεση όμως με την Αγγλία, η Κύπρος ελέγχεται για το γεγονός ότι από τις οικονομικές δραστηριότητες και δοσοληψίες ξένων παραγόντων, και ιδιαίτερα των Ρώσων, είχαν επηρεαστεί πολιτικές αποφάσεις της χώρας. Ζήτημα που θα πρέπει να απαντηθεί από τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο είναι και ποιες κινήσεις έγιναν για την προστασία του δικηγορικού επαγγέλματος από μεμονωμένες περιπτώσεις επαγγελματιών οι οποίοι έπληξαν με τις ενέργειές τους και το επάγγελμα αλλά κυρίως, το όνομα της χώρας.

Κενά και σύγχυση

Πέραν των επαγγελματιών, ωστόσο, και το πώς λειτουργούν, το μεγάλο ζήτημα είναι πώς θα χειριστεί το ίδιο το κράτος την κατάσταση για να αποκαταστήσει την αξιοπιστία της χώρας. Επί του παρόντος, οι ελλείψεις και τα κενά είναι εμφανή. Μόνο η σύγχυση που προκλήθηκε στο Προεδρικό γύρω από το αν υπάρχει και αν λειτουργεί τελικά η Εθνική Μονάδα Εφαρμογής των Κυρώσεων ήταν αρκετή. Η «Κ» είχε ζητήσει από αρμόδιες κυβερνητικές πηγές, αμέσως μετά τις ανακοινώσεις της περασμένης Τετάρτης να εξηγήσουν τι ακριβώς συμβαίνει με την Εθνική Μονάδα Εφαρμογής των Κυρώσεων και για ποιο λόγο ανακοινώθηκε την περασμένη Τετάρτη η σύστασή της, δεδομένου ότι είχε ληφθεί απόφαση από το υπουργικό συμβούλιο επί κυβέρνησης Αναστασιάδη να συσταθεί από τον Ιούνιο του 2022. Το μπέρδεμα ήταν εμφανές στο Προεδρικό για το ποια θα έπρεπε να ήταν η απάντηση που θα δοθεί επισήμως και όπως διαπιστώθηκε μετά από πολλές επεξηγήσεις, η εν λόγω μονάδα υπάρχει μεν στο οργανόγραμμα του υπουργείου Οικονομικών, είναι υπό την εποπτεία του γενικού διευθυντή Οικονομικών, ωστόσο, σύμφωνα με την ενημέρωση που δόθηκε στην εν λόγω σύσκεψη, δεν έχει συσταθεί ακόμα, καθώς όπως εξηγήθηκε πρόσφατα αποδεσμεύτηκε από τη Βουλή κονδύλι για αξιοποίηση τεχνοκράτη. Σύμφωνα βεβαίως με αρμόδιες διπλωματικές πηγές, η Εθνική Μονάδα Εφαρμογής Κυρώσεων έχει ήδη προχωρήσει σε διεξαγωγή συσκέψεων, ξένοι τεχνοκράτες έχουν ήδη παράσχει εμπειρογνωμοσύνη, ωστόσο στόχος είναι να διεκπεραιώνει πιο γρήγορα και πιο εύκολα αποφάσεις.

Η ανεπάρκεια της ΜΟΚΑΣ

Το μεγάλο ωστόσο ζήτημα είναι να μην μείνει για ακόμη μία φορά η όλη υπόθεση στις εξαγγελίες και τις δεσμεύσεις, αλλά να υπάρξει σαφής στρατηγική. Αυτό που επισημαίνεται από πολιτικούς αναλυτές είναι οι ίδιοι οι θεσμοί να έχουν τα εργαλεία να προλάβουν κάποιες καταστάσεις. Θα πρέπει να γνωρίζουν πότε μία δραστηριότητα υπερβαίνει μια νόμιμη δοσοληψία, αν χρησιμοποιείται κακόβουλη επιρροή ξένων συμφερόντων στην Κύπρο ή αν μεμονωμένοι επαγγελματίες χρησιμοποιούν την Κύπρο ως πλυντήριο.

Σε αυτό το πλαίσιο, σημαντικός θα μπορούσε να είναι ο ρόλος της ΜΟΚΑΣ. Κάθε φορά που προκύπτουν ζητήματα, η ΜΟΚΑΣ ξεκαθαρίζει πως δεν έχει τα κατάλληλα εργαλεία για διεξοδικό έλεγχο. Καθόλου τυχαίες και οι αναφορές στο πόρισμα Νικολάτου για τα κενά της ΜΟΚΑΣ. Από το πόρισμα Νικολάτου είχε προκύψει πως ο ρόλος της ΜΟΚΑΣ θα έπρεπε να ήταν καταλυτικός και πως θα μπορούσε να παρέμβει και να φρενάρει πολιτογραφήσεις ύποπτων αιτητών για κυπριακή υπηκοότητα. Μία λύση στο πρόβλημα ενδεχομένως να ήταν η ενίσχυση του ρόλου της ΜΟΚΑΣ, δίδοντας περισσότερα εργαλεία με αποτέλεσμα να λειτουργεί ως σωστό «financial intelligence unit», με στόχο διεξοδικούς ελέγχους ύποπτων λογαριασμών, σωστή διερεύνηση για τη διαδρομή χρημάτων που ενδεχομένως να είναι αποτέλεσμα παράνομων δραστηριοτήτων, παρά τη συνεχή δημιουργία συμβουλευτικών επιτροπών και αρχών που περιορίζονται στο επικοινωνιακό παιχνίδι αλλά επί της ουσίας παρουσιάζουν δυσκολία στον όποιο συντονισμό.

Οι οικονομικές προεκτάσεις

Μπορούν ωστόσο οι κυρώσεις να έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία; Μιλώντας στην «Κ» πηγές της Κεντρικής Τράπεζας σημειώνουν ότι δεν υπήρξε καμία προηγούμενη προειδοποίηση για τις εν λόγω κυρώσεις. Ο κεντρικός τραπεζίτης Κωνσταντίνος Ηροδότου σε δηλώσεις του μετά και τη συνάντησή του με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ξεκαθάρισε πως δεν υπάρχει κανένας απολύτως κίνδυνος επί του παρόντος. «Δεν μπορώ να κάνω πρόβλεψη για τι μελλοντικές κυρώσεις μπορεί να προκύψουν για να εκφέρω γνώμη για μελλοντικό αντίκτυπο». Για τον αν υπάρχει κίνδυνος εκροών καταθέσεων μετά το κλείσιμο των λογαριασμών των Ρώσων, ο κ. Ηροδότου είπε «καθόλου, οι τράπεζές μας έχουν πολύ ικανοποιητικά επίπεδα κεφαλαίων και ένα από τα καλύτερα επίπεδα ρευστότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης, το να κλείσουν λογαριασμοί κάποιων πελατών δεν επηρεάζει καθόλου ούτε την τράπεζα, ούτε οποιοδήποτε άλλο πελάτη της τράπεζας» ανέφερε χαρακτηριστικά. Το ζήτημα της αξιοπιστίας, ωστόσο, που προκύπτει για το γεγονός ότι η Κύπρος βρίσκεται για άλλη μια φορά στο επίκεντρο είναι κάτι που θα πρέπει να ανησυχεί σύμφωνα με τον αναπληρωτή καθηγητή Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου Ανδρέα Μιλιδώνη. Όπως σημειώνει στην «Κ», αν και υπάρχουν στην Κύπρο εδώ και αρκετά χρόνια αρχές, υπηρεσίες ή/και επιτροπές που έχουν συμβουλευτικό ρόλο σε θέματα που επηρεάζουν τη φήμη της Κύπρου, εκ του αποτελέσματος, φαίνεται να χρειάζονται επικαιροποίηση των όρων εντολής τους». Αναγκαία, όπως σημειώνει, είναι και η λογοδοσία για την αποτελεσματικότητά τους. «Αυτή η επικαιροποίηση θα πρέπει να δώσει περισσότερη έμφαση στην πρόληψη κινδύνων που επηρεάζουν τη φήμη της χώρας μας, αντί στην μείωση των ζημιών μετά από ένα καταστροφικό γεγονός» σημειώνει, θέτοντας ως παράδειγμα την περίπτωση Al Jazeera ή τις κυρώσεις. Όπως σημειώνει, η Κύπρος «χρειάζεται ξένες επενδύσεις, ωστόσο όχι τις επενδύσεις που λειτουργούν εις βάρος του ονόματος και της αξιοπιστίας της», καθώς η φήμη της χώρας μας είναι μια ανοιχτή πληγή και πρέπει να επουλωθεί, και γι' αυτό, αυτό που χρειάζεται αμέσως είναι μια εθνική στρατηγική για την αποκατάστασή της.

Ολιγάρχες και μεσάζοντες από τη Λεμεσό

Πώς διακινούνταν εκατομμύρια δολάρια μέσω εταιρειών offshore υπηρεσιών και πώς αποφεύγονταν οι ανεπιθύμητοι έλεγχοι

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Πάρτι με θέμα «ντίσκο» σε καταπράσινα κτήματα στο Σάρεϊ, μισή ώρα από το Λονδίνο, φιλίες και δουλειές με διάσημους Ρώσους μεγιστάνες όπως ο πρώην ιδιοκτήτης της Τσέλσι, Ρόμαν Αμπράμοβιτς, που εδώ και ένα χρόνο βρίσκονται στον κατάλογο των κυρώσεων: οι κοινωνικές και επιχειρηματικές σχέσεις Κυπρίου επιχειρηματία με έδρα τη Λεμεσό με Ρώσους ολιγάρχες βρίσκονται στο επίκεντρο μεγάλης έρευνας της βρετανικής εφημερίδας Guardian για τον κυπριακό δάκτυλο στην παράκαμψη των κυρώσεων του Λονδίνου και της Ουάσιγκτον. Οι αποκαλύψεις που αφορούν την απόκρυψη των περιουσιακών στοιχείων ημετέρων του Βλαντιμίρ Πούτιν μέσα από «επιχειρήσεις-κελύφη» (shell companies) οδήγησαν πριν από λίγες ημέρες στη συμπερίληψη του Κυπρίου παράγοντα στη λίστα των δυτικών κυρώσεων, ένα χρόνο και πλέον μετά την έναρξη της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία.

Τα κεντρικά γραφεία της εταιρείας του στη Λεμεσό στεγάζονται σε ένα λευκό κτιριακό συγκρότημα και, σύμφωνα με τα δημοσιεύματα, ειδικεύεται σε αμφιλεγόμενα επενδυτικά σχήματα που ευνοούν όσους επιθυμούν να πάρουν την κυπριακή υπηκοότητα (golden visa). Για τους μεγάλους πελάτες τους οι υπάλληλοι της εταιρείας χρησιμοποιούσαν κωδικές ονομασίες. Π.χ. στις μεταξύ τους ηλεκτρονικές επιστολές ο Αμπράμοβιτς αποκαλείται «Κος Μπλε», ίσως λόγω των χρωμάτων της ποδοσφαιρικής ομάδας Τσέλσι.

Μέσα από ένα δίκτυο θυγατρικών, η κυπριακή εταιρεία βοηθούσε, σύμφωνα με τον Guardian, τους πελάτες της να διοχετεύουν αθέατοι τα περιουσιακά τους στοιχεία.

Σύμφωνα με τη βρετανική εφημερίδα Guardian, Ρώσοι ολιγάρχες, ημέτεροι του προέδρου Πούτιν, χρησιμοποιούσαν κυπριακές εταιρείες για την παράκαμψη των κυρώσεων Λονδίνου και Ουάσιγκτον. Ανάμεσά τους, ο πρώην ιδιοκτήτης της Τσέλσι Ρόμαν Αμπράμοβιτς (κέντρο) και ο Κονσταντίν Μαλοφέγιεφ (αριστερά), γνωστός και στην Ελλάδα, αφού είχε επιχειρήσει να δημιουργήσει τηλεοπτικό δίκτυο στη χώρα, με τη διασύνδεση έντεκα περιφερειακών σταθμών.

«Εταιρείες-κελύφη»

Τα «Αρχεία Ολιγαρχών» προέκυψαν από τη διαρροή εγγράφων της κυπριακής εταιρείας, που εμφανιζόταν επανειλημμένα ως μέτοχος, χρησιμοποιώντας θυγατρικές προκειμένου να προστατεύει τους πραγματικούς ιδιοκτήτες των κεφαλαίων από ανεπιθύμητους ελέγχους. Στην περίπτωση του Ρόμαν Αμπράμοβιτς, οι Κύπριοι μεσάζοντες είχαν χρησιμοποιήσει «εταιρείες-κελύφη» για να κρύψουν την ταυτότητα του πρώην ιδιοκτήτη της Τσέλσι, ο οποίος επένδυε εκατομμύρια δολάρια στην πρώιμη φάση της αμερικανικής βιομηχανίας κάνναβης, αλλά και σε άλλους τομείς, όπως η ενέργεια και οι τράπεζες. Υπενθυμίζεται πως λίγο πριν από τη ρωσική εισβολή, ο Αμπράμοβιτς μετέφερε όλα τα περιουσιακά του στοιχεία στα παιδιά του μέσω ιδρυμάτων. Οι Times του Λονδίνου είχαν γράψει πρόσφατα πως ένα διαμέρισμα αξίας 2,3 εκατ. στερλινών στο Κένσινγκτον του Λονδίνου ανήκει νόμιμα στην 8χρονη(!) κόρη Ρώσου πρώην κυβερνήτη. «Μια κυπριακή holding παρέχει την ιδανική διέξοδο στην Ε.Ε.», υποσχόταν η ιστοσελίδα της εταιρείας, διευκρινίζοντας ότι η Κύπρος έχει φορολογικές συμφωνίες με σαράντα και πλέον χώρες, ανάμεσά τους η Ρωσία, η Ουκρανία, το Ιράν και η Κίνα. Το Φόρεϊν Οφις έκανε λόγο για «ανθρώπους που έκαναν διευκολύνσεις στους ολιγάρχες» με ορμητήριο την Κύπρο και διεύρυνε τον κατάλογο των κυρώσεων κατά της Ρωσίας και σε άλλον Κύπριο δικηγόρο στον οποίο καταλογίζονται σχέσεις με έτερο ολιγάρχη, τον Αλισερ Ουσμάνοφ, πρώην ιδιοκτήτη της Αρσεναλ.

Χρηματοδότης αυτονομιστών

Στην ίδια δημοσιογραφική έρευνα συναντάμε και το όνομα του Κονσταντίν Μαλοφέγιεφ, γνωστού στην Ελλάδα επειδή είχε επιχειρήσει να δημιουργήσει τηλεοπτικό σταθμό στη χώρα, με τη διασύνδεση έντεκα περιφερειακών σταθμών. Με τη βοήθεια της κυπριακής εταιρείας, ο Μαλοφέγιεφ εξακολουθούσε επί χρόνια να μεταφέρει εκατομμύρια δολάρια στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα. Ο Ρώσος ολιγάρχης φέρεται ότι χρηματοδοτεί φιλορώσους αυτονομιστές στην ανατολική Ουκρανία. Για την ακρίβεια, σύμφωνα με τις πληροφορίες του Guardian, θεωρείται από τους Αμερικανούς ως «μία από τις βασικές πηγές χρηματοδότησης για την προώθηση των ρωσικών συμφερόντων στην ανατολική Ουκρανία και την Κριμαία». Αποκαλείται «ορθόδοξος ολιγάρχης» εξαιτίας της υποστήριξής του στη Ρωσική Εκκλησία και ο ίδιος αποκαλεί τον πόλεμο στην Ουκρανία «ιερό».

Αφότου ίδρυσε την εταιρεία του Marshall Capital Partners, στους επενδυτές της οποίας συγκαταλέγεται και η γαλλική ασφαλιστική Axa, ο Μαλοφέγιεφ χρησιμοποίησε όλη την περιουσία του για να οικοδομήσει μια μιντιακή αυτοκρατορία. Η ναυαρχίδα του, το χριστιανορθόδοξο τηλεοπτικό κανάλι Tsargrad (το σλαβικό όνομα της Κωνσταντινούπολης), έγινε το κύριο όργανο προπαγάνδας του Βλαντιμίρ Πούτιν, προωθώντας ένα κράμα χριστιανικού φανατισμού και σοβιετικού εθνικισμού. Σημειωτέον, με τον Ρώσο πρόεδρο μοιράζεται τον ίδιο πνευματικό, τον επίσκοπο Τύχωνα.

Στέλεχος του σταθμού Tsargrad διετέλεσε στα πρώτα του βήματα και ο διαβόητος Αλεξάντερ Ντούγκιν, θεωρητικός της Ευρασιατικής Ενωσης και ιδεολογικός μέντορας του Βλαντιμίρ Πούτιν. Ο Μαλοφέγιεφ ήταν εκείνος που ως οικογενειακός φίλος εξέδωσε ανακοίνωση όταν πριν από λίγους μήνες δολοφονήθηκε η κόρη του Ντούγκιν, αποκαλώντας την ενέργεια «τρομοκρατική με θύτη το ουκρανικό ναζιστικό καθεστώς». Πριν από λίγες εβδομάδες οι ρωσικές μυστικές υπηρεσίες ανακοίνωσαν ότι απέτρεψαν παρόμοια επίθεση κατά του ίδιου του Μαλοφέγιεφ με αυτοσχέδιο εκρηκτικό μηχανισμό. Για να φτιάξει ένα τηλεοπτικό δίκτυο δυτικών προδιαγραφών ο Μαλοφέγιεφ προσέλαβε τον πρώην παραγωγό του Fox News, Τζακ Χάνικ. Για την παροχή ασφάλειας στο κανάλι Tsargrad στρατολογήθηκε ο πρώην πράκτορας των μυστικών υπηρεσιών συνταγματάρχης Ιγκορ Γκίρκιν, ο οποίος στη συνέχεια έγινε διοικητής παραστρατιωτικής οργάνωσης και αργότερα «υπουργός Αμυνας» στην αποσχισθείσα περιοχή του Ντονέτσκ στην ανατολική Ουκρανία.

Καταδικάστηκε μάλιστα σε σχέση με την πυραυλική επίθεση κατά της πτήσης MH17 της Malaysian Airlines πάνω από την ανατολική Ουκρανία, κατά την οποία σκοτώθηκαν 298 άνθρωποι. Αλλος συνεργάτης του Μαλοφέγιεφ τοποθετήθηκε κυβερνήτης στην περιοχή.Η σχέση του Μαλοφέγιεφ με την κυπριακή εταιρεία ξεκίνησε το μακρινό 2005, τη χρονιά που ίδρυσε τη Marshall Capital Partners. Ηταν μεταξύ των επιφανέστερων Ρώσων που βρέθηκαν στη λίστα των κυρώσεων κατά της Ρωσίας μετά την προσάρτηση της Κριμαίας.

Η Ε.Ε. έχει επιβάλει περιορισμούς εις βάρος του ήδη από τον Ιούλιο του 2014, ενώ οι ΗΠΑ τον Δεκέμβριο της ίδιας χρονιάς. Σύμφωνα με τον Guardian παρ' όλα αυτά, τα επόμενα τρία χρόνια και έως το 2017, παρέμεινε πελάτης της κυπριακής εταιρείας offshore υπηρεσιών, της οποίας οι υπάλληλοι βοηθούσαν επιχειρήσεις που συνδέονται με τον Μαλοφέγιεφ να μετακινούν χρήματα και να εκδίδουν δάνεια, ακόμη και σε αμερικανικό δολάριο. Η ίδια η εταιρεία συμπεριελήφθη την περασμένη εβδομάδα στον κατάλογο των βρετανικών κυρώσεων έπειτα από άλλες αποκαλύψεις της βρετανικής εφημερίδας για τον ρόλο της στη μετακίνηση κεφαλαίων του πρώην κατόχου της ομάδας της Τσέλσι, Ρόμαν Αμπράμοβιτς. Από τα έγγραφα που έχουν ονομαστεί «Αρχεία Ολιγαρχών» κι έχουν περιέλθει στην κατοχή του Guardian, προκύπτουν νέες ανησυχίες για τους χρηματοπιστωτικούς ελέγχους στην Κύπρο. Η εταιρεία φέρεται πως συνέχισε να βοηθάει συναλλαγές του ολιγάρχη συνολικού ύψους 35 εκατ. δολαρίων και 2,5 εκατ. ευρώ μέχρι που σταμάτησε να ενεργεί για λογαριασμό του Μαλοφέγιεφ την άνοιξη του 2017.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Όσο μπόι μας λείπει…

Πριν από 35 χρόνια η Κύπρος χάθηκε μέσα στην παραζάλη τον σακβουαγιάζ με τα μαύρα του Μιλόσεβιτς, με κάποιους επώνυμους, τότε, να είχαν την αυταπάτη πως θα δούλευαν τους κουτόφραγκους. Είκοσι χρόνια αργότερα, οι κουτόφραγκοι έβαλαν λουκέτο στην τράπεζα που ξέπλυνε τα μαύρα του Μιλόσεβιτς, στο αεροδρόμιο Λάρνακας και έριξαν στα τάρταρα την οικονομία της Κύπρου.

Προτού στεγνώσει η μνήμη από το 2013 πέσαμε με τα μούτρα στο μέλι των χρυσών διαβατηρίων, δίνοντας αβέρτα υπηκοότητες, σε κάθε φυλή του πλανήτη αρκεί να ακουμπούσαν το πακέτο. Αλήθεια υπάρχει κάποιος που έπεσε από τα σύννεφα με την κυπριακή παρουσία στη λίστα των κυρώσεων Αμερικανών και Βρετανών; Η λαμογιά στην Κύπρο είναι σαν τους Φιλιατρινούς. Μια μικρή κωμόπολη στη νότια Πελοπόννησο που μπορείς να τους εντοπίσεις στα πιο απίθανα μέρη και καταστάσεις. Το ίδιο συμβαίνει και εδώ. Μας έχει βγει και το μάτι και το όνομα. Και όχι αδίκως. Για την Ευρώπη είμαστε ο συνήθης ύποπτος της παρέας. Μια χούφτα αετονύχιδες αμαυρώνουν το όνομα και τη φήμη ενός τόπου. Γιατί από τις λαμογιές εκείνοι που επωφελήθηκαν ήταν οι λίγοι. Όταν ήλθαν οι Ρώσοι με ένα σκασμό δολάρια στην τσέπη, μόνο που δεν γκρεμίσαμε τα τείχη για να περάσουν. Και όταν αργότερα ο Βλαδίμηρος εισέβαλε, πρώτα στην Κριμαία και μετά στην Ουκρανία, κάποιοι μούτρωσαν με τις κυρώσεις που επέβαλε η Ε.Ε. Για τα ριάλια, κάποιοι εξ αυτών, ξέχασαν πως και η Κύπρος είναι θύμα μιας παρόμοιας εισβολής και κατοχής και πέσανε πάνω να μην αγγίξουν οι κουτόφραγκοι τη ρωσική κότα με τα χρυσά αβγά. Και διαβατήρια ευρωπαϊκά τους δώσαμε και Κύπριους τους κάναμε και γη και ύδωρ τους παραχωρήσαμε.

Για την Ευρώπη είμαστε ο συνήθης ύποπτος της παρέας. Μια χούφτα αετονύχιδες αμαυρώνουν το όνομα και τη φήμη ενός τόπου.

Αποκαλούν την Κύπρο το «πλυντήριο της Μεσογείου», και όχι αδίκως. Για να καθαρίσει το όνομα της Κύπρου χρειάζεται πολιτική αποφασιστικότητα.

Και για να μην κρυβόμαστε πίσω από το δάκτυλό μας, με μισή καρδιά συμφωνήσαμε με τις κυρώσεις που έπληξαν την οικονομία μας. Αποκαλούν την Κύπρο το «πλυντήριο της Μεσογείου», και όχι αδίκως. Για να καθαρίσει το όνομα της Κύπρου χρειάζεται πολιτική αποφασιστικότητα. Μέχρι σήμερα όποια μέτρα λήφθηκαν ήταν κάτω από πίεση και εκ των υστέρων. Η ιστορία με τη λίστα των κυρώσεων είναι το πρώτο σοβαρό στοίχημα για τη κυβέρνηση του Νίκου Χριστοδουλίδη. Η ρετσινιά της Κύπρου δεν θα φύγει με κυρώσεις και φραστικές τοποθετήσεις. Έχουμε αποδείξει πως διαθέτουμε μνήμη χρυσόψαρου. Πρέπει να γίνουν νομοθετικές τομές και εδώ ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα πρέπει να συγκρουστεί με κατεστημένα και μεγάλα τζάκια. Αν η αντίδραση της κυβέρνησης δεν αποσκοπεί στην επικοινωνιακή διαχείριση του όλου θέματος, θα πρέπει να βάλει κανόνες στον τομέα παροχής υπηρεσιών. Από την άλλη, η θέση της Κύπρου θα πρέπει να είναι κρυστάλλινη και όχι στη λογική ναι μεν αλλά. Η εισβολή είναι εισβολή και δεν μπορεί να δικαιολογηθεί με οποιαδήποτε επίκληση. Δεν μπορεί ένας τόπος να πληρώνει εσαεί την αδηφαγία των ολίγων. Το «Ανήκομεν εις την Δύσιν» δεν μπορεί να το επικαλούμαστε κατά το δοκούν και αυτό αφορά περισσότερο την πολιτική ηγεσία. Το ταμείο για τη νέα κυβέρνηση θα έλθει μετά και όταν θα σβήσουν τα φώτα με τις λίστες των κυρώσεων. Καλές οι διαβεβαιώσεις για διαφύλαξη της αξιοπιστίας της Κύπρου, δεν είναι όμως αρκετές. Χρειάζονται και πράξεις. Θα γίνουν;

tomarasa@kathimerini.com.cy

Αγώνας δρόμου για τη μετανάστευση

Ώθηση στη μεταρρύθμιση της πολιτικής της Ε.Ε. πριν από τις ευρωεκλογές του 2024 επιθυμούν θεσμοί και πρωτεύουσες

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Στην τελική ευθεία επιχειρούν να βάλουν ξανά οι θεσμοί στις Βρυξέλλες και αρκετά κράτη-μέλη την προσπάθεια για μια συνολική μεταρρύθμιση του πλαισίου της Ε.Ε. για το άσυλο και τη μετανάστευση μετά την έγκριση την περασμένη εβδομάδα από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο των θέσεων και των προτάσεων που θα προωθήσουν οι ευρωβουλευτές στο πλαίσιο των διαβουλεύσεων με τα κράτη-μέλη. Κρίσιμο ρόλο στις διεργασίες κατά το δεύτερο μισό του 2023 θα παίξει η Ισπανία η οποία θα αναλάβει την προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε. την 1η Ιουλίου, με τελικό στόχο η Ευρωπαϊκή Ένωση να καταλήξει σε αποφάσεις πριν από τις ευρωεκλογές του 2024. Ωστόσο, η διαδικασία βρίσκεται ήδη πίσω σε σχέση με το χρονοδιάγραμμα που είχε συμφωνηθεί τον Σεπτέμβριο, θέτοντας εν αμφιβόλω κατά πόσο μπορούν να υπάρξουν αποτελέσματα πριν από τις ευρωεκλογές που αναμένονται το αργότερο τον Ιούνιο.

Κίνητρο για να υπάρξει αποτέλεσμα πριν από τις ευρωεκλογές δεν έχουν μόνο οι χώρες της πρώτης γραμμής, αλλά και όσες κυβερνήσεις στην Ε.Ε. δεν θέλουν να δουν ενίσχυση των ξενοφοβικών και ακροδεξιών τάσεων στην κάλπη, αλλά και οι θεσμοί που δεν θα ήθελαν ανατροπές στις κομματικές ισορροπίες στο Κοινοβούλιο και κατ' επέκταση στη σύνθεση της επόμενης Κομισιόν.

Οι διαφωνίες μεταξύ των δύο κύριων «στρατοπέδων» παραμένουν, δυσκολεύοντας τη συζήτηση για το ποια χαρακτηριστικά θα πρέπει να έχει μια κοινή μεταναστευτική πολιτική, και επισκιάζοντας την ουσία για το πώς ρυθμίζεται το διαχρονικό φαινόμενο της οικονομικής μετανάστευσης ή της αναζήτησης ασύλου στην Ευρώπη κατά τρόπο επωφελές για την ίδια την Ε.Ε. και σύμφωνα με τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η βασική διαφωνία παραμένει μεταξύ των κρατών στα εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε. που ζητούν αποτελεσματική αλληλεγγύη από τους εταίρους για διαχείριση των αυξημένων αφίξεων, μεταξύ άλλων και μέσω της υποχρεωτικής μετεγκατάστασης, και μεταξύ εκείνων των κρατών στη βόρεια και δυτική Ευρώπη που θέλουν να περιορίσουν τις εσωτερικές μετακινήσεις μεταναστών και αρνούνται την όποια υποχρέωση μετεγκατάστασης.

ΚΥΠΕ

Η Κύπρος τάσσεται υπέρ της αλληλεγγύης ως κράτος της πρώτης γραμμής με αυξημένες αφίξεις μεταναστών και αιτητών ασύλου κατ' αναλογία πληθυσμού, επενδύοντας στην υπόσχεση της Κομισιόν να αναπτύξει ένα Σχέδιο Δράσης για την Ανατολική Μεσόγειο.

Όμως παρά την πρόοδο της περασμένης εβδομάδας, η διαδικασία βρίσκεται ακόμα στο «πρώτο» της μέρος, αυτό της ενίσχυσης της ασφάλειας των εξωτερικών συνόρων και της μεταρρύθμισης της διαχείρισης των αφίξεων, αφήνοντας τα δύσκολα για το επόμενο στάδιο. Σε αυτή τη συζήτηση η Κύπρος τάσσεται υπέρ της αλληλεγγύης ως κράτος της πρώτης γραμμής με αυξημένες αφίξεις μεταναστών και αιτητών ασύλου κατ' αναλογία πληθυσμού, επενδύοντας στην υπόσχεση της Κομισιόν να αναπτύξει ένα Σχέδιο Δράσης για την Ανατολική Μεσόγειο, αντίστοιχο με αυτό για άλλες περιοχές, αλλά και σε ενισχυμένη στήριξη σε περίπτωση που διαπιστωθεί εργαλειοποίηση των ροών από την Τουρκία.

Όπως, μάλιστα, ανακοίνωσε την περασμένη εβδομάδα μετά τη συνάντησή του με την πρόεδρο της Βουλής, ο υπουργός Εσωτερικών Κωνσταντίνος Ιωάννου θα βρίσκεται στις Βρυξέλλες για επαφές αναφορικά με τις θέσεις της Κύπρου για τη διαχείριση της μετανάστευσης, εστιάζοντας στα στοιχεία που η Λευκωσία θεωρεί πως πρέπει να περιλαμβάνει το Σχέδιο Δράσης της Ανατολικής Μεσογείου. Ο στόχος, όπως ανέφερε, ενός τέτοιου σχεδίου, είναι να μειωθούν οι παράτυπες ροές από την Τουρκία. Πάντως, αν και η Λευκωσία διαχρονικά επιμένει να αναφέρεται σε εργαλειοποίηση από την Τουρκία στην περίπτωση της Κύπρου, είναι σαφές από παλαιότερες δηλώσεις

> *Το Νέο Πακέτο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο κατατέθηκε στο τραπέζι για πρώτη φορά από την Κομισιόν τον Σεπτέμβριο του 2020.*

πως οι Βρυξέλλες δεν αντιμετωπίζουν την κατάσταση στη χώρα μας ως ανάλογη με τα όσα συνέβησαν στα σύνορα με τη Λευκορωσία ή στον Έβρο, και πως θεωρούν πως η πάταξη της παράνομης διακίνησης περνά μέσα από συντονισμό της Ε.Ε. με την Τουρκία.

Επίσης, όσον αφορά τον ρόλο της Ε.Ε. στη διαχείριση της μετανάστευσης, αυτός εντοπίζεται στην τεχνοκρατική και χρηματοδοτική στήριξη για ενίσχυση των υποδομών εξέτασης αιτήσεων, την επιτήρηση της Πράσινης Γραμμής παρότι δεν αποτελεί εξωτερικό σύνορο της Ε.Ε., καθώς και στη διάθεση κονδυλίων για βελτίωση των υποδομών στο Πουρνάρα και τη λειτουργία του νέου κέντρου στις Λίμνες ώστε να αποτελέσουν παρελθόν οι απάνθρωπες συνθήκες στις οποίες μέχρι και σήμερα ζουν μετανάστες και πρόσφυγες.

Σταδιακή προσέγγιση

Με την έναρξη της Γαλλικής Προεδρίας του Συμβουλίου το πρώτο μισό του 2022, το Παρίσι επιχείρησε να ξεκλειδώσει τη διαδικασία, προωθώντας κατ' αρχάς τη συμφωνία μεταξύ των κρατών-μελών για ενίσχυση των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα και τον καλύτερο συντονισμό και μεταρρύθμιση της διακυβέρνησης του χώρου ελεύθερης διακίνησης Σένγκεν, έτσι ώστε να αμβλυνθούν οι ανησυχίες των μεν και των δε για τη διαχείριση των αφίξεων και για τη διατήρηση της κατάστασης σε διαχειρίσιμα επίπεδα.

Τον Ιούνιο του 2022 τα κράτη-μέλη υιοθέτησαν τη θέση τους στο Συμβούλιο της Ε.Ε. για τα θέματα αυτού του «πρώτου μέρους» του πακέτου, ενώ 18 κράτη-μέλη (μεταξύ τους και η Κύπρος) υπέγραψαν μη δεσμευτική δήλωση για έναν μηχανισμό προσωρινής αλληλεγγύης. Έκτοτε, οι εξελίξεις επιβραδύνθηκαν λόγω εν μέρει και της εστίασης θεσμών και πρωτευουσών στη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, ενώ παράλληλα σουηδικές και άλλες διπλωματικές πηγές μιλώντας στην «Κ» έριχναν την μπάλα στο Κοινοβούλιο, το οποίο έπρεπε να υιοθετήσει τη δική του θέση πριν οι δύο θεσμοί ξεκινήσουν τις διαβουλεύσεις.

Υπενθυμίζεται πως το Νέο Πακέτο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο κατατέθηκε στο τραπέζι για πρώτη φορά από την Κομισιόν τον Σεπτέμβριο του 2020, με προτάσεις που συνδύαζαν μεταρρυθμίσεις στους τομείς της μετανάστευσης, του ασύλου, της ένταξης στις ευρωπαϊκές κοινωνίες, της διαχείρισης των συνόρων και την εξωτερική διάσταση της μετανάστευσης, και στόχο είχαν την κατάληξη σε πρακτικές λύσεις ώστε το ζήτημα αυτό να πάψει να αποτελεί πεδίο τοξικών αντιπαραθέσεων.

Στενό χρονοδιάγραμμα

Τον περασμένο Σεπτέμβριο, οι δύο Προεδρίες του Συμβουλίου της Ε.Ε. που ξεκίνησαν τη διαδικασία μεταρρύθμισης (Γαλλία και Τσεχία από το 2022), οι Προεδρίες της Σουηδίας και της Ισπανίας που ακολουθούν το 2023 και αυτή του Βελγίου που αναλαμβάνει το πρώτο μισό του 2024, συμφώνησαν σε έναν οδικό χάρτη για ολοκλήρωση της διαδικασίας για το Νέο Πακέτο για το Άσυλο και τη Μετανάστευση μέχρι τον Φεβρουάριο του 2024, και εφαρμογή των προνοιών μέχρι τον Απρίλιο. Βάσει της συμφωνίας που είχε υπογραφεί, οι διαπραγματεύσεις μεταξύ Συμβουλίου και Κοινοβουλίου έπρεπε να είχαν ξεκινήσει το αργότερο πριν από το τέλος του 2022 ούτως ώστε να παραμείνει ορατός ο στόχος του Φεβρουαρίου. Με τις διαπραγματεύσεις να ξεκινούν με τουλάχιστον τέσσερις μήνες καθυστέρηση, το ενδεχόμενο η κορύφωση της διαδικασίας να συμπέσει με την περίοδο των ευρωεκλογών, προμηνύει μια πιθανώς τοξική προεκλογική καθώς αρκετά κόμματα σε όλη την Ε.Ε. θα πέσουν στην παγίδα του λαϊκισμού και της ξενοφοβίας για να κινητοποιήσουν τους ψηφοφόρους τους.

Τι ζητάει το Κοινοβούλιο

Σε μια σειρά από ψηφοφορίες την Πέμπτη η Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ενέκρινε με μεγάλη πλειοψηφία τη διαπραγματευτική θέση του Κοινοβουλίου, με την οποία οι ευρωβουλευτές τάσσονται, μεταξύ άλλων, υπέρ της δημιουργίας δεσμευτικού μηχανισμού αλληλεγγύης για στήριξη των χωρών που αντιμετωπίζουν αυξημένες αφίξεις και για «δίκαιη κατανομή της ευθύνης» κατά τρόπο που να σέβεται τα δικαιώματα των μεταναστών και προσφύγων. Σημαντική είναι επίσης η στήριξη του Κοινοβουλίου στην πρόταση για κανονισμό για καταστάσεις κρίσης μετά από μαζικές αφίξεις προσφύγων ή μεταναστών στα σύνορα ενός συγκεκριμένου κράτους-μέλους. Σε τέτοιες περιπτώσεις ο κανονισμός προβλέπει υποχρεωτικές μετεγκαταστάσεις και παρεκκλίσεις όσον αφορά τον έλεγχο και τις διαδικασίες ασύλου, βάσει αξιολόγησης της Επιτροπής. Όσον αφορά τους ελέγχους των στοιχείων για πολίτες τρίτων χωρών που φτάνουν στα σύνορα της Ε.Ε., το Κοινοβούλιο ζητάει τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου μηχανισμού παρακολούθησης του κατά πόσο γίνονται σεβαστά τα θεμελιώδη δικαιώματα, ο οποίος παράλληλα θα διασφαλίζει πως καταγγελίες για παράνομες επαναπροωθήσεις θα καταγράφονται και θα τυγχάνουν πλήρους διερεύνησης. Οι ευρωβουλευτές επιδιώκουν ακόμα γρηγορότερη χορήγηση αδειών διαμονής σε πολίτες τρίτων χωρών μετά από τρία χρόνια νόμιμης διαμονής και τη δυνατότητα ένταξης ατόμων με καθεστώς προσωρινής προστασίας, με τους επί μακρόν διαμένοντες στην Ε.Ε. να έχουν επίσης τη δυνατότητα μετακίνησης σε άλλα κράτη-μέλη χωρίς πρόσθετους περιορισμούς με τα εξαρτώμενα παιδιά τους.

Η Ευρώπη περιτοιχίζεται

Ο Εβρος και ο εμφύλιος και για τη χρηματοδότηση των συνόρων

Τα τελευταία χρόνια η ανέγερση φραχτών και τειχών κατά μήκος των εξωτερικών συνόρων της Ε.Ε. έχει αυξηθεί ραγδαία. Την περίοδο μεταξύ 2014 και 2022 το άθροισμα του μήκους των φραχτών εντός της Ενωσης αυξήθηκε από 315 χιλιόμετρα σε 2.048. Τα εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε. είναι περίπου 12.000 χιλιόμετρα και περίπου το 13% έχουν ήδη καλυφθεί από φράχτες, σύμφωνα με στοιχεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Υπάρχει δηλαδή μια ιδεολογική μετατόπιση στην ευρωπαϊκή διαχείριση του μεταναστευτικού ζητήματος – από την ανθρωπιστική προστασία στην πολιτική ασφάλειας. Τα συμπεράσματα του έκτακτου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του περασμένου Φεβρουαρίου είναι ενδεικτικά. Συγκεκριμένα καλούσε την Επιτροπή να «κινητοποιήσει άμεσα σημαντικά κονδύλια και μέσα της Ε.Ε. για την υποστήριξη των κρατών-μελών στην ενίσχυση των δυνατοτήτων και υποδομών προστασίας των συνόρων, των μέσων επιτήρησης, συμπεριλαμβανομένης της εναέριας επιτήρησης, και του εξοπλισμού». Η κοινή αυτή θέση είχε ικανοποιήσει ιδιαιτέρως την Αθήνα που ζητάει χρηματοδότηση για την επέκταση του φράχτη στον Εβρο. Η διατύπωση ωστόσο είναι «ανοιχτή» σε ερμηνείες σε ό,τι αφορά ευρωπαϊκή χρηματοδότηση των φραχτών και παρά το γεγονός ότι η πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν έχει εκφράσει την αντίθεσή της με το σκεπτικό ότι αντίκειται στις ευρωπαϊκές αξίες.

Το θέμα πάντως εξακολουθεί να «διχάζει» την Ε.Ε., ενώ επανήλθε αυτή την εβδομάδα μέσω τροπολογίας που κατέθεσε το ΕΛΚ υπέρ της χρηματοδότησης υποδομών στα εξωτερικά σύνορα της Ενωσης και που υπερψηφίστηκε στην Ολομέλεια στο πλαίσιο της ψηφοφορίας για τον προϋπολογισμό του 2024. Και μπορεί να μην πέρασε τελικά η έκθεση που περιελάμβανε την εν λόγω τροπολογία, όμως η υπερψήφιση της τροπολογίας και από αρκετούς ευρωβουλευτές των Σοσιαλιστών και του φιλελεύθερου μπλοκ (Renew) «κόντρα» στην κομματική γραμμή τους δείχνει ότι ενισχύεται αυτή η τάση εντός της Ε.Ε.

Σχολιάζοντας σχετικά ο πρόεδρος του ΕΛΚ Μάνφρεντ Βέμπερ τόνισε ότι «υπάρχει διχασμός για το θέμα αυτό όχι τόσο μεταξύ κρατών-μελών, όσο μεταξύ πολιτικών "οικογενειών"».

Αυτό που παρατηρούμε είναι μια ιδεολογική προσέγγιση από την Αριστερά. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο λένε ότι η Ευρώπη δεν πρέπει να χτίζει φράχτες, όμως οι Σοσιαλιστές είναι στην εξουσία σε χώρα όπως η Ισπανία, για παράδειγμα, όπου στη Θέουτα - Μελίγια έχουν χτίσει έναν μεγάλο φράχτη.

Στη Φινλανδία, η προηγούμενη σοσιαλιστική κυβέρνηση, και μάλιστα υπουργός από το κόμμα των Πρασίνων, υπέγραψε συμφωνία για κατασκευή φράχτη για προστασία έναντι της Ρωσίας. Επομένως υπάρχει μια νέα πραγματικότητα στα εξωτερικά σύνορα σε όλη την Ευρώπη, δεν είναι μόνο ελληνικό θέμα».

Ο Ισπανός ευρωβουλευτής (S&D) Λόπεζ Αγκιλάρ αφού υπενθύμισε ότι η χώρα του έχει εξωτερικά σύνορα και μάλιστα τα μόνα με την αφρικανική ήπειρο στη Θέουτα - Μελίγια, σημείωσε ότι «ναι, φράχτες μπορεί να είναι απαραίτητοι, αλλά ως σοσιαλιστής και προοδευτικός μπορώ να πω ότι αυτοί οι φράχτες δεν μπορούν να χρηματοδοτούνται από ευρωπαϊκά χρήματα ή τον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό. Οχι επειδή υπάρχουν άλλες προτεραιότητες, αλλά επειδή το καθήκον μας είναι να δώσουμε μια ευρωπαϊκή απάντηση για την αντιμετώπιση του μεταναστευτικού που θα καθιστά αυτούς τους φράχτες ολοένα και λιγότερο απαραίτητους».

Η Γαλλίδα ευρωβουλευτής Φαμπιέν Κελέρ (Renew Europe) επισήμανε ότι «δεν πιστεύω σε μια Ευρώπη-φρούριο. Το ευρωπαϊκό πρότζεκτ είναι άλλωστε πρότζεκτ ειρήνης. Ναι, το μεταναστευτικό αποτελεί πρόκληση που απαιτεί επείγουσα ευρωπαϊκή απάντηση και αυτή τη χτίζουμε μέσω του Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Ασυλο. Ο ευρωπαϊκός προϋπολογισμός ήδη στηρίζει τα κράτη-μέλη μέσω διαφόρων τρόπων σε εξοπλισμό και ανθρώπινο δυναμικό».

«Μπορώ να αποτελέσω τη δύναμη ενότητας»

Δεν πρόκειται να κάνω εκπτώσεις στις αρχές και αξίες ίδρυσης της παράταξης

Συνέντευξη στην
ΟΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

«Αυτό που θεωρώ πως με διαφοροποιεί από τους ανθυποψηφίους μου είναι η ικανότητά μου να συνθέτω τις διάφορες απόψεις για να φτάνω σε άμεσες λύσεις» δηλώνει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο υποψήφιος για τη θέση αναπληρωτή προέδρου στο ΔΗΣΥ Ευθύμιος Δίπλαρος. Εξηγεί ότι διεκδικεί τη συγκεκριμένη θέση, έχοντας πλέον άριστες σχέσεις με τα απλά μέλη της παράταξης, που τα γνωρίζει με τα μικρά τους ονόματα, και μακροχρόνια πορεία διαμέσου όλων των βαθμίδων, αποκτώντας πολιτικές ικανότητες και γνώσεις. Προσθέτει ότι ο εκσυγχρονισμός του κόμματος είναι αναγκαίος, λέγοντας ότι το μεγάλο στοίχημα είναι η πλήρης ανασυγκρότηση της παράταξης και η εκλογική νίκη στις επερχόμενες εκλογές.

–Για ποιο λόγο διεκδικείτε τη θέση του αναπληρωτή προέδρου του Δημοκρατικού Συναγερμού;

–Διεκδικώ τη θέση του αναπληρωτή προέδρου της μεγάλης μας παράταξης γιατί θεωρώ τον εαυτό μου πιο έτοιμο από ποτέ να αναλάβει ένα τόσο σημαντικό και απαιτητικό αξίωμα. Πιστεύω πως έχω τις απαιτούμενες γνώσεις, ικανότητες και εμπειρίες για να ανταπεξέλθω στα καθήκοντα του αναπληρωτή προέδρου. Ο αναπληρωτής πρόεδρος, λόγω των καθηκόντων και υποχρεώσεών του, είναι το μέλος της ηγετικής ομάδας που καλείται να «διανύσει» τα πιο πολλά χιλιόμετρα.

Είναι με βάση και τα καθήκοντα ο υπεύθυνος των προεκλογικών εκστρατειών. Και γνωρίζω από εκλογές, πολύ καλά. Απέδειξα περίτρανα τα τελευταία χρόνια, πως για τον ΔΗΣΥ έτρεξα πάρα πολλούς απαιτητικούς «μαραθώνιους» με μεγάλη επιτυχία. Σε κάθε εκλογική μάχη, από τα μαθητικά μου χρόνια ακόμα, ήμουνα στην πρώτη γραμμή. Ξεκίνησα από απλό μέλος και έφτασα μέχρι τη θέση του αντιπροέδρου. Μέσα από τη μακροχρόνια πορεία μου διαμέσου όλων των βαθμίδων της παράταξής μας, που συνταυτίστηκε και με την πορεία μου στη ζωή, έχω αναπτύξει άριστες σχέσεις με τα απλά μέλη της παράταξης. Με γνωρίζουν και τους γνωρίζω με το μικρό τους όνομα. Δεν θα κατεβώ τώρα στη βάση του κόμματος. Ταυτόχρονα, έχω εμπλουτίσει τις πολιτικές μου ικανότητες και γνώσεις. Θήτευσα δίπλα στους δύο προέδρους του κόμματος Νίκο Αναστασιάδη και Αβέρωφ Νεοφύτου. Επομένως, πιστεύω πως μπορώ να εκπροσωπήσω με τρόπο κατάλληλο τον απλό συναγερμικό και να κάνω πράξη το όραμά του για την παράταξή μας. Γνωρίζω τι είναι αυτό που θέλει το κόμμα, ειδικά μετά από όλα όσα βιώσαμε και ναι, μπορώ να αποτελέσω τη δύναμη ενότητας. Είμαι εκ της φύσεώς μου συνενωτικός άνθρωπος και μπορώ να στηρίξω με όλες μου τις δυνάμεις τη νέα πρόεδρο της παράταξης Αννίτα Δημήτριου στα νέα απαιτητικά της καθήκοντα. Διαθέτω όλο τον χρόνο και το σθένος.

> *Ποτέ δεν πήγα αντίθετα στις αρχές και αξίες του κόμματος, αντίθετα υποστηρίζω με πάθος όλα όσα καταγράφονται στην ιδρυτική διακήρυξη της παράταξης και καλό είναι να ανατρέξουν κάποιοι για να διαβάσουν.*

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Πλέον ο καθένας μπορεί να γράψει και να διαδώσει οποιαδήποτε ανακρίβεια θέλει στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Όλα αυτά τα χρόνια, δέχτηκα αρκετές φορές άδικη και σκληρή κριτική.

–Νιώθετε ότι ο ΔΗΣΥ έχασε τον αρχικό προορισμό και όραμά του;

–Όχι, δεν νιώθω ότι ο ΔΗΣΥ έχασε τον αρχικό προορισμό του. Τόσο η νέα ηγεσία όσο και οι προηγούμενες ήταν αυστηρά προσηλωμένες στις αρχές και αξίες του Γλαύκου Κληρίδη. Η εκλογική ήττα του περασμένου Φεβρουαρίου δεν επέφερε καμία αλλαγή στην ιδεολογικοπολιτική τοποθέτηση του κόμματός μας. Επίσης, ούτε κατά την προεκλογική περίοδο έγιναν «εκπτώσεις» στην ταυτότητα του κόμματος για χάρη των ποσοστών.

–Ποιες είναι οι αρχές και οι αξίες τις οποίες, όπως αναφέρετε στην υποβολή της υποψηφιότητάς σας, δεν προδώσατε ποτέ;

–Ήμουν και είμαι πάντα θερμός υποστηρικτής του χαρακτήρα του κόμματος. Είμαστε η μεγάλη φιλελεύθερη και πατριωτική κεντροδεξιά παράταξη της χώρας. Διαφυλάσσουμε τον εθνικό μας χαρακτήρα, τον θεσμό της οικογένειας, τις παραδόσεις και τις αξίες μας, αλλά ταυτόχρονα στοχεύουμε σε μια Κύπρο επανενωμένη, χωρίς στρατούς κατοχής, ευρωπαϊκή και ακμάζουσα. Η συνεχής προσπάθεια για εκσυγχρονισμό, ανάπτυξη και πρόοδο της κοινωνίας και της οικονομίας μας δεν αποτελεί εμπόδιο στη διαφύλαξη της ιδιαίτερης ταυτότητάς μας. Ποτέ δεν πήγα αντίθετα σε αυτές τις αρχές και αξίες του κόμματος, αντίθετα υποστηρίζω με πάθος όλα όσα καταγράφονται στην ιδρυτική διακήρυξη της παράταξης και καλό είναι να ανατρέξουν κάποιοι για να διαβάσουν.

–Και για αυτούς που τις πρόδωσαν υπάρχει χώρος εντός του ΔΗΣΥ;

–Αυτοί που δεν ενστερνίζονται τις βασικές αρχές του Δημοκρατικού Συναγερμού δεν έχουν και οι ίδιοι λόγο να βρίσκονται εντός του κόμματος. Μέλη και φίλοι του κόμματος όμως, που βρίσκονται σε συμφωνία με τις αρχές του ΔΗΣΥ και έδωσαν μάχες για το κόμμα αλλά πιθανόν να έκαναν άλλες επιλογές τον περασμένο Φεβρουάριο, όχι μόνο είναι ευπρόσδεκτοι αλλά θέλουμε πραγματικά να τους ακούσουμε, να συζητήσουμε μαζί τους και να διορθώσουμε οποιαδήποτε λάθη έγιναν. Για μένα προσωπικά, αλλά και για την πρόεδρό μας δεν περισσεύει κανείς. Η πλήρης ανασυγκρότηση της παράταξης και η εκλογική νίκη στις επερχόμενες εκλογές είναι το μεγάλο μας στοίχημα.

–Ακόμη και γι' αυτούς που υπονόμευσαν την επίσημη υποψηφιότητα του ΔΗΣΥ και εργάστηκαν υπέρ του Νίκου Χριστοδουλίδη;

–Το κριτήριο για τη συμμετοχή σε οποιοδήποτε σύγχρονο και δημοκρατικό κόμμα είναι η συνταύτιση πολιτικών θέσεων. Αν κάποιο μέλος ή φίλος του κόμματος υποστήριξε την υποψηφιότητα του Νίκου Χριστοδουλίδη στις περασμένες προεδρικές εκλογές αντί του προέδρου της παράταξής μας, αλλά επιθυμεί να παραμείνει μέρος της μεγάλης μας οικογένειας δεν θα του κλείσουμε την πόρτα. Αποδείξαμε πολλές φορές στο παρελθόν πως εμείς λειτουργούμε βάσει πολιτικών κριτηρίων και όχι καθοδηγούμενοι από σκοπιμότητες. Ο ίδιος ο τέως πρόεδρος Αβέρωφ Νεοφύτου, όχι μία αλλά πολλάκις, δήλωσε πως δεν είμαστε κόμμα διαγραφών.

–Πιστεύετε πως η επόμενη μέρα στον ΔΗΣΥ θα πρέπει να περιλαμβάνει και ριζικές αλλαγές στο καταστατικό του κόμματος;

–Θεωρώ πως ναι, χρειάζονται αλλαγές στο καταστατικό σε σχέση με τη λειτουργία του κόμματος.

–Και αυτός ο εκσυγχρονισμός στις δομές της παράταξης τον οποίο επιδιώκετε πώς μπορεί να γίνει εφικτός;

–Κατ' αρχάς, όλα είναι εφικτά όταν προηγείται ένας ειλικρινής διάλογος με τη βάση του κόμματος. Ο εκσυγχρονισμός του κόμματος είναι αναγκαίος, όπως είναι άλλωστε για όλους τους οργανισμούς που καλούνται να συμβαδίσουν με τη σύγχρονη εποχή. Αρχικά, θα πρέπει να εξετάσουμε από την αρχή το μητρώο μελών του κόμματος. Είναι μια διαδικασία που δεν έχει γίνει τα τελευταία χρόνια. Αν ο κόσμος του ΔΗΣΥ με τιμήσει με την ψήφο του, μία από τις πρώτες μας ενέργειες θα είναι η έναρξη εκστρατείας ανανέωσης του μητρώου μελών. Αμέσως μετά, θα καταθέσω σχέδιο για δραστική και ουσιαστική αύξηση της συμμετοχής των τοπικών επιτροπών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων του κόμματος. Επίσης, η δημιουργία μιας ψηφιακής πλατφόρμας για τα μέλη του κόμματος. Μέσω της πλατφόρμας θα επιτρέπεται σε όλα τα μέλη να συμμετέχουν διαδικτυακά στις εσωκομματικές διαδικασίες, να προτείνουν τις δικές τους ιδέες αλλά και να ενημερώνονται άμεσα για όλα όσα αφορούν την παράταξη. Υπάρχουν πολλά που πρέπει να γίνουν.

> *Με την Αννίτα πέραν από τους κοινούς πολιτικούς αγώνες, μας συνδέει και μια δυνατή φιλική και οικογενειακή σχέση που χρονολογείται για όσους μας ξέρουν. Οι απόψεις και θέσεις μας συνταυτίζονται απόλυτα.*

Η λαϊκή συντηρητική δεξιά και οι φιλελεύθερες απαιτήσεις

–Κάποιοι σας καταλογίζουν ότι εκπροσωπείτε τη λαϊκή συντηρητική δεξιά και δεν μπορείτε να ανταποκριθείτε στις φιλελεύθερες προοδευτικές απαιτήσεις των καιρών. Πώς απαντάτε σ' αυτό;

–Δεν συμμερίζομαι τη συγκεκριμένη κριτική. Δεν βλέπω πώς οι δικές μου απόψεις και τοποθετήσεις διαφοροποιούνται από αυτές του κάθε συναγερμικού. Υπερασπίζομαι την ελληνορθόδοξη ταυτότητα του λαού μας αλλά ταυτόχρονα υποστηρίζω με θέρμη την ευρωπαϊκή πορεία της χώρας μας. Ονειρεύομαι μια Κύπρο ευημερούσα, που θα φτάσει τα πιο προηγμένα κράτη-μέλη της δυτικής και βόρειας Ευρώπης. Αυτό δεν έρχεται σε σύγκρουση με την προαιώνια ταυτότητα του λαού μας. Πουθενά στην Ευρώπη δεν υπήρξε αντίστοιχο πρόβλημα. Στις πλείστες των περιπτώσεων τα κόμματα που οδήγησαν τα μεγάλα ευρωπαϊκά κράτη σε πορεία ραγδαίας ανάπτυξης ήταν τα φιλοευρωπαϊκά χριστιανοδημοκρατικά κόμματα του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος, της μεγάλης ευρωπαϊκής ομάδας στην οποία ανήκει ο ΔΗΣΥ. Τα κόμματα αυτά δεν απώλεσαν τον χαρακτήρα τους στην προσπάθειά τους για περαιτέρω οικονομική και κοινωνική πρόοδο. Ας μου υποδείξει, όμως, έστω και ένας πού και πώς δεν ανταποκρίθηκα στις δήθεν φιλελεύθερες-προοδευτικές απαιτήσεις των καιρών. Εάν εννοούν να κάνω εκπτώσεις σε αρχές και αξίες ίδρυσης της παράταξης, ναι, αυτό δεν πρόκειται να το πράξω.

–Γιατί νιώθετε την ανάγκη να αναφέρετε συχνά ότι ποτέ δεν κρυφτήκατε στα δύσκολα και ότι πάντοτε στηρίζατε τις αποφάσεις του κόμματος δημόσια, ασχέτως αν διαφωνούσατε;

–Ζούμε σε περίεργες εποχές. Πλέον ο καθένας μπορεί να γράψει και να διαδώσει οποιαδήποτε ανακρίβεια θέλει στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Όλα αυτά τα χρόνια, δέχτηκα αρκετές φορές άδικη και σκληρή κριτική. Πάντα δέχομαι την κριτική, ακόμα και την άδικη, αδιαμαρτύρητα. Οφείλω να το κάνω αυτό καθώς αυτόβουλα επέλεξα να είμαι δημόσιο πρόσωπο. Αυτό όμως που οφείλω να μην αποδέχομαι είναι τη διασπορά ψέματος που μόνο στόχο έχουν να πλήξουν την αξιοπρέπειά μου.

–Με αυτούς που το έπραξαν πώς θα μπορέσετε να συνεργαστείτε σε περίπτωση ανάδειξής σας στη θέση του αναπληρωτή προέδρου;

–Αυτοί που κρύφτηκαν στα δύσκολα θα κριθούν από τον υπέροχο κόσμο του Δημοκρατικού Συναγερμού όταν έρθει η ώρα. Είτε εκλεγώ αναπληρωτής πρόεδρος είτε όχι, η θέση μου είναι πάγια, μπορώ να συνεργαστώ με όλους όσους επιθυμούν το καλό της παράταξής μας αλλά και της Κύπρου.

–Με τη νέα πρόεδρο του Δημοκρατικού Συναγερμού, βρίσκεστε στο ίδιο μήκος κύματος;

–Με την Αννίτα πέραν από τους κοινούς πολιτικούς αγώνες, μας συνδέει και μια δυνατή φιλική και οικογενειακή σχέση που χρονολογείται για όσους μας ξέρουν. Ναι, θεωρώ πως οι απόψεις και θέσεις μου συνταυτίζονται απόλυτα με αυτές της νέας προέδρου. Είμαστε και οι δύο νέοι άνθρωποι που ωριμάσαμε μέσα από τις γραμμές του κόμματος. Και οι δύο υπήρξαμε μαζί στη θέση του αντιπροέδρου χωρίς ποτέ να διαφωνήσουμε στο παραμικρό. Μοιραζόμαστε το ίδιο όραμα για την παράταξη αλλά και για την Κύπρο που θέλουμε να αφήσουμε στις επόμενες γενιές.

–Σε περίπτωση εκλογής σας ποια θα είναι η θέση σας για συνεργασία με την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη;

–Λίγο πριν, σε προηγούμενη ερώτησή σας, επισημάνατε την ξεκάθαρη υποστήριξή μου στις κομματικές αποφάσεις. Η απόφαση που πάρθηκε στο Πολιτικό Γραφείο μεταξύ πρώτου και δεύτερου γύρου των προεδρικών για ψήφο κατά βούληση ήταν και δική μου. Ήταν μια απόφαση που πάρθηκε με μεγάλη πλειοψηφία. Συλλογικά αποφασίσαμε, μέσα από μια πλήρως δημοκρατική διαδικασία, πως η παράταξη θα ασκήσει τον αντιπολιτευτικό ρόλο που της δόθηκε από το εκλογικό αποτέλεσμα, με τρόπο εποικοδομητικό, δημιουργικό αλλά και διεκδικητικό. Δεν θα δράσουμε εκβιαστικά, ούτε όμως πρέπει να θεωρούμαστε δεδομένοι. Και για να είμαι ειλικρινής, εκ πρώτης όψεως η νέα κυβέρνηση φαίνεται να επιθυμεί μια ανοιχτή και ειλικρινή επικοινωνία, κάτι που κρίνουμε ως θετικό για τη Δημοκρατία και τον τόπο μας.

> *Η απόφαση που πάρθηκε στο Πολιτικό Γραφείο μεταξύ πρώτου και δεύτερου γύρου των προεδρικών εκλογών για ψήφο κατά βούληση ήταν και δική μου. Ήταν μια απόφαση που πάρθηκε με μεγάλη πλειοψηφία.*

–Πάντως ο κ. Πουργουρίδης είναι πεπεισμένος πως θα στρέψετε τον ΔΗΣΥ προς τη συμπολίτευση. Σας κατηγόρησε ότι αυτό λέτε σε κατ' ιδίαν συζητήσεις με στελέχη του κόμματος. Πώς το σχολιάζετε;

–Από την πρώτη στιγμή διέψευσα κατηγορηματικά τη συγκεκριμένη δήλωση. Με λυπεί πραγματικά η τοποθέτησή του αυτή, καθώς πρόκειται για ένα χονδροειδέστατο ψέμα. Επαναλαμβάνω ότι εγώ λειτουργώ θεσμικά και μόνον. Είπα και το λέω ξανά. Ντροπή!

–Με τον Αβέρωφ Νεοφύτου ποιες είναι οι σχέσεις σας σήμερα;

–Πέραν από άριστες, ρωτήστε και τον ίδιο. Στις δύσκολες στιγμές της ζωής σου, είναι ευκολότερο να αξιολογήσεις τους ανθρώπους που αξίζουν τον σεβασμό, την αγάπη και την υποστήριξή σου. Η μεγάλη και δύσκολη περιπέτεια που πέρασε η Αργυρώ μου, μας έφερε πιο κοντά με τον Αβέρωφ και τη Μαρία. Μας στάθηκαν και το εκτιμούμε πολύ.

–Και με τους ανθυποψηφίους σας ποιες είναι οι σχέσεις σας, τι είναι αυτό που πιστεύετε ότι σας διαφοροποιεί;

–Μας ενώνουν πρώτα απ' όλα σχέσεις φιλίας. Αυτό που θεωρώ πως με διαφοροποιεί είναι η ικανότητά μου να συνθέτω τις διάφορες απόψεις για να φτάνω σε άμεσες λύσεις. Δεν είμαι απόλυτος, επιθυμώ πάντα να διαβουλεύομαι για να φτάνω σε αποφάσεις που συγκεράζουν τις διάφορες προσεγγίσεις έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η επιθυμητή συναίνεση.

–Νιώθετε πως σήμερα τα πολιτικά ιδεώδη έχουν θυσιαστεί στον βωμό της εικόνας;

–Πιστεύω πως η ουσία είναι ακόμα σημαντικότερη, γιατί στο τέλος της ημέρας θα χρειαστεί να παρθούν πολιτικές αποφάσεις, οι οποίες είναι εντελώς άσχετες με την εικόνα που εκπέμπει ο κάθε πολιτικός.

Οι αλλαγές των κριτηρίων

Το υπουργείο Εσωτερικών πρότεινε έξι αλλαγές των κριτηρίων που αφορούν την ταχεία διαδικασία χορήγησης άδειας μετανάστευσης σε επενδυτές. Αλλαγές που επικεντρώνονται στα επενδυτικά και ποιοτικά κριτήρια.

1 ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

Στη γενική πρόνοια για την προέλευση των χρημάτων το ποσό της επένδυσης θα πρέπει αποδεδειγμένα να προέρχεται από το εξωτερικό και από λογαριασμό του αιτητή ή της συζύγου του, το δε ποσό αξίας της επένδυσης θα πρέπει να καταβάλλεται στον πωλητή μέσω τραπεζικού ιδρύματος της Κύπρου.

2 ΑΛΛΑΓΗ ΑΚΙΝΗΤΟΥ

Δίνεται η δυνατότητα στον επενδυτή να υποδείξει άλλο ακίνητο σε περίπτωση που το ακίνητο της επένδυσης δεν ικανοποιεί τις ανάγκες της οικογένειας του επενδυτή.

3 ΕΤΗΣΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Αυξάνεται το ετήσιο εισόδημα του επενδυτή ενώ γίνονται αυστηρότεροι οι έλεγχοι προέλευσης των εισοδημάτων. Το ετήσιο εισόδημα από 50 χιλιάδες αυξάνεται κατά 15 χιλιάδες για συζύγους και 10 χιλιάδες για ανήλικα τέκνα. Το εισόδημα θα αποδεικνύεται, μόνο, μέσω φορολογικής δήλωσης.

4 ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΙΤΗΤΩΝ

Ο επενδυτής και η σύζυγός του θα πρέπει να έχουν λευκό ποινικό μητρώο από τη χώρα καταγωγής και χώρα παραμονής τους.

5 ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

Πρόκειται για το σοβαρότερο κενό που υπήρχε μιας και απουσίαζε θεσμοθετημένος μηχανισμός ελέγχου. Με την αναθεώρηση του σχεδίου ο επενδυτής έχει υποχρέωση, σε ετήσια βάση, να αποδεικνύει πως διατηρεί την επένδυση, έχει τα απαιτούμενα εισοδήματα και έχει ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

6 ΜΟΝΙΜΗ ΔΙΑΜΟΝΗ

Ο επενδυτής που έλαβε άδεια θα πρέπει να έχει μόνιμη διαμονή στην Κύπρο η οποία θα αποδεικνύεται μέσω βεβαίωσης εγγραφής στο ΓεΣΥ. Επίσης, θα τροποποιηθεί η νομοθεσία και οι πρόνοιες μόνιμης εγκατάστασης, ενώ κατά την υποβολή αίτησης ο επενδυτής θα πρέπει να είναι κάτοχος άδειας προσωρινής διαμονής.

Αυστηρότερα κριτήρια για επενδυτικές βίζες

Αλλαξαν πρόνοιες του νομοθετικού πλαισίου με αύξηση των οικονομικών απαιτήσεων για τις άδειες παραμονής

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Φρένο στην εκκόλαψη παραβατικών φαινομένων, παρόμοιων με αυτών που εμφανίστηκαν στο Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα (ΚΕΠ) με τα χρυσά διαβατήρια, επιχειρεί να βάλει η κυβέρνηση. Εν μέσω και των όσων αφήνει πίσω της η λίστα κυρώσεων Αμερικανών και Βρετανών, το υπουργείο Εσωτερικών προχώρησε στην τέταρτη αναθεώρηση των κριτηρίων αναφορικά με την «ταχεία χορήγηση άδειας μετανάστευσης σε αιτητές που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών και επενδύουν στην Κύπρο». Η ανάγκη περαιτέρω θωράκισης του προγράμματος των επενδυτικών αδειών μετανάστευσης είχε εντοπιστεί από τον Αύγουστο του 2021, με το υπουργείο Οικονομικών να ενημερώνει σχετικώς το υπουργείο Εσωτερικών με τρεις διαδοχικές επιστολές του (25/8/2021, 21/9/2022, 16/2/2023). Στις ενημερωτικές επιστολές για τους λόγους αναθεώρησης των κριτηρίων γινόταν αναφορά σε κινδύνους που υπάρχουν για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και χρηματοδότησης παράνομων ενεργειών, όπως τρομοκρατίας. Γινόταν επισήμανση για την ανάγκη συμμόρφωσης με το ευρωπαϊκό κεκτημένο αλλά και τον κίνδυνο η Κυπριακή Δημοκρατία να βρεθεί υπόλογη ενώπιον της Κομισιόν για προσπάθεια παράκαμψης των περιοριστικών μέτρων της Ε.Ε. Όπως προκύπτει από το περιεχόμενο των επιστολών είχαν εντοπιστεί περιπτώσεις καταστρατήγησης του νομοθετικού πλαισίου παραχώρησης αδειών παραμονής σε επενδυτές, αναφορικά με τη φυσική παρουσία των κατόχων αδειών μετανάστευσης στη Δημοκρατίας.

Οι αλλαγές εντείνουν τους ελέγχους ότι ο επενδυτής πρέπει να έχει μόνιμη διαμονή στην Κύπρο, ενώ αυξάνεται και το ετήσιο εισόδημα που είναι υποχρεωμένος να δηλώνει.

Οι αναθεωρήσεις των κριτηρίων πέρασαν από το υπουργικό συμβούλιο την περασμένη Παρασκευή και τίθενται σε ισχύ από τον επόμενο μήνα.

Το Σχέδιο

Η ταχεία διαδικασία χορήγησης αδειών μετανάστευσης σε επενδυτές τέθηκε σε ισχύ στις 25/07/2012 και ήταν στο πλαίσιο αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης και για σκοπούς τόνωσης της αγοράς ακινήτων. Η τέταρτη επαναξιολόγηση προνοιών του προγράμματος κρίνεται από το ΥΠΕΣ «επιτακτική» μετά την κατάργηση του ΚΕΠ, τις κυρώσεις που επέβαλε η Ε.Ε. σε Ρωσία και Λευκορωσία καθώς και τις ανησυχίες της Κομισιόν τα Επενδυτικά Προγράμματα κρατών μελών να τύχουν κατάχρησης. Το ΥΠΕΣ εισάγει αυστηρότερα κριτήρια:

- Στους ελέγχους για χορήγηση αδειών μετανάστευσης.
- Διορθώνει στρεβλώσεις για τους δικαιούχους.
- Καθορίζει μηχανισμό ελέγχου τήρησης των κριτηρίων και διατήρησης της επένδυσης.

Με βάση το αναθεωρημένο πλαίσιο ο επενδυτής είναι υποχρεωμένος σε ετήσια βάση να αποδεικνύει ότι διατηρεί ενεργεί την επένδυση για την οποία του παραχωρήθηκε η άδεια μετανάστευσης. Να διατηρεί το απαιτούμενο εισόδημα που έχει καθοριστεί για τον ίδιο και την οικογένειά του. Ο ίδιος και τα μέλη της οικογένειάς του να είναι κάτοχοι πιστοποιητικού ασφάλισης εάν δεν είναι δικαιούχοι του ΓεΣΥ. Όπως σαφώς προνοείται στις αλλαγές, εάν ο κάτοχος άδειας μετανάστευσης δεν συμμορφωθεί σε αυτή την περίπτωση ενεργοποιείται η διαδικασία ακύρωσής της.

7.500 άδειες

Από το 2012 που ξεκίνησε η εφαρμογή του σχεδίου μέχρι σήμερα έχουν παραχωρηθεί 7.500 άδειες σε επενδυτές. Το συγκεκριμένο σχέδιο χρησιμοποιείται κατά κόρον από Κινέζους επενδυτές για την αγορά ακινήτων. Στο οικονομικό σκέλος του σχεδίου πέρα από την αναθεώρηση των κριτηρίων για τα ετήσια εισοδήματα των επενδυτών παραμένει η επένδυση τουλάχιστον 300 χιλιάδων ευρώ σε οικία ή διαμέρισμα, σε άλλα ακίνητα, σε επένδυση στο μετοχικό κεφάλαιο κυπριακής εταιρείας ή επένδυση σε μερίδα κυπριακού επενδυτικού οργανισμού συλλογικών επενδύσεων. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις που υπάρχουν, η ολοκλήρωση εξέτασης του αιτήματος επενδυτών θα κυμαίνεται στους δύο μήνες περίπου, με την προϋπόθεση ότι πληρούνται τα κριτήρια του σχεδίου και εφόσον δεν συντρέχουν λόγοι με το ποινικό μητρώο του αιτητή ή λόγοι δημόσιας τάξης και δημόσιας ασφάλειας. Η τέταρτη αναθεώρηση τίθεται σε ισχύει από τον επόμενο μήνα.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Επιλέγει, διορίζει. Εγκρίνεται;

Εξαφορμής του –ατυχούς– διορισμού του κ. Μιχαλάκη Μιχαήλ ως μέλους της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας και της σχεδόν άμεσης παραίτησής του, μετά από την πίεση και τον χλευασμό στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για τα προσόντα του, ανοίγει πιστεύω και πάλι η συζήτηση για το πώς επιλέγονται και πώς εγκρίνονται οι εκλεκτοί του εκάστοτε Προέδρου της Δημοκρατίας. Προφανώς και οι επιλογές είναι πολιτικές. Πολιτική ήταν και η συγκεκριμένη. Που άντεξε όμως, στην κονίστρα της κατακραυγής στο τουίτερ, μόλις μερικές ώρες.

Όπως πολιτικές είναι οι επιλογές και οι διορισμοί, πολιτική πρέπει να είναι και η συζήτηση και η κριτική. Τι βλέπουμε στις μόλις 45 μέρες διακυβέρνησης του Νίκου Χριστοδουλίδη; Βλέπουμε, δυστυχώς, ένα Πρόεδρο που περνά, από μόνος του, κάτω από τον πήχη που ο ίδιος, αυτοβούλως και χωρίς καμία πίεση έβαλε. Όταν ρωτήθηκε από τον δημοσιογράφο του ΡΙΚ Ανδρέα Κημήτρη, στο debate του ΡΙΚ στις 19 Ιανουαρίου για τις πρώτες του πολιτικές πράξεις, όταν εκλεγεί, από μόνος του κατέταξε την πράξη του διορισμού του υπουργικού συμβουλίου ως κορυφαία που θα δώσει και το στίγμα της διακυβέρνησής του. Για να επανέλθει λίγες μέρες μετά και να αυτοπεριοριστεί με ηλικιακά όρια και ποσοστό εκπροσώπησης γυναικών που απλούστατα δεν τήρησε. Οι δημοσιογραφικές –και όχι μόνο– πληροφορίες μιλούν για πιέσεις από τους κομματάρχες που τον στήριξαν, πιέσεις που προφανώς δεν άντεξε. Λίγες μέρες μετά την ανάληψη των καθηκόντων του, ανακοινώνεται η ανάθεση στον πρώην δικαστή κ. Αρέστη της προεργασίας ενός γνωμοδοτικού συμβουλίου για να προχωρεί σε διορισμούς. Για να έρθει, πριν καν στεγνώσει το μελάνι των ανακοινώσεων γι' αυτό το γνωμοδοτικό συμβούλιο και να διορίσει τον κ. Μιχαήλ. Χωρίς προφανώς να γίνει ούτε ο υποτυπώδης έλεγχος του βιογραφικού του, όχι για το αν τηρεί τα τυπικά προσόντα που δεν υπάρχει σε έναν τέτοιο πολιτικό διορισμό, αλλά αν πληροί το ελάχιστο κριτήριο ενός βιογραφικού, αν είναι δηλαδή αληθές.

Προσωπικά ανησυχώ για δύο σοβαρές ελλείψεις σε όλη αυτή τη διαδικασία. Η πρώτη είναι το προσωπικό κριτήριο του Πρόεδρου της Δημοκρατίας. Ποιοι τον συμβουλεύουν; Γιατί δεν υπάρχει ένα υποτυπώδες σύστημα ελέγχου που θα προστατεύει τον ίδιο στο τέλος της μέρας; Γι' αυτήν την έλλειψη, γι' αυτό το κενό δεν μπορούμε εμείς, πέρα από την κριτική και την πολιτική πίεση να κάνουμε κάτι παραπάνω. Όσο ανησυχητική και αν είναι, όσο προβληματική και αν είναι, το προσωπικό κριτήριο του καθενός, ανεξαρτήτως ποιους ακούει, σε ποιους είναι υποχρεωμένος, είναι αυτό που είναι. Η δεύτερη όμως, όσο διαχρονική έλλειψη και αν είναι, είναι κάτι στο οποίο μπορούμε να συμβάλουμε. Μιλώ προφανώς, για την έλλειψη των θεσμικών αντίβαρων, των check and balances όπως είναι ευρέως γνωστά από το σύνταγμα της Κύπρου. Η δική μου εισήγηση για να καλύψουμε αυτό το κενό είναι πολύ συγκεκριμένη: Να ισχύσει για όλους τους διορισμούς του Προέδρου της Δημοκρατίας ό,τι ισχύει στον διορισμό του/της Επιτρόπου Διοικήσεως. Να καταθέσουμε μια πρόταση νόμου-ομπρέλα που θα υποχρεώνει τον εκάστοτε Πρόεδρο της Δημοκρατίας πριν προχωρήσει στην πράξη διορισμού να έχει τη σύμφωνη γνώμη της πλειοψηφίας της Βουλής. Είναι αυτό αντισυνταγματικό; Όσο αντισυνταγματικό είναι στην Επίτροπο Διοικήσεως θα είναι και σε όλους τους άλλους διορισμούς. Όπως και σωστά, κανείς Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν αμφισβήτησε τον νόμο αυτό, γιατί ο έλεγχος και η ισορροπία μεταξύ των εξουσιών εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, το ίδιο θα πρέπει να πράξουμε και σε όλους τους άλλους διορισμούς.

Η στυγνή αντίκριση της διάκρισης των εξουσιών στη βάση της απόφασης του Ανωτάτου Δικαστηρίου του 1985 πιστεύω πως δεν εξυπηρετεί την Κυπριακή Δημοκρατία του 2023. Η αντιμετώπιση του Προέδρου της Δημοκρατίας ως αυτοκράτορα που μπορεί να διορίζει όποιον θέλει, είναι προβληματική. Ούτε πιστεύω πως ακροβατισμοί με γνωμοδοτικά συμβούλια μπορούν να λειτουργήσουν. Είναι η ώρα να τολμήσουμε. Να σπάσουμε τους αυστηρούς νομικούς και συνταγματικούς περιορισμούς. Εις γνώσιν μας να λειτουργήσουμε αντισυνταγματικά μεν, σωστά δε. As δούμε το δημόσιο συμφέρον, as συμφωνήσουμε πολιτικά πως η ισορροπία και ο έλεγχος μεταξύ της εκτελεστικής και της νομοθετικής εξουσίας είναι και αναγκαίος και απαραίτητος, και από εκεί και πέρα θα βρούμε τον νομικό και συνταγματικό τρόπο να το εφαρμόσουμε. Άλλωστε, αδιέξοδα στη δημοκρατία δεν υπάρχουν. Οι νόμοι και το σύνταγμα υπάρχουν για να βοηθούν τη δημοκρατία και όχι για να την περιορίζουν.

Ο κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι βουλευτής Λευκωσίας Δημοκρατικού Συναγερμού, πρόεδρος Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών.
twitter: @dmdemetriou

Διεκδικούν μία θέση αντιπρόεδρου στον ΔΗΣΥ

Δύο εβδομάδες πριν από την εκλογική διαδικασία η Ξένια Κωνσταντίνου και ο Μάριος Πελεκάνος μιλούν στην «Κ»

Συνέντευξη στη
ΟΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Οι υποψήφιοι αντιπρόεδροι του ΔΗΣΥ Ξένια Κωνσταντίνου και Μάριος Πελεκάνος εξηγούν στην «Κ» σε ποια ιδεολογική τάση εντός του ΔΗΣΥ ανήκουν και παίρνουν θέση για το ευαίσθητο θέμα του μεταναστευτικού. Μιλούν για το παρόν και μέλλον του κόμματος αλλά και τις τρέχουσες πολιτικές εξελίξεις. Εξηγούν τις αλλαγές στις οποίες θέλουν να προχωρήσουν εντός της παράταξης σε περίπτωση εκλογής τους, με στόχο πάντα ο ΔΗΣΥ να βρεθεί εκ νέου κοντά στον κόσμο του και να επανακτήσει τον πρωταγωνιστικό ρόλο στη πολιτική ζωή του τόπου, όπως αναφέρουν χαρακτηριστικά. Ξένια Κωνσταντίνου και Μάριος Πελεκάνος δεν διστάζουν να κρίνουν τη πρόταση του προέδρου Χριστοδουλίδη για περαιτέρω εμπλοκή της Ε.Ε. στην προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού, ενώ απαντούν σε σχετική ερώτηση για το τι σημαίνει υπεύθυνη αντιπολίτευση, την οποία ασκεί ο ΔΗΣΥ στην κυβέρνηση σύμφωνα και με την πρόεδρο του κόμματος Αννίτα Δημητρίου.

ΞΕΝΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Πρέπει να αλλάξει η ευρωπαϊκή πολιτική ασύλου

–Σε ποια τάση εντός του Συναγερμού ανήκετε ιδεολογικά; Στη φιλελεύθερη ή τη λαϊκή, συντηρητική δεξιά;

–Ασπάζομαι τη φιλελεύθερη, κεντροδεξιά ιδεολογία. Τις φιλοευρωπαϊκές αρχές και αξίες. Εν τούτοις, προέρχομαι από τη λαϊκή βάση της Παράταξης. Ξεκίνησα την πορεία μου από τη Μαθητική Κίνηση και πέρασα μέσα από όλες τις τάξεις της νεολαίας και της Παράταξης. Στον Δημοκρατικό Συναγερμό δεν συμπεριφερόμαστε με αποκλεισμούς αλλά με σεβασμό ο ένας προς τον άλλο. Είναι αυτό που μας καθιστά μια μεγάλη και ισχυρή Παράταξη. Γνωρίζω και σέβομαι απεριόριστα τον κόσμο που ίδρυσε και που, με πολλές θυσίες, έκτισε αυτό το κόμμα το οποίο σήμερα υπηρετούμε όλοι. Ξέρω την ιστορία και τις αρχές μας. Τα μεγάλα μάς βρίσκουν ενωμένους. Αγαπάμε την ελεύθερη πρωτοβουλία, την πατρίδα και τον άνθρωπο. Πάνω απ' όλα, θέτουμε το συμφέρον της πατρίδας μας, αυτό μας δίδαξε ο ιδρυτής μας.

–Η πρόταση του Προέδρου Χριστοδουλίδη για περαιτέρω εμπλοκή της Ε.Ε. στην προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού θεωρείτε ότι είναι επικοινωνιακή πολιτική ή ουσίας;

–Θεωρώ ότι είναι πρωτίστως επικοινωνιακή. Για εμάς στον Δημοκρατικό Συναγερμό, την Παράταξη που ίδρυσε ο Γλαύκος Κληρίδης και που πρώτοι βγήκαμε μπροστά για να υποστηρίξουμε το –αδιανόητο για πολλούς τότε– όραμα της ένταξης στην Ενωμένη Ευρώπη, αποτελεί αξίωμα η ουσιαστική εμπλοκή της Ε.Ε. στις προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν παρούσα σε κάθε διεθνή διάσκεψη για το Κυπριακό και μάλιστα με τρόπο ουσιαστικό. Είναι θεωρώ αυτονόητη η εμπλοκή της και σε κάθε επόμενη διαδικασία. Το ζητούμενο κατά την άποψή μου είναι να υπάρξει διαδικασία. Να υπάρξει δηλαδή, επόμενη ευκαιρία. Γι' αυτό είναι που επιμένω, πως αυτήν την ώρα που βρισκόμαστε στο «και πέντε» της διαδικασίας επί του Κυπριακού, να είμαστε στοχοπροσηλωμένοι πρώτιστα στα ανοικτά ζητήματα της ασφάλειας και των εγγυήσεων.

–Πώς ερμηνεύετε τον όρο υπεύθυνη αντιπολίτευση, την οποία ασκεί ο ΔΗΣΥ στην κυβέρνηση σύμφωνα και με την πρόεδρο του κόμματος;

Πρωτίστως επικοινωνιακή η πρόταση Χριστοδουλίδη για περαιτέρω εμπλοκή της Ε.Ε. στην προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού.

–Υπεύθυνη αντιπολίτευση σημαίνει συνέπεια σε θέσεις και αρχές. Αυτό εννοεί και η πρόεδρός μας Αννίτα Δημητρίου. Δηλαδή, εκεί όπου συμφωνούσαμε να συμφωνούμε και εκεί όπου παρατηρούνται κενά ή καθυστερήσεις να παρεμβαίνουμε αποφασιστικά. Για εμένα είναι απαραίτητη μία δίκαιη και εποικοδομητική στάση έναντι στη νέα κυβέρνηση. Βρισκόμαστε όλοι στο ίδιο καράβι, το καράβι της Κύπρου. Εμείς δεν έχουμε πρόθεση να ασκήσουμε μια τοξική αντιπολίτευση αλλά, τα πρώτα τουλάχιστον δείγματα γραφής από την νέα κυβέρνηση –προσωπικά τουλάχιστον– δεν με ικανοποιούν.

–Ο φράκτης που τοποθετήθηκε από την προηγούμενη κυβέρνηση εκτιμάτε πως ήταν ένας επιτυχής τρόπος αντιμετώπισης του μεταναστευτικού;

–Η προηγούμενη κυβέρνηση πέτυχε μεγάλες αλλαγές στο μεταναστευτικό που ήταν προς τη σωστή κατεύθυνση και έκλεισε μεγάλες τρύπες στο σύστημα όπως, με τους εικονικούς γάμους και με τους ελέγχους σε ιδιωτικές σχολές. Κυρίως, σμίκρυνε τα περιθώρια εξέτασης αιτήσεων και αύξησε ουσιαστικά τα στελέχη της δημόσιας υπηρεσίας που εξετάζουν αιτήσεις. Ο φράκτης δεν ήταν η καλύτερη επιλογή αλλά, να μην αδικούμε το τεράστιο έργο που έγινε επικεντρωνόμενοι μόνο σε αυτό. Προσωπικά είμαι της άποψης, όσο ρηξικέλευθο κι αν ακούγεται, ότι πρέπει να αλλάξει η ευρωπαϊκή πολιτική ασύλου. Πρέπει οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών που επηρεάζονται τόσο δυσμενώς όπως η Κύπρος, να συνασπιστούν και να απαιτήσουν είτε θεσμική αλληλεγγύη, είτε, αλλαγή της πολιτικής.

–Σε περίπτωση εκλογής σας ποιο είναι το πρώτο θέμα που θα θέλατε να συζητηθεί εντός του κόμματος ώστε να προχωρήσετε σε ουσιαστικές αλλαγές;

–Πρώτα και κύρια πρέπει να ανασυσταθεί η Παράταξη εσωτερικά, για να μπορέσει να λειτουργήσει σύσσωμη και σε πλήρη διάταξη. Να δοθούν καθήκοντα, ρόλοι και να γνωρίζει το κάθε στέλεχος τι αναμένεται από εκείνον/η και ποια η αποστολή του. Να λειτουργήσει η ανώτατη ηγεσία και τα μέλη του Πολιτικού Γραφείου με χαρτοφυλάκια και να υπάρξει θεσμοθετημένος διάλογος με τη βάση του κόμματος και τις οργανώσεις, τα ινστιτούτα, τις Τοπικές Επιτροπές και τις Ομάδες Παραγωγής Πολιτικής. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός πρέπει να επανέλθει σε πλήρη διάταξη και είμαι βέβαιη ότι με τον κόσμο που διαθέτουμε, τα μεγέθη και τις δυνατότητές μας, σε μερικούς μήνες από σήμερα η Παράταξή μας θα μεσουρανεί.

ΜΑΡΙΟΣ ΠΕΛΕΚΑΝΟΣ

Είμαστε τόσο φιλολαϊκό όσο και φιλελεύθερο κόμμα

–Σε ποια τάση εντός του Συναγερμού ανήκετε ιδεολογικά; Στη φιλελεύθερη ή τη λαϊκή, συντηρητική δεξιά;

–Δεν αντιλαμβάνομαι γιατί πρέπει απαραίτητα να επιλέξουμε. Ο ΔΗΣΥ είναι ένα μεγάλο κόμμα που εκφράζει πολιτικά το ένα τρίτο των πολιτών της χώρας μας. Είμαστε τόσο φιλολαϊκό όσο και φιλελεύθερο δεξιό κόμμα. Τα μέλη και οι φίλοι μας αισθάνονται ελεύθεροι να εκφράζουν τις όποιες απόψεις ή διαφωνίες έχουν. Η πολυμορφία απόψεων, άλλωστε, εμπλουτίζει τις δημοκρατικές διαδικασίες.

Αυτό είναι που μας καθιέρωσε ως τη μεγάλη, δημοκρατική παράταξη της Κύπρου, με αρχές που εδράζονται στις κοινωνικές ευαισθησίες, στον πατριωτισμό, την ιστορία και τον πολιτισμό μας, πίστη στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα, και στις αξίες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου.

–Η πρόταση του Προέδρου Χριστοδουλίδη για περαιτέρω εμπλοκή της Ε.Ε. στην προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού θεωρείτε ότι είναι επικοινωνιακή πολιτική ή ουσίας;

–Θεωρούμε την Ευρωπαϊκή Ένωση ως το προνομιακό πεδίο διεκδίκησης για την επίλυση του Κυπριακού και η εμπλοκή της στις διεργασίες επίλυσης του Κυπριακού αποτελεί σταθερή παράμετρο των θέσεων του ΔΗΣΥ. Συνιστά σημαντική επιτυχία της διακυβέρνησης Αναστασιάδη, η παρουσία της Ε.Ε. στο υψηλότερο επίπεδο, τόσο κατά τη σύνοδο της Γενεύης, όσο και στο Κραν Μοντάνα. Μόλις πρόσφατα ο Πρόεδρος Αναστασιάδης είχε συναντήσεις, ακριβώς γι' αυτόν τον λόγο, με τους ηγέτες της Γαλλίας και της Γερμανίας.

Υπενθυμίζω επίσης πως ως αποτέλεσμα των προσπαθειών του Αβέρωφ Νεοφύτου και της ηγεσίας του ΔΗΣΥ, πετύχαμε ισχυρά ψηφίσματα και παρεμβάσεις υπέρ της Κύπρου από το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα. Το γεγονός ότι και ο κ. Χριστοδουλίδης υιοθετεί αυτήν την πάγια θέση μάς ικανοποιεί και στηρίζουμε την όποια προσπάθειά του προς αυτήν την κατεύθυνση.

–Πώς ερμηνεύετε τον όρο υπεύθυνη αντιπολίτευση, την οποία ασκεί ο ΔΗΣΥ στην κυβέρνηση σύμφωνα και με την πρόεδρο του κόμματος;

Κριτήριο για υπεύθυνη αντιπολίτευση είναι το καλώς νοούμενο συμφέρον του τόπου και όχι τα περιστασιακά κομματικά συμφέροντα.

–Στην αντιπολίτευση μάς έταξε ο λαός με την ψήφο του, αλλά η υπεύθυνη αντιμετώπιση του νέου μας ρόλου είναι δική μας απόφαση. Θεωρούμε τον ρόλο μας καθοριστικό για το μέλλον της χώρας. Υπεύθυνη αντιπολίτευση σημαίνει πως για τις αποφάσεις και ενέργειές μας, κριτήριο θα είναι το καλώς νοούμενο συμφέρον του τόπου και όχι τα περιστασιακά κομματικά συμφέροντα.

–Ο φράκτης που τοποθετήθηκε από την προηγούμενη κυβέρνηση εκτιμάτε πως ήταν ένας επιτυχής τρόπος αντιμετώπισης του μεταναστευτικού;

–Οφείλουμε να κάνουμε τη διάκριση ανάμεσα στη νόμιμη και την παράτυπη μετανάστευση. Ως χώρα δεν έχουμε μόνο το δικαίωμα αλλά και την υποχρέωση προστασίας των συνόρων μας που είναι και ευρωπαϊκά σύνορα. Δεδομένου ότι η κατοχή από τα τουρκικά στρατεύματα συνεχίζεται, η τοποθέτηση φυσικών εμποδίων στη γραμμή αντιπαράταξης καθίσταται αναγκαία. Αυτό όμως είναι ένα εκ των πολλών μέτρων που συνιστούν το πλαίσιο αντιμετώπισης του προβλήματος. Ενδεικτικά και μόνο αναφέρω μερικές από τις πολιτικές που εφαρμόσαμε, όπως η επιτήρηση της γραμμής αντιπαράταξης με την πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού αλλά και με ηλεκτρονικά μέσα, η ενίσχυση της διαχείρισης και εξέτασης των αιτήσεων και τις πολιτικές που οδήγησαν σε αξιοσημείωτη αύξηση των επιστροφών. Επιπλέον, θα εργαστούμε για εντονότερη παρουσία της FRONTEX, για ένα νέο σύμφωνο πολιτικής ασύλου, και περισσότερη αλληλεγγύη προς τις χώρες πρώτης γραμμής όπως η Κύπρος.

–Σε περίπτωση εκλογής σας ποιο είναι το πρώτο θέμα που θα θέλατε να συζητηθεί εντός του κόμματος, ώστε να προχωρήσετε σε ουσιαστικές αλλαγές;

–Επιβάλλεται να ενισχύσουμε τον ιστό που θα ενώνει την ηγεσία του κόμματος, με τη βάση και όλες τις συνιστώσες που συνιστούν το οικοδόμημα του ΔΗΣΥ, αλλά και με την ευρύτερη κοινωνία. Έτσι θα είμαστε καλύτερα σε θέση να αφουγκραστούμε τα αιτήματα των πολιτών και να ενισχύσουμε τη δυνατότητά μας να καταθέτουμε προτάσεις που θα αξιοποιούν προοπτικές και θα επιλύουν ή θα προλαβαίνουν προβλήματα.

ΑΠΟΓΡΑΦΕΣ / *Του* **ΠΑΣΧΟΥ ΜΑΝΔΡΑΒΕΛΗ**

Ευρωβουλευτές εκτός ελέγχου

Μπορούμε να θεωρούμε σίγουρο πως μπαΐλντισε η πρόεδρος του Ευρωκοινοβουλίου κ. Ρομπέρτα Μέτσολα ασχολούμενη με τις ελληνικές ιστορίες. Υποθέτουμε ότι θα εκστόμισε «not the Greeks again» (όχι πάλι οι Ελληνες) ή κάποια ιταλική βρισιά, όταν έφτασε στο γραφείο της η αίτηση άρσης ασυλίας του κ. Αλέξη Γεωργούλη. Ο αντιπρόεδρος του ελληνικού Κοινοβουλίου κ. Νικήτας Κακλαμάνης τις προάλλες συνόψισε την κατάσταση: «Γιάννης Λαγός στη φυλακή. Εύα Καϊλή σε κατ' οίκον περιορισμό με βραχιολάκι. Αλέξης Γεωργούλης στον ανακριτή!» (ΕΡΤ, 19.4.2023). «Μην ξεχάσουμε τη Μαρία Σπυράκη», συμπλήρωσε με δηκτικό τόνο ο αντιπολιτευόμενος υποψήφιος του ΣΥΡΙΖΑ κ. Θανάσης Θεοχαρόπουλος. «Δεν την ξεχνάμε», ανταπάντησε ο κ. Κακλαμάνης, «απλώς η δική της υπόθεση είναι διαφορετικής υφής από τις άλλες«. Ο δικός μας Ανδρέας Πετρουλάκης το συνόψισε ακόμη καλύτερα: δείχνει σε ένα σκίτσο το δικαστικό μέγαρο Βρυξελλών, που έχει στην πόρτα του την αγγελία «Ζητείται διερμηνέας ελληνικών για μόνιμη εργασία».

Από την άλλη πλευρά, ένας κυνικός θα έλεγε ότι η θλιβερή αυτή εικόνα της ελληνικής ευρωομάδας έχει και τα καλά της. Οι πολίτες μαθαίνουν τι κάνουν όσοι και όσες στέλνουν με την ψήφο τους στις Βρυξέλλες. Ισως μάλιστα να ενδιαφερθούν για τη λειτουργία του Ευρωκοινοβουλίου, αφού «τι στην ευχή; Ενα σκασμό λεφτά μοίρασαν οι Καταριανοί/Μαροκινοί κ.ά. για να επηρεάσουν τις αποφάσεις του».

Η αλήθεια είναι ότι το Ευρωκοινοβούλιο είναι χαμηλά στην εκτίμηση των Ελλήνων πολιτών. Χαμηλότερα ακόμη και από το Κοινοβούλιο. Το μόνο που ξέρουμε και ζηλεύουμε για τους ευρωβουλευτές μας είναι ο μηνιαίος μισθός τους, που στα καφενεία κυμαίνεται από τις 10.000 μέχρι τις 25.000 ευρώ. Δεν ξέρουμε τι κάνουν, τι ψηφίζουν ή καταψηφίζουν, εκτός αν κάποια παρέμβασή τους –σαν αυτή του κ. Δημήτρη Παπαδημούλη για τους φράχτες της Ευρώπης– βολεύει το τρέχον προεκλογικό ξεκατίνιασμα.

Η έλλειψη ενδιαφέροντος εξηγείται εύκολα. Υπάρχει κατ' αρχάς η γενική αδιαφορία για όλους τους θεσμούς αντιπροσώπευσης. Αυτό που μας καίει είναι το πρόσωπο του πρωθυπουργού και όχι ποιοι μας εκπροσωπούν στα Κοινοβούλια. Λογικό, αφού ο αρχηγός του πρώτου κόμματος είναι σχεδόν απόλυτος μονάρχης. Κατά δεύτερον, οι ευρωπαϊκές διεργασίες ουδόλως απασχολούν το μικρό ρωμαίικο χωριό. Εκτός εάν πρόκειται για λεφτά. Λιγότερο τις επιδοτήσεις, που ο Ανδρέας Παπανδρέου με τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα τις έκανε κεκτημένο, και περισσότερο με τα δάνεια που δίνονται υπό όρους. Η μόνη φορά που ασχοληθήκαμε επισταμένως για να βρίσουμε την Ευρώπη ήταν όταν οι εταίροι μάς ξελάσπωσαν με τα μεγαλύτερα δάνεια στην ιστορία της ανθρωπότητας. Σύμφωνα με μια νέα θεωρία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, που αναπτύχθηκε την περίοδο 2010-2015, η αλληλεγγύη εκτός από μονόδρομος είναι και χωρίς σήμανση· «πάρε τα λεφτά και τρέχα» συνοψίζαμε παλιότερα. Ασχοληθήκαμε επίσης με την Ευρώπη την περίοδο της νόσου των τρελών αγελάδων όταν βγήκε η υγειονομική οδηγία να μην καταναλώνονται τα εντόσθια ζώων. «Του Ελληνος ο στόμαχος ζυγό δεν υπομένει» και σε αγαστή συνεργασία με το πολιτικό σύστημα κάναμε την επανάσταση της γαρδούμπας. Οι ευρωβουλευτικές εκλογές χρησιμεύουν για την αποστολή μηνυμάτων επιδοκιμασίας ή αποδοκιμασίας προς την κυβέρνηση για τα εγχώρια πεπραγμένα. Οι ευρωβουλευτές εκλέγονται με βάση την (τηλεοπτική πρωτίστως) αναγνωρισιμότητα τους, οι δε λίστες φτιάχνονται από τους αρχηγούς των κομμάτων με πρώτιστο μέλημα να τιμήσουν ή να «παρκάρουν» κάποια στελέχη· πολλάκις, τους χαμένους των εσωκομματικών εκλογών.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο της γενικής αδιαφορίας, οι ευρωβουλευτές είναι εκτός ελέγχου και αξιολόγησης. Μπορεί να κυκλοφορούν κουτσομπολιά στις Βρυξέλλες, αλλά αυτά δεν φτάνουν στους εκλογείς του μικρού ρωμαίικου χωριού. Και όταν κάποιοι πολιτικοί είναι εκτός δημοκρατικού ελέγχου, όλα μπορούν να γίνουν...

Το chatbot τεχνητής νοημοσύνης βρίσκεται στο μικροσκόπιο τόσο του Πανεπιστημίου Κύπρου, όσο και του Πανεπιστημίου Frederick, σε μια προσπάθεια να αναπτύξουν άμυνες απέναντι στην αλόγιστη χρήση του.

ΑΕΙ: Ψάχνουν ασπίδα για το ChatGPT

Πώς τα πανεπιστήμια μπορούν να αξιοποιήσουν την «τεχνητή νοημοσύνη», διασφαλίζοντας παράλληλα την ακαδημαϊκή ποιότητα

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ**

Αναγκαία φαίνεται να κρίνεται για τα πανεπιστήμια η εξεύρεση εναλλακτικών μεθόδων αξιολόγησης των ακαδημαϊκών γραπτών, μετά και τη δημιουργία της εφαρμογής τεχνητής νοημοσύνης ChatGPT, η οποία μπορεί να συγκεντρώνει και να επεξεργάζεται δεδομένα, δομώντας κείμενα τα οποία προσεγγίζουν κατά πολύ την ανθρώπινη σκέψη. Δεδομένης της ταχείας εξάπλωσης του ChatGPT –μετρά εκατομμύρια χρήστες μόλις λίγους μήνες μετά τη δημιουργία του– και των ραγδαίων αλλαγών που επιδέχεται η καθημερινή επικοινωνία, η ακαδημαϊκή κοινότητα ανά το παγκόσμιο ανησυχεί για το τι μέλλει γενέσθαι με τις γραπτές εργασίες που εκπονούν οι φοιτητές και για το αν θα πρέπει να αναθεωρηθεί η εκπαιδευτική διαδικασία. Ήδη, σε Ηνωμένες Πολιτείες και Μεγάλη Βρετανία έχουν συσταθεί ομάδες εργασίας προκειμένου να αξιολογήσουν την πρόκληση που θέτει αυτή η τεχνολογία και πώς πρέπει να τύχει διαχείρισης. Σε αυτή τη συζήτηση έχει αρχίσει να μπαίνει και η Κύπρος, με ακαδημαϊκούς από το Πανεπιστήμιο Κύπρου και το Πανεπιστήμιο Frederick να θεωρούν πως η χρήση της δεν είναι ανεπίτρεπτη, θα πρέπει όμως να γίνεται με τρόπο που να διασφαλίζεται η ποιότητα στην εκπαίδευση, συνεκτιμώντας ταυτόχρονα τις νέες δυνατότητες που προσφέρει η τεχνολογία.

Οι ενέργειες στην Κύπρο

Το chatbot τεχνητής νοημοσύνης βρίσκεται στο μικροσκόπιο τόσο του Πανεπιστημίου Κύπρου, όσο και του Πανεπιστημίου Frederick, σε μια προσπάθεια να αναπτύξουν άμυνες απέναντι στην αλόγιστη χρήση του. Ο πρύτανης του Πανεπιστημίου Κύπρου Τάσος Χριστοφίδης δήλωσε στην «Κ» ότι δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε θεσμική συζήτηση για το θέμα, διαβεβαιώνοντας όμως ότι το ζήτημα θα τους απασχολήσει πολύ σύντομα και θα παρθούν αποφάσεις. Εξήγησε ότι μέχρι στιγμής δεν υπάρχει μεγάλος φόβος για τη χρήση του, διότι δεν είναι τόσο αξιόπιστο, αλλά με τη συνεχή ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης μια τέτοια εξέλιξη είναι αναπόφευκτη. Εκτίμησε επίσης ότι θα αναπτυχθούν εργαλεία τα οποία θα μπορούν να εντοπίζουν αν έχει γίνει χρήση του ChatGPT, όπως αυτά που ήδη αξιοποιούνται για τον εντοπισμό αντιγραφών ή λογοκλοπής. «Δεν είμαστε εναντίον της τεχνολογίας, είμαστε υπέρ και διδάσκουμε τεχνητή νοημοσύνη. Ωστόσο, όπως ένας κλάδος έχει τα καλά του, έχει και τα κακά του. Έτσι, πρέπει να φροντίσουμε όπως η νέα αυτή τεχνολογία δεν χρησιμοποιείται για δόλιους σκοπούς».

Η πρόεδρος Συμβουλίου του Πανεπιστημίου Frederick, Νατάσσα Φρειδερίκου, ξεκαθάρισε ότι το Πανεπιστήμιο ανέκαθεν παρακολουθεί και αξιολογεί τις τεχνολογικές και άλλες εξελίξεις που ενδέχεται να επηρεάσουν την εκπαιδευτική διαδικασία, ώστε να προετοιμάζεται και να προσαρμόζεται σε αυτές. «Το θέμα της χρήσης εργαλείων όπως το ChatGPT έχει τεθεί και συζητηθεί επίσημα κατά την πρόσφατη συνεδρίαση της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου τον περασμένο Φεβρουάριο. Εκεί ανατέθηκε στην Επιτροπή Πτυχιακών και Μεταπτυχιακών Σπουδών και την Επιτροπή Εσωτερικής Ποιότητας της Συγκλήτου η λεπτομερής αξιολόγηση του θέματος και κατάθεση εισήγησης για ανάπτυξη πολιτικής και οδηγιών χρήσης εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης στην εκπαιδευτική διαδικασία». Θέση του Πανεπιστημίου είναι πως οι τεχνολογικές εξελίξεις θα πρέπει να «αντιμετωπίζονται θετικά και όχι απαγορευτικά, συμβάλλοντας στην πρόοδο και την αύξηση της παραγωγικότητας». Ως εκ τούτου, η κ. Φρειδερίκου σημείωσε ότι το Πανεπιστήμιο εργάζεται για την καλύτερη δυνατή ενσωμάτωση των νέων αυτών τεχνολογιών στις λειτουργίες του. Πρόσθεσε πως, σε ό,τι αφορά τη χρήση του Chat GPT από φοιτητές και φοιτήτριες για εκπόνηση εργασιών το εργαλείο εντοπισμού λογοκλοπής που διαθέτει το Πανεπιστήμιο έχει αναβαθμιστεί και είναι σε θέση να εντοπίζει μέρη εργασιών που έχουν δημιουργηθεί από ψηφιακές μηχανές αυτόματης παραγωγής περιεχομένου.

> *«Η τεχνητή νοημοσύνη δεν είναι μια πρόκληση του μέλλοντος αλλά συνιστά μια ζωντανή πραγματικότητα» λέει ο δρ Κ. Κουρούπης.*

Η χρήση του ChatGPT δεν θεωρείται ανεπίτρεπτη, θα πρέπει όμως να γίνεται με τρόπο που να διασφαλίζεται η ποιότητα στην εκπαίδευση.

Ζωντανή πραγματικότητα

«Η τεχνητή νοημοσύνη δεν είναι μια πρόκληση του μέλλοντος αλλά συνιστά μια ζωντανή πραγματικότητα» ανέφερε στην «Κ» ο δρ Κωνσταντίνος Κουρούπης, επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Frederick, εξειδικευμένος σε ζητήματα ευρωπαϊκού δικαίου, δικαίου προσωπικών δεδομένων και νέων τεχνολογιών. Στο ερώτημα πώς μπορούν οι καθηγητές να αντιδράσουν στο ενδεχόμενο οι φοιτητές να ετοιμάζουν τις εργασίες τους μέσω του ChatGPT, ο δρ Κουρούπης σημείωσε πως προϊόντα τεχνητής νοημοσύνης θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως απότοκα της ραγδαίας τεχνολογικής έκρηξης και εξέλιξης της πληροφοριακής επιστήμης. «Έχοντας λοιπόν ως δεδομένο τη συνεχή εξέλιξη και χρήση συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης, θα πρέπει να απαντήσουμε με ρεαλισμό και όχι με αυταπάτες, με την έννοια ότι κάτι τέτοιο μπορεί και ήδη να συμβαίνει, όχι μόνο στο Πανεπιστήμιο Frederick αλλά και σε οποιοδήποτε ακαδημαϊκό ίδρυμα». Το θέμα, πρόσθεσε, είναι «πώς διασφαλίζουμε την ποιότητα στην εκπαίδευση και την προώθηση της γνώσης σε συνδυασμό με την καλλιέργεια κριτικών δεξιοτήτων. Προσωπικά θεωρώ ότι η καθολική απαγόρευση χρήσης του ChatGPT είναι τόσο δύσκολη ως προς την υλοποίησή της, όσο και ουτοπική, καθώς μέχρι σήμερα δεν υπάρχουν λογισμικά που να αποκαλύπτουν τη χρήση του. Επιπλέον, ακόμα και να απαγορευτεί στους υπολογιστές του Πανεπιστημίου και στα δίκτυα wi-fi, οι φοιτητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτό το εργαλείο από τον προσωπικό τους υπολογιστή σπίτι τους ή το κινητό τους».

Η Ελπίδα Κεραυνού-Παπαηλιού, ακαδημαϊκή συντονίστρια Μεταπτυχιακού Προγράμματος στην Τεχνητή Νοημοσύνη, στο Τμήμα Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Κύπρου, εξήγησε στην «Κ» ότι μέσω του διαδικτύου οι φοιτητές ανέκαθεν είχαν πρόσβαση σε ποικίλο υλικό σε σχέση με την εκπόνηση εργασιών και εκτίμησε ότι αυτό δεν είναι κακό, και μάλιστα ενθαρρύνεται, φτάνει οι φοιτητές να αναγνωρίζουν τις πηγές που χρησιμοποίησαν και επίσης να μπορούν να κρίνουν αν κάποια πηγή είναι αξιόπιστη ή όχι. «Το ChatGPT, αντλώντας το ίδιο τις πληροφορίες του από πολλές διαφορετικές πηγές και δίνοντας σε άμεσο χρόνο δομημένες απαντήσεις, διευκολύνει την αναζήτηση πληροφοριών χωρίς κάποιος να τις αναζητά μέσω διαφόρων διαδικτυακών συνδέσμων».

Δύο όψεις σε κάθε νόμισμα

Εκτός από φαινόμενα αντιγραφής σε ακαδημαϊκά γραπτά, η χρήση μια τέτοιας εφαρμογής μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο στην ανάπτυξη άλλων δεξιοτήτων, εγείροντας ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας. Ο δρ Κουρούπης τόνισε ότι στα θετικά συγκαταλέγεται η αλληλεπίδραση και εξοικείωση με την τεχνολογική ανάπτυξη, η δυνατότητα συνδυασμού γνώσεων και παραγωγής ολοκληρωμένων απαντήσεων και αναλύσεων σε ταχύτατο χρονικό διάστημα, υπό τον όρο προηγούμενης χορήγησης σαφών εντολών. Εντούτοις, τόνισε ότι ένα τεχνολογικό προϊόν μπορεί να εξελιχθεί και σε καταστροφικό, ανάλογα με τον τρόπο χειρισμού του. «Ειδικότερα, η άκριτη και αλόγιστη χρήση του στερεί οποιαδήποτε δυνατότητα καλλιέργειας κριτικών δεξιοτήτων, όπως είναι η έρευνα, ο προσωπικός στοχασμός και αναζήτηση. Επίσης, από τη στιγμή που δεν ασκείται το πνεύμα και υιοθετούμε και απαντήσεις αμφίβολης προέλευσης, μπορούμε να οδηγηθούμε σε εσφαλμένες οδούς, ενώ τίθενται και ερωτήματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Επιπρόσθετα, υποβαθμίζονται τα κριτήρια αξιολόγησης των φοιτητών και καθίσταται πολύ πιο δύσκολη η επιβράβευση του "άριστου", με την αριστοτελική έννοια του όρου». Επομένως, σύμφωνα με τον κ. Κουρούπη, η πιο ενδεδειγμένη απάντηση στο ερώτημα αν είναι ηθικά σωστό να γίνεται χρήση του, ίσως θα δινόταν με κριτήριο τον τρόπο, τη συχνότητα και τους λόγους χρήσης του ChatGPT. Η κ. Κεραυνού θεωρεί ότι δεν προκύπτει οποιοδήποτε ηθικό ζήτημα αν οι φοιτητές χρησιμοποιούν το chatbot στο πλαίσιο της μάθησής τους, όπως τώρα χρησιμοποιούν διάφορες μηχανές αναζήτησης. «Συχνά λέμε στους φοιτητές μας αν δεν ξέρουν κάτι να το ψάξουν στο Google. Τώρα μπορεί να το ψάξουν και στο ChatGPT. Βεβαίως είναι ηθικά ανεπίτρεπτο αν οι φοιτητές το χρησιμοποιούν με στόχο τον δόλο σε κάποια εργασία ή κάποια εξέταση».

Οσο η τεχνολογία εξελίσσεται η εκπαίδευση να γίνεται ανθρωποκεντρική

Αξίζει να σημειωθεί ότι σε προηγούμενο δημοσίευμά της, η «Κ» χρησιμοποίησε το ChatGPT και παρουσίασε τα αποτελέσματα, διαπιστώνοντας πως παρά το ότι η εφαρμογή μπορεί να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο, οι απαντήσεις που δίνει εμπεριέχουν συχνά λάθη και ανακρίβειες, ενώ το κείμενο χρειάζεται, τις περισσότερες φορές, επεξεργασία. Σε ερώτηση αν υπάρχουν τρωτά σημεία σε ό,τι αφορά την εφαρμογή, ο δρ Κουρουπής εξήγησε ότι «όπως και κάθε προϊόν τεχνητής νοημοσύνης, όσο προηγμένο κι αν είναι, στηρίζεται σε εντολές που δέχεται από τον άνθρωπο. Συνεπώς, ούτε υποκαθιστά ούτε αντικαθιστά άνθρωπο. Από κει και μετά, το εν λόγω γλωσσικό μοντέλο έχει εκπαιδευτεί σε δεδομένα που υπήρχαν στο διαδίκτυο μέχρι το 2021, συνεπώς εκ φύσεως και λειτουργικής κατασκευής, δεν ανανεώνεται η γνώση, κάτι που συγκρούεται με τον δυναμικό της χαρακτήρα. Επιπλέον, το ChatGPT, όπως όλα τα μοντέλα Τεχνητής Νοημοσύνης αυτού του είδους, είναι ικανά να περιγράψουν μόνο σχέσεις μεταξύ λέξεων, αλλά δεν μπορούν να αντιληφθούν τι σημαίνουν αυτές οι συνδεδεμένες λέξεις για τον κόσμο και τις πραγματικότητες που βιώνει ο άνθρωπος. Άρα, δεν μπορεί να γίνει λόγος για παραγωγή γνώσης ούτε και, συνακόλουθα, καινοτομίας. Φαινόμενα παραπληροφόρησης μέχρι και διακρίσεις είναι δυνατόν να παραχθούν καθώς το ChatGPT δεν διαθέτει κριτική ικανότητα αλλά συλλέγει άκριτα δεδομένα από απροσδιόριστο αριθμό υποκειμένων, χωρίς να προβαίνει σε έλεγχο αξιοπιστίας τους. Από την άλλη, υπάρχουν και λειτουργικά ελαττώματα, όπως για παράδειγμα το γεγονός ότι δεν αναγνωρίζει όλες τις γλώσσες, ενώ σε αρκετούς τομείς, όπως στη νομική, δεν μπορούν να δοθούν ασφαλείς απαντήσεις».

Το γεγονός ότι υπάρχουν λάθη και ανακρίβειες επιβεβαίωσε και η κ. Κεραυνού λέγοντας ότι, είναι ενδιαφέρον να δούμε τις απαντήσεις του ChatGPT κατά πόσο το ίδιο κάνει λογοκλοπή, και κατά πόσο κάποιος που αξιοποιεί απαντήσεις του ChatGPT χωρίς να το αναγνωρίζει μπορεί να κατηγορηθεί για λογοκλοπή, οι οποίες είναι: «Όχι, το ChatGPT δεν κάνει λογοκλοπή, καθώς είναι ένα γλωσσικό μοντέλο τεχνητής νοημοσύνης που έχει σχεδιαστεί για να δημιουργεί απαντήσεις με βάση τα δεδομένα που λαμβάνει. Δεν έχει τη δυνατότητα σκόπιμης αντιγραφής ή αναπαραγωγής του έργου κάποιου άλλου χωρίς κατάλληλη απόδοση» και «Όχι, δεν θα εθεωρείτο λογοκλοπή εάν κάποιος χρησιμοποιεί τις απαντήσεις του ChatGPT χωρίς να αναγνωρίζει το ChatGPT επειδή αυτό είναι μοντέλο τεχνητής νοημοσύνης και όχι άτομο. Λογοκλοπή είναι η πράξη της χρήσης του έργου ή των ιδεών κάποιου άλλου χωρίς να του δοθεί η κατάλληλη πίστωση, αλλά δεδομένου ότι το ChatGPT δεν είναι ανθρώπινος συγγραφέας, δεν μπορεί να πιστωθεί για τις απαντήσεις του με τον ίδιο τρόπο. Ωστόσο, εξακολουθεί να είναι σημαντικό να αναφερθούν τυχόν πηγές που χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό με τις απαντήσεις του ChatGPT, εάν υπάρχουν».

> *Την αρνητική πλευρά της τεχνολογίας οφείλουμε να την παρακολουθούμε και να υιοθετούμε μέτρα για να προστατευθεί η εκπαιδευτική διαδικασία.*

Πιθανές λύσεις

«Όσο η τεχνολογική επιστήμη εξελίσσεται, τόσο η εκπαίδευση θα πρέπει να γίνεται ανθρωποκεντρική, να τοποθετεί τον φοιτητή στο επίκεντρο των εξελίξεων», είπε ο δρ Κουρούπης, κληθείς να προτείνει τρόπους με τους οποίους μπορεί να γίνει ορθολογική χρήση και αξιοποίηση του ChatGPT. «Σε πρακτικό επίπεδο για παράδειγμα, από τη στιγμή που η χρήση του ChatGPT είναι αναπόφευκτη, όπως και πολλών άλλων λειτουργικών συστημάτων, θα πρέπει η εκπαίδευση να αποκτά διαδραστικό χαρακτήρα. Έτσι, η προσθήκη ή και η καθιέρωση προφορικών εξετάσεων, η ανάθεση ομαδικών εργασιών ή εργασίες μέσα στην αίθουσα, θα πρέπει πλέον να εξεταστούν σοβαρά ως αντίμετρα και ως χρήσιμα εργαλεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας». Εξέφρασε παράλληλα την άποψη ότι η σύνταξη ενός κώδικα δεοντολογίας στα πανεπιστήμια, θα μπορούσε να εκτιμηθεί θετικά στον δρόμο για παροχή υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης. «Επιπρόσθετα, η συμβολή των εκπαιδευτικών καθίσταται όλο και περισσότερο επιτακτική, καθώς στη σύγχρονη ψηφιακή εποχή καλούνται και οι ίδιοι να εξοικειωθούν και να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις της επιστήμης, ώστε να μπορούν στη συνέχεια να μεταλαμπαδεύσουν την 'ψηφιακή συνείδηση' στους φοιτητές».

Η κ. Κεραυνού, έχοντας δει τις απαντήσεις που δίνει το ChatGPT, δεν θεωρεί δύσκολο ένας καθηγητής να αντιληφθεί αν έγινε χρήση του από φοιτητές στο πλαίσιο κάποιας εργασίας. Μάλιστα, σύμφωνα με την ίδια, αυτό διευκολύνεται από το γεγονός ότι οι απαντήσεις που θα αντλούν οι φοιτητές, για το ίδιο θέμα, θα είναι παρόμοιες, ίσως και οι ίδιες. «Ήδη υπάρχουν πολλά υπολογιστικά εργαλεία που εντοπίζουν ομοιότητες σε κείμενα ή κώδικα και αυτά ήδη αξιοποιούνται. Δεν είναι δύσκολο να δημιουργηθεί κάποιο υπολογιστικό εργαλείο που αυτόματα να αναγνωρίζει αν έχει γίνει χρήση του ChatGPT, απλώς παίρνοντας την απάντηση του ChatGPT στο δεδομένο ερώτημα και εντοπίζοντας ομοιότητες με το κείμενο του φοιτητή».

Ναι μεν, αλλά

Όπως φάνηκε και από τα επιχειρήματα των ακαδημαϊκών στην «Κ», το chatbot είναι αποτέλεσμα της τεχνολογικής ανάπτυξης και δεν πρέπει να θεωρείται κάτι ανεπιθύμητο, αντιθέτως, μπορεί να αποτελέσει ένα ωφέλιμο εργαλείο με πολλαπλές χρήσεις και διευκολύνσεις, όταν χρησιμοποιείται σωστά. Την αρνητική πλευρά της τεχνολογίας οφείλουμε να την παρακολουθούμε και να υιοθετούμε μέτρα προκειμένου να προστατευθεί η εκπαιδευτική και παιδαγωγική διαδικασία. Εξάλλου, όπως δήλωσε ο δρ Κουρουπής, σε ευρωπαϊκό θεσμικό επίπεδο, η τεχνητή νοημοσύνη αποτελεί έναν από τους κυριότερους δείκτες προόδου και ανάπτυξης και μια από τις κορυφαίες προτεραιότητες της Ψηφιακής Ατζέντας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη δεκαετία 2020-2030.

Της Κορέας στο Ζάππειο με 17 εκατ. θεατές

Οταν ο διάσημος ΜπαμΜπαμ έφτασε στην Αθήνα... τον περασμένο Αύγουστο για τα γυρίσματα του «Sour & Sweet»

Της **ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ ΚΑΚΑΟΥΝΑΚΗ**

Με το που βγήκε στη δημοσιότητα το βίντεο κλιπ του ΜπαμΜπαμ, ενός σούπερ σταρ της κορεατικής ποπ (γνωστής και ως K-pop), ξεκίνησε μια ενθουσιώδης συζήτηση στο Διαδίκτυο μεταξύ των εκατομμυρίων ακολούθων του (17 εκατ. παγκοσμίως). Η συζήτηση δεν είχε να κάνει μόνο με το τραγούδι «Sour & Sweet», αλλά και με το πού είχε γυριστεί: στην Ελλάδα. Μάλιστα είναι τέτοια η επιτυχία του, που μέσα σε μόλις τρεις εβδομάδες το κλιπ του έχει ήδη 40 εκατ. θεάσεις στο YouTube.

Το τηλέφωνο του Αμερικανού Μαρκ Αντριου, επικεφαλής της εταιρείας aria group που έκανε την παραγωγή, δεν σταμάτησε να χτυπάει. «Μα σας το έχω πει, η Ελλάδα είναι ο απόλυτος προορισμός», έλεγε στους συνομιλητές του. Παρότι συνήθως αυστηρός και συγκρατημένος με τα πρότζεκτ που αναλαμβάνει, ήταν ενθουσιασμένος με το συγκεκριμένο. Ηταν άλλωστε δική του ιδέα να γυριστεί το βίντεο κλιπ εξ ολοκλήρου στην Ελλάδα το περασμένο καλοκαίρι. «Είναι μόνο η αρχή από τα πολλά που θέλουμε να κάνουμε στη χώρα σας», λέει στην «Κ». Οχι μέσω zoom αλλά διά ζώσης, στην Αθήνα. Συναντηθήκαμε στο ξενοδοχείο όπου μένει με την ομάδα του το τελευταίο διάστημα και μας διηγήθηκε το πώς βρέθηκε στη χώρα μας ένας από τους διασημότερους καλλιτέχνες της Κορέας.

Η αρχή της ιστορίας πάει πίσω, στο 2016. Η Φράνκα Μαυρίδη δούλευε τότε σε μια ελληνική εταιρεία διανομής. Ηταν στο αυτοκίνητο με μια συνάδελφό της, συζητούσαν για τηλεοπτικές σειρές και τη ρώτησε εάν έχει δει κάποιες κορεατικές. Τότε ακόμη ήταν παντελώς άγνωστες στην Ελλάδα. Εκείνο το Σαββατοκύριακο η Φράνκα ξεκίνησε από περιέργεια να βλέπει και... κόλλησε. «Ηταν παραγωγές πραγματικά υψηλού επιπέδου, με εκπληκτική μουσική, απίστευτα σενάρια και πλοκή», εξηγεί. Εχοντας δουλέψει για αρκετά χρόνια στην Αμερική σε μεγάλες παραγωγές του Χόλιγουντ όπως η σειρά «Desperate Housewives», είχε επιστρέψει στην Ελλάδα και μονίμως έψαχνε κάτι διαφορετικό. Αρχισε να διαβάζει για το φαινόμενο της κορεατικής ψυχαγωγίας, που είχε –ήδη από τότε– μεγάλη απήχηση και εκτός των συνόρων της Ασίας. «Θεωρούσα βέβαιο πως κάποια στιγμή θα ερχόταν και στην Ελλάδα», σχολιάζει σήμερα στην «Κ».

Τα γυρίσματα του βίντεο κλιπ του ΜπαμΜπαμ πραγματοποιήθηκαν τον περασμένο Αύγουστο στην Αθήνα: στο Ζάππειο, στην παραλιακή, σε μια ταράτσα με θέα την Ακρόπολη, στο Εθνικό Θέατρο.

«Μα σας το έχω πει, η Ελλάδα είναι ο απόλυτος προορισμός», λέει ο Αμερικανός παραγωγός του βίντεο κλιπ, ο οποίος πρωτοήρθε στη χώρα μας το... 2022.

Μίλησε με την εταιρεία όπου εργαζόταν εκείνο το διάστημα, αλλά δεν έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Εκείνη όμως δεν πτοήθηκε. Επικοινώνησε με την πρεσβεία της Κορέας στην Αθήνα και έκανε κάποιες διερευνητικές επαφές με εταιρείες στη Σεούλ. Το 2018 αποφάσισε με δικά της έξοδα να ταξιδέψει εκεί. «Ηταν περίεργο αλλά δεν ένιωσα ούτε στιγμή πως είμαι σε μια ξένη χώρα. Ενθουσιάστηκα με την κουλτούρα τους», θυμάται. Εκανε ραντεβού, επέστρεψε, ξεκίνησε εντατικά μαθήματα γλώσσας και συνέχισε τις επαφές. Μία από αυτές ζήτησε τη βοήθειά της σε μια παραγωγή που μόλις θα ξεκινούσε στην Ελλάδα. Ετσι το 2019 εργάστηκε στην παραγωγή του «Chocolate», μιας κορεατικής σειράς που γυρίστηκε στη Μονεμβασιά και στο Ναύπλιο. Την ίδια χρονιά ταξίδεψε ξανά στην Κορέα. Σε αυτό το δεύτερο ταξίδι, συνάντησε για πρώτη φορά τον Μαρκ, ο οποίος τα τελευταία 15 χρόνια ζει εκεί. Ηπιαν έναν καφέ και η Φράνκα του μίλησε με ενθουσιασμό για πιθανές συνεργασίες μεταξύ των δύο χωρών. Ο Μαρκ, βέβαια, τότε ακόμη δεν ήξερε απολύτως τίποτα για την Ελλάδα. «Πάρα μόνο τη Σαντορίνη», διευκρινίζει. Την άκουσε όμως με ενδιαφέρον. «Πλέον το φαινόμενο είχε απογειωθεί, αλλά εγώ ήθελα να συνεργάζομαι με ανθρώπους που καταλάβαιναν και αγαπούσαν πραγματικά την κορεατική κουλτούρα και δεν το έκαναν μόνο για τα χρήματα», σημειώνει. Πρόκειται για μια βιομηχανία δισεκατομμυρίων. Ο Μαρκ και η Φράνκα έφυγαν τότε από το πρώτο επαγγελματικό ραντεβού θεωρώντας πως θα ξαναμιλούσαν σύντομα, αλλά λίγες εβδομάδες μετά η πανδημία «πάγωσε» τα πάντα.

Δύο χρόνια αργότερα, τον Ιανουάριο του 2022, ο Μαρκ θέλησε να κάνει ένα μεγάλο ταξίδι αναψυχής. Μαζί με έναν κολλητό του, πήραν μια υδρόγειο και άρχισαν να κοιτάνε προορισμούς. «Τι λες για την Ελλάδα; Ξέρουμε κανέναν εκεί;» αναρωτήθηκαν. Την ίδια κιόλας ημέρα έστειλε ένα μήνυμα στη Φράνκα: «Δεν ξέρω εάν με θυμάσαι. Σκεφτόμαστε να έρθουμε διακοπές στην Ελλάδα», της έγραψε. «Εννοείται να έρθετε, αλλά μήπως καλύτερα το καλοκαίρι;» απάντησε εκείνη. Ο Μαρκ όμως το είχε αποφασίσει. Η Ελλάδα ήταν τότε μία από τις λίγες χώρες όπου μπορούσε να ταξιδέψει χωρίς περιορισμούς και ήθελε να τη δει χωρίς πολλούς τουρίστες.

Η Φράνκα τον βοήθησε να κάνει το πρόγραμμα: Μονεμβασιά, Μετέωρα, Σαντορίνη και Αθήνα. Κάποια στιγμή τής είπε πως θα πηγαίναν για σκι στην Ελβετία και εκείνη τους πρότεινε να ανέβουν στον Παρνασσό. «Πάθαμε πλάκα. Η Ελλάδα δεν είναι μόνον ένας καλοκαιρινός προορισμός αλλά και ο απόλυτος χειμερινός. Επιπλέον συνειδητοποίησα πως τα πάντα –δημοκρατία, μόδα, πολιτισμός– όλα ξεκίνησαν από εδώ», λέει ο Μαρκ ενθουσιασμένος.

Οσο πλησίαζε η προγραμματισμένη ημέρα της αναχώρησής του και έβλεπε πως τα αυστηρά μέτρα καραντίνας στην Κορέα ήταν ακόμη σε ισχύ, αποφάσισε να μείνει τρεις επιπλέον εβδομάδες στην Αθήνα. Συνεργάτες του ταξίδεψαν από διάφορες χώρες και από το ξενοδοχείο του στη λεωφόρο Συγγρού οργάνωσαν τη συναυλία του κορυφαίου κορεατικού συγκροτήματος, των BTS, στην Αμερική. Οταν τελικά έφυγε από την Ελλάδα είπε στη Φράνκα ότι ήταν βέβαιος πως θα επέστρεφε. «Είχα πειστεί πως η Ελλάδα έχει απίστευτη δυναμική και προοπτική να λάμψει. Επίσης βλέπω πολλά κοινά μεταξύ των δύο χωρών. Και η Κορέα μέχρι πριν από κάποια χρόνια εθεωρείτο αουτσάιντερ και είχε χρειαστεί οικονομική στήριξη από το ΔΝΤ. Αλλά ξαναγεννηθήκαμε και τώρα θεωρούμαστε τεράστια δύναμη. Το ίδιο νιώθω πως θα γίνει και με την Ελλάδα», επισημαίνει.

Οι φωτογραφίες

Οσο ο ίδιος βρισκόταν σε εκείνο το πρώτο ταξίδι στην Ελλάδα ανέβαζε συνεχώς φωτογραφίες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και όλοι οι φίλοι του είχαν ενθουσιαστεί με αυτό που έβλεπαν. Ενας από αυτούς ήταν ο ΜπαμΜπαμ. Εικοσι πέντε χρόνων, με καταγωγή από την Ταϊλάνδη, πέρα από μέλος ενός δημοφιλούς γκρουπ μόλις ξεκινούσε σόλο καριέρα. «Οταν ήταν μικρός έβλεπε καρτούν με τους θεούς του Ολύμπου. Τρελάθηκε με τις φωτογραφίες που ανέβαζα από τα Μετέωρα, οπότε όταν συζητήσαμε το πού θα γυριστεί το πρώτο σόλο βίντεο κλιπ, η Ελλάδα ήταν η προφανής επιλογή», θυμάται ο Μαρκ. Ειδοποίησαν τη Φράνκα, η οποία ακύρωσε ό,τι είχε κανονίσει για το καλοκαίρι ώστε να διοργανώσει την παραγωγή. Ηξερε ότι θα ήταν μια δοκιμή για τη μεταξύ τους συνεργασία, αλλά και τις δυνατότητες στη χώρα.

Τον περασμένο Αύγουστο, ο ΜπαμΜπαμ ταξίδεψε στην Αθήνα μαζί με μια ομάδα 25 ατόμων. Τα γυρίσματα έγιναν από την ελληνική εταιρεία παραγωγής «Αργοναύτες» σε συνεργασία με την κορεατική ομάδα του καλλιτέχνη και διήρκεσαν τρεις ημέρες. Στο Ζάππειο, στην παραλιακή, σε μια ταράτσα με θέα την Ακρόπολη, στο Εθνικό Θέατρο. Το αποτέλεσμα περισσότερο παραπέμπει σε ταινία μικρού μήκους παρά σε βίντεο κλιπ. «Η συνεργασία κύλησε άψογα. Οι Κορεάτες είναι απίστευτοι επαγγελματίες. Τελειομανείς αλλά και εργασιομανείς. Πολλές φορές χρειάστηκε να τους θυμίσω πως στην Ελλάδα δεν δουλεύουμε 20 ώρες το 24ωρο όπως εκείνοι», λέει γελώντας η Φράνκα. Και ο ίδιος ο ΜπαμΜπαμ έφυγε ενθουσιασμένος. Με αφορμή το βίντεο κλιπ μίλησε σε Κορεάτες δημοσιογράφους για την εμπειρία του στην Ελλάδα. «Είχα μια ανησυχία για το πώς θα ήταν η συνεργασία με τους ντόπιους, αλλά όλα ήταν τέλεια. Ταιριάξαμε. Η αγαπημένη μου στιγμή ήταν όταν ένας Ελληνας καμεραμάν, στην ηλικία του πατέρα μου, μου είπε πως του θύμιζα τον Μάικλ Τζάκσον στα νιάτα του», είπε, καταλήγοντας πως τώρα θέλει να επιστρέψει στην Ελλάδα για διακοπές.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / *Γράφει ο* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Με αεροπλάνα και βαπόρια

«Η "εταιρεία" θα πραγματοποιεί επίσης πτήσεις τσάρτερ από τα κατεχόμενα προς διάφορες χώρες. Σε πρώτο στάδιο, στις 7 Ιουνίου θα πραγματοποιηθούν πτήσεις προς το παράνομο αεροδρόμιο της Τύμπου από το Μπακού, στις 14 Ιουνίου από την Τεχεράνη και τον Οκτώβριο από το Αμάν και την Πρίστινα».

Αυτό το αλίευσα από την επισκόπηση του τ/κ Τύπου, που κάνει το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών και φαντάζομαι δεν είναι τίποτε το σπουδαίο, απλώς το Αζερμπαϊτζάν, το Ιράν και το Κόσσοβο θα στέλνουν αεροπλάνα, που όμως δεν θα έχουν επιβάτες ή θα έρχονται μέσω Τουρκίας, άρα δεν υπάρχει θέμα αναγνώρισης του αεροδρομίου στην Τύμπου, ούτε των Κατεχομένων. Επίσης, το ζήτημα θέλω να φαντάζομαι πως ήδη είναι στο μικροσκόπιο των αρμόδιων τμημάτων του υπουργείου Εξωτερικών μας.

Σιγά τα αβγά!

Μετά τον σάλο που δημιουργήθηκε με το «Happy Birthday» στο πάρτι γενεθλίων του προέδρου του ΔΗΚΟ Νικόλα Παπαδόπουλου και την εκ παραδρομής ανάρτηση του υφυπουργού Πολιτισμού, ο κ. Παπαδόπουλος είπε με λίγα λόγια και σιγά τι έγινε και επί λέξει: «Μακάρι αυτά να είναι τα προβλήματά μας, μακάρι αυτά να είναι τα λάθη, αυτά διορθώνονται». Επίσης, είπε πως δεν είναι η εικόνα της κυβέρνησης που θα πρέπει να απασχολεί την κυβέρνηση αλλά το τι πρέπει να πράξει, ποιες είναι οι λύσεις που πρέπει να δοθούν σε αυτά τα προβλήματα που γονατίζουν συγκεκριμένα νοικοκυριά».

Δηλαδή, δεν είναι πρόβλημα ότι ένας υφυπουργός διασκεδάζει και το διατυμπανίζει από τα κοινωνικά δίκτυα της Πολιτείας, ούτε η εικόνα της πρέπει να την ενδιαφέρει... Και σιγά τα ωά, στο τέλος!

Μα συγγνώμη, δεν ψάχναμε γαμπρό ή νύφη, ούτε υποζύγιο για να δούμε αν έχει άσπρα δόντια. Μέλος της ΕΔΥ αναζητούσαμε που παίρνει μισθό πάνω από 4.000 ευρώ.

Καλύτερα με αγγελία

Φυσικά, σοβαρότερο είναι το θέμα του διορισμού του Μιχάλη Μιχαήλ στην Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας, που διήρκεσε όσο ένα κοίταγμα στον ήλιο που λάμπει. Και τι είπε γι' αυτό ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Κωνσταντίνος Λετυμπιώτης στην «Κ»;

Πως σε σχέση με τη διαδικασία πρόσληψης ο έλεγχος γίνεται ως προς τα απαιτούμενα από τον Νόμο προσόντα και ότι τα ακαδημαϊκά προσόντα που τίθενται υπό αμφισβήτηση και για τα οποία υπήρξαν αντιδράσεις δεν είναι τα απαιτούμενα από το Νόμο». Άρα κι αν έχεις κι αν δεν έχεις ακαδημαϊκά προσόντα ένα και το αυτό. Και ότι θα έχεις άποψη για διορισμούς ατόμων που έχουν ακαδημαϊκά προσόντα είναι ελάσσον, αρκεί να μην χρωστάει, να έχει καθαρό μητρώο και ένα πτυχίο. Μα συγγνώμη, δεν ψάχναμε γαμπρό ή νύφη, ούτε υποζύγιο για να δούμε αν έχει άσπρα δόντια. Μέλος της ΕΔΥ αναζητούσαμε που παίρνει μισθό πάνω από 4.000 ευρώ.

Η Ρωσία και εμείς

Τελικά είμαστε ή δεν είμαστε η Μόσχα της Μεσογείου; Θα ήθελα μια επίσημη απάντηση από αρμόδια χείλη. Διότι, αν είμαστε θα επιθυμούσα να το γνωρίζω ώστε να κάνω κι εγώ τις γλωσσικές μου επιλογές. Επίσης, τελικά το όνομα της Κύπρου θα μπορέσει ποτέ να καθαρίσει και να μη θεωρούμαστε το ασφαλές χρηματο-οικονομικό καταφύγιο κάθε προσώπου που θέλει να κρύψει ή να διακλαδώσει κεφάλαια; Πάντως, πολύ ήρεμα τα βλέπω τα πράγματα και η αλήθεια είναι πως τρομάζω. Διότι, κι άλλες φορές είχαμε παρόμοιες κρίσεις και εμείς πετάγαμε αετό. Και κάτι άλλο, αυτή η Εθνική Μονάδα Εφαρμογής Κυρώσεων λειτουργεί, θα λειτουργήσει, υπάρχει, δεν υπάρχει; Η ΜΟΚΑΣ θέλει, αλλά δεν μπορεί; Διαβάστε και το ρεπορτάζ (σελ. 4) της Μαρίνας Οικονομίδου και θα καταλάβετε ότι τα πράγματα έχουν μια βαρύτητα.

Κάηκε κι ένα σχολείο...

Κάηκε ένα σχολείο και ακούσατε τίποτε για λήψη μέτρων, εκτός από εκείνες τις ημέρες; Είδατε να υπάρχει κάπου αστυνόμευση τις Άγιες Ημέρες του Πάσχα, όπου φωτιές ανάβανε δίπλα σε άλση, αλσύλλια, σε σπίτια; Και αυτά όλα γιατί έτσι θέλει το έθιμο... Επαναλαμβάνω, κάηκε ένα σχολείο –κι ας ήταν μια αίθουσα μόνο– και δεν αποκλείεται να ήταν κακόβουλη ενέργεια... Αλλά δόξα τω Θεώ τα σχολεία μας έχουν κάγκελα, και κάποιες εκκλησίες, και τίποτε το κακό δεν γίνεται, εκτός κι αν είναι Πάσχα, που του δίνουν και καταλαβαίνει παιδιά, έφηβοι και νέοι. Και κάθε χρόνο ευχόμαστε να μην υπάρξουν τραυματίες ή πυρκαγιές, αλλά αφού το θέλει το έθιμο, όλα τα υπόλοιπα περισσεύουν. Στην πυρά όλα λοιπόν, κι ας γίνουν όλα στάχτη και μπούρμπερη!

Μα τι ζούμε και δεν το μαρτυρούμε;

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Ότι εισήλθαμε στην εποχή όπου στην πολιτική κυριαρχεί η εικόνα παρά η ουσία, το συνειδητοποιήσαμε ποικιλοτρόπως. Ενδεικτικά αναφέρουμε το παράδειγμα της προέδρου της Βουλής μας, που είναι και πρόεδρος του ΔΗΣΥ και που είναι επίσης και μια νέα υποσχόμενη πολιτικός. Με τις τόσες αναρτήσεις που κάνει –από το προσκύνημα στην εκκλησία μέχρι τους διαδρόμους της Κομισιόν– κινδυνεύουμε να ξεχάσουμε πως πρόκειται για μία πολιτικό, και να την μπερδέψουμε με μια ακόμα ιφλουένσερ που περιφέρεται φωτογραφίζοντας τον εαυτό της με ωραία συνολάκια. Μπορώ να επεκτείνω το παράδειγμα φτάνοντας μέχρι και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας που επίσης δεν θα τον αποκαλούσαμε φειδωλό στις αναρτήσεις του. Ένας σώφρων πολίτης εύλογα διερωτάται: Τι χρειάζονται τόσες φωτογραφίες του Προέδρου στην Πορεία Χριστοδούλας ή σε όποια άλλη εκδήλωση τη στιγμή που θα μπορούσε η παρουσία του να καλυφθεί με μιαδύο εικόνες; Γιατί τόσες αναρτήσεις και πόζες και χειραψίες; Είναι μήπως επειδή έτσι θεωρούν οι σύγχρονοι πολιτικοί μας ότι αποδεικνύουν πως είναι κοντά στον λαό; Ακόμα όμως κι αν πρέπει να καταπιούμε το εν λόγω φαινόμενο με την αιτιολογία πως πρόκειται για παθογένεια της εποχής μας και πως συμβαίνει και σε άλλες πολιτισμένες χώρες, δεν σημαίνει πως δεν υπάρχουν όρια στην ανοχή μας. Και το μέγα ατόπημα του υφυπουργού Πολιτισμού να αναρτήσει από την σελίδα του υφυπουργείου το πάρτι γενεθλίων τού προέδρου του ΔΗΚΟΥ στο οποίο παρευρέθηκε και τραγούδησε μάλιστα και το Happy Birthday, ξεπερνά κάθε όριο ανοχής, ανάγοντας το όλο πρόβλημα της επιδερμικότητας της πολιτικής σε ένα άλλο ακόμη πιο θλιβερό επίπεδο. Διότι ακόμα κι αν η επίμαχη ανάρτηση κατέβηκε σε χρόνο μηδέν, ευτυχώς πρόλαβαν τα ειδησεογραφικά σάιτ να την κυκλοφορήσουν και διαβάζοντάς την το λιγότερο που αισθάνεται ένας σκεπτόμενος πολίτης, πέραν της γελοιότητας της όλης διατύπωσης, είναι πως στα ψηλά τα δώματα περιφέρεται μια αβάσταχτη ελαφρότητα που μετατρέπει την πολιτική σε λαϊφσταϊλάδικη εκπομπή και τον πολιτισμό σε παιχνιδάκι του κάθε αδαούς παρουσιαστή ελαφρόμυαλου πρωινάδικου. Όταν ένας υφυπουργός Πολιτισμού διανοείται να κάνει μια τέτοια ανάρτηση, προφανώς δεν έχει καμία συναίσθηση της θέσης του, διότι αν είχε όχι μόνο δεν θα χρησιμοποιούσε τη σελίδα του υφυπουργείου γι' αυτή την καμία-σχέση-με πολιτισμό ανάρτηση, αλλά θα φρόντιζε να μην ποστάρει κανένας από τους λοιπούς παρευρισκόμενους ότι έπαιζε τραγουδάκια στο πιάνο αφιερωμένα στον πρόεδρο του ΔΗΚΟ για τα γενέθλιά του. Διότι το επόμενο που θα συμβεί είναι αυτό το οποίο γράφει εύστοχα κάποιος σε σχόλιό του στα σόσιαλ: Κατά πόσο «αναλαμβάνει και βαφτίσεις το υφυπουργείο εκτός από γενέθλια και αν κοστίζει κάτι ή αν ο υφυπουργός τραγουδά δωρεάν;». Για όσους δεν είχαν την «τύχη» να διαβάσουν την εν λόγω ανάρτηση, αναφέρω πως αφού μας ενημέρωνε ο υφυπουργός ότι παρευρέθηκε στα γενέθλια του κ. Παπαδόπουλου μάς γνωστοποιούσε πως του επιφύλαξε και μια ιδιαίτερη έκπληξη, τραγουδώντας του τα Χρόνια Πολλά στο πιάνο αλλά και άλλα αγαπημένα του τραγούδια. Μας έλεγε επίσης πόσο εντυπωσιακή ήταν η τούρτα, αλλά και ο χορός που χόρεψε ο κ. Παπαδόπουλος μαζί με τη σύζυγό του. Όλα αυτά, επαναλαμβάνω, ήταν αναρτημένα στη σελίδα του υφυπουργείου Πολιτισμού. Κι αν αυτό δεν σημαίνει πως κάποιος κάνει κάτι πολύ λάθος, τότε τι άλλο να σημαίνει; Σίγουρα αυτοί οι οποίοι δεν κάνουν λάθος είναι οι άνθρωποι του πολιτισμού που αμφισβήτησαν τον κ. Χατζηγιάννη από την πρώτη στιγμή και παρότι ο υφυπουργός δοκίμασε να υποτιμήσει τις αντιδράσεις τους χαρακτηρίζοντάς τους ως «κερκίδα του φέισμπουκ», δικαιώνονται μέρα με τη μέρα. Μήπως τελικά αυτός που κάνει το μεγαλύτερο λάθος είναι ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο οποίος με αυτή του την επιλογή μοιάζει να μην αντιλαμβάνεται πως το υφυπουργείο Πολιτισμού συστάθηκε για λόγους –σαφώς– πιο σοβαρούς από τα τραγουδάκια στο πιάνο που παίζει ο υφυπουργός στο πάρτι γενεθλίων του κάθε κομματάρχη;

elenixenou11@gmail.com

EPA/ANDY RAIN

Γιατροί και νοσηλευτές με πλακάτ κατά τη διάρκεια διαμαρτυρίας για την κλιματική αλλαγή, έξω από το υπουργείο Υγείας στο Λονδίνο. Η Εξέγερση της Εξάλειψης (XR) με διαδηλώσεις σε όλο το Λονδίνο καλεί την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου να αντιμετωπίσει την κλιματική κρίση.

Η σημασία των δεδομένων

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Οι εκτιμήσεις για το πώς θα κινηθεί η τουριστική καλοκαιρινή περίοδος είναι θετικές. Το ίδιο και η εντύπωση που υπάρχει για τις τουριστικές επιδόσεις Απριλίου. Οι εκτιμήσεις λένε ότι κινήθηκε ικανοποιητικά και καλύτερα σε σύγκριση με προηγούμενες χρονιές. Για τα δεδομένα που θα επιβεβαιώνουν αυτές τις εκτιμήσεις θα πρέπει να περιμένουμε μέχρι τον επόμενο μήνα. Και αυτά τα δεδομένα αφορούν τον αριθμό αφίξεων και τις βασικότερες αγορές προέλευσης των τουριστών. Χωρίς κάποια άλλη ανάλυση για τις προτιμήσεις αυτών των τουριστών σε περιοχή διαμονής, είδος τουριστικού καταλύματος που προτιμούν, είτε για τις δραστηριότητες που επιλέγουν στην Κύπρο.

Είναι γεγονός, πάντως, ότι στις πλείστες των περιπτώσεων οι εκτιμήσεις οι οποίες εκφράζονται από φορείς του τουρισμού δεν συνοδεύονται και από συγκεκριμένα στοιχεία, πέρα από ένα γενικό μέσο όρο, είτε πληρότητας, είτε ζήτησης για ταξίδια, είτε μείωσης κάποιας αγοράς. Ένας μέσος όρος ο οποίος αντικαθιστά τα πραγματικά δεδομένα. Διότι πολύ απλά αυτά δεν υπάρχουν καταγεγραμμένα και συγκεντρωμένα. Πέραν του αριθμού των τουριστικών αφίξεων και των εσόδων από τον τουρισμό, που δίνονται πολύ αργότερα από την υπό αναφορά περίοδο, δεν υπάρχουν άλλα στοιχεία διαθέσιμα. Τον περασμένο Ιούλιο επανήλθαν μετά από διάλειμμα ενάμιση χρόνου και τα στατιστικά για την κατά κεφαλή και ημερήσια δαπάνη των τουριστών, που διευρύνει κάπως τη γνώση για το προφίλ των επισκεπτών της χώρας μας ανά αγορά. Και αυτό όμως αφορά το πόσα ξοδεύει ο τουρίστας. Δεν δίνονται άλλα ποιοτικά στοιχεία, για το πού ξοδεύονται τελικά αυτά τα χρήματα. Είναι σε πακέτα all inclusive και άρα καταλήγουν στο ξενοδοχείο; Είναι σε δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν την τελευταία διετία στο πλαίσιο ανάπτυξης των ειδικών μορφών τουρισμού και της προσπάθειας ενίσχυσης της ενδοχώρας; Τι ποσοστό από αυτήν την κατά κεφαλή δαπάνη αφορά αγορές από εμπορικά καταστήματα και πόσα καταλήγουν σε εστιατόρια και άλλους χώρους αναψυχής; Ουδείς γνωρίζει και στοιχεία τέτοια δεν υπάρχουν.

Στο μεταξύ, δεν υπάρχει ξεκάθαρο ούτε το προφίλ της κάθε αγοράς στην οποία απευθυνόμαστε. Κάναμε επί σειρά ετών προσπάθεια για ενίσχυση του τουριστικού ρεύματος από τη Γερμανία, χωρίς να έχουμε στην ουσία το προϊόν που ζητούσε η γερμανική αγορά, και ούτε και την ανάλογη διαφήμιση βεβαίως, αν και αυτό ξεκίνησε να αλλάζει την τελευταία διετία. Αλλά πέραν της ανάλυσης των προτιμήσεων της κάθε αγοράς, χρειάζεται μια συνεχόμενη επικαιροποίηση της γνώσης που υπάρχει για τον τουρισμό στο σύνολό του αλλά και ανά αγορά. Αυτό θα επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό μέσα από έρευνες οι οποίες θα διενεργούνται σε τακτική βάση –και πέρα από τα δεδομένα που παρέχει η Στατιστική Υπηρεσία– τόσο από το υφυπουργείο Τουρισμού, όσο και από τους ίδιους τους φορείς του τουρισμού. Τέτοιες πρωτοβουλίες, οι οποίες έδωσαν περισσότερο νόημα στον τουριστικό τομέα στην Κύπρο, είδαμε εν καιρώ πανδημίας από τη διαχειρίστρια εταιρεία αεροδρομίων με μια ποιοτική ανάλυση που προέκυπτε από τα δεδομένα του Cyprus flight pass για το προφίλ των επισκεπτών της χώρας μας. Επίσης, και ο ΣΤΕΚ επιχείρησε να δώσει μια εικόνα για τον βαθμό ικανοποίησης των τουριστών στην Κύπρο, αλλά δεν είδαμε την έρευνα να επαναλαμβάνεται και φέτος.

Στην περίπτωση του υφυπουργείου Τουρισμού, είδαμε να ξεκινά μια προσπάθεια ενίσχυσης των τουριστικών στατιστικών δεδομένων. Έγιναν συσκέψεις μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων και τελικά, τον Φεβρουάριο του 2023 ετοιμάστηκε ένα ολιστικό πακέτο στοιχείων που αφορούσε το προφίλ των επισκεπτών του 2022. Δεν ξέρω σε ποιους κοινοποιήθηκαν τα συγκεκριμένα στοιχεία, αλλά σίγουρα δεν έλυσαν το διαχρονικό κενό πληροφόρησης στο κομμάτι του τουρισμού. Το ζητούμενο είναι να υπάρχει συνέχεια και σταθερότητα.

Είναι λυπηρό ότι αυτή η ανεπάρκεια εξαιρεί την Κύπρο από έρευνες που γίνονται σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, τα αποτελέσματα των οποίων έχουν βεβαίως σημασία στη διαδικασία προώθησης της χώρας ως προορισμού. Ενδεικτικά, πρόσφατη ευρωπαϊκή έρευνα για το οικονομικό αποτύπωμα του τουρισμού δεν έδινε στοιχεία για την Κύπρο, διευκρινίζοντας ότι αυτά δεν δόθηκαν από τη χώρα.

Πάντως, η δημιουργία ενός Παρατηρητηρίου Τουρισμού ως εργαλείο το οποίο θα συμβάλει στον σχεδιασμό πολιτικών αποφάσεων σε σχέση με τον τουρισμό, που ήταν προεκλογική δέσμευση του προέδρου Χριστοδουλίδη, δεν μπορεί να γίνει από τη μια μέρα στην άλλη, όπως ανέφερε πρόσφατα ο νυν υφυπουργός. Ενδεχομένως όχι, δεν μπορεί να γίνει από τη μία μέρα στην άλλη, αλλά ας μην είναι αυτό ένα βολικό επιχείρημα ώστε να μην υλοποιηθεί και στο τέλος να ξεχαστεί.

eracleousm@kathimerini.com.cy

Σιγά, η πατρίδα κοιμάται

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Μέχρι να κυκλοφορήσει η εφημερίδα λογικά θα έχει κοπάσει ο κουρνιαχτός. Αυτήν την ώρα πάντως, που γράφεται η στήλη, εκεί έξω γίνεται χλαπαταγή με τη φαεινή ιδέα του υφυπουργείου Πολιτισμού. Για τους λίγους έστω που δεν το πήραν χαμπάρι να εξηγήσουμε ότι το νέο talk of the town αφορά στο πάρτι γενεθλίων του Νικόλα Παπαδόπουλου όπου ο Μιχάλης Χατζηγιάννης αποφάσισε όχι μόνο να παραστεί αλλά να πει κι ένα τραγούδι (sic). Μέχρι εδώ κανένα πρόβλημα, καθώς ο συμπαθής υφυπουργός, υπό την καλλιτεχνική του ιδιότητα, έχει το δικαίωμα να τραγουδά σε όποιον θέλει. Ο θόρυβος προκλήθηκε την επομένη, όταν από τον επίσημο λογαριασμό του υφυπουργείου έγινε ανάρτηση, όπου ανάμεσα σε άλλα χαριτωμένα πληροφορούσαν το φιλοθεάμον κοινό για την «εντυπωσιακή τούρτα γενεθλίων» και για το ζεύγος Παπαδόπουλου που έκλεψε «τα βλέμματα με τον χορό που χάρισαν για λίγο στους καλεσμένους τους». Κάποιοι θα πουν ότι το γεγονός έχει μόνο παραπολιτικό ενδιαφέρον, αλλά κάτι τέτοιο φοβάμαι είναι εξαιρετικά βολικό για τους πρωταγωνιστές αυτής της άχαρης ιστορίας. Άκουσα για παράδειγμα ένα συνάδελφο σε πρωινό ραδιόφωνο να λέει με μπλαζέ ύφος ότι πολύ κακό για το τίποτα. Ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ το πήγε κι ένα βήμα πιο κάτω, σχολιάζοντας με τον πατερναλισμό τού επαγγελματία πολιτικού: «Μακάρι αυτά να είναι τα προβλήματά μας, μακάρι αυτά να είναι τα λάθη, αυτά διορθώνονται».

Λυπάμαι αν χαλώ το εορταστικό κλίμα αλλά θα πρέπει να σημειώσουμε δύο (αυτονόητα) πραγματάκια. Πρώτον, τα σοβαρά είναι για τους σοβαρούς. Από τη στιγμή που οι πολιτικοί πλατσουρίζουν στα λασπόνερα του lifestyle as είναι έτοιμοι να βραχούν. Δεύτερον, στο εξωτερικό για εξίσου «ασήμαντα» γεγονότα (π.χ. η ιστορία με το ξεφάντωμα της Σάνα Μαρίν, πρωθυπουργού της Φινλανδίας) προκάλεσαν κυβερνητικές κρίσεις. Επιπλέον, όταν το υφυπουργείο στην ανακοίνωσή του μιλά για «εκ παραδρομής» ενέργεια καλό είναι να μην υποτιμά τη νοημοσύνη μας. Εκ παραδρομής σημαίνει από απροσεξία, ακούσια, από αβλεψία. Τίποτε από αυτά δεν έγινε. Η πραγματικότητα είναι ότι η ανάρτηση αποτελεί ένα θλιβερό σύμπτωμα της νέας πολιτικής μας πραγματικότητας, καθώς ούτε σε τριτοκοσμική χώρα δεν θα διανοείτο ένα υφυπουργείο Πολιτισμού να γράφει για τούρτες και κοσμικότητες.

Ξεκίνησα το άρθρο μου με την εκτίμηση ότι ως σήμερα ο θόρυβος για το «πάρτι γενεθλίων» θα έχει καταλαγιάσει. Κάποια σχόλια θα διαβάσουμε ενδεχομένως στις εφημερίδες, αλλά η επικαιρότητα θα έχει γυρίσει κιόλας σελίδα. Αυτό είναι κατά κύριο λόγο που τους αποθρασύνει: η ανοχή. Σε συνδυασμό με την κολοβή μνήμη ενός λαού, ο οποίος ρίχνει ανάκατα στο μπλέντερ τα σοβαρά και τα ασήμαντα. Τα ασθενή πολιτικά μας αντανακλαστικά, δυστυχώς, είναι το πρόβλημα. Ένα άλλο παράδειγμα, από την πρόσφατη επικαιρότητα, είναι πιστεύω ενδεικτικό. Αναφέρομαι στον υποψήφιο για τη θέση του αναπληρωτή προέδρου του ΔΗΣΥ Σωτήρη Σαμψών, ο οποίος, σε ένα λογύδριο στον δικηγόρο Χριστόφορο Χριστοφή περί εθνικισμού, παρέδωσε μεταξύ άλλων και μαθήματα πατριωτισμού. «Πρέπει να υπάρχει μνήμη που να παράγει μέλλον» είπε ο γιος του οκταήμερου πραξικοπηματία, ενώ ανέπτυσσε μια πρωτότυπη θεωρία για τον εθνικισμό… με την καλή έννοια! Αναρωτιέμαι αν στην Ισπανία ένας νοσταλγός του Φράνκο ή στην Ελλάδα ένα απολειφάδι της Χούντας τολμούσε να επικαλεστεί τη συλλογική μνήμη τι θα γινόταν. Χαμός θα γινόταν, σας διαβεβαιώ. Εδώ όμως πέρασε κι αυτό στα ψιλά. Ούτε καν στο κόμμα του, σε ανθρώπους με δημοκρατική παιδεία, δεν προκάλεσε κάποια αντίδραση η επίκληση του «πατρίς – θρησκεία – οικογένεια». Οι μειωμένες πολιτικές αντιστάσεις και σε αυτή την περίπτωση ξέπλυναν μια πολιτική φιλοσοφία που στο παρελθόν οδήγησε τη χώρα σε οδυνηρές περιπέτειες.

Αυτή είναι όμως η Κύπρος. Λίγη φασαρία στο Twitter και το Facebook εκτονώνει κρίσεις που αλλού θα προκαλούσαν πολιτικούς κραδασμούς. Για «μικρά» φαινομενικά θέματα, όπως η υποβάθμιση του υφυπουργείου Πολιτισμού σε ένα κακόγουστο σόου δημοσίων σχέσεων. Ή σε σοβαρότερα θέματα, όπως το ψάρεμα ψήφων στα θολά νερά της Ακροδεξιάς. Σε κάθε περίπτωση, γι' αυτούς που ρομαντικά φωνασκούν, ισχύει η ίδια προειδοποίηση: Σιγά, η πατρίδα κοιμάται.

stavros.christodoulou@gmail.com

Μήπως τον παρεξηγήσαμε τον Κόλιν Στιούαρτ;

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Μέσα σε ελάχιστο χρόνο, από την ημέρα της ανάληψης των καθηκόντων του ως ειδικού αντιπροσώπου του γ.γ. ΟΗΕ, ο κ. Κόλιν Στιούαρτ έχει καταφέρει να βρίσκεται στο επίκεντρο της δημοσιότητας. Έχει λάβει αποφάσεις και έχει δρομολογήσει ενέργειες, οι οποίες προκαλούν κόστος στη Λευκωσία, η οποία στο Κυπριακό βρίσκεται πλέον με την πλάτη στον τοίχο:

• Δεν είναι τυχαίο, ότι «επί των ημερών» του κ. Στιούαρτ, η Κυπριακή Δημοκρατία έχει για πρώτη φορά απωλέσει έδαφος της νεκρής ζώνης. Όχι λόγω επέκτασης των θέσεων των κατοχικών δυνάμεων, όπως είχε γίνει σε άλλες περιπτώσεις. Αλλά, λόγω «εκχώρησης» προς την τουρκική πλευρά, τμήματος της νεκρής ζώνης καθ' υπέρβαση εξουσίας από τα ίδια τα Ηνωμένα Έθνη. Και τον κ. Στιούαρτ που έχει την υποχρέωση επιτήρησης της νεκρής ζώνης και θα έπρεπε να λειτουργεί ως θεματοφύλακας των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας.

• Όπως δεν είναι τυχαίο ότι ο κ. Στιούαρτ αφού «εκχώρησε» τμήμα της νεκρής ζώνης στην τουρκοκυπριακή ομάδα Τσετίνκαγια, αρνήθηκε –επί προηγούμενης κυβέρνησης– να πάει στο ΥΠΕΞ για διάβημα, προφασιζόμενος αδιαθεσία, η οποία πάντως αδιαθεσία δεν είχε αποτρέψει τον κ. Στιούαρτ να συμφάγει το προηγούμενο βράδυ με επίσημο της Ε.Ε. και την επόμενη μέρα να ταξιδέψει από την Κύπρο μέχρι και τον Καναδά.

• Και επί νέας όμως κυβέρνησης, ο κ. Στιούαρτ έδειξε διάθεση να συνεχίσει στο ίδιο τροπάριο. Προχώρησε ένα βήμα παραπέρα και έδωσε άδεια στην τ/κ ομάδα Τσετίνακγια να χρησιμοποιεί τμήμα της νεκρής ζώνης για «αθλητικούς» σκοπούς. Και όταν η νέα κυβέρνηση τον κάλεσε για διάβημα, πήγε μεν, αλλά σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», το απέρριψε. Ισχυρίστηκε ότι η Κυπριακή Δημοκρατία δεν έχει δικαιοδοσία στη νεκρή ζώνη, ότι αρμοδιότητα έχουν τα Ηνωμένα Έθνη και ότι το καθεστώς της (νεκρής ζώνης) θα αποφασιστεί στις διαπραγματεύσεις. Και δεν έφταναν αυτά, δεν δίστασε να αναφέρει ότι όταν λαμβάνει τις επιστολές του ΥΠΕΞ, χαμογελάει.

Σε κάθε λοιπόν περίπτωση, ανεξαρτήτως κυβέρνησης, ο κ. Στιούαρτ αισθάνεται ότι μπορεί να κάνει ό,τι θέλει, χωρίς καμιά συνέπεια. Και δεν είναι βεβαίως ούτε τρελός, ούτε ξύπνησε ένα πρωί και αποφάσισε μόνος του να εκχωρεί τμήματα της νεκρής ζώνης στην τουρκική πλευρά. Ο Κόλιν Στιούαρτ ενεργεί, έχοντας τις πλάτες του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών. Διότι εάν δεν τις είχε, θα ήταν και αντικειμενικός, που δεν είναι. Και θα ήταν και μαζεμένος, που επίσης δεν είναι.

Άρα, αυτόν που βλέπει μπροστά της η Λευκωσία να «χαμογελά», όταν εισπράττει τις επιστολές της και να την ειρωνεύεται, δεν είναι ο κ. Κόλιν Στιούαρτ μόνος του, ένας απλός υπάλληλος του ΟΗΕ. Είναι ο κ. Στιούαρτ «παρέα» με τις πλάτες του γενικού γραμματέα Αντόνιο Γκουτέρες. Ο οποίος του παρέχει κάλυψη για τις ενέργειές του στη νεκρή ζώνη. Και ο οποίος υπογράφει τις εκθέσεις ανανέωσης της ΟΥΝΦΙΚΥΠ που συγγράφει ο κ. Στιούαρτ, έχοντας πλήρη επίγνωση ότι το συμφωνημένο πλαίσιο λύσης δικοινοτικής/ διζωνικής ομοσπονδίας έχει εξαφανισθεί. Όπως βεβαίως έχει πλήρη επίγνωση ο κ. Γκουτέρες και των ιδεών του Κόλιν Στιούαρτ για νομιμοποίηση του παράνομου αεροδρομίου Τύμπου, χωρίς κανένα αντάλλαγμα προς την ελληνοκυπριακή πλευρά, όπως άλλωστε και τη στωικότητα με την οποία αντιμετωπίζει τη σταδιακή δρομολόγηση εποικισμού της περίκλειστης Αμμοχώστου από την Άγκυρα.

Αυτός είναι λοιπόν ο κ. Κόλιν Στιούαρτ. Ο αντιπρόσωπος ενός διεθνούς οργανισμού που απλώς έχει την άνεση να περιπαίζει την ηγεσία ενός κράτους. Μια ηγεσία που τόσο επί κυβέρνησης Αναστασιάδη, όσο και επί της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη επιλέγει να μην αντιλαμβάνεται ότι ο κ. Στιούαρτ δεν ενεργεί αυτόνομα. Αντίθετα, όλες του οι ενέργειες κινούνται στο πλαίσιο μιας υπόσχεσης που μας έχει δώσει ο Αντόνιο Γκουτέρες, όταν είχε αποφασίσει να παραλάβει την πρόταση της τουρκικής πλευράς για δύο κράτη, προσδίδοντάς της επίσημη υπόσταση, αντί να την επιστρέψει ως απαράδεκτη. Όταν είπε δημόσια ο γ.γ. ότι θα επιχειρήσει να τετραγωνίσει τον κύκλο, φωτογραφίζοντας ευκρινέστατα την υπαναχώρηση από τους όρους εντολής του για διζωνική/ δικοινοτική ομοσπονδία προκειμένου να συναντήσει, την τουρκική πρόταση για δύο κράτη και κυριαρχική ισότητα.

Αυτό λοιπόν προσπαθεί να πετύχει ο Κόλιν Στιούαρτ. Για λογαριασμό του κ. Γκουτέρες. Οπότε ας μην τον παρεξηγούμε. Κι ας αρχίσει κι αυτή η κυβέρνηση να του κάνει διαβήματα σε καφετέριες, όπως έκανε η προηγούμενη, για να είναι πιο λάιτ και το περιπαίξιμό του και η χώνεψή μας.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Συνεντεύξεις και δελτία Τύπου

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Οι πολιτικοί μας, όλων των αποχρώσεων, έχουν κακομάθει. Για την ακρίβεια, τους έχουμε κακομάθει. Ειδικά τώρα που έχουμε μπροστά μας μια σκληρή εκλογική αναμέτρηση, ξεχνάνε μερικές φορές τι δουλειά κάνουν εκείνοι και τι δουλειά κάνουμε εμείς. «Να κάνουμε συνέντευξη, αλλά μόνο γραπτή», «να βάλετε αυτόν τον τίτλο που σας προτείνουμε», «μα είναι ερωτήσεις αυτές που θέλετε να κάνετε; Είναι όλες πολύ επιθετικές, τι θέλετε, να με καταστρέψετε;», είναι μερικές από τις φράσεις που ακούμε αυτή την περίοδο

Οι πολιτικοί, ειδικά τώρα που έχουμε μπροστά μας μια σκληρή εκλογική αναμέτρηση, ξεχνάνε μερικές φορές τι δουλειά κάνουν εκείνοι και τι δουλειά κάνουμε εμείς.

από πολιτικούς που έχουν αγωνία για το κυνήγι του σταυρού. Και το ξαναγράφω, από πολιτικούς διαφόρων απόψεων και κάθε επιπέδου. Ξαφνιάζεσαι βέβαια δυσάρεστα όταν συναντάς τέτοια αντιμετώπιση από ανθρώπους που δεν το περιμένεις, υπουργούς ή στελέχη της αντιπολίτευσης. Από τους οποίους περιμένεις λίγη παραπάνω αυτοπεποίθηση, ανοχή και σεβασμό σε βασικούς κανόνες της φιλελεύθερης δημοκρατίας. Ξαφνιάζεσαι όμως και θετικά όταν βλέπεις ανθρώπους σε σημαντικές θέσεις του πολιτικού μας συστήματος να μη ρωτάνε καν από πριν τι θα ερωτηθούν, και να απαντάνε σε όλα, χωρίς ταμπού.

Δεν είναι όμως αυτός ο κανόνας. Τώρα μάλιστα που έχουμε μπει σε προεκλογική περίοδο οι απαιτήσεις των πολιτικών ξεπερνούν κάθε λογική. Κανείς δεν αναρωτιέται γιατί στις σημαντικές εφημερίδες σε δυτικές δημοκρατίες με... κανονική δημοσιογραφία δεν δημοσιεύονται ποτέ μακροσκελείς συνεντεύξεις υπουργών. Αυτά συμβαίνουν σε τριτοκοσμικές χώρες.

Το περίεργο είναι πάντως πως οι πολιτικοί με τις παράλογες απαιτήσεις δεν καταλαβαίνουν ότι μια συνέντευξη με τους δικούς τους όρους απλά δεν διαβάζεται. Είναι τόσο απελπιστικά ξύλινη, βαρετή, προβλέψιμη. Αντε να τη διαβάσει λίγο η «πιάτσα», αλλά αυτό είναι, η χαρά του Γραφείου Τύπου και μόνο. Κανείς άλλος δεν ενδιαφέρεται. Προκαλούν, στην καλύτερη περίπτωση, πλήξη. Εντυπωσιακή είναι όμως και η άγνοια του κινδύνου της υπερέκθεσης. Οταν δίνεις μία ή δύο ή τρεις συνεντεύξεις την εβδομάδα πώς μπορείς να περιμένεις ότι κάποιος θα σε «ακούσει»;

Ευτυχώς στην Ελλάδα έχουμε και καλή δημοσιογραφία. Δημοσιογράφους που ρωτάνε τα πάντα, συνεντεύξεις που αναδίδουν ζωντάνια και ουσία. Οχι απαραίτητα με επίφαση επιθετικότητας που συχνά κουράζει.

Καθώς μπαίνουμε στην τελική ευθεία των εκλογών η πίεση θα είναι μεγάλη. Οπως και η ανάγκη να ξεχωρίσουμε τη συνέντευξη από το δελτίο Τύπου με τη μορφή ερωτήσεων και απαντήσεων. Συνεντεύξεις θέλει να διαβάσει ο ψηφοφόρος-αναγνώστης, όχι διαφημιστική καταχώριση.

Ο ευρωπαϊστής Μακρόν

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν δεν έκρυψε ποτέ την πρόθεσή του να ριχτεί στο κέντρο της πλέον σκληρής διαμάχης για τη διαμόρφωση της νέας παγκοσμίας τάξεως, φιλοδοξώντας να καταστήσει σεβαστούς, εάν όχι να επιβάλει τους δικούς του όρους.

Επειδή βεβαίως δεν είναι διόλου αφελής πολιτικά, ούτε αθεράπευτα αιθεροβάμων –ώστε να εκπονήσει ιδεολόγημα εθνικιστικό–, προβάλλει την ευρύτερη αντίληψη μιας ευρωπαϊκής «στρατηγικής αυτονομίας» έναντι των Ηνωμένων Πολιτειών.

Η έξοδος της Βρετανίας από την Ε.Ε. –σύμφωνη πάντα με την πάγια πολιτική της μη συμμετοχής σε μόνιμες συμμαχίες– ανέδειξε τη Γαλλία στη μείζονα στρατιωτική και πυρηνική δύναμη της Ενώσεως. Παράλληλα, η αποχώρηση της Αγκελα Μέρκελ από την πολιτική σκηνή της Γερμανίας ενίσχυσε τις φιλοδοξίες του κ. Μακρόν για την ανάληψη ηγεμονικού ρόλου στην Ευρώπη.

Μια πρώτη διαφοροποίηση –ήπιας ασφαλώς μορφής– από την πολιτική του Αμερικανού προέδρου Τζο Μπάιντεν έναντι της Ρωσίας εκδηλώθηκε στην πρώτη φάση του ρωσο-ουκρανικού πολέμου, όταν ο πρόεδρος Μακρόν αποφάσισε να διατηρήσει ανοικτή γραμμή τηλεφωνικής επικοινωνίας με τον πρόεδρο Πούτιν. Και αυτό αφού ήδη από καιρό οι άλλοι ηγέτες της Ευρώπης –εκόντες άκοντες–, με πρώτη την οικονομικώς αδιαμφισβητήτως ισχυρότερη Γερμανία, συνεμορφώθησαν προς τας υποδείξεις της Ουάσιγκτον.

Ως καλός τακτικιστής που είναι, ο Γάλλος πρόεδρος ανέμενε μια δεύτερη ευκαιρία. Και αυτή ενεφανίσθη όταν στις αρχές του μηνός επισκέφθηκε την Κίνα. Σε συνέντευξή του στην ηλεκτρονική εφημερίδα Politico Europe αναφέρθηκε στην ανάγκη των Ευρωπαίων να παύσουν να είναι «συνοδοιπόροι της Αμερικής», εμπλεκόμενοι σε κρίσεις που δεν δημιούργησαν οι ίδιοι.

Κατά τον κ. Μακρόν αυτό περιλαμβάνει και την Ταϊβάν, διότι κατά την άποψή του είναι θέμα μη σχετιζόμενο με τα ζωτικά προβλήματα ασφαλείας της Ευρώπης, αλλά άμεσα σχετιζόμενο με την εχθρική στάση των ΗΠΑ έναντι της Κίνας. Γεγονός που αυξάνει τον κίνδυνο εσφαλμένων εκτιμήσεων και υπεραντιδράσεως.

Επίσημη αντίδραση φυσικά από την Ουάσιγκτον δεν υπήρξε. Αλλά εξέχοντα στελέχη των Ρεπουμπλικανών στη Βουλή των Αντιπροσώπων καταδίκασαν την «προδοσία» της Ταϊβάν από τον Γάλλο πρόεδρο, ενώ ο Ρεπουμπλικανός πρόεδρος της ειδικής επιτροπής σχέσεων με την Κίνα έφτασε στο σημείο να χαρακτηρίσει την τοποθέτηση του κ. Μακρόν «ντροπιαστική, αισχρή και γεωπολιτικά αφελή».

Μετά την επιστροφή του κ. Μακρόν από την επίσημη επίσκεψή του στο Πεκίνο, γνωστοποιήθηκε προ τριημέρου ότι ο Γάλλος πρόεδρος ζήτησε από τον σύμβουλό του επί θεμάτων εξωτερικής πολιτικής Emmanuel Bonne να εργασθεί με Κινέζους διπλωμάτες για τη διοργάνωση μιας συνόδου κορυφής το καλοκαίρι, με στόχο την επίτευξη μιας συμφωνίας ειρηνεύσεως Ρωσίας και Ουκρανίας με τη βοήθεια του Πεκίνου.

Μια έμμεση απάντηση στη νέα πρωτοβουλία του κ. Μακρόν δόθηκε από τον γενικό γραμματέα του ΝΑΤΟ Γενς Στόλτενμπεργκ στο Κίεβο προ τριημέρου, όταν διακήρυξε ότι η θέση της Ουκρανίας είναι στο ΝΑΤΟ και προσεκάλεσε τον κ. Ζελένσκι να συμμετάσχει στη σύνοδο κορυφής της Συμμαχίας τον Ιούλιο. Θα αναμείνουμε με ενδιαφέρον τη στάση του ευρωπαϊστή Μακρόν το καλοκαίρι.

Τι σημαίνει «είμαι αριστερός»;

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Κάποτε δεν ήταν ομολογία πίστης. Ηταν επίδειξη ταυτότητας. Και ανταποκρινόταν στην κατεξοχήν ανάγκη της εφηβείας. Το σώμα παραμένει άγαρμπο και ατίθασο, το πρόσωπο στον καθρέφτη σού φαίνεται περίεργο, ενίοτε δε και ξένο. Ευτυχώς υπάρχει η δήλωση πολιτικής ταυτότητας που σου δίνει ένα οίκημα για να μπορείς να στεγάσεις την ψυχή σου. Αναφέρομαι για μια ακόμη Κυριακή στα χρόνια της εφηβείας μου. Τότε δεν είχαμε την πολυτέλεια να διαλέξουμε έμφυλη ταυτότητα. Ευτυχώς όμως υπήρχε η Αριστερά. Αυτή είχε μιαν απάντηση για όλα τα προβλήματα του καιρού μας. Για τον πόλεμο στο Βιετνάμ, για τον Μάη του ’68, το Μπέρκλεϊ, τον Ντίλαν ή τους Στόουνς. Και εννοείται για τους δύσμορφους συνταγματάρχες που ήσαν και ο κύριος στόχος της εφηβείας μας. Το πρώτο πληθυντικό δεν το χρησιμοποιώ τυχαία. Η δήλωση «είμαι αριστερός» συνεπαγόταν την ένταξή σου σε μια κοινότητα. Επιτέλους δεν ήσουν μόνος. Και η μοναξιά είναι ο μεγαλύτερος εχθρός της εφηβείας. Η αριστερή ταυτότητα στα χρόνια της χούντας ήταν το αντίδοτο στη μοναξιά. Οσοι δεν την έζησαν δύσκολα μπορούν να καταλάβουν την Ελλάδα της Μεταπολίτευσης και την ηθική ηγεμονία της. Η ηγεμονία της δεν ήταν πολιτική. Ηταν ψυχολογική.

Η συνθήκη άλλαξε όταν, για πρώτη φορά στη ζωή μου, ομολόγησα στον εαυτό μου ότι δεν «είμαι αριστερός». Ηταν στα χρόνια του καλπάζοντος σοσιαλισμού στη δεκαετία του ογδόντα, όταν η ψήφος εξακολουθούσε να έχει υπαρξιακή αξία. Ψήφιζες ό,τι ήσουν. Κι αν δεν ήσουν αριστερός, ήσουν δεξιός. Η δεκαετία του ογδόντα, και η πασοκοκρατία, βοήθησε τη γενιά μου να αντιληφθεί ότι η διχοτομία Αριστερά - Δεξιά ήταν προσχηματική. Και εν πάση περιπτώσει η ψήφος δεν ήταν υπαρξιακή. Μπορεί να ψήφιζες Μητσοτάκη ή Παπανδρέου, όμως αυτό δεν σήμαινε ότι «ήσουν» δεξιός ή αριστερός. Σ’ αυτό βοήθησε η σύμπραξη του Μητσοτάκη με τον Κύρκο και τον Φλωράκη, αυτό που η πασοκοκρατία βάφτισε «βρώμικο ’89». Η διεκδίκηση της πολιτικής εξουσίας, από αρχαιοτάτων χρόνων, υπήρξε «βρώμικη» υπόθεση. Οσοι επικαλούνται την καθαρότητά της είναι ηθικολόγοι, κοινώς υποκριτές.

Οι δεκαετίες πέρασαν, η χώρα πτώχευσε, και έδωσε την εξουσία στη νέα Αριστερά. Ριζοσπαστική, μάλλον αλλοπρόσαλλη και κυνική. Προκειμένου να κυβερνήσει συνεργάστηκε με ένα μόρφωμα με επικεφαλής έναν τύπο αμφιβόλου πολιτικής ποιότητας και σοβαρότητας. Μαζί κέρδισαν το δημοψήφισμα του 2015, παρά τις κλειστές τράπεζες, το άγχος της οριστικής κατάρρευσης και της αποπομπής της χώρας από την Ευρώπη. Ηταν ο τελευταίος σπασμός της αριστερής ταυτότητας.

Εκτοτε δικαιούμαι να αναρωτιέμαι τι σημαίνει η δήλωση «είμαι αριστερός». Και βέβαια μπορείς να ψηφίσεις Αριστερά στις επερχόμενες εκλογές. Φτάνει να μη μου λες ότι ψηφίζεις Αριστερά επειδή είσαι αριστερός. Ποια ταυτότητα επικαλείσαι; Και ας πούμε ότι υπάρχει μια «αριστερή» πολιτική σήμερα – μένει να τη βρούμε σαν το φιλέτο κάτω από τις πατάτες. Ομως σε ποια ταυτότητα εντάσσεται αυτή η πολιτική; Νοσταλγία της νεότητάς μας; Ευγενές αίσθημα η νοσταλγία. Πλην όμως βαρύ. Καμιά φορά τόσο βαρύ που, σαν τις μαύρες τρύπες του σύμπαντος, δεν αφήνει ούτε το φως να ξεφύγει.

Θα μου πείτε υπάρχουν και οι νέοι ψηφοφόροι. Οσοι θα πάνε στην κάλπη για πρώτη φορά και είναι θυμωμένοι με την Κεραμέως και τις εξετάσεις της. Η τύχη της Αριστεράς εξαρτάται από τη νοσταλγία της ταυτότητας και το θυμικό της σημερινής εφηβείας. Οπως και να ’ναι, πάντως, έχει χάσει τη δυναμική της διχοτομίας που την κράτησε όρθια στα χρόνια της Μεταπολίτευσης, τη διχοτομία ανάμεσα στην Αριστερά και στη Δεξιά. Ο κ. Τσίπρας παλεύει με νύχια και με δόντια να αποκαταστήσει την πληγωμένη τιμή της αριστερής ταυτότητας. Δεν τον βοηθά ο εαυτός του. Δεν τον βοηθούν οι περιστάσεις. Του μένει η νοσταλγία, θα μου πείτε. Η νοσταλγία μιας Αριστεράς που θα άλλαζε τον κόσμο μας.

Δυστυχώς επτώχευσαν. Πτώχευσαν από ιδέες, πτώχευσαν από προτάσεις για το μέλλον. Αν η σημερινή Αριστερά θέλει να ξεπεράσει τα αδιέξοδά της, θα πρέπει να αποδεχθεί την πτώχευσή της. Και στη χειρότερη, ας υπογράψει ένα μνημόνιο με τη δημοκρατία. Η Αριστερά μάς έχει αποδείξει πως ξέρει να διαχειρίζεται τις μνημονιακές της υποχρεώσεις.

Μετα-πασχάλια εγρήγορση

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Ο χρόνος είναι ένα άλλο όνομα, για να πούμε τον θάνατο. Κάθε συμβατική αρίθμηση του χρόνου μετράει την προσωπική μας εγγύτητα στο γήρας και στη φθορά, στα πρόθυρα του θανάτου. Ομως ο θάνατος δεν περιμένει πάντοτε τον γηρασμό. Είναι το πιο αιφνίδιο από τα αναπάντεχα της ροής του χρόνου.

Για τον θάνατο καθεαυτόν δεν μπορεί να μιλήσει κανείς – να τον σημάνει ως βιωματική αναμονή. Στη γλωσσική σημαντική, ο θάνατος είναι μόνο αντι-κείμενο γεγονός (φυσικό φαινόμενο) ή υποκειμενική εμπειρία βιωματικής αναμονής του γεγονότος.

Τα μετά τον θάνατο; Είναι καταρχήν μια νοητική σύλληψη, απρόσιτη σε εμπειρική βιωματική προσέγγιση. Στην ανάλυση του νοητικά συλλαμβανόμενου ενδεχομένου η γλωσσική σημαντική (κατά κανόνα ομιχλώδης και παραπλανητική) δύσκολα ξεχωρίζει τι είναι «προβολή» επιθυμιών και τι «σημείο» υπαρκτικής δυνατότητας – τι είναι εγκύστωση σε ψυχολογικές «βεβαιότητες» (επενδυμένες συνήθως στην αυθεντία θρησκευτικών «αποκαλύψεων») και τι επαληθεύσιμη μαρτυρία διεύρυνσης των προσωπικών δυνατοτήτων της σχέσης.

Σίγουρα, ο θάνατος (το τέλος της ύπαρξης) δημιουργεί στον άνθρωπο ερωτήματα για το υπαρκτικό γεγονός καθεαυτό: την ύπαρξή του, την αιτιώδη αρχή και το νόημά της, την ολοκληρωτική ή όχι εξάρτησή της από τις φυσικές αναγκαιότητες που τη διέπουν. Αυτά τα ερωτήματα δεν είναι δυνατό να απαντηθούν (ούτε και να τεθούν) με τις μεθόδους, τα κριτήρια και τη γλώσσα της φυσιοκεντρικής φαινομενικότητας. Ανήκουν σε διαφορετικό γνωστικό χώρο (στον χώρο του «πονόδοντου» θα έλεγε ο Βιτγκενστάιν), προϋποθέτουν άλλην οπτική και βίωση της ύπαρξης και της ανυπαρξίας.

Ωστόσο, ακόμα και ως αντι-κείμενα φαινόμενα, ο άνθρωπος διαπιστώνει τις διαφορές που έχει η ύπαρξή του από την ύπαρξη κάθε άλλου έμβιου όντος. Σημαίνουμε τις διαφορές με τη λέξη λογικότητα της ανθρώπινης ύπαρξης – ο άνθρωπος έχει νόηση, κρίση, φαντασία, γλώσσα, ενεργητική θέληση, πρόβλεψη. Αυτές τις μοναδικές ικανότητες τις θεώρησε ανέκαθεν ο άνθρωπος σαν ξεχωριστό «προικιό» («ψυχή» ή «σώμα») άλλης «ποιότητας» από τη φθαρτή και θνητή του φύση, στοιχείο της ύπαρξης ανυπότακτο στον θάνατο.

Ηρθε όμως η χριστιανική εμπειρία να αρνηθεί ρεαλιστικότατα τα φιλοσοφήματα «περί αθανασίας της ψυχής»: Να βεβαιώσει ότι η φύση του ανθρώπου είναι κτιστή και άρα αναπότρεπτα θνητή – ότι με τον θάνατο είναι η σύνολη ψυχοσωματική φύση του ανθρώπου που τελειώνει και «ουκέτι δύναται ενεργείν διά των μορίων του σώματος, ου λαλείν, ου μιμνήσκεσθαι, ου διακρίνειν, ουκ επιθυμείν, ου λογίζεσθαι, ου θυμούσθαι, ου καθοράν».

Η άλλη νοηματική ποιότητα, που φωτίζει την «επ’ ελπίδι» ελευθερία της ύπαρξης από τον θάνατο, είναι η καίρια διαφορά της λογικότητας του ανθρώπου από τις «λογικές» ικανότητες του άλογου ζώου. Το ζώο αναπτύσσει τις «λογικές» του ικανότητες, για να προσαρμοστεί στα φυσικά δεδομένα στα οποία ζει. Μόνο ο άνθρωπος πηγαίνει αντίθετα στη λογική της φυσικής προσαρμογής και χάρη σε αυτή την αντίθεση δημιουργεί πολιτισμό και Ιστορία. Μπορεί ακόμα και να καταστρέψει αυτόν τον κόσμο της δεδομένης φύσης δημιουργώντας τον δικό του κόσμο.

Η δυνατότητα ελευθερίας του ανθρώπου από τη φυσική αναγκαιότητα (από τη λογικότητα της φύσης του) βεβαιώνεται εμπειρικά ως ενεργητική υπαρκτική ετερότητα. Και το έτερον ως προς τη φύση, είναι η υπαρκτική δυνατότητα της αυθυπερβατικής σχέσης. Αν η γέννηση του βιολογικού υποκειμένου ανήκει στη λογική της φύσης, όμως η γέννηση του λογικού υποκειμένου είναι παράγωγο της σχέσης. «Το υποκείμενο γεννιέται, εφόσον στο πεδίο του Αλλου εμφανίζεται το σημαίνον – το υποκείμενο in initio αρχίζει στον τόπο του Αλλου (Λακάν).

Αυτό που είναι ο άνθρωπος, στην υπαρκτική του ιδιαιτερότητα, το συγκροτεί και το συνιστά η σχέση, όχι η φύση. Δεν είναι η φυσική λογικότητα που ιδρύει το υπαρκτικό γεγονός της σχέσης. Η σχέση συγκροτεί τον λόγο, όχι ο λόγος τη σχέση. Πριν από τη σχέση υποθέτουμε μόνο ένα υποστατικό «πυρήνα» (Kern, έλεγε ο Φρόυντ) από «μη-νόημα» (nonsens, έλεγε ο Λακάν), αφού υπάρχει μόνο εκδηλούμενος και αναφερόμενος με τον τρόπο της σχέσης, τον τρόπο του λόγου ή του νοήματος.

Η δυναμική της μεταφυσικής ελπίδας συγκροτεί τον κόσμο των ανθρώπων, την Ιστορία, τον πολιτισμό. Δυναμική που την οριοθετεί η πάλη όσων αντιστέκονται στην πίστη τους και όσων αντιστέκονται στην απιστία τους. Αν κυριαρχούσαν αποκλειστικά οι εγκυστωμένοι στις ψυχολογικές «βεβαιότητες» της απιστίας ή της πίστης τους, ο κόσμος των ανθρώπων θα ήταν προέκταση του φυτικού βασιλείου.

Διαδικτυακή λάσπη

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΓΙΩΡΓΑΛΛΑ**

Από την πρώτη στιγμή που είδε το φως της δημοσιότητας η καταγγελία κατά του Αλέξη Γεωργούλη για βιασμό και σωματική βλάβη, οι γνωστές φυλές του διαδικτύου οργανώθηκαν ξεκινώντας ένα πόλεμο λάσπης και ανακριβειών με το κύριό τους επιχείρημα να είναι ότι πίσω από την καταγγελία της Χρονοπούλου κρύβονται προεκλογικές σκοπιμότητες. Σειρά δημοσιευμάτων σε διαδικτυακά κυρίως ΜΜΕ ξεκίνησαν να δημοσιοποιούν τα στοιχεία της καταγγέλλουσας, τα οποία συνόδευαν με φωτογραφίες από τα Μέσα κοινωνικής δικτύωσής της με τίτλους «Αυτή είναι η…».

Ο καταιγισμός άρθρων, ανυπόστατων σχολίων και ο διαδικτυακός πετροβολισμός ανάγκασαν την Ελένη Χρονοπούλου να τοποθετηθεί μέσω ανάρτησης στο Facebook, όπου μεταξύ άλλων ανέφερε ότι, η καταγγελία έγινε το 2020, για τρία χρόνια επέλεξε να χειρίζεται το θέμα μόνο με τους δικηγόρους της χωρίς να ενημερώσει κανέναν άλλον ούτε και την οικογένειά της και ότι «η διαρροή του ονόματός μου έγινε προφανώς χωρίς τη συναίνεσή μου και αποτελεί από μόνη της μια σοβαρότατη παραβίαση της ιδιωτικότητάς μου αλλά και της ποινικής διαδικασίας».

Σε ό,τι αφορά τα ΜΜΕ και το επάγγελμά μας θα έπρεπε σε τέτοιου είδους περιπτώσεις να λειτουργούμε με τρόπο που να δημιουργούμε τις συνθήκες ώστε τα θύματα κακοποιητικών συμπεριφορών να ενθαρρύνονται να μιλούν και να προβαίνουν σε καταγγελία. Η δημοσιογραφία της κλειδαρότρυπας καμουφλαρισμένη κάτω από τον μανδύα της «ενημέρωσης» επαναθυματοποιεί τα θύματα και τα εξαναγκάζει να ανασύρουν από τη μνήμη τους γεγονότα τραυματικά τόσο για τα ίδια, όσο και για τους οικείους τους.

Δεν είναι η πρώτη φορά και δεν θα είναι ούτε η τελευταία (δυστυχώς) που τέτοιου είδους καταγγελίες θα θυσιαστούν στον βωμό των κλικ και της τηλεθέασης. Επιβάλλεται να δημιουργηθεί κουλτούρα που να μην προσεγγίζει τα συγκεκριμένα θέματα με μια «light» οπτική, αλλά με τρόπο που να είναι στιβαρός και υποβοηθητικός ως προς την ανάδειξη της αλήθειας.

Μια οπτική η οποία στήνει στον τοίχο το θύμα και προβάλλει ένα σωρό αχρείαστες πληροφορίες για την προσωπική του ζωή από το πού πήγε, τι έφαγε, τι φόρεσε, πώς πέρασε το Πάσχα, πόσες σχέσεις είχε, καταστρατηγεί ουσιαστικά κάθε έννοια της προστασίας των προσωπικών δεδομένων αποπροσανατολίζοντας την κοινή γνώμη από την ουσία του ζητήματος που είναι η κακοποίηση. Τα ευαίσθητα θέματα απαιτούν ευαίσθητους χειρισμούς και αυτό είναι ένα χαρακτηριστικό που απουσιάζει από την δημοσιογραφία των «Νέων» Μέσων.

Από την άλλη, τα fake news και τα χυδαία σχόλια στα Μέσα κοινωνικής δικτύωσης διαδίδονται με τέτοια ταχύτητα, κατακλύζοντας διαδικτυακούς τοίχους, δημιουργώντας ένα κλίμα τοξικότητας, μετατρέποντας το θύμα σε θύτη. Οι «ψόφοι», τα «ανάθεμα» και το κλίσε ότι «κάτι πρέπει να έκανε και αυτή» οδηγούν σε μια περιρρέουσα ξεπλύματος του θύτη.

«Το έκανε για προεκλογικούς λόγους» γράφουν, με το δικαστήριο των Μέσων κοινωνικής δικτύωσης να αποφασίζει και να αποκλείει κάθε πιθανότητα να είναι όντως θύμα βιασμού και σωματικής βλάβης. Ως κοινωνία αντανακλαστικά οφείλουμε να στρέφουμε την προσοχή μας στο άτομο που προβαίνει στην καταγγελία και όχι μέσα από θεωρίες συνωμοσίας να προσπαθούμε να αθωώσουμε τον θύτη. Άλλωστε, η απονομή δικαιοσύνης δεν ήταν, ούτε και θα είναι, δουλειά κανενός διαδικτυακού χώρου.

Τα θύματα σεξουαλικής ή οποιασδήποτε άλλης μορφής κακοποίησης πρέπει να νιώθουν ασφάλεια για να μπορέσουν να προβούν σε καταγγελία και η δημιουργία αυτού του αισθήματος είναι ευθύνη όλων. Το τελευταίο διάστημα έχουν γίνει βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση, ειδικά μετά τη δημοσιοποίηση περιπτώσεων και τις επώνυμες καταγγελίες στον χώρο του θεάματος και της πολιτικής, που στις πλείστες των περιπτώσεων πήραν μορφή χιονοστιβάδας, στέλνοντας ενώπιον της δικαιοσύνης άτομα πέρα κάθε υποψίας.

Δυστυχώς, υπάρχει αρκετός δρόμος ακόμη μέχρι να φτάσουμε στο σημείο όπου ισχυρά να νιώθουν τα θύματα και όχι οι θύτες, όπου η κοινωνία, οι αρχές και τα ΜΜΕ δεν θα προσεγγίζουν με δυσπιστία την καταγγελία, αλλά θα στηρίζουν και θα απαιτούν την παραδειγματική τιμωρία των ενόχων.

giorgallasa@sppmedia.com

EPA/FILIP SINGER

Επιβάτιδα στον κεντρικό σιδηροδρομικό σταθμό του Βερολίνου διαβάζει το μήνυμα «EVG απεργία: δεν υπάρχει υπηρεσία τρένου» κατά τη διάρκεια της σιδηροδρομικής απεργίας στη Γερμανία. Τα γερμανικά συνδικάτα καλούν τους εργαζόμενους στους σιδηροδρόμους σε όλη τη χώρα σε οκτάωρη απεργία.

Η εγκύκλιος της καθαρότητας

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Μια σύγκριση ανάμεσα σε ομιλίες θρησκευτικών ηγετών για το Πάσχα (λ.χ. Πάπας Φραγκίσκος, Πατριάρχης Κ/πολης) δείχνει πως ο πιο περιοριστικός/ διχαστικός λόγος ανήκει στον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Γεώργιο. Δεν είναι μόνο οι λέξεις, είναι το γενικό πνεύμα της εγκυκλίου του. Εμφορείται από μεσσιανικές αντιλήψεις («συστράτευση που θα εγγυάται την εθνική επιβίωση στη γη των προγόνων, εν ονόματι του κινδύνου του εκτουρκισμού της Κύπρου») και μπαίνει σε ρόλο εθνικού καθοδηγητή («οι συνεχείς υποχωρήσεις δεν εξευμενίζουν τον κατακτητή, ούτε και τον οδηγούν σε συμβιβασμό»).

Ο Αρχιεπίσκοπος απορρίπτει τις κατευθύνσεις που όλοι οι Ε/κ ηγέτες υιοθέτησαν από το 1977 για λύση στο Κυπριακό. Υιοθετεί μια συνθηματολογία που μόνο ζημιά προκαλεί στις προσπάθειες που καταβάλλονται μπας και το κάρο των συνομιλιών αποκτήσει κάποια κινητικότητα. Ερωτά: «Ποιος και με ποια κριτήρια θα αρνηθεί, στον 21ο αιώνα, το δικαίωμα περιουσίας, ελεύθερης διακίνησης και εγκατάστασης κάποιου στην ίδια του τη χώρα, όταν αυτό το δικαίωμα κατοχυρώνεται για όλη την Ευρώπη;». Η απάντηση στο ερώτημά του είναι γνωστή και, βέβαια, αν ρωτούσε χωρίς προκαταλήψεις, θα την έβρισκε: οι

Η ελληνοκυπριακή ταυτότητα απέκτησε μέσα στους αιώνες «συγκάτοικες» ταυτότητες σε ολόκληρο το νησί, Τουρκοκύπριοι, Αρμένιοι, Μαρωνίτες, Λατίνοι και μικρότερες κοινότητες που αφομοιώθηκαν μέσα στον χρόνο, Φράγκοι/ Τζιερκέζοι.

θεμελιώδεις ελευθερίες είναι μέσα στις συγκλίσεις που έχουν επιτευχθεί. Γι' αυτό και οι έχοντες την σφραγίδα (ΟΗΕ-Ε.Ε.) το επιβεβαίωσαν το 2004, το 2010, όσο και το 2017. Προσθέτω και τη συμφωνία της 8ης Ιουλίου 2006 (Παπαδόπουλος – Ταλάτ), τη διακήρυξη Αναστασιάδη – Έρογλου της 11ης Φεβρουαρίου 2014 και την κοινή δήλωση Γκουτέρες – Αναστασιάδη – Ακιντζί στις 25 Νοεμβρίου 2019. Ο Αρχιεπίσκοπος είναι αντίθετος με τα πιο πάνω.

Εάν ο Αρχιεπίσκοπος μιλά «εν ονόματι των προγόνων μας και της υπερτρισχιλιετούς Ιστορίας μας», η κυπριακή ιστορία θα μπορούσε να του αντείπει πως διαθέτει αξίες και παραδείγματα αντίθετα από όσα επικαλείται στην εγκύκλιό του. Όπως το Ιερό του Απόλλωνα Υλάτη. Όπως οι 2.000 άοπλοι στρατιώτες της Αγίας Ειρήνης με ασσυριακού τύπου κώνους. Όπως ο Ονήσιλος και ο Γόργος. Η ελληνοκυπριακή ταυτότητα απέκτησε μέσα στους αιώνες «συγκάτοικες» ταυτότητες σε ολόκληρο το νησί, Τουρκοκύπριοι, Αρμένιοι, Μαρωνίτες, Λατίνοι και μικρότερες κοινότητες που αφομοιώθηκαν μέσα στον χρόνο, Φράγκοι/ Τζιερκέζοι. Η «υπερτρισχιλιετής» ιστορία της νήσου δεν υπήρξε μία και απαράλλαχτη επειδή το γράφουν (αιώνες μετά) τα σχολικά βιβλία μας. Μια απλή ματιά στον απίστευτο πλούτο της κυπριακής διαλέκτου μιλά από μόνη της. Οι Κύπριοι στην –ολική– Κύπρο δεν άκουγαν κανένα «αρχιεπίσκοπο» της γλωσσολογίας. Έδιναν λέξεις, δανείζονταν λέξεις, έφτιαχναν νέες και δεν ρωτούσαν κανένα ιδιοκτήτη της καθαρότητας της αρκαδοκυπριακής. Αυτό το μίγμα είναι κομμάτι της εξέλιξής μας, όλα μαζί και ξεχωριστά διαμόρφωσαν την ιστορική μας πορεία.

Έχει βέβαια δίκαιο ο Αρχιεπίσκοπος, όταν μιλά για εξελίξεις που «επιτείνουν την αγωνία του λαού μας». Η δική του αντίληψη είναι μία από αυτές. Ο διάλογος, η επικοινωνία, η ανταλλαγή απόψεων ανάμεσα στις κυπριακές θρησκευτικές κοινότητες είναι κάτι ξένο. Δεν διάβασε τον Αλβανίας Αναστάσιο, δεν βλέπει τον Πάπα Φραγκίσκο, άρα πώς να μιλήσει για τον κυπριακό διαθρησκευτικό διάλογο όταν, ακόμα και γι' αυτόν, μεσολαβεί η Σουηδική Πρεσβεία;

Η κατάσταση είναι, έτσι ή αλλιώς, δύσκολη. Η εκδοχή των πραγμάτων που συνδέεται με ανορθολογικές προσεγγίσεις συμβάλλει στην αδυναμία επεξεργασίας σύνθετων λύσεων πάνω σε πραγματικά ζητήματα της σύγχρονης εποχής. Η απόσταση που μας χωρίζει από τον επιθυμητό κόσμο, δεν θα προκύψει από την πίστη σε ανεδαφικές ρητορείες, αλλά μέσα από την επίπονη, την ορθολογική και ρεαλιστική ανάγνωση όσων μας περιβάλλουν και έτσι μέσα από στην επεξεργασία μιας πολιτικής που ενδιαφέρεται να λύσει σύνθετα προβλήματα στηριγμένη στην έλλογη ερμηνεία τους. Η απόλυτη στασιμότητα στο Κυπριακό, σχεδόν έξι χρόνια από το Κραν Μοντάνα, δεν λέει τίποτε στον Αρχιεπίσκοπο. Εκφωνεί λόγους ως να είμαστε στην πρώτη γραμμή της ειρηνευτικής διαδικασίας. Ωστόσο, η άγονη παρελθοντολογία μαζί με την αυθαίρετη ερμηνεία της ιστορίας συνδέονται με τη σημερινή σύγχυση, όπως τη διαβάζουμε στην εγκύκλιο του Αρχιεπισκόπου. Η κριτική ανάλυση, η εξήγηση με βάση τις πηγές –είναι η απάντηση– συνιστά το αναγκαίο εργαλείο στην υπόθεση της προόδου.

www.larkoslarkou.org.cy

Το πολιτικό κεφάλαιο και τα καρότα (3)

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Πώς μπορεί η ε/κ πλευρά να αξιοποιήσει μελλοντικά την ενέργεια γενικότερα, και όχι στενά το φυσικό αέριο με τον τρόπο που το συζητούσαμε τα περασμένα χρόνια, για να δώσει κίνητρα στην τ/κ κοινότητα και στην Άγκυρα να τηρήσουν εποικοδομητική στάση στο Κυπριακό; Κατ' αρχάς πρέπει να θυμόμαστε πως τ/κ κοινότητα δεν είναι μόνο ο Ερσίν Τατάρ, αλλά το σύνολο της κοινότητας και τα συμφέροντά της, όπως εκφράζονται διαχρονικά μέσα από την κάλπη και τους δρόμους, για συμμετοχή στο σύγχρονο κόσμο ως πολίτες μιας ομοσπονδιακής πολιτείας.

Θέλουμε δηλαδή να δώσουμε κίνητρα στους Τ/κ να κάνουν ξανά τις επιλογές τις οποίες θεωρούμε πως ωφελούν το σύνολο της χώρας, και όχι τις επιλογές που συμφέρουν τις επιδιώξεις της Τουρκίας εις βάρος των Κυπρίων ή τις φοβίες και τα συμφέροντα της τάξης που άρχει στα κατεχόμενα.

Με αυτή την έννοια, η ενέργεια μπορεί να αποτελέσει «καρότο» (κατά τον ορισμό του ΠτΔ) με τον ίδιο τρόπο με τον οποίο αποτελεί «καρότο» μέχρι σήμερα ο Κανονισμός της Πράσινης Γραμμής, το χαλλούμι, οι πολιτικές ελευθερίες που φέρνει μαζί της η υπηκοότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Ε.Ε. (σε αντίθεση με τον ρόλο Τούρκου πολίτη δεύτερης κατηγορίας που είναι η εναλλακτική για τους Τ/κ) –ένα πεδίο βελτίωσης της ζωής των Τ/κ πολιτών και διασύνδεσης της οικονομικής και πολιτικής ζωής με την ε/κ κοινότητα και το σύνολο της Ε.Ε.

Ενώ λοιπόν η Τουρκία προσφέρει μεταφορά νερού και ηλεκτρισμού στα κατεχόμενα, με τους δικούς της όρους όσον αφορά την τιμολόγηση και τις δομές διαχείρισης (δηλαδή εξαγορά των παροχών αυτών των δημόσιων υπηρεσιών από Τούρκους ιδιώτες από τον ολιγαρχικό κύκλο του Ερντογάν), η δημιουργία μιας κοινής υποδομής παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (όπως η πρόταση για δημιουργία δικοινοτικού ηλιακού πάρκου) θα ήταν ένα πρακτικό μέτρο όχι μόνο οικοδόμησης εμπιστοσύνης αλλά ενεργειακής αλληλεξάρτησης με κοινή ιδιοκτησία.

Επίσης, μέσω μιας δικοινοτικής Τεχνικής Επιτροπής για τη διαχείριση της ενέργειας ή μέσω μιας από τις υπάρχουσες, και δεδομένου πως τα δίκτυα ηλεκτροδότησης στις δύο πλευρές είναι πλέον συνδεδεμένα, θα μπορούσε να ξεκινήσει η συζήτηση για παροχή ενέργειας από ανανεώσιμες ή στο μέλλον από την παραγωγή με χρήση φυσικού αερίου στην τ/κ κοινότητα για τις ανάγκες της. Όσον αφορά τους υδρογονάνθρακες και τις γεωτρήσεις, δεδομένου πως η συναπόφαση γι' αυτά τα θέματα δεν είναι εφικτή καθώς η ε/κ πλευρά θέλει να αξιοποιήσει το χαρτί του δεδομένου πως είναι διεθνώς αναγνωρισμένη και στην πράξη η μόνη που νόμιμα μπορεί να συνάπτει διεθνείς συμφωνίες πριν από τη λύση, θα μπορούσε στο τεχνικό επίπεδο να υπάρχει ενημέρωση προς την τ/κ πλευρά για το ποια βήματα αναλαμβάνονται.

Καθώς το φυσικό αέριο γίνεται σιγά-σιγά δευτερεύον ζήτημα για την ενεργειακή ασφάλεια του μέλλοντος, υπάρχει η ευκαιρία να μετακινηθούμε σταδιακά από το παιχνίδι μηδενικού αθροίσματος με τις διεκδικήσεις της τ/κ πλευράς μέρους του ΑΟΖ και τις διεκδικήσεις της Τουρκίας για δική της ΑΟΖ στα ανοιχτά της Κύπρου. Άλλωστε πρέπει να έχουμε μια κάποια αυτοπεποίθηση ως Κυπριακή Δημοκρατία σε αυτό που έχει κατοχυρωθεί από τη διεθνή κοινότητα και την Ε.Ε. –πως η ΑΟΖ της Κύπρου είναι ενιαία, παρά τα μηνύματα που είχε στείλει εμμέσως με δηλώσεις του ο προηγούμενος ΠτΔ για διχοτόμηση της ΑΟΖ.

Παράλληλα, όμως, για να διατηρήσουμε αυτό που έχει κατοχυρωθεί, και για να το αξιοποιήσουμε, πρέπει να θυμόμαστε και να δείχνουμε στην πράξη αυτό που πολλές φορές επαναλαμβάνουμε: πως οι δύο κοινότητες έχουν εδώ και καιρό συμφωνήσει πως οι φυσικοί πόροι θα είναι ομοσπονδιακή αρμοδιότητα μετά από μια λύση, δηλαδή υπόθεση και των δύο κοινοτήτων πριν από μια λύση. Αυτά τα μηνύματα θα μπορούσαν να πηγαίνουν από τώρα στην τ/κ πλευρά και στην Άγκυρα (όπως έγινε και στο παρελθόν), αλλά και στις Βρυξέλλες ώστε να παίξουν τον τεχνοκρατικό ρόλο που τους αναλογεί. Φόρμουλες επικοινωνίας και συντονισμού υπάρχουν –αν ξεπεράσουμε οι Ε/κ τον φόβο της αποαναγνώρισης, και οι Τ/κ την εμμονή της αναβάθμισης.

ykakouris@gmail.com

Ζηλεύοντας τα νιάτα της έγχρωμης νεανίδας

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Εύσωμος κύριος, χωμένος μέσα στην ατέλειωτη πανάκριβη λιμουζίνα του, κρατούσε επιδεικτικά το χοντρό πούρο του και έριχνε τάχα κλεφτές ματιές στη στάση των λεωφορείων, σε προάστιο της Λευκωσίας. Έγχρωμη νεανίδα, εργαζόμενη σε καφετέρια, «παπί» από το ψιλόβροχο, ανέμενε για πολύ ώρα το λεωφορείο της γραμμής, κάτω από ένα δέντρο, ενώ το σούρουπο βασίλευε και το φως της ημέρας σιγά-σιγά χανόταν. Το κορίτσι έριξε και αυτό μια κλεφτή ματιά στον μεγάλο κύριο και γύρισε πίσω στις σκέψεις της. Απέναντι στην καφετέρια, οι θαμώνες κάτω από τις θερμάστρες, απολάμβαναν τον καφέ τους παρακολουθώντας τη σκηνή. «Ρε, να φωνάξουμε το κορίτσι να περιμένει εδώ, μέχρι να έλθει το λεωφορείο» λέει ο ένας. «Και αν χάσει το λεωφορείο, τι θα κάνουμε» απαντά ο άλλος. «Κάτσε καλά, αύριο μπορεί να μας κατηγορήσουν και για παρενόχληση», σημείωσε χαζολογώντας ο άλλος. Και όλα σταμάτησαν εκεί. Το κορίτσι, τυλιγμένο στο μπουφάν του, ανέμενε υπομονετικά το λεωφορείο, το οποίο όλο και αργούσε. Σε κάποια στιγμή το λεωφορείο ήρθε, το κορίτσι μπήκε μέσα και το «παραμύθι» τέλειωσε.

Η κουβέντα των «αδκιασερών» συνεχίστηκε με δόσεις μεγάλης ειλικρίνειας. «Ρε, να είχα τα νιάτα της κοπελιάς και δεχόμουν και εγώ να τρώω τα νερά» ανέφερε χαμογελώντας ο συνταξιούχος της παρέας. «Το κορίτσι αύριο αν αρρωστήσει, άραγε ποιος θα την πάρει στον γιατρό» σχολίασε ο πονόψυχος. «Η κοπελιά είναι ωραία, θα έχει κατακτήσεις και όλο και κάποιος θα γνοιάζεται για αυτή» ήταν η παρατήρηση του νεαρούλη της παρέας. Στην κουβέντα μπήκε και μεσήλικας, ο οποίος γύρισε αλλού τον «κουνουσμά». Άρχισε την γκρίνια λέγοντας ότι: «για όλα φταίει το σύστημα διοίκησης, το οποίο εδώ και τόσα χρόνια άφησε τη Λευκωσία χωρίς στάσεις λεωφορείων και χωρίς ένα αξιόπιστο σύστημα ψηφιακής παρακολούθησης της πορείας των λεωφορείων». Έχεις δίκιο παρενέβη ο νεότερος, ο οποίος μίλησε για τις εμπειρίες του στη Θεσσαλονίκη. «Βλέπαμε στο κινητό τηλέφωνο πού βρισκόταν το λεωφορείο και ενημερωνόμασταν σε πόση ώρα θα φθάσει στη στάση. Μισό λεπτό πριν από την άφιξη του λεωφορείου, τρέχαμε από το σπίτι ή την καφετέρια στη στάση και παίρναμε το λεωφορείο. Αλλά εκεί υπήρχαν και στάσεις και κάθε λίγα λεπτά περνούσαν λεωφορεία». Η κουβέντα εδώ σταμάτησε και οι σκέψεις όλων στράφηκαν στην έγχρωμη κοπελιά, η οποία στάθηκε η αιτία για κουτσομπολιό.

«Παιδιά ενός κατώτερου Θεού» οι καλοί μετανάστες, υπηρετούν τους Κύπριους αφεντάδες, υπό τον φόβο της απέλασης. Αν πας στα νεκροταφεία θα δεις έγχρωμους να σκάβουν και να καθαρίζουν τους τάφους. Αν κοιτάξεις τα σκυβαλοφόρα οχήματα, και πάλι αλλοδαπούς θα δεις. Αν πας σε οίκους ευγηρίας, γηροκομεία δηλαδή, και πάλι αλλοδαπές κυρίες εξυπηρετούν τους παππούδες. Αν γυρίζεις το βλέμμα στους δρόμους, θα δεις και πάλι λαχανιασμένους αλλοδαπούς να μεταφέρουν καφέδες και τρόφιμα, είτε με ποδήλατα, είτε με μοτοσυκλέτες. Από την άλλη υπάρχουν και τα «παιδιά των διαβόλων» οι κακοί μετανάστες οι οποίοι εμπλέκονται σε ένα σωρό εγκλήματα, σε ναρκωτικά, σε δολοφονίες και σε πολλές άλλες παρανομίες. Είναι άνθρωποι κατά κανόνα, χωρίς θρησκεία, χωρίς ηθικούς κανόνες και το χειρότερο, άνθρωποι με αμαυρωμένη συνείδηση. Αλλά και πάλι τι φταίνε και αυτοί οι έρμοι, αφού έτυχε να γεννηθούν μέσα στην πείνα και την ανέχεια, μέσα στο έγκλημα και τον θάνατο.

Οι θαμώνες του καφενέ συνέχισαν την κουβέντα, αυτή τη φορά με περισσότερη φιλοσοφική διάθεση. «Γύρισα τον κόσμο όλο και δεν κατάφερα να βρω άνθρωπο χωρίς προβλήματα και χωρίς σταυρό», έλεγε ο κοσμογυρισμένος. «Εγώ τρέχω από το πρωί μέχρι το βράδυ, δουλεύω ατέλειωτες ώρες και το μόνο το οποίο καταφέρνω είναι να ξεχνώ για λίγο τον πόνο μου» έλεγε ο επιτυχημένος της παρέας. «Ευτυχώς που υπάρχουν και οι ζιβανίες για να κοιμούμαι τα βράδια» έλεγε ο μπατίρης. «Μόνη μου παρηγοριά η προσευχή και η Εκκλησία, για να αντέχω τα βάσανα» έλεγε ο θεοσεβούμενος. Και ο τραγουδιστής της παρέας έριξε στο τραπέζι τον Στελάρα, τον Καζαντζίδη. Σιγοτραγούδησε το «Υπάρχω» και τότε όλα πήγαν πρίμα, αφού η ψυχή των κοπελιών, πήγε σε άλλη διάσταση. «Υπάρχω / Στη χαρά σου και στη λύπη…». Ο πιο ψαγμένος της παρέας έριξε το όνομα της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου και τότε ήρθε μια αλλιώτικη λύτρωση: «Δυο πόρτες έχει η ζωή / Άνοιξα μια και μπήκα / Σεργιάνισα ένα πρωινό / Κι ώσπου να 'ρθει το δειλινό / Από την άλλη βγήκα. / Όλα είναι ένα ψέμα / Μια ανάσα μια πνοή. / Σαν λουλούδι κάποιο χέρι. / Θα μας κόψει μιαν αυγή…».

kaparispan@yahoo.gr

Η φιλελεύθερη δημοκρατία και το Survivor

Του **ΘΟΔΩΡΗ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Αν η Νερμίνα Σαβίτζα είχε κάνει μήνυση στο σουηδικό κανάλι SVT το 1997, μπορεί σήμερα η δημοκρατία στον κόσμο μας να μην κατέρρεε. Ακούστε με λίγο. Το 1997 άρχισε να γυρίζεται σε ένα ακατοίκητο νησί της Μαλαισίας το πρώτο τηλεοπτικό ριάλιτι επιβίωσης παγκοσμίως, ονόματι Expedition Robinson. Ήταν μια ρηξικέλευθη ιδέα για τα δεδομένα της εποχής: 16 άνδρες και γυναίκες από τη Σουηδία, άγνωστοι μεταξύ τους, αφέθηκαν μοναχοί τους στο νησί (με τηλεοπτικά συνεργεία να τους παρακολουθούν, φυσικά) για να επιβιώσουν, να συμμετάσχουν σε διαγωνισμούς και κάθε εβδομάδα να ψηφίζουν έναν παίκτη ή μία παίκτρια για να αποχωρήσει από το νησί και το παιχνίδι, μέχρι να μείνει ένας τελευταίος νικητής. Κανείς δεν ήξερε αν θα πετύχει αυτό το πράγμα ή αν η σουηδική κοινωνία ήταν έτοιμη να υποδεχθεί μια τέτοια ιδέα. Μάλιστα, λίγες εβδομάδες πριν από την προβολή του πρώτου επεισοδίου, υπήρχαν βάσιμες αμφιβολίες για τη μακροημέρευση και την επιτυχία του εγχειρήματος.

Ο πρώτος παίκτης που ψηφίστηκε από τους συμπαίκτες του για να αποχωρήσει από το παιχνίδι ήταν ο Σίνισα Σαβίτζα, ένας Βόσνιος πρόσφυγας που είχε λίγα χρόνια στη Σουηδία, δεν μιλούσε άψογα τα σουηδικά και ήταν ένας ήσυχος και εσωστρεφής άνθρωπος. Επέστρεψε από το νησί ανήσυχος και κλονισμένος από την εμπειρία, επαναλαμβάνοντας στη σύζυγό του τον φόβο του ότι «οι παραγωγοί θα έκοβαν» ό,τι καλό είχε κάνει στο νησί και θα «έδειχναν μόνον τα κακά». Εναν μήνα μετά και λίγες εβδομάδες πριν από την προγραμματισμένη πρεμιέρα της εκπομπής, ο Σαβίτζα αυτοκτόνησε. Το σκάνδαλο ήταν μεγάλο αλλά τελικά, έπειτα από διαδοχικές αναβολές και παραιτήσεις στελεχών του καναλιού, η εκπομπή άρχισε να προβάλλεται, χωρίς να είχε ακόμη κοπάσει η οργή και οι διαμαρτυρίες. Και τότε έγινε κάτι το αναπάντεχο: η εκπομπή άρχισε να κάνει νούμερα. Ο χαμός του Σίνισα Σαβίτζα ξεχάστηκε και ολοένα και περισσότεροι Σουηδοί τηλεθεατές άρχισαν να κολλάνε στις οθόνες τους για να παρακολουθήσουν τους ταλαιπωρημένους παίκτες να αλληλοπροδίδονται και να ανταγωνίζονται στην άλλη άκρη του κόσμου. Ενας Βρετανός παραγωγός ονόματι Μαρκ Μπερνέτ αγόρασε τα δικαιώματα του Expedition Robinson για τη μεταφορά του concept στην αμερικανική αγορά.

Είστε ακόμη μαζί μου; Με παρακολουθείτε έως τώρα; Πάμε παρακάτω. Το αμερικανικό Survivor που προέκυψε, έγινε ίσως το πιο επιτυχημένο ριάλιτι παγκοσμίως στην 25χρονη ιστορία αυτού του τηλεοπτικού είδους. Ο παραγωγός της σειράς, εκείνος ο Μαρκ Μπερνέτ, έγινε ένας από τους ισχυρότερους ανθρώπους στην αμερικανική τηλεόραση.

Μια από τις άλλες ιδέες που είχε, λοιπόν, ήταν η δημιουργία ενός ριάλιτι που θα διαδραματιζόταν στον κόσμο των επιχειρήσεων. Ετσι προέκυψε το The Apprentice, η εκπομπή που επανέφερε τον Ντόναλντ Τραμπ στη δημοσιότητα, που τον έβαλε στα σπίτια εκατομμυρίων τηλεθεατών και που κάθε εβδομάδα για 14 σεζόν τον παρουσίαζε ως δήθεν επιτυχημένο, δυναμικό και αποφασιστικό επιχειρηματία, μολονότι στην πραγματικότητα εκείνη την εποχή ήταν μια εκτός τόπου και χρόνου, γραφική, κιτς φιγούρα. Χωρίς την προβολή μέσα από αυτή την εκπομπή, δεν θα γινόταν περιζήτητος προσκεκλημένος σε άλλες τηλεοπτικές εκπομπές, δεν θα αποκτούσε βήμα για να λέει παλαβομάρες για το πιστοποιητικό γέννησης του Ομπάμα, δεν θα γινόταν γνωστός σε ένα ευρύ, λαϊκό και ευάλωτο στον λαϊκισμό κοινό και δεν θα επιβεβαίωνε, ξανά και ξανά, εβδομάδα την εβδομάδα, την ατέλειωτη δίψα των αμερικανικών ΜΜΕ για την ακατάβλητη αμεσότητα της ακατάληπτης μπουρδολογίας του. Χωρίς το The Apprentice και τον Μαρκ Μπερνέτ, ο Ντόναλντ Τραμπ δεν θα γινόταν ποτέ δημοφιλής τηλεπερσόνα. Και χωρίς αυτό, δεν θα γινόταν ποτέ πρόεδρος των ΗΠΑ.

Το 1997 η Νερμίνα Σαβίτζα, χήρα του Σίνισα που αυτοκτόνησε, ζήτησε δημόσια από το σουηδικό τηλεοπτικό κανάλι SVT να μην προβάλει καθόλου το Expedition Robinson.

Δεν έκανε όμως κάτι άλλο, που στη δική μας εποχή θα έμοιαζε αυτονόητο κι αναμενόμενο: μήνυση. Αν η πρώτη απόπειρα για ένα ριάλιτι τηλεπαιχνίδι στον κόσμο είχε καταλήξει σε μια δαπανηρή για το κανάλι δικαστική διαμάχη και είχε τελικά αποτύχει, τότε μπορεί η τηλεοπτική ιστορία να είχε πάρει μιαν άλλη τροπή. Αλλά κυρίως –και πιο πιθανά– ο Μαρκ Μπερνέτ δεν θα είχε αγοράσει τα δικαιώματα του σουηδικού ριάλιτι, δεν θα είχε φτιάξει το Survivor και κατά συνέπεια μάλλον δεν θα είχε φτιάξει και το Apprentice. Και ο Ντόναλντ Τραμπ δεν θα είχε βρει όχημα για να τον ξεκολλήσει από τη γραφική χρυσοποίκιλτη ασημαντότητά του και να τον μεταφέρει στις οθόνες εκατομμυρίων και, τελικά, στον Λευκό Οίκο. Κι αν δεν είχε γίνει αυτό, οι δυναμικές του διχασμού στην αμερικανική κοινωνία (που μπορεί να εξακολουθούσαν να υπάρχουν απαράλλαχτες) μάλλον δεν θα είχαν βρει έναν τόσο κατάλληλο και γλαφυρό εκφραστή.

Οπότε: αν η Νερμίνα Σαβίτζα είχε κάνει μήνυση στο σουηδικό κανάλι SVT το 1997, μπορεί σήμερα η δημοκρατία στον κόσμο μας να μην κατέρρεε.

Εστω και για μια στιγμή αξίζει τον κόπο να σηκώσεις τα βάρη του κόσμου όλου.

• Ο Ηλίας Μακρής απουσιάζει σε άδεια.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Κάθετη αλλαγή ή οριζόντια βελτίωση;

Σύμφωνα με μια παλιά φιλοσοφική παράδοση, ο Σωκράτης προέτρεπε τους συμπολίτες του να δώσουν την εξουσία της πόλεως σε όσους δεν την ήθελαν, δεν ζούσαν για να την αποκτήσουν και ο βίος τους ήταν καλύτερος χωρίς αυτή παρά με αυτή. Αυτό το νόημα έχει η τόσο παρεξηγημένη πλατωνική πρόταση περί «βασιλείας» ή διακυβέρνησης των φιλοσόφων.

Σε έναν κόσμο όπου όλοι ζήλευαν και φθονούσαν την εξουσία και την επιρροή των άλλων, ο Σωκράτης πρότεινε μια πρακτική λύση στο πρόβλημα της εξουσίας. Το ζήτημα δεν ήταν να δίνεται η εξουσία σε μια συγκεκριμένη ομάδα ή παράταξη, για να εφαρμόζει το επαναστατικό της πρόγραμμα, να αλλάζει τα άτομα και την κοινωνία και από άδικη να την κάνει δίκαιη. Το θέμα ήταν να δίνεται εξουσία σε άτομα ικανά και ηθικά προκειμένου να πράξουν ό,τι καλύτερο μπορούν για τη βελτίωση της ζωής της πόλεως και των συμπολιτών τους. Πολλοί νεότεροι στοχαστές και πολιτικοί προσπάθησαν να ερμηνεύσουν την πρόταση αυτή σύμφωνα με τα ιδεολογικά κριτήρια της μαρξιστικής-λενινιστικής ιδεολογίας. Στο αφήγημα αυτό οι «φιλόσοφοι» μετατράπηκαν σε ένα είδος πεφωτισμένων σωτήρων, κάτι σαν τους «επαγγελματίες της επανάστασης», οι οποίοι έπρεπε να πάρουν την εξουσία με κάθε μέσο για να βάλουν τέλος στα δεινά των ανθρώπων, αλλάζοντας τη φύση της ανθρώπινης κοινωνίας. Το πλατωνικό έργο βέβαια εννοούσε κάτι εντελώς διαφορετικό, κάτι που θα παρέπεμπε περισσότερο σε ενάρετη φιλελεύθερη διακυβέρνηση παρά σε κοινωνική επανάσταση.

Η μετριοφροσύνη του Αθηναίου φιλοσόφου τον οδηγεί στο ασφαλές συμπέρασμα ότι, στον βαθμό που οι ανθρώπινες κοινωνίες είναι διεφθαρμένες, η σωτηρία δεν βρίσκεται στην απόλυτη εξουσία μιας ομάδας ή ενός ατόμου. Γιατί ούτε βέβαια και οι «φιλόσοφοι» είναι τέλειοι. «Τέλειοι» θα είναι μόνο οι χριστιανοί που «θα κρίνουν τους αγίους», σύμφωνα με τον Παύλο. Οι πλατωνικοί φιλόσοφοι είναι βέβαια ηθικοί και ικανοί, αλλά μόνο στον βαθμό που η ανθρώπινη φύση τούς το επιτρέπει. Η λύση δεν βρίσκεται στους ανθρώπους αλλά στο σύστημα και τη δόμηση της εξουσίας. Όταν οι πόλεις είναι διεφθαρμένες, και δεν

Οι περίφημοι «φιλόσοφοι» δεν είναι τίποτε άλλο από σωστοί και αξιόλογοι επαγγελματίες, που παράγουν σημαντικό έργο στον τομέα ενασχόλησής τους. Σε τέτοιους ανθρώπους πρέπει να δίνεται εξουσία, και όχι «η» εξουσία.

θα μπορούσαν να μην είναι, αφού είναι ανθρώπινες, τότε το σύστημα το οποίο διαχέει την εξουσία σε πολλούς αντί για λίγους είναι το καλύτερο. Και αυτό το σύστημα είναι η «δημοκρατία», η οποία μάλλον παραπέμπει σε φιλελεύθερη αναρχία, με τους πολίτες να επιδιώκουν ελεύθερα την προσωπική τους εξέλιξη όπως αυτοί την εννοούν, παρά σε σοσιαλιστική οργάνωση όπου όλοι δουλεύουν για το κοινό αγαθό. Σε ένα τέτοιο συμπέρασμα καταλήγει ο Πλάτωνας στον «Πολιτικό». Επομένως έχουμε δύο συνιστώσες στην πλατωνική πρόταση διακυβέρνησης. Η πρώτη αφορά τη δομή της εξουσίας που πρέπει να είναι πολυκεντρική και να εδραιώνεται σε περισσότερους από έναν πυλώνα. Αλλά ακόμη κι εάν η εξουσία μετατρέπεται σε δίκτυο συνεργαζόμενων και διασυνδεδεμένων μικροεξουσιών, θα χρειάζονται χρηστοί και εκπαιδευμένοι διαχειριστές, χωρίς τους οποίους τίποτε δεν θα λειτουργεί αποτελεσματικά. Εκεί έγκειται η δεύτερη συνιστώσα της πλατωνικής διακυβέρνησης. Οι περίφημοι «φιλόσοφοι» δεν είναι τίποτε άλλο από σωστοί και αξιόλογοι επαγγελματίες, που παράγουν σημαντικό έργο στον τομέα ενασχόλησής τους. Σε τέτοιους ανθρώπους πρέπει να δίνεται εξουσία, και όχι «η» εξουσία. Το μοντέλο αυτό προάγει την οριζόντια βελτίωση της καθημερινής ζωής. Η βελτίωση αυτή είναι μακροπρόθεσμα πιο σταθερή από την όποια ευδαιμονία επαγγέλλονται οι παρατάξεις της αλλαγής.

Η βασική αυτή διαφοροποίηση γίνεται περισσότερο αισθητή σε περίπτωση αστοχίας μιας συγκεκριμένης διακυβέρνησης. Στην περίπτωση που επιχειρείται κάθετη αλλαγή κοινωνικού καθεστώτος, ενδεχόμενη αστοχία του εγχειρήματος θα οδηγούσε σε ολοκληρωτική καταστροφή και κατάρρευση της πολιτικής συνοχής της κοινωνίας. Αυτό, δυστυχώς, επιβεβαιώθηκε από όλα τα μεγαλεπήβολα κομμουνιστικά ή σοσιαλιστικά εγχειρήματα. Αντίθετα, σε περίπτωση αστοχίας ενός ή περισσότερων υποσυστημάτων της φιλελεύθερης διακυβέρνησης, το υπόλοιπο σύστημα είναι σε θέση να ανταπεξέλθει αναπληρώνοντας τις μη λειτουργικές υποδομές για όσο χρόνο χρειαστεί για αντικατάστασή τους. Θεωρείται δεδομένο, φυσικά, ότι όλες οι εξουσίες, όλα τα προγράμματα, όλα τα πλάνα και τα σχέδια αστοχούν συχνά σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, είτε γιατί οι δομές δεν είναι οι ιδανικότερες, δεδομένων των συνθηκών, είτε γιατί η στελέχωσή τους έχει γίνει από μη ικανό προσωπικό ή προσωπικό με ελάχιστη ηθική συνείδηση. Αυτό το νόημα έχει άλλωστε και η έκφραση ότι οι ανθρώπινες κοινωνίες είναι «διεφθαρμένες», φθαρτές, θνητές.

Στο θέμα, δε, της προώθησης και προπαγάνδας των δύο προγραμμάτων, της οριζόντιας βελτίωσης και το άλλο της κάθετης αλλαγής, είναι ορατός ο διαφορετικός τρόπος λειτουργίας τους, αλλά και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν. Η συνεχής βελτίωση των συνθηκών της καθημερινής ζωής μιας χρηστής διακυβέρνησης είναι δύσκολα ορατή και γίνεται λίγο αισθητή βραχυπρόθεσμα. Αντίθετα η ψευδαίσθηση των υποσχέσεων των προγραμματιστών της κάθετης αλλαγής προκαλεί μεγάλη εντύπωση σε ακροατήρια μη ενημερωμένα για τον τρόπο δράσης των προπαγανδιστών. Η φαντασιακή αναπαράσταση του αποτελέσματος της μεγάλης αλλαγής έχει το ίδιο αποτέλεσμα με τη χρήση οπίου, όπως χαρακτηριστικά έγραφε ο Raymond Aron στο «Όπιο των διανοουμένων», βιβλίο που ποτέ δεν μεταφράστηκε στα ελληνικά. Αυτό που είναι ακόμη πιο αξιοθαύμαστο είναι ο τρόπος με τον οποίο οι προπαγανδιστές της κάθετης αλλαγής πείθουν ότι ξαναδίνουν την «εξουσία» στον λαό. Ωστόσο, στην ουσία τού την αφαιρούν, αντικαθιστώντας το πολυκεντρικό σύστημα των μικροεξουσιών με την ισχυρή κεντρική εξουσία, η οποία και θα αποπερατώσει το σπουδαίο έργο της υποτιθέμενης αναμόρφωσης της πολιτικής κοινωνίας.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Οικογενειακή παράδοση ή επιχείρηση;

Τα πολιτικά τζάκια της Κύπρου που έχουν πιάσει «στασίδι» στη Βουλή των Αντιπροσώπων και σε άλλα υψηλά δημόσια αξιώματα

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΛΗΡΙΔΗ

Ιωάννης Κληρίδης
Δήμαρχος Λευκωσίας 1946-1949

Γλαύκος Κληρίδης
(γιος Ιωάννη Κληρίδη)

• Πρόεδρος της Βουλής 1960-1976

• Πρόεδρος της Δημοκρατίας 1993-2003

• Βουλευτής 1960-1976 1981-1993

Ξάνθος Κληρίδης
(γιος Ιωάννη Κληρίδη, αδελφός Γλ. Κληρίδη)

• Βουλευτής 1970-1976

Φοίβος Κληρίδης
(ξάδελφος Γλ. Κληρίδη)

• Υπουργός Δικαιοσύνης 1982-1985
• Βουλευτής 1985-1987

Λεύκος Κληρίδης
(ξάδελφος Γλ. Κληρίδη)

• Υπουργός Δικαιοσύνης 1974-1975

Καίτη Κληρίδου
(κόρη Γλ. Κληρίδη)

• Βουλευτής 1991-2001 2004-2006

Χρίστος Κληρίδης
(γιος Φοίβου Κληρίδη)

• Βουλευτής 2001-2006

Κώστας Κληρίδης
(γιος Λεύκου Κληρίδη)

• Γενικός εισαγγελέας 2013-2020

ΕΝΑΣ τουλάχιστον Κληρίδης υπηρετούσε στη Βουλή στα 46 από τα 63 χρόνια της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά μετά το 2006 η δυναστεία δεν εκπροσωπείται στην πολιτική ζωή.

ΓΙΑ 23 ΧΡΟΝΙΑ υπάρχει ένας Μουσιούττας στη Βουλή και η δυναστεία συνεχίζεται (Ανδρέας Μουσιούττας, Νίκος Μουσιούττας, Μαρίνος Μουσιούττας).

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ

Σπύρος Κυπριανού

• Υπουργός Εξωτερικών 1960-1972

• Πρόεδρος της Δημοκρατίας 1977-1988

• Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων 1976-1977 1996-2001

• Βουλευτής 1976-1976 1991-1991 1996-2001

Μάρκος Κυπριανού
(γιος Σπύρου Κυπριανού)

• Βουλευτής 1991-2003

• Υπουργός Οικονομικών 2003-2004

• Ευρωπαίος Επίτροπος Οικονομικών 2004-2004

• Ευρωπαίος Επίτροπος Υγείας 2004-2008

• Υπουργός Εξωτερικών 2008-2011

ΣΤΑ 30 από τα 63 χρόνια της Κυπριακής Δημοκρατίας υπήρχε πάντα ένας Κυπριανού στην εκτελεστική εξουσία, ενώ για οκτώ χρόνια υπήρχε τουλάχιστον ένας Κυπριανού στη Βουλή.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Τάσσος Παπαδόπουλος

• Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας 2003-2008

• Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων 1976-1976

• Υπ. Εργασίας 1960-1964
• Υπ. Γεωργίας 1964-1966
• Υπ. Υγείας 1966-1970

• Βουλευτής 1970-1981 1991-2003

Νικόλας Παπαδόπουλος
(γιος Τάσσου Παπαδόπουλου)

• Βουλευτής 2006-σήμερα

• Πρόεδρος ΔΗΚΟ 2013-σήμερα

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ Παπαδόπουλου εκπροσωπείται στην Κυπριακή Βουλή τα 40 από τα 63 χρόνια ύπαρξής της.

Ο ΑΝΔΡΕΑΣ Φακοντής, βουλευτής από το 2006-2021, παρέδωσε την έδρα στον ανιψιό του Βαλεντίνο το 2021.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ με παρουσία 38 συνεχόμενα χρόνια στο κοινοβούλιο (Ν. Ισίδωρου Μακρίδης, Ισ. Μακρίδης, Γ. Γεωργίου, Ν. Γεωργίου).

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΧΡΙΣΤΟΦΙΑ

Δημήτρης Χριστόφιας
(ΓΓ ΑΚΕΛ 1988-2009)

• Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας 2008-2013

• Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων 2001-2008

• Βουλευτής 1991-2008

Χρίστος Χριστόφιας
(γιος Δημ. Χριστόφια)

• Βουλευτής 2021-σήμερα

ΣΤΗΝ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟ τον Ανδρέα Κουκουμά (1991-1996) διαδέχθηκε η σύζυγος του αδελφού του Σκεύη (2008-2021) στην έδρα της οποίας εξελέγη, το 2021, με την πρώτη ο γιος της Γιώργος.

ΣΤΗΝ ΕΔΕΚ ο Ευστάθιος Ευσταθίου εξελέγη βουλευτής από το 1985 μέχρι το 1996. Τον διαδέχθηκε ο γιος του Κωστής, ο οποίος εξελέγη το 2016, και επανεξελέγη το 2021.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ**

Στην αίθουσα 5 του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού στη Θεσσαλονίκη παρουσιάζονται οι δυναστείες του Βυζαντίου από τα χρόνια του Ηρακλείου (610-641) μέχρι την Άλωση της Κωνσταντινούπολης. Μια αναγκαία υπενθύμιση ότι οι πολιτικές δυναστείες, τα πολιτικά τζάκια δεν είναι σύγχρονο φαινόμενο. Μήπως όμως για αυτόν ακριβώς τον λόγο δεν θα έπρεπε να συναντάται, σε τέτοια έκταση, στις περισσότερες χώρες του δυτικού κόσμου, όπου λειτουργεί η δημοκρατία και το μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού είναι υψηλότερο από το παρελθόν; Σύμφωνα με τη Βικιπαίδεια, στο Βέλγιο υπάρχουν τουλάχιστον 10 μεγάλες πολιτικές δυναστείες, στην Ιρλανδία 11, στη Μάλτα 14, στη Βρετανία αμέτρητες και στους γείτονες, Ισραήλ 9 και Λίβανο 21.

Τον 21ο αιώνα στον δυτικό κόσμο το διακύβευμα δεν είναι τόσο ο εκδημοκρατισμός και η διεκδίκηση πολιτικών δικαιωμάτων, διότι αυτά σε σημαντικό βαθμό έχουν κατοχυρωθεί συνταγματικά, σημειώνει η Χαραλαμπία Βουλγαράκη στη διατριβή της «Πολιτικές δυναστείες: η περίπτωση της Ελλάδας», στην οποία υποστηρίζει ότι η ύπαρξη πολιτικών δυναστειών «κλονίζει την οργανωτική βάση του δημοκρατικού πολιτεύματος» αφού «υποδηλώνει την ανισότητα τόσο στην κατανομή της πολιτικής εξουσίας, όσο και στην πρόσβαση σε αυτήν».

Η ιδέα της αναζήτησης του βάθους και της έκτασης του φαινομένου των κυπριακών πολιτικών δυναστειών «γεννήθηκε» μετά την παραίτηση (εξαιτίας της τραγωδίας στα Τέμπη) του Έλληνα υπουργού Υποδομών και Μεταφορών Κώστα Αχ. Καραμανλή. Τον δημόσιο διάλογο στην Αθήνα απασχόλησε η διαπίστωση ότι, εξ αυτού, στην επόμενη Βουλή των Ελλήνων, για πρώτη φορά από το 1974, δεν θα συμμετέχει Καραμανλής. Οι ψηφοφόροι, όπως εύστοχα έγραψε ο Αλέξης Παπαχελάς, «λύσεις στα προβλήματά τους θέλουν, όχι απάντηση στο αν στις επόμενες Βουλές θα υπάρχει Παπανδρέου, Μητσοτάκης, Καραμανλής ή οτιδήποτε άλλο». Από το 1944 αυτές οι τρεις δυναστείες έχουν βγάλει επτά πρωθυπουργούς, οι οποίοι κυβέρνησαν την Ελλάδα σχεδόν τα μισά από τα 79 χρόνια που μεσολάβησαν.

Στην Ελλάδα οι πολιτικές δυναστείες είναι τόσο βαθιά ριζωμένες ώστε καμία κρίση, ούτε η επταετία της χούντας, ούτε η πρόσφατη οικονομική κρίση, ταρακούνησαν την παλαιά πολιτική τάξη. Τουναντίον, βγαίνοντας από την κρίση, το 2019 τον Ιούλιο, πρωθυπουργός της χώρας εξελέγη ο Κυριάκος Μητσοτάκης και τον Σεπτέμβριο δήμαρχος Αθηναίων ο ανιψιός του, Κώστας Μπακογιάννης. Και πέραν αυτών υπάρχουν και άλλες πολιτικές οικογένειες με εξίσου μακρά πορεία, όπως οι Βαρβιτσιώτηδες και οι Κεφαλογιάννηδες.

Ομολογουμένως αυτό που συμβαίνει στην Ελλάδα δεν συμβαίνει πουθενά αλλού στον δυτικό κόσμο. «Δεν υπάρχει καμμιά μα καμμιά ευρωπαϊκή χώρα (ούτε η Γερμανία, ούτε η Γαλλία, ούτε η Ιταλία, ούτε η Αλβανία, ούτε η Βουλγαρία, ούτε η Σερβία, ούτε η Πορτογαλία, ούτε η Εσθονία ή οποιαδήποτε άλλη) στην οποία να έχει διατελέσει έστω και ένας Πρωθυπουργός υιός προηγούμενου Πρωθυπουργού» γράφει ο Σταύρος Λυγερός, ο οποίος θεωρεί ότι το γεγονός αυτό «συνιστά μία 'ιδιαιτερότητα' εξευτελιστική για την ποιότητα της δημοκρατίας μας».

> *Οι εγχώριες πολιτικές δυναστείες δεν έχουν το βάθος που υπάρχει στην Ελλάδα. Έχουν όμως άλλα χαρακτηριστικά, όπως το γεγονός ότι από τους οκτώ Προέδρους Δημοκρατίας, οι μισοί είναι ιδρυτές πολιτικής δυναστείας.*

Στην Κύπρο δεν υστερούμε σε πολιτικές δυναστείες, αλλά –λόγω ίσως συντομότερου ανεξάρτητου κρατικού βίου– οι εγχώριες δεν έχουν το βάθος που υπάρχει στην Ελλάδα. Έχουν όμως άλλα χαρακτηριστικά, όπως το γεγονός ότι από τους οκτώ Προέδρους Δημοκρατίας, οι μισοί είναι ιδρυτές πολιτικής δυναστείας. Ή το ότι δεν υπάρχουν ιδεολογικά αναχώματα, πολιτικές δυναστείες συναντούμε τόσο στην κεντροδεξιά (ΔΗΣΥ και ΔΗΚΟ) όσο και στο ΑΚΕΛ, όπου καταγράφηκε μια σημαντική αύξηση οικογενειακής διαδοχής στις βουλευτικές εκλογές του 2021.

Η έρευνα φανερώνει ότι οι γόνοι πολιτικών δυναστειών κερδίζουν εύκολα την «οικογενειακή» έδρα την πρώτη φορά που κατέρχονται σε εκλογές, σε αντίθεση με άλλους, επίσης νέους και φιλόδοξους, αλλά ανώνυμους υποψήφιους. Οι «κληρονόμοι» έχουν το πλεονέκτημα του αναγνωρίσιμου επωνύμου, των έμπειρων συνεργατών που ξέρουν να κάνουν εκλογές, των προσβάσεων στα ΜΜΕ και των οικονομικών χορηγών. Σε μια παλαιότερη δήλωσή του στο Reuters, ο Όθωνας Αναστασάκης, διευθυντής του τμήματος Σπουδών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, σημείωνε ότι «η πολιτική κουλτούρα δεν αλλάζει εν μια νυκτί και το όνομα της οικογένειας είναι πολύ πιο σημαντικό από οποιοδήποτε άλλο διαπιστευτήριο» όπως και το ότι «λειτουργεί σαν ένα κλειστό επάγγελμα». Η διαχρονική ύπαρξη πολιτικών δυναστειών υποδηλώνει ακριβώς αυτό: Ότι, στα λόγια, η πολιτική είναι λειτούργημα. Στην πράξη όμως είναι ένα σημαντικό επάγγελμα, το οποίο μένει εντός της οικογένειας και διεκδικείται ή προστατεύεται ως κεκτημένο.

Τα πολιτικά τζάκια

Η μεγαλύτερη και μακροβιότερη κυπριακή πολιτική δυναστεία είναι της οικογένειας Κληρίδη από τον Αγρό. Ξεκίνησε με τον Ιωάννη Κληρίδη, ο οποίος ήταν δήμαρχος Λευκωσίας πριν από την ανεξαρτησία. Το 1959, με τη στήριξη του ΑΚΕΛ, έθεσε υποψηφιότητα για Πρόεδρος της Δημοκρατίας απέναντι στον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο. Ο πρωτότοκός του, Γλαύκος (που στήριξε τον Μακάριο σ' εκείνη την αναμέτρηση) διετέλεσε, από το 1960 μέχρι το 2003 πρόεδρος της Βουλής και Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ενώ η θυγατέρα του Καίτη εξελέγη, με την πρώτη, στη Βουλή όπως και ο δευτερότοκος του Ιωάννη, Ξάνθος. Αδελφός του Ιωάννη ήταν ο Νέαρχος Κληρίδης –ο οποίος διακρίθηκε για το εκπαιδευτικό και πνευματικό του έργο. Ο γιος του Λεύκος διορίστηκε (από τον ξάδελφό του Γλαύκο) υπουργός Δικαιοσύνης, θέση στην οποία υπηρέτησε και ο αδελφός του Φοίβος (τον οποίο διόρισε ο Σπύρος Κυπριανού, με εισήγηση του ΑΚΕΛ, του οποίου αργότερα υπήρξε βουλευτής). Ο γιος του Λεύκου, Κώστας Κληρίδης υπηρέτησε ως γενικός εισαγγελέας και ο ξάδελφός του (γιος του Φοίβου) Χρίστος εξελέγη στη Βουλή (με τους Νέους Ορίζοντες) και σήμερα είναι πρόεδρος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου. Ένας τουλάχιστον Κληρίδης υπηρετούσε στη Βουλή στα 46 από τα 63 χρόνια της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά μετά το 2006 η δυναστεία δεν εκπροσωπείται στην πολιτική ζωή.

Η δεύτερη μακροβιότερη πολιτική οικογένεια στην Κύπρο ξεκίνησε από τον Τάσσο Παπαδόπουλο το 1960 και συνεχίζει να πρωταγωνιστεί στην κυπριακή πολιτική ζωή. Ο ιδρυτής της υπηρέτησε ως υπουργός, βουλευτής, πρόεδρος της Βουλής και Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ενώ ο συνεχιστής της, γιος του Νικόλας, εξελέγη, με την πρώτη, βουλευτής το 2006 και σήμερα ηγείται του ΔΗΚΟ. Η οικογένεια Παπαδόπουλου εκπροσωπείται στην Κυπριακή Βουλή τα 40 από τα 63 χρόνια ύπαρξής της.

Ανάλογη παρουσία είχε και η πολιτική δυναστεία του Σπύρου Κυπριανού, η παρουσία της οποίας διακόπηκε το 2011. Σε αντίθεση με τους Κληρίδηδες και τους Παπαδόπουλους, οι Κυπριανού υπηρέτησαν περισσότερο στην κυβέρνηση, παρά στη Βουλή. Ο Σπύρος Κυπριανού ήταν υπουργός Εξωτερικών για 12 χρόνια, Πρόεδρος της Δημοκρατίας για δέκα και πρόεδρος της Βουλής για έξι. Ο γιος του Μάρκος εξελέγη, με την πρώτη, στη Βουλή, πέρασε τρία χρόνια ως υπουργός Εξωτερικών, ένα χρόνο ως υπουργός Οικονομικών και τέσσερα ως Ευρωπαίος Επίτροπος. Στα 30 από τα 63 χρόνια της Κυπριακής Δημοκρατίας υπήρχε πάντα ένας Κυπριανού στην εκτελεστική εξουσία, ενώ για οκτώ χρόνια υπήρχε τουλάχιστον ένας Κυπριανού στη Βουλή.

Μια από τις μεγαλύτερες πολιτικές οικογένειες, με σχεδόν τέσσερις δεκαετίες αδιάλειπτης παρουσίας στη Βουλή είναι αυτή του Νίκου Ισίδωρου Μακρίδη, ο οποίος, σε αντίθεση με τους κληρονόμους του, απέτυχε τις πρώτες τρεις φορές και στην τέταρτη κέρδισε τη βουλευτική έδρα στην Αμμόχωστο με τον ΔΗΣΥ το 1985. Από τότε αυτή παραμένει στην οικογένεια. Τον διαδέχθηκε το 1991 ο γιος του Ισίδωρος, ο οποίος αποσύρθηκε το 2001 για να τον διαδεχθεί ο γαμπρός του Γιώργος Γεωργίου μέχρι το 2021, όταν αποσύρθηκε για να εκλεγεί στη θέση του ο γιος του και εγγονός του Νίκου Μακρίδη, Νίκος Γεωργίου. Όλοι οι διάδοχοι του ιδρυτή εξελέγησαν με την πρώτη στη Βουλή, η δυναστεία εκπροσωπείται για 38 συνεχόμενα χρόνια στο κοινοβούλιο και η παρουσία της συνεχίζεται.

Άλλη μεγάλη πολιτική οικογένεια είναι οι Μουσιούττες. Τα αδέλφια Νίκος και Ανδρέας εισήλθαν σχεδόν ταυτόχρονα στην πολιτική αρένα το 1985. Ο Ανδρέας Μουσιούττας υπηρέτησε για 13 χρόνια ως υπουργός Εργασίας, αρχικά του Σπ. Κυπριανού και ακολούθως του Γλ. Κληρίδη, ο οποίος του εμπιστεύθηκε το υπουργείο σχεδόν για ολόκληρη τη δεκαετή διακυβέρνησή του. Ο Νίκος Μουσιούττας εκλέγεται το 1985 βουλευτής Λευκωσίας και επανεκλέγεται ανελλιπώς μέχρι το 2001. Το 2016 θα τον διαδεχθεί ο γιος του Μαρίνος, ο οποίος θα επανεκλεγεί το 2021. Για 23 χρόνια υπάρχει ένας Μουσιούττας στην Κυπριακή Βουλή και η δυναστεία συνεχίζεται.

> *Η μεγαλύτερη και μακροβιότερη κυπριακή πολιτική δυναστεία είναι της οικογένειας Κληρίδη από τον Αγρό. Ξεκίνησε με τον Ιωάννη Κληρίδη, ο οποίος ήταν δήμαρχος Λευκωσίας πριν από την ανεξαρτησία.*

Στον ΔΗΣΥ όπως και στο ΔΗΚΟ υπάρχουν και άλλες περιπτώσεις πολιτικών οικογενειών, αλλά η χρονική παρουσία τους ήταν σαφώς μικρότερη.

Στο ΑΚΕΛ, το οποίο το 2026 συμπληρώνει ένα αιώνα ιστορίας, το φαινόμενο των πολιτικών δυναστειών είναι πιο διαδεδομένο, αλλά περιορίζεται στο Κοινοβούλιο, αφού το κόμμα συμμετείχε με δικά του στελέχη στην κυβέρνηση μόλις 10 από τα 63 χρόνια ζωής της Κυπριακής Δημοκρατίας. Τον Δημήτρη Χριστόφια, που υπηρέτησε για πέντε χρόνια στην Προεδρία της Δημοκρατίας και 17 στη Βουλή (επτά εκ των οποίων πρόεδρος του σώματος), διαδέχθηκε το 2021 ο γιος του Χρίστος, ο οποίος εξελέγη με την πρώτη στην επαρχία Κερύνειας όπου εκλεγόταν και ο πατέρας του. Είχε προηγηθεί η αλλαγή φρουράς του Κυριάκου Χρίστου, που εκλεγόταν στη Λεμεσό από το 1981 μέχρι το 1991, όταν τον διαδέχθηκε ο γιος του Ανδρέας μέχρι το 2003, όταν διορίσθηκε υπουργός στην κυβέρνηση του Τ. Παπαδόπουλου, από την οποία παραιτήθηκε το 2006 και εξελέγη δήμαρχος Λεμεσού. Στο ΑΚΕΛ Λεμεσού ακόμη μια οικογένεια «κληροδότησε» την έδρα από τον πατέρα, Γιαννάκη Αγαπίου (1991-2001) στον γιο Άγι Αγαπίου (2001-2006). Ακόμη δύο αξιοσημείωτες περιπτώσεις πολιτικών δυναστειών, με συνέχεια, είναι οι ακόλουθες: στο ΑΚΕΛ Πάφου ο Ανδρέας Φακοντής, βουλευτής από το 2006 μέχρι το 2021, παρέδωσε την έδρα στον ανιψιό (αδελφότεκνό) του Βαλεντίνο, που εξελέγη με την πρώτη στις τελευταίες βουλευτικές 2021. Στην Αμμόχωστο τον Ανδρέα Κουκουμά (1991-1996) διαδέχθηκε η σύζυγος του αδελφού του Σκεύη (2008-2021), στην έδρα της οποίας εξελέγη, το 2021, με την πρώτη ο γιος της Γιώργος.

Πολιτικές οικογένειες συναντούμε και στον χώρο της ΕΔΕΚ, αλλά σε σαφώς πιο περιορισμένη κλίμακα, παρά το γεγονός ότι είναι το δεύτερο παλαιότερο κόμμα του τόπου (έτος ίδρυσης 1969). Η μία είναι του Ευστάθιου Ευσταθίου, ο οποίος εξελέγη βουλευτής από το 1985 μέχρι το 1996. Στα χνάρια του ακολουθεί ο γιος του (έστω κι αν διαγράφηκε από το κόμμα) Κωστής, ο οποίος εξελέγη το 2016, επανεξελέγη το 2021 και συνεχίζει την παράδοση. Μια δεύτερη περίπτωση θα μπορούσε να θεωρηθεί αυτή του ζεύγους Κυριάκου και Ρούλας Μαυρονικόλα, το οποίο από το 2003 μέχρι το 2016 βρέθηκε στην κυβέρνηση, στην Κυπριακή Βουλή και στο Ευρωκοινοβούλιο. Ακόμη ένα ζεύγος πολιτικών είναι ο Γιώργος Βασιλείου, που για πέντε χρόνια ήταν Πρόεδρος της Δημοκρατίας και για τρία βουλευτής και η σύζυγος του Ανδρούλα, η οποία εξελέγη δύο φορές στη Βουλή και διορίσθηκε για έξι χρόνια Ευρωπαία Επίτροπος.

Ο κ. Ανδρέας Χατζηκυριάκος είναι διευθύνων σύμβουλος της «ΓΝΩΡΑ Σύμβουλοι Επικοινωνίας».

Η ταυτότητα των εκλογών

150 εκατομμύρια ευρώ το κόστος εκλογών (βουλευτικές και αυτοδιοικητικές)

23.298 Έλληνες του εξωτερικού θα ψηφίσουν από τον τόπο διαμονής τους

9.810.040 Εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους

22.000 οι δικαστικοί αντιπρόσωποι

2 εκατ. ευρώ η εκλογική χρηματοδότηση κομμάτων

100 Εκλογικά τμήματα στο εξωτερικό

4.760.042 Άνδρες **5.049.998** Γυναίκες

25.000 tablets θα μοιραστούν στους εκλογικούς αντιπροσώπους

Με «σχέδια Β'» στη φαρέτρα τα κόμματα

Το στάνταρ και το εναλλακτικό σενάριο που μελετάει κάθε πολιτικός σχηματισμός ενόψει της διαδικασίας των διερευνητικών

Του **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Με δύο κρυφά «χαρτιά» που θα πέσουν στο τραπέζι τις αμέσως επόμενες ημέρες, δηλαδή τις προγραμματικές εξαγγελίες τους και τα ψηφοδέλτια Επικρατείας, και ακόμη ένα, εκείνο των χειρισμών κατά τις διερευνητικές εντολές, το οποίο θα αρχίσει να ανοίγει από το βράδυ των εκλογών της 21ης Μαΐου, εισέρχονται οι κ. Κυρ. Μητσοτάκης, Αλ. Τσίπρας και Ν. Ανδρουλάκης στην τελική ευθεία της εν εξελίξει προεκλογικής περιόδου.

Οι πολιτικοί αρχηγοί έχουν επιλέξει να χειριστούν προσωπικά τη συγκρότηση των ψηφοδελτίων Επικρατείας, με βασικούς πάγιους στόχους, ειδικά για τη Ν.Δ. και τον ΣΥΡΙΖΑ, τη σηματοδότηση της αμφίπλευρης διεύρυνσης, καθώς και ορισμένες «εκπλήξεις» που θα στρέψουν τα φώτα της δημοσιότητας στα κόμματά τους. Σε κάθε περίπτωση, η στελέχωση των ψηφοδελτίων Επικρατείας λαμβάνει μια άλλη διάσταση μετά τις αποδεδειγμένες «αστοχίες» στη διαμόρφωση των ευρωψηφοδελτίων του 2019. Οσο για τα προγράμματα με τα οποία θα δώσουν την εκλογική μάχη, οι κ. Μητσοτάκης και Τσίπρας εμφανίζονται να εστιάζουν σε διαφορετικά πεδία:

Στο επίκεντρο των εξαγγελιών της Ν.Δ. αναμένεται να βρεθεί ο οδικός χάρτης για την αύξηση των μισθών στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα κατά 25% την επόμενη τετραετία. Η Κουμουνδούρου από την πλευρά της επενδύει μεταξύ άλλων στο πρόγραμμα των 50 ημερών του ΣΥΡΙΖΑ, που αναμένεται να περιλαμβάνει άμεση ενίσχυση των εισοδημάτων ως αντιστάθμισμα στις συνεχιζόμενες πληθωριστικές πιέσεις, καθώς επίσης και παρεμβάσεις στις τιμές και στο πεδίο της προστασίας της πρώτης κατοικίας.

Παράλληλα, όμως, οι πολιτικοί αρχηγοί αρχίζουν να διαμορφώνουν τη στρατηγική τους για την «επόμενη ημέρα» της κάλπης που συνδέεται με τη δρομολόγηση των διερευνητικών εντολών για τον σχηματισμό κυβέρνησης, καθώς το σύστημα της απλής αναλογικής αποκλείει το σενάριο της αυτοδυναμίας. Πρόκειται για μια εξαιρετικά δύσκολη και πολυσύνθετη «άσκηση», καθώς οι χειρισμοί των κ. Μητσοτάκη, Τσίπρα και Ανδρουλάκη θα διαμορφώσουν το κλίμα εντός του οποίου η χώρα θα οδεύσει στην επόμενη αναμέτρηση της 2ας Ιουλίου με τον νέο εκλογικό νόμο. Ο πήχυς για τον σχηματισμό κυβέρνησης συνεργασίας από τις πρώτες εκλογές δεν θα εξαρτηθεί μόνο από τα ποσοστά και την κοινοβουλευτική δύναμη των κομμάτων εντός Βουλής, αλλά και από το άθροισμα εκείνων που θα μείνουν εκτός. Με ποσοστό της τάξης του 8% για τα κόμματα εκτός Βουλής απαιτείται περίπου 46% για τον σχηματισμό κυβέρνησης συνεργασίας, ενώ για κάθε μία μονάδα που ανεβαίνει το ποσοστό των εκτός Βουλής κομμάτων πέφτει κατά 0,5% ο πήχυς για διαμόρφωση πλειοψηφίας 151 εδρών.

Υπό το ανωτέρω πρίσμα, οι κ. Μητσοτάκης, Τσίπρας και Ανδρουλάκης κρατούν απολύτως κλειστά τα χαρτιά τους. Ομως στους κομματικούς διαδρόμους, αλλά και δημοσίως, ήδη συζητούνται τα πιθανά σενάρια της επόμενης ημέρας, με τη συζήτηση εντός του ΣΥΡΙΖΑ για το ενδεχόμενο «κυβέρνησης των ηττημένων» να αποτελεί το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα.

Η στελέχωση των ψηφοδελτίων Επικρατείας λαμβάνει άλλη διάσταση μετά τις αποδεδειγμένες «αστοχίες» στη διαμόρφωση των ευρωψηφοδελτίων του 2019.

Η Ν.Δ. και τα ποσοστά

Ο κ. Μητσοτάκης στις δημόσιες τοποθετήσεις του αφήνει ανοικτά όλα τα ενδεχόμενα: «Δεν είμαι σε θέση να πω ακόμη τι θα κάνω με την εντολή, γιατί δεν γνωρίζω ακόμη ποιο θα είναι το εκλογικό αποτέλεσμα», είναι μια πρόσφατη χαρακτηριστική αποστροφή του. Κυβερνητικοί παράγοντες σημειώνουν πως σταδιακά η Ν.Δ. ανακτά μέρος των απωλειών που είχε μετά την τραγωδία στα Τέμπη και εκτιμούν πως η στάση του πρωθυπουργού θα καθοριστεί από την εκλογική επίδοση του κυβερνώντος κόμματος. Εάν, όπως αναμένουν, η Ν.Δ. κινηθεί σε ποσοστά της τάξης του 34%-35%, θεωρούν πως είναι πιθανόν ο κ. Μητσοτάκης να επιστρέψει άμεσα τη διερευνητική που θα λάβει από την Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κατερίνα Σακελλαροπούλου. Οπως προσθέτουν, «με την αυτοδυναμία στον ορίζοντα λόγω της αναμενόμενης πόλωσης και των ισχυρών διλημμάτων προς τις δεύτερες κάλπες θα ήταν προσχηματικό ο πρωθυπουργός να εμπλακεί σε συζητήσεις με άλλους αρχηγούς, όταν εξαρχής στρατηγικός του στόχος προς όφελος της χώρας είναι η αποφυγή ασταθών σχημάτων συνεργασίας».

INTIME / ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΜΠΟΥΓΙΩΤΗΣ

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης την Παρασκευή στο Ναύπλιο. «Δεν είμαι σε θέση να πω τι θα κάνω με την εντολή, γιατί δεν γνωρίζω ποιο θα είναι το εκλογικό αποτέλεσμα», είναι η απάντησή του στις ερωτήσεις για την επομένη των εκλογών.

Στην περίπτωση, πάντως, κατά την οποία τα ποσοστά του δικομματισμού και ειδικότερα της Ν.Δ. είναι χαμηλότερα, οι ανωτέρω πηγές δεν αποκλείουν ο κ. Μητσοτάκης να αξιοποιήσει τη διερευνητική εντολή ακόμη και εάν αριθμητικά δεν είναι δυνατός ο σχηματισμός κυβέρνησης με το ΠΑΣΟΚ. Οπως λέγεται, μια συζήτηση με τον κ. Ανδρουλάκη θα μπορούσε να αποδειχθεί χρήσιμη ενόψει της δεύτερης κάλπης, ενώ θα είναι κρίσιμο να απαντηθεί η «κινδυνολογία» του ΣΥΡΙΖΑ ότι η χώρα μπορεί να οδηγηθεί σε αλλεπάλληλες εκλογικές αναμετρήσεις με ευθύνη της Ν.Δ.

Οι δύο δρόμοι του ΣΥΡΙΖΑ

Παρά τη φιλολογία περί «κυβέρνησης των ηττημένων», ο κ. Τσίπρας επιμένει στη θέση ότι θα επιχειρήσει τον σχηματισμό κυβέρνησης μέσω της κάλπης της απλής αναλογικής μόνο εάν ο ΣΥΡΙΖΑ είναι πρώτο κόμμα. Τούτο, όμως, δεν συνεπάγεται αυτόματα τον τρόπο με τον οποίο θα χειριστεί τη διερευνητική εντολή του, εάν τη λάβει δεύτερος από την κ. Σακελλαροπούλου. Παρότι και ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ κρατάει ευλόγως κλειστά τα χαρτιά του, ορισμένοι στην Κουμουνδούρου προβλέπουν πως θα την επανατοποθέτησει άμεσα προκειμένου να μην τροφοδοτήσει, έστω πρόσκαιρα, τη ρητορική της Ν.Δ. περί «τερατογενέσεων». Οπως προσθέτουν, ούτως ή άλλως, ο σχηματισμός κυβέρνησης με τον ΣΥΡΙΖΑ δεύτερο είναι πρακτικά ανέφικτος: Πρώτον, θα πληγεί η αξιοπιστία του ίδιου του κ. Τσίπρα που έχει απορρίψει κατ' επανάληψη το συγκεκριμένο σενάριο. Δεύτερον, ο κ. Ανδρουλάκης δεν πρόκειται να μετάσχει σε κυβέρνηση με τον ΣΥΡΙΖΑ ως δεύτερο κόμμα, καθώς μια τέτοια επιλογή θα πυροδοτούσε φυγόκεντρες τάσεις στο ΠΑΣΟΚ. Τρίτον, μια τέτοια εξέλιξη θα οδηγούσε σε «γιγάντωση» της Ν.Δ. ως αξιωματικής αντιπολίτευσης. Στον αντίποδα, άλλα στελέχη τάσσονται υπέρ της άποψης ότι ακόμη και εάν δεν υπάρχει προοπτική σχηματισμού κυβέρνησης με επίκεντρο τον ΣΥΡΙΖΑ, ο κ. Τσίπρας θα πρέπει στο πλαίσιο της διερευνητικής εντολής του να επιδιώξει έναν κύκλο επαφών με τους πολιτικούς αρχηγούς με ορίζοντα την επόμενη εκλογική αναμέτρηση της 2ας Ιουλίου, με την εξαίρεση, όπως προσθέτουν, του κ. Μητσοτάκη.

ΠΑΣΟΚ και τρίτη εντολή

Τέλος, κλειστά χαρτιά ενόψει των συσχετισμών που θα προκύψουν από την κάλπη της 21ης Μαΐου κρατάει και ο κ. Ανδρουλάκης, που αναμένεται να έχει ενεργό ρόλο στη διαδικασία των διερευνητικών, υπό την προϋπόθεση, όπως έχει πει, ότι το ΠΑΣΟΚ θα λάβει ισχυρό διψήφιο ποσοστό. Ορισμένοι εκτιμούν –χωρίς βεβαίως να αποκλείουν και το αντίθετο– πως ο κ. Ανδρουλάκης μπορεί να μην ανταποκριθεί στην πρόσκληση του πρωθυπουργού ή του προέδρου του ΣΥΡΙΖΑ στο πλαίσιο της δικής τους εντολής, αφού θα παραμείνει μέχρι τέλους σταθερός στη θέση «ούτε Μητσοτάκης ούτε Τσίπρας». Ομως θα έχει συνάντηση με τον αρχηγό του πρώτου κόμματος στο πλαίσιο της διερευνητικής που θα λάβει ο ίδιος ως επικεφαλής του τρίτου σε δύναμη κόμματος. Εκεί θα συζητήσει την προοπτική κυβέρνησης συνεργασίας στη βάση προγραμματικής συμφωνίας, με πρωθυπουργό τρίτο πρόσωπο. Μάλιστα, ως σενάριο αναφέρεται και το ενδεχόμενο ο κ. Ανδρουλάκης να συνομιλήσει με τον επικεφαλής του δεύτερου κόμματος εάν η διαφορά μεταξύ πρώτου και δεύτερου –και ως εκ τούτου της κοινοβουλευτικής τους δύναμης– είναι μικρή, ή ακόμη να διερευνηθεί η προοπτική τρικομματικής κυβέρνησης στο πλαίσιο των θέσεων που προτάσσει η Χαριλάου Τρικούπη, κυρίως στα μέτωπα των θεσμών, της Υγείας και των εργασιακών σχέσεων. Αντιθέτως, στο ΠΑΣΟΚ αποκλείουν συμμετοχή σε κυβερνητικό σχήμα με την παρουσία των «δραχμιστών», όπως τους αποκαλούν, του κ. Γ. Βαρουφάκη.

Η αφετηρία

Ο στόχος της ανάκτησης της επενδυτικής βαθμίδας τους επόμενους μήνες και η αποφυγή συνθηκών πολιτικής αστάθειας αποτελούν την τυπική «αιτιολογική βάση» για τη διενέργεια των εκλογών στις 21 Μαΐου. Ούτως ή άλλως η κυβέρνηση πρακτικά εξαντλεί την τετραετή κυβερνητική θητεία της και η επερχόμενη αναμέτρηση σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί πρόωρη. Μετά την προγραμματισμένη για χθες συνάντηση του κ. Κυριάκου Μητσοτάκη με την Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κατερίνα Σακελλαροπούλου προκειμένου να δρομολογηθεί η διάλυση της Βουλής, επόμενοι σταθμοί για τον πρωθυπουργό είναι: Η παρουσίαση την Τετάρτη του προγράμματος της Ν.Δ. που θα αναφέρεται σε «πέντε Ελλάδες», με μετρήσιμους στόχους σε πέντε τομείς -από την ανάπτυξη και την οικονομία μέχρι την ψηφιοποίηση και το κοινωνικό κράτος-, και την επομένη ή την Παρασκευή η ανακοίνωση του ψηφοδελτίου Επικρατείας του κόμματος. Παράλληλα θα δρομολογηθούν οι διαβουλεύσεις με τα άλλα κόμματα για την πραγματοποίηση ενός ντιμπέιτ με όλους τους πολιτικούς αρχηγούς την προτελευταία προεκλογική εβδομάδα.

Ποιοι μένουν σε θέσεις - κλειδιά για το κενό των 40 ημερών

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Εντατικές διεργασίες βρίσκονται σε εξέλιξη προκειμένου να αποφευχθούν αθέμιτες αναταραχές ανάμεσα στις δύο εκλογικές αναμετρήσεις, σε μια φάση εξομάλυνσης στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, παράλληλα με την προετοιμασία για πιθανή έκπληξη στις εκλογές που μεσολαβούν στη γειτονική χώρα. Σκοπός είναι να διασφαλιστεί η συνέχεια της συνεργασίας ανάμεσα σε στελέχη της κυβέρνησης και υπηρεσιακούς παράγοντες που χειρίστηκαν πτυχές των υποθέσεων αυτών τα προηγούμενα χρόνια, χωρίς να δημιουργηθεί κενό. Αυτή τη στιγμή είναι σαφές ότι οι υπουργοί Εξωτερικών Νίκος Δένδιας και Εθνικής Αμυνας Νίκος Παναγιωτόπουλος θα παραμείνουν στις θέσεις τους μέχρι τις εκλογές της 21ης Μαΐου. Στο ενδεχόμενο αποτυχίας σχηματισμού κυβέρνησης λόγω των δυσκολιών που εξ ορισμού δημιουργεί η απλή αναλογική, οι κ. Δένδιας και Παναγιωτόπουλος θα αντικατασταθούν αμέσως μετά την ολοκλήρωση της περιφοράς των εντολών από την Πρόεδρο της Δημοκρατίας στους πολιτικούς αρχηγούς (23-24 Μαΐου). Δεν είναι ακόμη σαφές ποιοι προορίζονται για υπουργοί σε αυτές τις δύο θέσεις, αν και στην περίπτωση του υπουργείου Εθνικής Αμυνας βολιδοσκοπούνται λύσεις πρώην στρατιωτικών με πολύ καλή γνώση των ισορροπιών και των δυσκολιών που μπορεί να υπάρχουν στο Στρατόπεδο Παπάγου. Στο υπουργείο Εξωτερικών τα πράγματα είναι πιο απλά. Προφανώς θα επιλεγεί κάποιος υπουργός για την περίοδο έως τις δεύτερες εκλογές, ωστόσο η παρουσία υπηρεσιακών παραγόντων με άριστη γνώση των ελληνοτουρκικών ζητημάτων, όπως για παράδειγμα ο γ.γ. του υπουργείου Εξωτερικών Θεοχάρης Λαλάκος, διασφαλίζει την απρόσκοπτη συνέχεια.

Η παραμονή της διπλωματικής συμβούλου του πρωθυπουργού και του συμβούλου Εθνικής Ασφαλείας θεωρείται δεδομένη.

Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, ήδη προεξοφλείται η παραμονή ορισμένων συμβούλων στο Μέγαρο Μαξίμου προκειμένου ο πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, και προοριζόμενος εκ του Συντάγματος υπηρεσιακός πρωθυπουργός, Ιωάννης Σαρμάς, να διαθέτει μια ραχοκοκαλιά που θα επιτρέπει την απρόσκοπτη λειτουργία του κεντρικού άξονα της κυβέρνησης.

Πρέπει να θεωρείται δεδομένη η παραμονή της διπλωματικής συμβούλου του πρωθυπουργού Αννας-Μαρίας Μπούρα, αλλά και του συμβούλου Εθνικής Ασφαλείας Θάνου Ντόκου. Μεταξύ των συμβούλων που θα συνεχίσουν να εργάζονται έως τις δεύτερες εκλογές στο Μέγαρο Μαξίμου περιλαμβάνεται και ο Νίκος Τσάφος, ειδικός σύμβουλος του πρωθυπουργού πάνω σε ενεργειακά ζητήματα, ενώ δεδομένη θεωρείται η παραμονή και άλλων στελεχών.

Η συζήτηση για πρόσωπα που συνδέονται με τον έναν ή τον άλλο τρόπο με τη διαχείριση των ελληνοτουρκικών υποθέσεων έχει ως βασική αφετηρία τα ερωτήματα που έχουν προκύψει σε σχέση με την κατάσταση στην Τουρκία. Οι εκλογές της 14ης Μαΐου και του δεύτερου γύρου της 28ης Μαΐου στην Τουρκία, σε φάση δηλαδή που στην Ελλάδα η αναμέτρηση της 21ης Μαΐου θα έχει ήδη διεξαχθεί, μπορεί να παραγάγουν δύο αποτελέσματα με εντελώς διαφορετικές δυναμικές αλλά και προκλήσεις για την ελληνική διπλωματία. Στην περίπτωση επικράτησης του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν οι διαφορές στην αντίληψη και στην άσκηση εξωτερικής πολιτικής δεν θα είναι δραματικές, ενώ θα είναι δυνατόν να δρομολογηθούν οι εξελίξεις επί τη βάσει όσων έχουν διακινηθεί τους τελευταίους δυόμισι μήνες μεταξύ Αθήνας και Αγκυρας και παρήγαγαν αποτελέσματα, όπως το μορατόριουμ κατά τους θερινούς μήνες και ορισμένες επαφές υψηλότερου ή χαμηλότερου επιπέδου. Στην αντίθετη περίπτωση, εκλογής δηλαδή στην προεδρία του Κεμάλ Κιλιτσνταρόγλου, με την υποστήριξη ενός ετερόκλητου συνασπισμού ο οποίος αποτελείται από κεμαλιστές, ακροδεξιούς, ακόμη και ήπιους ισλαμιστές, υπάρχει αβεβαιότητα.

Εμπειροι παρατηρητές επισημαίνουν ότι οι αναλύσεις που γίνονται με βάση εξωτερικές παραστάσεις για τη στάση των κεμαλιστών τη δεκαετία του '90 ή του '00, είναι καταδικασμένες να αποτύχουν, καθώς το ισλαμιστικό αποτύπωμα 20 ετών, όχι μόνο στην κοινωνία αλλά και στο βαθύ κράτος της Τουρκίας, έχει αλλοιώσει καθοριστικά τον χαρακτήρα του.

Η ηλικιακή σύνθεση του εκλογικού σώματος

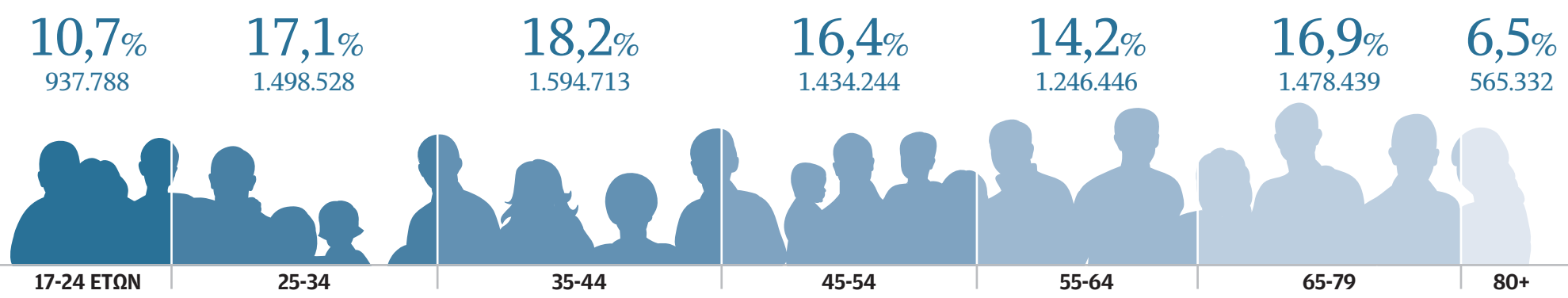

Εκστρατεία μπερδεμένων για κυβέρνηση ηττημένων

Τι κρύβει το βέρτιγκο του ΣΥΡΙΖΑ

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Ο Γιάννης Δραγασάκης, ιστορικό στέλεχος της Αριστεράς, και ο Ευκλείδης Τσακαλώτος, επικεφαλής της «Ομπρέλας», επιχείρησαν να ισορροπήσουν ανάμεσα στο αφήγημα της νίκης –που οφείλει να υποστηρίζει κάθε δύναμη εξουσίας– και του «ατυχήματος» της ήττας με μικρή διαφορά. Στο παρελθόν ανάλογες τοποθετήσεις, προκαλώντας αμηχανία στην Κουμουνδούρου, είχαν κάνει και άλλα κορυφαία στελέχη, όπως ο Νίκος Φίλης, ο Πάνος Σκουρλέτης, ο Γιώργος Τσίπρας. Είχαν μιλήσει ουσιαστικά για τη «διαχείριση της συγκυρίας» αναλόγως με τους συσχετισμούς που θα προκύψουν το βράδυ της 21ης Μαΐου.

Στα υψηλά κλιμάκια της Κουμουνδούρου δεν είδαν ποτέ με καλό μάτι τα «παραστρατήματα» από τη βασική και αδιαπραγμάτευτη γραμμή της πρωτιάς στην κάλπη της απλής αναλογικής, που έχει θέσει ο Αλέξης Τσίπρας. Η «εκκωφαντική σιωπή» που ακολουθεί τέτοιες δηλώσεις και η άρνηση σχολιασμού από το περιβάλλον του προέδρου καταδεικνύουν τη δυσαρέσκεια που προκαλείται. Οταν, όμως, στελέχη όπως ο Γιάννης Δραγασάκης επιβεβαιώνουν πως υπάρχει μια σχολή σκέψης «μη παροπλισμού» της απλής αναλογικής, γίνεται κατανοητό πως στο εσωτερικό της αξιωματικής αντιπολίτευσης εξελίσσεται μια συζήτηση. Και ο πρώην αντιπρόεδρος της κυβέρνησης και ο κ. Τσακαλώτος δεν άργησαν να δώσουν τις απαραίτητες εξηγήσεις απόλυτης στήριξης και πίστης στην ανάγκη να υπάρξει πρωτιά του ΣΥΡΙΖΑ. Σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες της «Κ», μετά τον πρώτο χρόνο της διακυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας, όταν αποκρυσταλλώθηκε το πλαίσιο στρατηγικής του κόμματος, ο Αλέξης Τσίπρας ήταν κάθετα αντίθετος σε οποιονδήποτε «αστερίσκο» που θα μιλούσε για εναλλακτικές οδούς επιστροφής στο Μέγαρο Μαξίμου. Εκοβε «μαχαίρι» οποιαδήποτε σκέψη και αναφορά. Η νίκη ήταν εξαρχής ο πολιτικά ηθικός και ο μόνος ορθός τρόπος για να έχει αξιοπιστία κάποιος που θέλει να κυβερνήσει.

Η «Κ» τον περασμένο Σεπτέμβριο, αλλά και τον Δεκέμβριο, είχε δημοσιεύσει αρκετές λεπτομέρειες για τις ζυμώσεις που γίνονταν σχετικά με το αποτέλεσμα της πρώτης Κυριακής και την πιθανότητα της «γλυκιάς ήττας» που ζυγίζουν, αλλά απεύχονται ορισμένα στελέχη. Και πιο συγκεκριμένα, πως «δεν είναι μόνο η "Ομπρέλα" που βλέπει ένα τέτοιο σενάριο». Υπάρχουν κορυφαία μέλη των οργάνων που προφανώς διαφωνούν με την απόλυτη γραμμή της «κυβέρνησης των νικητών», χωρίς αυτό να σημαίνει πως προτίθενται να την αμφισβητήσουν ανοιχτά. Υποστηρίζουν πως δεν «συνιστά στρατηγική διαφοροποίησης» να εξετάζεις την ιδιαίτερη εκλογική συνθήκη που θα μπορούσε να φέρει τον ΣΥΡΙΖΑ στην εξουσία, ακόμη κι αν χάσει οριακά σε 28 ημέρες από σήμερα. Και μάλιστα συμπληρώνουν πως ικανός αριθμός αριστερών ψηφοφόρων, που δεν θα στηρίξει τον ΣΥΡΙΖΑ –ακόμη και ψηφοφόροι του ΚΚΕ–, βλέπει με ανακούφιση και ελπίδα την προοπτική σχηματισμού κυβέρνησης από τον Αλέξη Τσίπρα, ανεξαρτήτως αποτελέσματος. Στην πολιτική δεν υπάρχουν σταθερές. Μόνο σχέδια που ανατρέπονται και αναπροσαρμόζονται ανάλογα με το περιβάλλον που διαμορφώνει η λαϊκή βούληση, εκτιμούν οι ίδιες πηγές.

Οι δεύτερες φωνές για τη στρατηγική «πρώτος ή τίποτε» ακούγονται εδώ και καιρό στο παρασκήνιο.

Τι γίνεται τώρα; Η γραμμή «θολώνει» και αρκετοί φοβούνται πως η αμφισημία που υπάρχει μπορεί να μεταφέρει το άγχος της «χαλαρής ψήφου» από την Πειραιώς στην Κουμουνδούρου. Και ότι καλλιεργείται ένα κλίμα ηττοπάθειας. Ο Αλέξης Τσίπρας από τη Γερμανία κλήθηκε να βγάλει τα «κάστανα από τη φωτιά», δηλώνοντας πως «δεν είναι ένα καπρίτσιο, δεν είναι μια εμμονή δική μας που λέμε ότι αυτό θα συμβεί (προοδευτική διακυβέρνηση) μόνο αν έρθει πρώτος ο ΣΥΡΙΖΑ, ούτε το λέμε για να ψηφοθηρήσουμε. Το λένε τα μαθηματικά, τα απλά μαθηματικά. Δεν θα μπορεί να σχηματιστεί κυβέρνηση αν δεν συμμετέχει σε αυτήν το πρώτο κόμμα. Και το λένε και η πολιτική λογική και η πολιτική ηθική».

Η απόσταση με το ΠΑΣΟΚ

Αν τα πράγματα πριν με το ΠΑΣΟΚ ήταν δύσκολα και ο Νίκος Ανδρουλάκης απέκλειε κάθε πιθανότητα συνεργασίας, η υπόθεση του Αλέξη Γεωργούλη έχει «παγώσει» πιο πολύ τις σχέσεις των δύο κομμάτων. Από τη Χαριλάου Τρικούπη βρήκαν μια ευκαιρία ακόμη να διαφοροποιηθούν από την Κουμουνδούρου και να απευθυνθούν σε ψηφοφόρους της Κεντροαριστεράς, με τις επιθέσεις να είναι συνεχείς και σε υψηλούς τόνους. Κατηγορούν συνεχώς τον ΣΥΡΙΖΑ για τη διαρροή του ονόματος της καταγγέλλουσας, για τα αντανακλαστικά που επέδειξε το κόμμα, αλλά και για τις χυδαίες αναρτήσεις υποψηφίων βουλευτών της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Από την Κουμουνδούρου απαντούν, σε όσο πιο ήρεμους τόνους μπορούν, πως κάτι τέτοιο δεν προκύπτει από τα γεγονότα, καθώς κανείς στο Ευρωκοινοβούλιο ούτε καν η οικογένεια της καταγγέλλουσας γνώριζε οτιδήποτε.

Στην Κουμουνδούρου είναι όλοι συγκλονισμένοι από τη νέα εξέλιξη. Οσον αφορά το εκλογικό αποτύπωμα του γεγονότος, αναδιαμορφώνεται συνεχώς το πεδίο σε επίπεδο συνεργασιών. Η αυτοκριτική έτσι κι αλλιώς για τις επιλογές στη λίστα των υποψηφίων ευρωβουλευτών με όρους δημοφιλίας και «star system» θα γίνει πολύ αργότερα, όπως και στα άλλα κόμματα. Απαντες συμφωνούν στο εξής: «Το πρωί της Δευτέρας 22 Μαΐου όλα θα εξεταστούν σε νέα βάση».

INTIME/Γ.Τ. ΣΥΡΙΖΑ/ANDREA BONETI

Η επίσημη γραμμή της Κουμουνδούρου, όπως εκφράζεται από τον Αλέξη Τσίπρα (εδώ σε προεκλογική εκδήλωση στη Δράμα), είναι ο σχηματισμός κυβέρνησης συνεργασίας, υπό την προϋπόθεση ότι ο ΣΥΡΙΖΑ θα είναι πρώτο κόμμα, ωστόσο κάποια στελέχη επιμένουν ότι υπάρχει και δεύτερος δρόμος.

Βρώμικο ψηφιακό πόλεμο «βλέπει» το ΠΑΣΟΚ

Ως δικαίωση για τη στρατηγική της διμέτωπης αντιπαράθεσης αξιολογεί η Χαριλάου Τρικούπη την υπόθεση Γεωργούλη

Της **ΔΩΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Λίγη ώρα μετά την ανακοίνωση από την πρόεδρο του Ευρωκοινοβουλίου Ρομπέρτα Μέτσολα για το αίτημα των βελγικών αρχών για άρση ασυλίας του ευρωβουλευτή του ΣΥΡΙΖΑ Αλέξη Γεωργούλη, ο Νίκος Ανδρουλάκης ενημερώθηκε για τις λεπτομέρειες της υπόθεσης και την καταγγελία που είχε υποβάλει τρία χρόνια πριν η καταγγέλλουσα. Ηδη στο Διαδίκτυο είχαν κοινοποιηθεί τα στοιχεία της, ενώ τις πρώτες ώρες η Χαριλάου Τρικούπη διέγνωσε μια σαφή προσπάθεια να αποδοθούν στην υπόθεση πολιτικά χαρακτηριστικά και να συσχετισθεί με τη χρονική συγκυρία της προεκλογικής περιόδου στην Ελλάδα – να φανεί, δηλαδή, ότι όλο αυτό γίνεται για να πληγεί πολιτικά ο ΣΥΡΙΖΑ. Τις επόμενες ώρες, μέχρι το μεσημέρι της Τρίτης, οι «κεραίες» του επιτελείου του προέδρου του ΠΑΣΟΚ εντόπισαν επίσης μια συντονισμένη προσπάθεια να υποβαθμιστεί η καταγγελία –ότι πρόκειται δηλαδή για παρενόχληση και όχι για βιασμό και κακοποίηση– και στη συνέχεια να δοθεί η εντύπωση ότι το όνομα του ευρωβουλευτή δόθηκε από την καταγγέλλουσα τώρα, άρα είναι προφανής η σκοπιμότητα εξυπηρέτησης μιας προεκλογικής στρατηγικής που επιδιώκει να πλήξει τον ΣΥΡΙΖΑ. Στο Διαδίκτυο εξελισσόταν ήδη ένας υβριδικός πόλεμος, που η Χαριλάου Τρικούπη προσδιόρισε ότι εκπορεύεται από τον «ημιεπίσημο ΣΥΡΙΖΑ», από λογαριασμούς στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που σταθερά περνούν τη «γραμμή» του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης όσα δεν μπορούν να ειπωθούν επισήμως από τον ΣΥΡΙΖΑ, αλλά εξυπηρετούν τη στρατηγική του.

Ο Νίκος Ανδρουλάκης μίλησε με την καταγγέλλουσα και συνομιλητές του αναφέρουν ότι ήταν ιδιαίτερα σκληρός για όσα είχαν ήδη αρχίσει να ξεδιπλώνονται στο Διαδίκτυο. Φέρεται να της είπε για «έναν οργανωμένο στρατό του πληκτρολογίου, που θα τη χτυπήσει με κάθε τρόπο» και της ζήτησε να διατηρήσει την ψυχραιμία της. Μάλιστα, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ έκανε αντιπαραβολή της υπόθεσης παρακολούθησης του τηλεφώνου του με την τωρινή κατάσταση, θέλοντας να υπογραμμίσει ότι τα δύο μεγάλα κόμματα, Ν.Δ. και ΣΥΡΙΖΑ, μετέρχονται αντίστοιχων μεθόδων. «Οταν κατήγγειλα την παρακολούθηση του τηλεφώνου, επιχείρησαν να με παρουσιάσουν σαν κατάσκοπο και άνθρωπο που εξυπηρετεί τα συμφέροντα τρίτων. Τώρα προσπαθούν να παρουσιάσουν τη δική σου καταγγελία ως εργαλείο για να πληγεί προεκλογικά ο ΣΥΡΙΖΑ μέσω του Γεωργούλη. Δεν θα σεβαστούν τη σοβαρότητα της καταγγελίας και έχουν ήδη ενεργοποιήσει τον διαδικτυακό στρατό τους σε εντεταλμένη υπηρεσία», φέρεται να της είπε.

INTIME/ΝΙΚΟΛΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ο Νίκος Ανδρουλάκης την Παρασκευή στη Νέα Φιλαδέλφια. Σε «στρατό του πληκτρολογίου» φέρεται να αναφέρθηκε ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ στη συνομιλία του με τη γυναίκα που κατήγγειλε τον Αλέξη Γεωργούλη.

Οι αναφορές αυτές του προέδρου του ΠΑΣΟΚ ήδη από τη Δευτέρα, σύμφωνα με συνεργάτες του, δικαιώθηκαν απόλυτα με όσα ακολούθησαν τις επόμενες μέρες.

Η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, με αφορμή την υπόθεση και την αντίδραση του ΣΥΡΙΖΑ, χαράσσει μια σαφή διαχωριστική γραμμή από το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Αν ο κ. Ανδρουλάκης δεχόταν μέχρι τώρα εσωκομματική πίεση από μια μερίδα στελεχών να προσεγγίσει την Κουμουνδούρου, δεδομένου του πλήγματος που επέφερε στην όποια σχέση με τη Ν.Δ. η υπόθεση των υποκλοπών, τώρα μπορεί να διαμορφώσει με απόλυτη σαφήνεια τη στρατηγική ίσων αποστάσεων που επιθυμεί.

Στη Χαριλάου Τρικούπη δεν κρύβουν τον θυμό τους για την αντίδραση του ΣΥΡΙΖΑ. Πιστεύουν ότι σκοπίμως η Κουμουνδούρου μέχρι το μεσημέρι της Τρίτης διατήρησε μια αμφίσημη στάση, πριν βγάλει ως επίσημη «γραμμή» τη θέση ότι βρίσκεται σταθερά δίπλα στα θύματα στις υποθέσεις κακοποίησης. Δόθηκε έτσι χρόνος στις διάφορες θεωρίες συνωμοσίας να διαδοθούν στο Διαδίκτυο. Και ακόμη και μετά την υιοθέτηση της «γραμμής» «πάντα με το θύμα», όχι μόνο συνεχίστηκε ο διαδικτυακός υβριδικός πόλεμος, αλλά ούτε καν αποδοκιμάστηκαν οι δύο υποψήφιες με τον ΣΥΡΙΖΑ, που υιοθέτησαν και προώθησαν σενάρια ακραίας χυδαιότητας.

Η επόμενη ημέρα

Ολο αυτό το κλίμα διαμορφώνει νέα δεδομένα στη συζήτηση για την επόμενη μέρα των εκλογών. Τη στιγμή που ο Αλέξης Τσίπρας επιχειρούσε να στριμώξει το ΠΑΣΟΚ, μεταφέροντας στη Χαριλάου Τρικούπη το βάρος και την ευθύνη για τις συνεργασίες της επόμενης μέρας, για τον κίνδυνο ακυβερνησίας, για μια πιθανή δεύτερη προσφυγή στις κάλπες, η υπόθεση Γεωργούλη αλλάζει άρδην το σκηνικό. Και ο Νίκος Ανδρουλάκης απέκτησε έναν ισχυρό αντίλογο έναντι των στελεχών του ΠΑΣΟΚ που εμφανίζονταν θετικά στην προοπτική συνεργασίας με τον ΣΥΡΙΖΑ. Αλλωστε, μένει να φανεί και κατά πόσο η υπόθεση αυτή, που ενώ θα μπορούσε να παραμείνει στον απομακρυσμένο χώρο των Βρυξελλών έχει μεταφερθεί στο επίκεντρο της προεκλογικής πολιτικής αντιπαράθεσης, θα επηρεάσει τους ψηφοφόρους. Τα αποτελέσματα των επομένων δημοσκοπικών μετρήσεων αναμένονται με ενδιαφέρον από όλους.

Δεν έχει περάσει απαρατήρητο, πάντως, ότι ενώ το ΠΑΣΟΚ εμφανίστηκε ιδιαίτερα επικριτικό έναντι του ΣΥΡΙΖΑ για τις επιλογές του στην υπόθεση Γεωργούλη, η Κουμουνδούρου επέλεξε να μην απαντήσει προς τη Χαριλάου Τρικούπη και τις μομφές που απηύθυνε. Αντίθετα, ο ΣΥΡΙΖΑ και σε αυτή την περίπτωση επιτέθηκε στη Ν.Δ.. Στο ΠΑΣΟΚ εκτιμούν ότι πρόκειται για έναν ελιγμό στο πλαίσιο της στρατηγικής για την επομένη των εκλογών, καθώς η Κουμουνδούρου δεν θέλει να φανεί ότι υπάρχει αντιπαράθεση με το κόμμα στο οποίο θα απευθυνθεί για κυβερνητική συνεργασία. «Είναι μια ακόμη κίνηση σκοπιμότητας. Πιθανόν πιστεύουν ότι το να εμφανιστούν ότι οδεύουν στις κάλπες χωρίς κανέναν δυνητικό εταίρο θα τους στοιχίσει εκλογικά», σχολιάζει στέλεχος της Χαριλάου Τρικούπη.

ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΩΖΑΝΝΗΣ

ή ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Άγγελος Συρίγος · Αντώνης Κλάψης

ΤΟΜΟΣ Α' ή ΤΟΜΟΣ Β'

Αποκτήστε το τεύχος που μπορεί να λείπει από τη συλλογή σας!

30/04

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η συνωμοσία της Λάρισας και η σιωπή των Βρυξελλών

Ποιος πρότεινε στον Τσίπρα τον «καλλίφωνο παλαιστή» με την απήχηση του πρώην ζεν πρεμιέ; Τι του έλεγαν στις λαϊκές της Λάρισας. Και τι εκμυστηρεύονται τώρα γι' αυτόν στους διαδρόμους της Βουλής

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Είναι τόσο εντατική και αδιάκοπη η σύζευξη της βαριάς κουλτούρας με την πολιτική σκηνή που είναι λογικό να ξεχνάμε τους «πολιτικούς γάμους» των ηγετών μας με τους εκπροσώπους της Τέχνης. Είναι λογικό να λησμονούμε ότι πριν από τον Μιθριδάτη στην πρώτη γραμμή του ΣΥΡΙΖΑ, κάπου εκεί στο λυκόφως της «πρώτης φοράς», υπήρχε ο Υποχθόνιος. Στις 16 Μαΐου 2019, στο «Γκαζάρτε» στο Γκάζι των Αθηνών, ο Αλέξης Τσίπρας εμφανίστηκε δίπλα του σε προεκλογική εκδήλωση για τις ευρωεκλογές. Πρόκειται για τον ράπερ δημιουργό του άσματος «Μαμά» που έγινε επιτυχία λόγω της χαρισματικής αραβικώ τω τρόπω προφοράς του καλλιτέχνη – προφορά και στυλ ιδιαίτερα δημοφιλή στους νεολαίους που διακρίνονται για την αισθητική και τα ελληνικά τους.

Στο χάπενινγκ της βραδιάς ο Υποχθόνιος εξηγεί στον τότε πρωθυπουργό ότι στο τραγούδι η λέξη «μαμά» σημαίνει «οικογενειοκρατία» και ότι ο στίχος «δεν είναι μαμά», σημαίνει συνωμοτικά ότι κάποιος «δεν είναι φτιαγμένος» (οικονομικά). Την αγόρευση του Υποχθόνιου παρακολουθούσαν προσεκτικά, δίπλα στον πρωθυπουργό (αλφαβητικά), η Λυδία Κονιόρδου, ο Γιώργος Πάντζας και η Ραλλία Χρηστίδου. Παρά ταύτα, ο πραγματικός σταρ της πολιτικής σύναξης που έγινε εν όψει των... «κρίσιμων ευρωεκλογών» του 2019 δεν ήταν ο Υποχθόνιος, ούτε η Λυδία, ούτε η Ραλλία. Ηταν ο «Εραστής Δυτικών Προαστίων» (για να θυμηθούμε τον τίτλο ενός από τα σίριαλ-σουξέ του), Αλέξης Γεωργούλης.

Ο Γεωργούλης ήταν ο λαγός που έβγαλε από το καπέλο του ο Τσίπρας για να φρεσκάρει το ευρωψηφοδέλτιο του ΣΥΡΙΖΑ και να διασκεδάσει το φιάσκο από την υποψηφιότητα της Μυρσίνης Λοΐζου. Διότι αρχικά η αποκάλυψη του ψηφοδελτίου επρόκειτο να ήταν η θυγατέρα του συνθέτη Μάνου Λοΐζου. Το σχέδιο χάλασε γιατί πράκτορες της Δεξιάς πρόλαβαν να αποκαλύψουν παλαιότερες αναρτήσεις της, με τις οποίες εξέφραζε αγωνιστικό θαυμασμό προς την τρομοκρατία, αλλά και να υπενθυμίσουν τη λήθη με την οποία αντιμετώπισε την υποχρέωση να δηλώσει τον θάνατο της μητέρας της σε ασφαλιστικό ταμείο, με αποτέλεσμα η σύνταξη των 700 ευρώ να συνεχίσει να κατατίθεται ανεμπόδιστα επί πεντέμισι χρόνια. Πώς όμως επέλεξε ο Τσίπρας τον ώριμο ηθοποιό; Ποιο είναι το παρασκήνιο της καρμικής σύγκλισης των δύο (παρ' ολίγον) πολιτικών μηχανικών με το ίδιο όνομα και το ίδιο έτος γεννήσεως;

INTIME

Ο Αλέξης Γεωργούλης κατά την παρουσίαση του ευρωψηφοδελτίου του ΣΥΡΙΖΑ. Λέγεται ότι το «προξενιό» έγινε από σταρ της πολιτικής επιθεώρησης και τηλεκήρυκα, συντοπίτη του ευρωβουλευτή, ο οποίος διατηρούσε στενές σχέσεις με τον Αλ. Τσίπρα.

Ροκ σταρ

Κατ' αρχάς το πραγματικό όνομα του Γεωργούλη δεν είναι Αλέξης, είναι Αλέξανδρος, όσο κι αν ο Τσίπρας όταν τον υποδέχθηκε στο ευρύχωρο κόμμα του ηθικού πλεονεκτήματος δήλωσε: «Χωρούν δύο Αλέξηδες στο ψηφοδέλτιο». Πλέον όταν σε λένε Αλέξανδρο το κάνεις «Αλέξης» και πάντως όχι «Αλέκος», όπως παλιά. Ο Αλέξης Γεωργούλης γεννήθηκε δύο μήνες και κάτι μέρες μετά τον τέως πρωθυπουργό, στις 6 Οκτωβρίου 1974, είναι δηλαδή κι αυτός ένα παιδί (πενηντάρης πια, αλλά πάντα παιδί...) που συμβολίζει τα όνειρα και τις ελπίδες της Μεταπολίτευσης. Είναι το τρίτο από τα τέσσερα παιδιά μιας οικογένειας της Λάρισας με τρία αγόρια και ένα κορίτσι. Ο πατέρας είχε πρακτορείο ΠΡΟΠΟ και η μητέρα είναι νηπιαγωγός. Ο Γεωργούλης ήταν ατίθασο παιδί και όπως έχει δηλώσει χαρακτηριστικά: «Με έδιωξαν δύο φορές από το νηπιαγωγείο».

Ως μαθητής δεν περνούσε απαρατήρητος. Στο γυμνάσιο τα κορίτσια τον αποκαλούσαν «Μπον Τζόβι» λόγω κάποιας υποτιθέμενης ομοιότητας με τον Αμερικανό λαϊκό σταρ. Αν η ζωή του ήταν έργο τέχνης θα μπορούσε να ενταχθεί στο φιλοσοφικό ρεύμα του εκλεκτικισμού, αφού του αρέσει να συνδυάζει ετερόκλητα στοιχεία. Είχε μια ιδιαίτερη κλίση στην πάλη, γράφτηκε στον τοπικό σύλλογο στο γυμνάσιο, αλλά έκανε παράλληλα μαθήματα φωνητικής και κλασικής κιθάρας στο Ωδείο της Λάρισας. Ηταν δηλαδή ένας καλλίφωνος παλαιστής, ένας αψύς κιθαρωδός.

> *Το 2019 ήταν ο λαγός που έβγαλε από το καπέλο του ο Τσίπρας για να διασκεδάσει τις εντυπώσεις έπειτα από το φιάσκο με την υποψηφιότητα της Μυρσίνης Λοΐζου.*

Λάτρευε τα μαθηματικά, αλλά πέρασε στο Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) και με μετεγγραφή βρέθηκε έπειτα από ενάμιση χρόνο στο Μετσόβιο, την ίδια εποχή που ήταν φοιτητής ο Τσίπρας στη συγκεκριμένη σχολή όπου διακρίθηκε ως επικεφαλής της φοιτητικής οργάνωσης «Εγκέλαδος». Δεν είναι σαφές αν οι δύο άνδρες γνωρίστηκαν στα φοιτητικά έδρανα μελετώντας το σκυρόδεμα με το οποίο θα έχτιζαν την κοινωνική αλλαγή, αφού ο Γεωργούλης δεν φαίνεται να επισκεπτόταν τη Σχολή τόσο συχνά όσο ο Τσίπρας και δεν αποφοίτησε. Τσίπρας και Γεωργούλης, ακολουθώντας τα πρότυπα της εποχής τους, άφησαν μακρύ μαλλί καρέ ως φοιτητές, αλλά μόνον ο Γεωργούλης έπαιξε σε ταινία μικρού μήκους ενός φίλου του υποδυόμενος έναν ροκ σταρ.

Η «Φούσκα»

Ο μύθος λέει ότι στο παρτάκι που ακολούθησε μετά την προβολή της μικρού μήκους ταινίας εκείνος έπινε το ποτό του στο μπαρ σιωπηλός και μόνος, αλλά τον πλησίασε οξυδερκής παράγων της εικόνας που διέκρινε το μέγεθος του ταλέντου του και γι' αυτό τον παρακίνησε να συμμετάσχει στην οντισιόν για την προφητική ταινία «Φούσκα» του Νίκου Περάκη.

Η ταινία γυρίστηκε το 2001 και ο 27άρης Λαρισαίος εντυπωσίασε με την άνεση με την οποία φόρεσε τα τσαρούχια και τη φουστανέλα και άρχισε να τρώει με τα μάτια τη Μαρία Σολωμού. Εκείνη την εποχή παράτησε οριστικά τη στατική, αφού είχε αρχίσει να μπαινοβγαίνει σε σχολές υποκριτικής. Εξοικειωμένος πλέον με τις απαιτήσεις των οντισιόν εισέβαλε με αυτοπεποίθηση στην οντισιόν για το σίριαλ «Είσαι το ταίρι μου» κερδίζοντας τον ρόλο του πλούσιου και αντισυμβατικού γόνου που είχε μάτια μόνο για την ευτραφή τσαχπίνα Βίκυ Σταυροπούλου.

«Ποιος τον προωθεί; Πόσο ατάλαντος είναι;» έχει πει αφοπλιστικά ο ίδιος ο Γεωργούλης ότι έλεγαν πολλοί πίσω από την πλάτη του. Παρά τη δυσλεξία που έχει παραδεχθεί ότι τον ταλαιπωρούσε από παιδί (και γι' αυτό τον Οκτώβριο του 2022 στις Βρυξέλλες υποστήριξε τη σχετική ημερίδα Dyslexia@Work), μάλλον διαθέτει ανεπτυγμένους κατοπτρικούς νευρώνες που τον βοηθούν να αντιλαμβάνεται πολλές από τις όψεις της αθηναϊκής λυκοφιλίας.

Οταν ενέσκηψε η κρίση και στέρεψε η παραγωγή σίριαλ, ο Γεωργούλης απασχόλησε την επικαιρότητα με τη συμμετοχή του στο «Ερωτας α λα ελληνικά» (το σίκουελ του «Γάμου α λα ελληνικά»), όπου έπαιξε τον αψύ οδηγό λεωφορείου που ερωτεύεται η ξεναγός Νια Βαρντάλος. Παράλληλα πήγε στην Αμερική και ενημέρωνε τις κουτσομπολιστικες ιστοσελίδες της πατρίδας μας ότι έκανε μαθήματα συγγραφής σεναρίου στο Λος Αντζελες.

Αφθονη δημοσιότητα κέρδισε και η σχέση του με το bond girl Τόνια Σωτηροπούλου (σήμερα νυμφευμένη με τον αοιδό Κωστή Μαραβέγια), που το 2012 έπαιξε στο «Skyfall» δίπλα στον Ντάνιελ Κρεγκ κερδίζοντας 8.000 ευρώ για μια σκηνή 15 δευτερολέπτων (αμείφθηκε δηλαδή με 500 ευρώ το δευτερόλεπτο). Τέλος, καλές κριτικές έλαβε η συμμετοχή του στην «Οικογένεια Ντάρελ (The Durrels), που προβλήθηκε το 2018 στην ΕΡΤ.

Ελάχιστοι θυμούνται πως η κάθοδος με τον ΣΥΡΙΖΑ για την Ευρωβουλή δεν ήταν η πρώτη εμπλοκή του με την πολιτική. Το 2014 αποδέχθηκε την πρόταση του δημάρχου Λάρισας Κωνσταντίνου Τζανακούλη και ήταν υποψήφιος σύμβουλος. «Πηγαίναμε στις λαϊκές αγορές και οι γυναίκες έρχονταν κοντά μας και του έλεγαν "Αλέξη, θα σε ψηφίσουμε"», λέει στην «Κ» ο κ. Τζανακούλης. «Ημουν 16 χρόνια δήμαρχος και ο Αλέξης είχε μεγαλύτερη αναγνωρισιμότητα από εμένα στην πόλη! Ο κόσμος θέλει τα σελέμπριτι. Πριν από τον Αλέξη είχα την Ηρώ Μουκίου στο δημοτικό συμβούλιο». Ο Τζανακούλης έχασε τις εκλογές του 2014, αλλά ο Γεωργούλης εξελέγη σύμβουλος. Σύντομα όμως παραιτήθηκε λόγω των καλλιτεχνικών του υποχρεώσεων.

> *Ο ηθοποιός είχε περάσει στο Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών του ΑΠΘ και με μετεγγραφή βρέθηκε στο ΕΜΠ, την ίδια εποχή που σπούδαζε στη συγκεκριμένη σχολή και ο μετέπειτα πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ.*

Αξίζει να προσθέσουμε ότι η οικογένεια Γεωργούλη διατηρεί εξοχικό στον Αγιόκαμπο Λάρισας, κοντά στην παραλία της Αγιάς, που είναι μία από τις μεγαλύτερες της χώρας (και όμως, η Λάρισα έχει παραλία). Ο Γεωργούλης, που έχει οριστεί «Πρεσβευτής Τουρισμού» από τον Δήμο Αγιάς (τώρα πληθαίνουν οι φωνές όσων ζητούν την καθαίρεσή του και από αυτό το πόστο), πέρασε εκεί το μεγαλύτερο μέρος της καραντίνας. Μάλιστα, όπως αποκαλύπτει στην «Κ» γνώστης του προγράμματος του ηθοποιού, συμμετείχε διαδικτυακά στις συνεδριάσεις του Ευρωκοινοβουλίου από το ΚΕΠ Βελίκας, κοντά στην ομώνυμη παραλία.

«Ζητείται ψεύτης»

Η ευρωπαϊκή περιπέτεια του Αλέξη Γεωργούλη φαίνεται ότι ξεκίνησε στις 26 Μαρτίου 2019 όταν έγινε στο «Παλλάς» των Αθηνών η πρεμιέρα του θεατρικού έργου «Ζητείται ψεύτης». Πρόκειται για το έργο του Δημήτρη Ψαθά που έγινε ταινία το 1961 με τον Ντίνο Ηλιόπουλο στον ρόλο του Θεόδωρου Πάρλα, του «Ψευτοθόδωρου», που χάρη στην ικανότητά του να ψεύδεται καταφθάνει στην Αθήνα για να γίνει ιδιαίτερος γραμματέας του βουλευτή Φερέκη. Ο Γεωργούλης υποδύθηκε τον Ψευτοθόδωρο με τόση άνεση ώστε έπειτα από λίγες παραστάσεις ήρθε η πρόταση για το ευρωψηφοδέλτιο του ΣΥΡΙΖΑ.

Ο Γεωργούλης, που κατάγεται από δεξιά οικογένεια (αλλά ο ίδιος είναι πολιτικά ανεξίθρησκος), έλεγε ότι είχε δεχτεί κρούσεις και από τη Νέα Δημοκρατία, αλλά η πληροφορία δεν επιβεβαιώνεται. Σύμφωνα με μία εκδοχή ο Τσίπρας, χάρη στο χιούμορ που διαθέτει, σκέφτηκε ότι ο σταρ του «Ζητείται ψεύτης» θα ήταν ιδανικός υποψήφιος, αλλά σύμφωνα με μια άλλη εκδοχή η ιδέα για την πρόταση στον Γεωργούλη ανήκε στον επίσης Λαρισαίο Λάκη Λαζόπουλο που διατηρούσε φιλία τόσο με τον τότε πρωθυπουργό όσο και με τον μελλοντικό ευρωβουλευτή. Πρόκειται δηλαδή για μια... «συνωμοσία των Λαρισαίων».

Η πολιτική περιπέτειά του στην Ευρωβουλή ξεκίνησε με φωτογραφίες που ανέβασε στο Instagram να χοροπηδάει μπροστά από τα κτίρια της ευρωπαϊκής γραφειοκρατίας, κάτι που δεν συγκέντρωσε εγκώμια του δήμου και των σοφιστών. Στη συνέχεια τόλμησε να ασχοληθεί με το θέμα των εξορύξεων χρυσού στην Ελλάδα, αλλά ήταν τόσο απροετοίμαστος και η τοποθέτησή του τόσο αμήχανη, που μάλλον δεν ενθουσίασε τους βετεράνους του ευρω-ΣΥΡΙΖΑ, όπως τον αντιπρόεδρο του Ευρωκοινοβουλίου Δημήτρη Παπαδημούλη. Περιορίστηκε σε πιο εύκολα θέματα, όπως είναι η προστασία των ζώων (φωτογραφήθηκε με το σκυλί του, την Τζο) καθώς και οι εκκλήσεις για τη στήριξη των καλλιτεχνών.

Ξεχώρισε επίσης η πρωτοβουλία του το 2020 να υποστηρίξει την καμπάνια με τίτλο «Είμαι μαζί της. Εσύ;» που αφορούσε την κακοποίηση γυναικών, φαινόμενο που εντάθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Οι καταγγελίες

Εκείνη η εικόνα κάνει εκ των υστέρων ακόμη πιο αλγεινή την καταγγελία που τον βαραίνει και δημοσιοποιήθηκε τώρα, τρία χρόνια μετά την υποβολή της στις βελγικές αρχές, επειδή τώρα ζητήθηκε από το Ευρωκοινοβούλιο η άρση της ασυλίας του.

Η καταγγέλλουσα εργάζεται στη Νομική Υπηρεσία του Ευρωκοινοβουλίου, είναι μέλος του Πολιτικού Συμβουλίου του ΠΑΣΟΚ και κατήγγειλε τον Γεωργούλη ως δράστη του ξυλοδαρμού και του βιασμού της. Σύμφωνα με πηγές από το ΠΑΣΟΚ, η διαρροή του ονόματός της προέκυψε τη Δευτέρα του Πάσχα έπειτα από εμπιστευτική ενημέρωση που έκανε ο Παπαδημούλης σε ευρωβουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ.

Ο ίδιος ο Γεωργούλης, ο οποίος παραιτήθηκε από την ευρωομάδα του ΣΥΡΙΖΑ στις 18 Απριλίου, αρνείται τις κατηγορίες και τις χαρακτηρίζει «ψευδείς και συκοφαντικές», ενώ ζήτησε και ο ίδιος την άρση της ασυλίας του. Η αντιπρόεδρος γυναικών του Ευρωπαϊκού Σοσιαλιστικού Κόμματος παρενέβη λέγοντας ότι «υπάρχουν ιατρικά έγγραφα» που τεκμηριώνουν τις κατηγορίες εναντίον του.

Στα μέσα της εβδομάδας κυκλοφόρησαν νέες πληροφορίες για κακοποιητική συμπεριφορά του ευρωβουλευτή απέναντι σε ασκούμενη στην αρχή της θητείας του, η οποία σύντομα αποχώρησε από το γραφείο του, όπως επίσης αποχώρησε και στέλεχος του γραφείου ο οποίος φέρεται να είχε συστήσει την ασκούμενη στον Γεωργούλη. Πολλοί μιλούν για απότομη συμπεριφορά και εξάρσεις θυμού στον εργασιακό χώρο (ο ίδιος λέει ότι τους έψεξε γιατί δεν έκαναν καλά τη δουλειά τους και αυτοί αποχώρησαν), ενώ φημολογείται ότι τρίτο πρόσωπο, γυναίκα, υπέστη τη χείρα του ηθοποιού στο τέλος μιας βραδιάς εξόδου για ποτό στις Βρυξέλλες (ωστόσο δεν έχει υποβληθεί σχετική καταγγελία).

Η υπόθεση Γεωργούλη φαίνεται να είναι η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι της ανοχής μέρους της κοινωνίας στην «εύκολη λύση» των πολιτικών κομμάτων να απευθύνονται σε πρόσωπα του θεάματος, εξ ου και έχει αρχίσει να συζητείται η επαναφορά της λίστας για τις ευρωεκλογές. Ποιος όμως θα μπορέσει μακροπρόθεσμα να αντισταθεί στη σαγήνη που ασκούν τα «σελέμπριτι»;

INTIME/ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΒΛΑΧΟΣ

Ουρά για ένα αυτόγραφο από τον Αλέξη Γεωργούλη, το 2003, στο απώγειο της τηλεοπτικής του δόξας.

Ο σουλτάνος είναι (οικονομικά) γυμνός

Αχίλλειος πτέρνα για το καθεστώς Ερντογάν, ενόψει της αμφίρροπης αναμέτρησης, η βυθισμένη λίρα

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

«Η Τουρκία έγινε μεγάλος παίκτης στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα». Με διθυραμβικές διακηρύξεις αυτού του τύπου συνόδευσε ο Ταγίπ Ερντογάν τα εγκαίνια του Διεθνούς Χρηματοοικονομικού Κέντρου (IFC) στην ασιατική πλευρά της Κωνσταντινούπολης, την περασμένη Δευτέρα. Ένα τεράστιο κατασκευαστικό έργο, που κόστισε 3,4 δισ. δολάρια, με επιφάνεια γραφείων γύρω στο 1,5 εκατομμύριο τετραγωνικά μέτρα και πάρκινγκ που μπορεί να φιλοξενήσει 26.500 αυτοκίνητα, φιλοδοξεί να εξελιχθεί, κατά δήλωσή του, σε «ένα νέο οικοσύστημα που θα συνδέει τρεις ηπείρους». Ήταν ένα από τα φαραωνικά έργα –ακολούθησε η έναρξη εκμετάλλευσης του κοιτάσματος φυσικού αερίου Sakarya στη Μαύρη Θάλασσα– που έβγαλε από το μανίκι του ο Τούρκος πρόεδρος την περασμένη εβδομάδα, στην τελική ευθεία για τις διπλές εκλογές, προεδρικές και βουλευτικές, της 14ης Μαΐου.

Ο καλπασμός του πληθωρισμού, που φτάνει στο 50,51% σε ετήσια βάση, πιέζει έντονα τη μεσαία τάξη και τα εργατικά στρώματα.

«Για τον τουρκικό αιώνα, η σωστή στιγμή, ο σωστός άνδρας», αναφέρει η προεκλογική αφίσα του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Επειτα από 20 χρόνια, με τη λίρα να καταρρέει και τις τιμές βασικών αγαθών να ανεβαίνουν, όμως, πόσο μπορεί να γοητευτεί από τα λόγια του προέδρου της Τουρκίας ο άνδρας της φωτογραφίας;

Στην πραγματικότητα, οι απαστράπτοντες πύργοι από γυαλί και ατσάλι που παρήλασαν από τα τηλεοπτικά δελτία ήταν κάτι σαν σύγχρονη εκδοχή των «χωριών Ποτέμκιν», των χρωματιστών προσόψεων σπιτιών που λέγεται ότι είχε φτιάξει ο Μεγάλος Ναύαρχος της Ρωσίας και εραστής της Μεγάλης Αικατερίνης για να την εντυπωσιάσει με μια παραπλανητικά ειδυλλιακή εικόνα των νέων αυτοκρατορικών κτήσεων. Στη μεγάλη τους πλειονότητα, οι αχανείς χώροι των γραφείων ήταν άδειοι, καθώς πολλοί από τους ξένους επενδυτές έχουν φύγει από καιρό λόγω των επικίνδυνων κλυδωνισμών στην τουρκική οικονομία. Για κακή τύχη του προέδρου, την επομένη των πανηγυρικών εγκαινίων η ισοτιμία του εθνικού νομίσματος με το αμερικανικό δολάριο έπεσε στο κατώτατο σημείο από την καθιέρωση της νέας τουρκικής λίρας, τον Ιανουάριο του 2005 (19,6 προς 1).

Η εκατονταετηρίδα

Κάπως αλλιώς είχε φανταστεί την ατμόσφαιρα της φετινής αναμέτρησης, κατά γενική εκτίμηση της πιο κρίσιμης στα 20 χρόνια της εξουσίας του, ο Ταγίπ Ερντογάν. Πέντε μήνες πριν από την 100ή επέτειο της ίδρυσης της κοσμικής Τουρκικής Δημοκρατίας από τον Κεμάλ Ατατούρκ πάνω στα ερείπια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, μια πανηγυρική επανεκλογή του προέδρου-σουλτάνου θα εδραίωνε τον ηγεμονικό του ρόλο στη νεοοθωμανική Τουρκία που ο 69χρονος ηγέτης και το ισλαμικό κόμμα του, το ΑΚΡ, οικοδόμησαν. Αυτόν τον συμβολισμό εξυπηρετούσε και η επιλογή της σημαδιακής 14ης Μαΐου για τη διεξαγωγή των εκλογών. Τη 14η Μαΐου του 1950, ο Αντνάν Μεντερές, πηγή έμπνευσης για τον Ερντογάν, κατατρόπωσε τους Κεμαλικούς και έγινε ο πρώτος πρωθυπουργός της Τουρκίας που ανέλαβε την εξουσία ύστερα από πολυκομματικές εκλογές.

Ωστόσο οι μεγάλες οικονομικές αναταράξεις με τον εξανεμισμό των καταθέσεων λόγω της ελεύθερης πτώσης της λίρας και την αχαλίνωτη ακρίβεια, καθώς ο πληθωρισμός φτάνει στο 50,51% σε ετήσια βάση, πιέζουν έντονα πλέον όχι μόνο τη μεσαία τάξη, αλλά και τα εργατικά στρώματα, που είχαν βελτιώσει τη θέση τους τα προηγούμενα χρόνια. Σε αυτά ήρθαν να προστεθούν οι καταστροφικοί σεισμοί του Φεβρουαρίου, που έφεραν στο φως την παραβίαση των κανονισμών αντισεισμικής προστασίας για κερδοσκοπικούς λόγους, αποκαλύπτοντας τη διαπλοκή μεταξύ αξιωματούχων του ΑΚΡ και κατασκευαστικών εταιρειών της Ανατολίας. Αν και τίποτα δεν έχει κριθεί ακόμη, η συμμαχία των έξι αντιπολιτευόμενων κομμάτων έχει καλές πιθανότητες να νικήσει τον κυβερνητικό συνασπισμό του ΑΚΡ με τους εθνικιστές του ΜΗΡ στις βουλευτικές εκλογές. Αλλά και σε ό,τι αφορά τις προεδρικές εκλογές, ο μέσος όρος των εννέα τελευταίων δημοσκοπήσεων δίνει στον υποψήφιο του κεμαλικού CHP Κεμάλ Κιλιτσντάρογλου προβάδισμα 4,5 μονάδων έναντι του Ταγίπ Ερντογάν (48,3% - 43,8%).

Χωρίς τίποτε από το πολιτικό χάρισμα και τη δυνατότητα άμεσης επικοινωνίας με τον λαό, που αναμφίβολα διαθέτει ο αντίπαλός του, ο Κεμάλ Κιλιτσντάρογλου, με τους χαμηλούς τόνους και τους ευγενικούς τρόπους, προσπαθεί να πείσει τους ομοεθνείς του ότι, αν νικήσει, θα αποκτήσουν (επιτέλους) έναν «κανονικό» πρόεδρο. Η επιστροφή στην κανονικότητα αφορά πρώτα απ' όλα την οικονομία, όπου προτίθεται να τερματίσει την ανορθόδοξη πολιτική του ΑΚΡ, αυξάνοντας τα επιτόκια για να σταθεροποιήσει το νόμισμα και να προσελκύσει και πάλι τους ξένους επενδυτές. Αφορά επίσης το πολίτευμα, καθώς έχει δεσμευτεί ότι θα αναθεωρήσει το σύνταγμα, ακυρώνοντας τις προεδρικές υπερεξουσίες που θέσπισε ο Ερντογάν και θα κατοχυρώσει την ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας, της Δικαιοσύνης και του διπλωματικού σώματος. Επιπρόσθετα, ότι θα απελευθερώσει δύο εμβληματικούς κρατουμένους, τον επιχειρηματία Οσμάν Καβαλά και τον ηγέτη του φιλοκουρδικού κόμματος HDP Σελαχατίν Ντεμιρτάς, στέλνοντας μήνυμα στη διεθνή κοινότητα ότι η Τουρκία εννοεί να γίνει μια «κανονική» Δημοκρατία. Η επιστροφή στην ορθοδοξία αφορά, τέλος, και την εξωτερική πολιτική, όπου ο Κιλιτσντάρογλου φιλοδοξεί να κλείσει το ρήγμα που άνοιξε ο Ερντογάν με τις ΗΠΑ και να ανοίξει και πάλι τις διαπραγματεύσεις με τις Βρυξέλλες για την ένταξη της χώρας του στην Ε.Ε.

Δεν είναι λίγοι, όμως, εντός και εκτός Τουρκίας, εκείνοι που αμφιβάλλουν ζωηρά για την «κανονικότητα» που υπόσχεται ο 74χρονος πολιτικός. Στο οικονομικό πεδίο, μια πολιτική απότομης αύξησης των επιτοκίων για τη στήριξη του νομίσματος, χωρίς μέτρα αναδιανομής του πλούτου και των δημοσίων επενδύσεων, θα οδηγήσει σε κλείσιμο επιχειρήσεων και κατακόρυφη άνοδο της ανεργίας. «Με το να απαρνείται την Αριστερά και να υιοθετεί νεοφιλελεύθερες θέσεις των πολιτικών του συμμάχων, ο Κεμάλ Κιλιτσντάρογλου μπορεί να αποξενωθεί από την εργατική τάξη και να χάσει τις εκλογές», έγραφε πρόσφατα ανάλυση του αμερικανικού περιοδικού Foreign Policy. Στο πολιτικό πεδίο, τα ανοίγματά του στο HDP προς άγραν κουρδικών ψήφων έχουν φέρει στο χείλος της διάρρηξης τη συμμαχία του με το εθνικιστικό κόμμα iYi της Μεράλ Ακσενέρ. Τέλος, στην εξωτερική πολιτική, οι διαφοροποιήσεις έναντι του Ερντογάν (ιδιαίτερα στα θέματα της Ανατολικής Μεσογείου και της Ελλάδας) είναι περισσότερο στο ύφος και λιγότερο στην ουσία, ενώ τα ευρωπαϊκά του διαπιστευτήρια δεν έχουν μεγάλες πιθανότητες να βρουν αποδέκτες, μιας και σημαντικές χώρες της Ε.Ε. όπως η Γαλλία και η Αυστρία δεν διανοούνται καν την πλήρη ένταξη της Τουρκίας, όποιος και αν είναι ο ηγέτης της.

Σκληρός παίκτης

Αλλωστε, ο Ταγίπ Ερντογάν, παρά το βάρος που προσέθεσαν στους ώμους του τα 20 τελευταία χρόνια, παραμένει ένας δεινός αντίπαλος στα προεκλογικά μπαλκόνια, με μεγάλες αντοχές για την τελική ευθεία της αναμέτρησης. Δημοσκοπικές εταιρείες και ξένοι αναλυτές είχαν πέσει πολύ έξω στις προηγούμενες εκλογές του 2018, όταν προέβλεπαν ντέρμπι στον δεύτερο γύρο με τον κεμαλικό υποψήφιο Μουχαρέμ Ιντζέ. Τελικά, ο Ερντογάν καθάρισε τη μάχη από τον πρώτο γύρο με διαφορά 10 μονάδων. Επιπλέον, έχοντας οικοδομήσει ένα ολόκληρο αυταρχικό καθεστώς και με δεδομένη την έντονη πόλωση της τουρκικής κοινωνίας, ο Τούρκος πρόεδρος γνωρίζει ότι σε περίπτωση ήττας είναι πολύ πιθανό να αντιμετωπίσει το φάσμα των διώξεων και της φυλακής, αν δεν προλάβει να φύγει για το Κατάρ. Επομένως, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι θα χρησιμοποιήσει κάθε μέσο, θεμιτό και αθέμιτο, για να νικήσει ή να «νικήσει». Δεν λησμονεί, εξάλλου, ότι ο ήρωάς του Αντνάν Μεντερές, δέκα χρόνια μετά την ιστορική νίκη του επί των Κεμαλικών, απαγχονίστηκε, μαζί με κορυφαίους υπουργούς του, στη νήσο Ιμραλί.

KPMG

Chief Operating Officer

COO/04/2023, LIMASSOL

On behalf of our client, one of the most reputable local hospitality companies in Cyprus, we are seeking to recruit a high caliber candidate for the position of Chief Operating Officer (COO) based in Limassol.

Job Duties:

Reporting to the Board of Directors, the successful candidate will provide leadership to all client hotels' properties, directing and controlling all organizational operations, in accordance with the strategic vision and business plans, ensuring that objectives are met, maintaining overall efficiency of the properties, constantly evolving the guest experience and spurring revenue growth. The COO will serve as a key liaison and point of contact between the Hotels' General Managers and the Executive Committee and will be responsible (among others):

- To assist Executive Committee Members in creating, growing and building a world class, organization
- To contribute to the development of the Company's corporate strategy and lead strategy development in all properties' organizational operations to ensure that the Company achieves its short and long-term objectives
- To drive Company results from both an operational and financial perspective
- To develop and implement all necessary policies and procedures to facilitate effective operations and to ensure that all internal operations achieve their business objectives
- To set challenging and realistic goals for growth, performance and profitability, consistent with market realities
- To partner with the CFO to achieve favorable financial results with respect to profitability, cash flow, systems, reporting and controls
- To ensure the correct positioning of each property within its market, and the implementation of all appropriate sales, distribution and marketing efforts to improve revenue performance
- To work with the Group HR Director to ensure that compensation, benefits and the employee experience in the Hotels are fully competitive with other luxury hotels in the market
- To direct, control and motivate all internal operational employees to ensure that they are appropriately inducted and trained
- To act as the Company's main adviser on all issues relating to operational functions and to ensure that the Company maintains its competitive position
- To forge strategic partnerships and relationships with all stakeholders
- To foster a growth oriented, positive and encouraging environment while keeping employees and management accountable to company policies, procedures and guidelines

Qualifications:

- A University Degree in Hotel/Hospitality Management, Business Administration, Accounting or Finance, or related
- Master of Business Administration (MBA)
- At least 10 years of experience within luxury hospitality industry, covering operational or senior management roles
- Excellent knowledge of the Greek and English languages
- Computer literate with excellent knowledge of MS Office

Personal Characteristics:

- High moral integrity and developed sense of confidentiality
- Excellent interpersonal and communication skills
- Strong organizational skills
- Detail oriented with exceptional analytical abilities
- High level of understanding data driven insights with exceptional motivational leadership skills
- Team spirit and positive can-do attitude

Benefits:

An attractive remuneration package will be offered to the successful candidate based on qualification and experience.

People and Change Services

For further information regarding the vacancy and the application process, please visit KPMG Limited's website at **www.kpmg.com.cy ("Careers" / "Vacancies on behalf of Clients").**

Submission of applications no later than **30th of April 2023.**

Only successful applicants will be contacted.
All applications will be treated in strict confidence

©2023 KPMG Limited, a Cyprus limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved. Printed in Cyprus. The KPMG name and logo are trademarks used under license by the independent member firms of the KPMG global organization.

Στρατηγός Ρόμπερτ Ασλεϊ,
πρώην διοικητής της Στρατιωτικής Υπηρεσίας Πληροφοριών των ΗΠΑ

Πώς τα όπλα παραπλάνησης επηρεάζουν τον πόλεμο

Το παρασκήνιο της ρωσικής εισβολής

Του **ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΑΤΣΙΚΙΔΗ**

Μπορούν οι πληροφορίες να διαμορφώσουν ένα πεδίο μάχης ή να αποτρέψουν έναν πόλεμο; Στην περίπτωση της Ουκρανίας η παροχή στρατηγικών πληροφοριών από τη «δυτική» συμμαχία επέτρεψαν στο Κίεβο να λάβει κρίσιμες αποφάσεις και να επιτύχει στρατηγικά πλήγματα στις υπέρτερες αριθμητικά ρωσικές δυνάμεις. Σε αυτό το πλαίσιο ο πρώην διοικητής της Στρατιωτικής Υπηρεσίας Πληροφοριών των Ηνωμένων Πολιτειών (DIA) και αναλυτής στο Εβραϊκό Ινστιτούτο Εθνικής Ασφάλειας των ΗΠΑ (JINSA), στρατηγός Ρόμπερτ Ασλεϊ, εξηγεί στην «Κ» το παρασκήνιο της ρωσικής εισβολής, τις τεχνικές της «ψευδούς σημαίας» και του «αντανακλαστικού ελέγχου», καθώς και τα σενάρια διασποράς του πολέμου.

– Πριν από το ξέσπασμα του πολέμου, ποιες στρατηγικές χρησιμοποίησε ο Πούτιν για να παραπλανήσει τις ξένες υπηρεσίες πληροφοριών;

– Οταν σκέφτομαι τις στρατηγικές του Πούτιν για την παραπλάνηση των ξένων υπηρεσιών πληροφοριών, αναρωτιέμαι μήπως εμείς παραπλανήσαμε τους εαυτούς μας. Αν πάτε πίσω, στο 2007, ο Πούτιν ήταν πολύ ευθύς όταν έκανε ένα σχόλιο σε μια συζήτηση που είχε με τον τότε πρόεδρο Μπους. «Η Ουκρανία δεν είναι χώρα», είπε. Επομένως, αυτό το αφήγημα, ότι η Ουκρανία δεν είναι χώρα, δεν είναι καινούργιο. Είναι κάτι που λέει εδώ και πάνω από μια δεκαετία. Επίσης, αυτή η άποψη αποτυπώθηκε και μέσα από τις πράξεις του, με βάση τα γεγονότα στην Κριμαία το 2014, αλλά και στη Γεωργία το 2008. Οπότε, παραπλανήσαμε τους εαυτούς μας και μέρος αυτού του προβλήματος είναι οι δράσεις που αναλάβαμε.

Εχουμε πολλές φορές την τάση να παρακολουθούμε τι κάνει ένας ξένος ηγέτης και να βλέπουμε τη συμπεριφορά του μέσα από τον δυτικό φακό. Οπότε, απλώς καθόμαστε και κοιτάμε και λέμε, «ποια είναι η πιθανότητα να το κάνει αυτό;». Απευθύνθηκα στους ανθρώπους που ήταν ειδικοί σε θέματα Ρωσίας, που είχαν βαθιά εμπειρία, τις διάφορες δεξαμενές σκέψης που υπάρχουν στην Ουάσιγκτον. Κανείς δεν πίστευε ότι ήταν λογικό να συμβεί, και στήριζαν αυτήν την άποψη σε δεδομένα συνυπολογίζοντας τις οικονομικές επιπτώσεις. Οπότε, δεν έδωσαν μεγάλη σημασία στα πραγματικά δεδομένα.

Ο Πούτιν ερμήνευσε ως σημάδι παρακμής την αδράνεια της Δύσης και την ήπια αντίδρασή της στον πόλεμο της Γεωργίας και στην κατάληψη της Κριμαίας. Το Κρεμλίνο εκτίμησε πως η Ουκρανία δεν έχει στρατηγικό ενδιαφέρον για τη Δύση, οπότε ο Πούτιν υιοθέτησε την άποψη ότι δεν πρόκειται να υπάρξει στρατιωτική δράση ή σημαντική αντίδραση από τη Δύση εάν επιχειρούσε, τελικά, εισβολή. Το ζητούμενο ήταν να αντέξει τις όποιες οικονομικές επιπτώσεις.

– Υπήρχαν σημάδια που σηματοδοτούσαν την επικείμενη εισβολή στην Ουκρανία και πώς ερμηνεύτηκαν;

– Στον κλάδο των πληροφοριών υπάρχουν οι επιχειρήσεις «ψευδούς σημαίας». Είναι μια τακτική με την οποία χρεώνεις μια δική σου πράξη στον αντίπαλο και την επικαλείσαι εκ των υστέρων σαν αφορμή για να δράσεις. Στην περίπτωση της Ουκρανίας, περίπου ένα μήνα πριν από τον πόλεμο η κοινότητα των μυστικών υπηρεσιών πρόβλεψε αυτές τις επιχειρήσεις «ψευδούς σημαίας»: σύμφωνα με τα σενάρια, η Μόσχα σχεδίαζε να στείλει πράκτορες στην Ουκρανία για να χτυπήσουν στόχους ρωσικών συμφερόντων. Θα ήταν το άλλοθι που αναζητούσε το Κρεμλίνο.

Είναι γεγονός ότι είχαμε πληροφορίες σχετικά με την εισβολή και τις αποκαλύψαμε στα μέσα Ιανουαρίου (ένα μήνα πριν), όταν δηλαδή αρχίσαμε να λαμβάνουμε πιο συγκεκριμένες αναφορές. Ημασταν, πλέον, σε θέση να προειδοποιήσουμε τους Ρώσους, βάσει του δόγματος αποτροπής, ότι γνωρίζαμε τα σχέδιά τους, αλλά και τους Ουκρανούς και τον πρόεδρο Ζελένσκι.

Οσο πιο μακριά βρίσκεστε χρονικά από ένα γεγονός, τόσο οι εκτιμήσεις είναι κάπως διφορούμενες. Οσο πλησιάζει, όμως, η κρίσιμη στιγμή, τότε τα σημάδια γίνονται πολύ πιο συγκεκριμένα. Αρχίζουμε να βλέπουμε ευκρινέστερα τις «ψευδείς σημαίες».

– Πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι αμυντικές πληροφορίες για την αποτροπή μιας κλιμάκωσης;

– Ας επιστρέψουμε στη συζήτηση για τις επιχειρήσεις «ψευδούς σημαίας». Ενας από τους τρόπους αποτροπής είναι η δημοσιοποίηση των σχεδίων του αντιπάλου. Ετσι έγινε και σε αυτήν την περίπτωση. Χρησιμοποιήθηκε η αποκάλυψη των σχεδίων του Κρεμλίνου ως αποτρεπτικό μέσο και το μήνυμα ήταν σαφές: «Κοιτάξτε, ξέρουμε ότι έρχεστε, θα υπάρξουν συνέπειες». Πρέπει να είσαι ξεκάθαρος στο μήνυμα που στέλνεις.

Στην περίπτωση της Ουκρανίας είχαμε μέσα σε 60 ημέρες από την έναρξη του πολέμου άλλη μία επιχείρηση παραπλάνησης η οποία αφορούσε τη χρήση χημικών όπλων. Οι Ρώσοι έλεγαν ότι «οι Αμερικανοί και οι Ουκρανοί πρόκειται να χρησιμοποιήσουν χημικά όπλα». Αυτή η «ψευδής σημαία» χρησιμοποιήθηκε με τη λογική πως, επειδή μπορεί να το κάνουν, εμείς το αποκαλύπτουμε και το δημοσιοποιούμε, λειτουργώντας ως αποτρεπτικός παράγοντας για κάθε είδους χρήση χημικών όπλων τα οποία οι Ρώσοι μπορεί να έχουν απλώς φανταστεί.

– Ποια είναι η μεγαλύτερη δυσκολία που αντιμετωπίζει η Ρωσία στο πεδίο της μάχης; Είναι ο ανθρώπινος παράγοντας ή η αναπλήρωση των πυρομαχικών;

– Νομίζω ότι είναι ένας συνδυασμός και των δύο. Οταν κοιτάζετε την πολυπλοκότητα του πολέμου υπάρχουν τόσο πολλά πράγματα που υπεισέρχονται σε αυτόν. Υπάρχει ο ανθρώπινος παράγοντας, υπάρχει η ορθή ή μη εκπαίδευση, υπάρχει το ηθικό, υπάρχουν οι τεχνολογικοί παράγοντες, δηλαδή ποιος έχει τον καλύτερο εξοπλισμό. Οι υλικοτεχνικοί παράγοντες όσον αφορά την ικανότητα να ανεφοδιάζεσαι και να διατηρείς μια αλυσίδα απρόσκοπτου εφοδιασμού. Οπότε νομίζω ότι όλα αυτά παίζουν ρόλο.

Αυτό που βαραίνει περισσότερο το κλίμα εναντίον των Ρώσων είναι ο ανθρώπινος παράγοντας. Οι συνεχιζόμενες απώλειες αναγκάζουν τη Μόσχα να ρίχνει στρατεύσιμους στη μάχη, λόγω της έλλειψης έμπειρου προσωπικού. Ο παράγοντας αυτός αμβλύνει σταδιακά την ικανότητα των ρωσικών δυνάμεων να επιχειρούν και να έχουν υψηλό ηθικό ώστε να προχωρούν στο πεδίο της μάχης. Το εντελώς αντίθετο από αυτό που βλέπουμε στην ουκρανική πλευρά. Οι Ουκρανοί έχουν πολύ υψηλότερο ηθικό και ισχυρότερο κίνητρο επειδή υπερασπίζονται την πατρίδα τους.

Επίσης, από κάποιο σημείο και μετά, τα πυρομαχικά και η δυνατότητα ανεφοδιασμού των δυνάμεων που επιχειρούν στο μέτωπο, αποκτούν καθοριστική σημασία. Βλέπουμε τους Ρώσους να αποσύρουν τα άρματα Τ-54/Τ-55 που έχουν τεθεί σε υπηρεσία μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Μη επανδρωμένα αεροσκάφη παίρνουν από το Ιράν, όπως και πυρομαχικά από τη Βόρεια Κορέα. Οπότε εξαντλούνται οι προμήθειές τους. Αυτή η υλικοτεχνική αδυναμία γίνεται άλλος ένας κρίσιμος παράγοντας με την πάροδο του χρόνου.

Από την άλλη, νομίζω ότι το κρισιμότερο σημείο είναι το πώς θα εξελιχθεί αυτό σε επίπεδο μεμονωμένου στρατιώτη. Είναι σαφές ότι ο Πούτιν δεν ενδιαφέρεται για τις απώλειες. Θα στείλουν ακόμη περισσότερους στρατιώτες στην πρώτη γραμμή χωρίς να ανησυχούν για τις ζωές που θα χαθούν. Νομίζω ότι κάποια στιγμή όλοι αυτοί οι παράγοντες θα έχουν αθροιστικό αποτέλεσμα. Αλλά θα χρειαστεί χρόνος για να συμβεί αυτό.

A.P. PHOTO / ALEXANDER ZEMLIANICHENKO

Ο Εβαν Γκέρσκοβιτς, δημοσιογράφος της Wall Street Journal ο οποίος κρατείται στη Ρωσία, χρησιμοποιείται από το Κρεμλίνο στη σκακιέρα του πολέμου προπαγάνδας. Η Μόσχα έχει προσπαθήσει και στο παρελθόν να ασκήσει επιρροή στην αμερικανική κοινή γνώμη και μάλιστα με επιτυχία, όπως αναφέρει ο στρατηγός Ασλεϊ, μιλώντας για τις εκλογές του 2016.

Ο στρατηγός Ρόμπερτ Ασλεϊ, πρώην διοικητής της DIA, μιλάει στην «Κ» για τον πόλεμο των πληροφοριών που άρχισε στην Ουκρανία πριν καν πέσει ο πρώτος πυροβολισμός.

Η δημοσιοποίηση των σχεδίων του Κρεμλίνου χρησιμοποιήθηκε ως αποτρεπτικό μέσο και το μήνυμα ήταν σαφές: «Κοιτάξτε, ξέρουμε ότι έρχεστε, θα υπάρξουν συνέπειες».

Καθοδήγηση του αντιπάλου

– Οσον αφορά τις ψυχολογικές επιχειρήσεις, τι είναι ο «αντανακλαστικός έλεγχος» και πώς χρησιμοποιείται από τη ρωσική πλευρά;

– Ο «αντανακλαστικός έλεγχος» είναι ένα είδος επιχειρήσεων πληροφοριών. Είναι ο τρόπος να σας τροφοδοτήσω με πληροφορίες κατά τέτοιον τρόπο ώστε να σας κάνω να επιλέξετε την πορεία δράσης που επιθυμώ. Σε πείθω να κάνεις αυτό που θέλω να κάνεις, αλλά εσύ νομίζεις ότι είναι δική σου απόφαση και πως αυτή η πορεία δράσης σου είναι συμφέρουσα για σένα, ενώ στην πραγματικότητα ισχύει το αντίθετο. Ο «αντανακλαστικός έλεγχος» είναι κάτι που χρονολογείται, πιθανώς, 3 ή 4 δεκαετίες πίσω.

Νομίζω ότι ένα από τα καλύτερα παραδείγματα όσον αφορά την προσπάθεια επηρεασμού είναι οι εκλογές του 2016, όπου προσπάθησαν μέσω bots (προγράμματα αυτοματοποιημένων εντολών στο Διαδίκτυο), μέσω παραπληροφόρησης, καθώς και μέσω διαφόρων εκστρατειών πληροφόρησης να κάνουν τον αμερικανικό πληθυσμό να ενεργήσει με ορισμένους υποκινούμενους τρόπους και σε ορισμένες περιπτώσεις να μας διχάσουν, δηλαδή να δημιουργήσουν το ερώτημα «ποιοι είμαστε ως έθνος;». Θεωρώ ότι αυτό είναι ένα καλό παράδειγμα «αντανακλαστικού ελέγχου».

Θέλουν να κόψουν τον δρόμο των Βαλκανίων προς το ΝΑΤΟ

– Μπορεί αυτός ο πόλεμος να επεκταθεί σε περιοχές των Βαλκανίων με αυξημένη ρωσική επιρροή;

– Νομίζω πως οι Ρώσοι θέλουν να προκαλέσουν επιπλοκές όπου μπορούν στο αμερικανικό στρατιωτικό δόγμα. Αυτό το αξιολογούμε στο πλαίσιο της παρουσίασης πολλαπλών διλημμάτων στον εχθρό. Ετσι, υπό αυτό το πλαίσιο, όταν μιλάμε για τα Βαλκάνια ή για τη Μέση Ανατολή, περιοχές όπου η Ρωσία μπορεί να δημιουργήσει πολλαπλά στρατιωτικά διλήμματα, για τη Δύση η κατάσταση γίνεται προβληματική.

Είναι σαφές ότι η Ρωσία έχει βαθιά συμφέροντα στη Σερβία. Εχουν κάνει ό,τι καλύτερο μπορούν για να φλερτάρουν τη Σερβική Δημοκρατία της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης ώστε να την επαναφέρουν στη σφαίρα επιρροής τους και να την πείσουν να αποσπαστεί από τη συμμαχία που είχε δημιουργηθεί μετά τον πόλεμο στα Βαλκάνια. Και έτσι κινούνται πάντα σε πολλές και παράλληλες σφαίρες προσπαθώντας να δημιουργήσουν πρόσθετα διλήμματα για τις ΗΠΑ. Θα μπορούσε αυτό να οδηγήσει σε στρατιωτική σύγκρουση; Δεν νομίζω πως αποτελεί επέκταση οποιουδήποτε γεγονότος λαμβάνει χώρα στην Ουκρανία. Είναι φυσικό, όπου έχουν συμφέρον, να προσπαθήσουν να διασφαλίσουν ότι οι βαλκανικές χώρες δεν θα ευθυγραμμιστούν ή δεν θα ακολουθήσουν μια πορεία ένταξης στο ΝΑΤΟ.

Επιστρέφοντας στο σχόλιό μου σχετικά με το ρωσικό δόγμα, θα προσπαθήσουν να δημιουργήσουν διλήμματα για τις ΗΠΑ και θα προσελκύσουν κάποια τρίτα έθνη στη σφαίρα επιρροής τους. Αυτό θα γίνει είτε μέσω της χρήσης μέσων ισχύος είτε μέσω διπλωματικών, στρατιωτικών ή οικονομικών πληροφοριών.

Αυτό που η Ρωσία και η Κίνα επιδιώκουν είναι να ανατρέψουν την παγκόσμια τάξη η οποία υπάρχει από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και να τη μετατρέψουν σε μια κατάσταση πιο ευνοϊκή γι' αυτές. Δημιουργώντας αυτή τη διαφορετική τάξη κανόνων θα μπορούσαν να επεκτείνουν την επιρροή τους σε άλλα αναδυόμενα αυταρχικά έθνη.

Αυτό που η Ρωσία και η Κίνα επιδιώκουν είναι να ανατρέψουν την παγκόσμια τάξη η οποία υπάρχει από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

«Στείλτε ακυκλοφόρητο πορνογραφικό υλικό...»

Τα κανάλια διακίνησης ιδιωτικών βίντεο λειτουργούν και κερδοσκοπικά, χωρίς τα θύματα να μπορούν να πετύχουν την απόσυρσή τους

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Η δημόσια διαδικτυακή παρουσία του ήταν βραχύβια. Στις 17 Απριλίου, ένας χρήστης της εφαρμογής Telegram δημιούργησε νέο κανάλι που θα λειτουργούσε ως χοάνη συλλογής φωτογραφιών και ερασιτεχνικών βίντεο από ερωτικές στιγμές γυναικών. Στο μήνυμα που ανάρτησε και είχαν ήδη διαβάσει τουλάχιστον άλλα 828 άτομα, ζητούσε να του στείλουν «ακυκλοφόρητο υλικό» εάν ήθελαν να αποκτήσουν πλήρη πρόσβαση.

«Να φαίνεται ότι είναι αυτή ή να αποδεικνύεται ότι είναι αυτή με οποιονδήποτε τρόπο», έγραψε στις οδηγίες του. «Να είναι από αληθινό προφίλ και όχι ψεύτικο, να είναι Ελληνίδα ή να ζει Ελλάδα». Ζητούσε στο πορνογραφικό υλικό που θα λάμβανε να έχει επισυναφθεί και μια φωτογραφία από λογαριασμούς της κάθε γυναίκας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (προφίλ στο Instagram ή στο Facebook) ώστε να μπορέσει να κάνει αντιπαραβολή με τατουάζ, ελιές ή άλλα χαρακτηριστικά και να γίνει η ταυτοπροσωπία. Δεν αρκούσε να έχει

Κάποιοι διαχειριστές επιμένουν στα στοιχεία ταυτοποίησης των εικονιζόμενων γυναικών μέσω των προφίλ τους στα κοινωνικά δίκτυα.

στη διάθεσή του μια οποιαδήποτε γυμνή φωτογραφία, έπρεπε αυτή να συνοδεύεται και από τα πραγματικά στοιχεία της εικονιζόμενης, για να διακινηθεί έπειτα χωρίς τη συναίνεσή της.

«Φώτο/βίντεο μόνο με εσώρουχα δεν γίνονται αποδεκτά», έγραψε ο διαχειριστής. Στις 18 Απριλίου, με νέα ανάρτησή του υποστήριξε ότι ήδη 1.000 άτομα είχαν ανταποκριθεί και είχαν προσκληθεί στην κλειστή ομάδα λαμβάνοντας τον σχετικό σύνδεσμο. Μία ημέρα αργότερα το κανάλι έγινε ιδιωτικό, οι αναρτήσεις δεν ήταν πλέον ορατές δημόσια και ο διαχειριστής απενεργοποίησε τον λογαριασμό του. Ωστόσο, το διαδικτυακό ταξίδι των όποιων φωτογραφιών ή βίντεο είχε ήδη συλλέξει μπορεί να συνεχίζεται απρόσκοπτα.

Στον κόσμο της ψηφιακής κλειδαρότρυπας, αυτή είναι η μεθοδολογία που ακολουθούν οι διακινητές μη συναινετικού πορνογραφικού υλικού. Αναρτούν καλέσματα, ανοίγουν και κλείνουν διαρκώς νέα κανάλια ή τα μετονομάζουν για να καλύψουν τα ίχνη τους. «Χώστε υλικό με προφίλ, μάγκες. Στα 500 άτομα κλείνει η ομάδα, γίνεται πριβέ», γράφει διαχειριστής σε μία από τις ομάδες που εντόπισε η «Κ».

Στις αρχές Απριλίου, ο μη κερδοσκοπικός οργανισμός «Υπέροχες Γυναίκες» δέχτηκε για μία ακόμη φορά νέες καταγγελίες για σχετικές ομάδες στο Telegram. Ένα από αυτά τα γκρουπ φαινόταν να έχει 15.000 μέλη.

Ορισμένες γυναίκες που επικοινώνησαν είχαν εντοπίσει εκεί γυμνές ή παραποιημένες φωτογραφίες τους, ενώ άλλες ανησυχούσαν μήπως κατέληξαν στον ίδιο χώρο δικές τους εικόνες που είχαν μοιραστεί στο παρελθόν με νυν ή πρώην συντρόφους τους.

«Αρχικά υπάρχει ένας απίστευτος φόβος από θύματα, αλλά και πιθανά θύματα. Δεν συνάδει η ταχύτητα με την οποία μπήκε η ψηφιακή εποχή στη ζωή μας σε σχέση το πώς τιμωρούνται αυτά τα εγκλήματα», λέει στην «Κ» η ιδρύτρια των «Υπέροχων Γυναικών», Νεφέλη Χατζηιωαννίδου. «Υπήρξαν θύματα που ανέφεραν ότι προχώρησαν σε καταγγελία στην Αστυνομία και έπειτα από μήνες ρωτήθηκαν εάν θέλουν να κάνουν μήνυση κατ' αγνώστου».

Τα κίνητρα της δημοσίευσης αυτού του περιεχομένου ποικίλλουν. Οπως προκύπτει και από την έρευνα της «Κ», οι διαχειριστές ορισμένων ομάδων επιδιώκουν το κέρδος, ζητώντας πληρωμή για να επιτρέψουν την πρόσβαση στο υλικό. Αλλες φορές μπορεί η διακίνηση του υλικού και η ταυτοποίηση των γυναικών να γίνεται με στόχο τη διαπόμπευσή τους, τον εκβιασμό τους ή την ικανοποίηση ηδονοβλεπτικών ενστίκτων. Σε αντίστοιχες ομάδες, όπως επισημαίνει στην «Κ» αστυνομική πηγή, είναι σύνηθες ορισμένα μέλη να ρωτούν εάν κάποιος έχει στην κατοχή του υλικό από συγκεκριμένες γυναίκες που έχουν δει στο Instagram ή στο Facebook.

Σε γνώση της «Κ» βρίσκεται ο τιμοκατάλογος διαχειριστή αντίστοιχων ομάδων στο Telegram. Με 10 ευρώ αναφέρει ότι δίνει πρόσβαση σε 3.000 αρχεία, με 25 ευρώ στέλνει υλικό μεγέθους 126 GB και με 50 ευρώ αναφέρει ότι διαθέτει 26.000 αρχεία. Υποστηρίζει ακόμη ότι παρέχει πρόσβαση σε 12 κλειστές ομάδες, οι οποίες περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων γυναίκες από τη Θεσσαλονίκη και την Κρήτη. Ζητάει τα ποσά να καταβάλλονται είτε με προπληρωμένη ηλεκτρονική κάρτα είτε με κρυπτονομίσματα.

Αστυνομικός με εμπειρία στην έρευνα παρόμοιων υποθέσεων εξηγεί στην «Κ» ότι κατά βάση τόσο τα θύματα όσο και οι διακινητές ή θεατές του υλικού είναι νέοι, 20-25 ετών, λόγω της δημοφιλίας των συγκεκριμένων εφαρμογών σε αυτές τις ηλικιακές ομάδες. Σε ορισμένες περιπτώσεις, πάντως, έχει διαπιστωθεί ότι στο υλικό περιλαμβάνονται και φωτογραφίες ανήλικων θυμάτων.

1.636

αρχεία, κυρίως φωτογραφίες αλλά και βίντεο, συνολικού μεγέθους 565 MB, σχετικά με την υπόθεση της Πάτρας, κυκλοφόρησαν εκ νέου τον περασμένο μήνα. Το link κατέβηκε από την εταιρεία Mega έπειτα από υπόδειξη της «Κ».

26.000

αρχεία με προσωπικές στιγμές γυναικών ισχυρίζεται ότι μπορεί να στείλει διαχειριστής καναλιού στο Telegram εάν πληρωθεί ηλεκτρονικά με 50 ευρώ.

Τον περασμένο Σεπτέμβριο, μια αντίστοιχη υπόθεση απασχόλησε την επικαιρότητα, όταν έγινε γνωστό ότι διακινείται ένα link με φωτογραφίες και βίντεο από τις ερωτικές στιγμές 141 γυναικών που είχαν αναρτηθεί σε ηλεκτρονική υπηρεσία αποθήκευσης και διαμοιρασμού αρχείων. Αρκούσε κάποιος να λάβει και να πατήσει στον σχετικό υπερσύνδεσμο για να αποκτήσει πρόσβαση στο υλικό. Αρχικά εμφανιζόταν ένας φάκελος με την ονομασία «Πάτρα», ο οποίος οδηγούσε σε 141 υποφακέλους με τα αρχεία. Η κατηγοριοποίηση είχε γίνει με μεγάλη επιμέλεια, καθώς κάθε υποφάκελος αντιστοιχούσε στο πραγματικό ονοματεπώνυμο του θύματος ή στο όνομα που χρησιμοποιούσε σε λογαριασμούς του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Εξι από αυτές τις γυναίκες που αναγνώρισαν τον εαυτό τους στο συγκεκριμένο υλικό απευθύνθηκαν στον δικηγόρο Πατρών Κωνσταντίνο Κρεμμύδα. Μία εξ αυτών είχε υποβάλει μήνυση ήδη από το 2018 για τη διακίνηση των φωτογραφιών της. Ο φάκελος της υπόθεσης παραπέμφθηκε το 2020 στην Εισαγγελία Πειραιά, γιατί πιθανότατα εκεί βρισκόταν ο θύτης, και τελικά αρχειοθετήθηκε με υφ' όρον παραγραφή. Τελικά, όπως αναφέρει ο κ. Κρεμμύδας, οι έξι γυναίκες αποφάσισαν να μην προχωρήσουν σε μηνύσεις υπό τον φόβο ότι μπορούσαν να στοχοποιηθούν περαιτέρω.

Αυτή τη στιγμή δεν είναι ξεκάθαρο σε ποιο στάδιο βρίσκεται η συγκεκριμένη υπόθεση. Οι πρώτες καταγγελίες για τις 141 γυναίκες είχαν φτάσει στη Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος στην Αθήνα στα τέλη του 2021. Η υπόθεση στάλθηκε στην Ασφάλεια της Πάτρας για την ταυτοποίηση θυμάτων, λόγω εντοπιότητας. Κάποιοι ύποπτοι φέρεται να είχαν κληθεί σε ανωμοτί καταθέσεις, αλλά δεν είναι γνωστό εάν ασκήθηκαν διώξεις. Το επίμαχο υλικό, όμως, είναι ακόμη διαθέσιμο.

Τα κυκλωμένα τατουάζ

Ενας νέος σύνδεσμος που οδηγούσε στους 141 φακέλους τέθηκε πρόσφατα υπόψη της «Κ». Περιείχε 1.636 αρχεία (κυρίως φωτογραφίες αλλά και βίντεο), συνολικού μεγέθους 565 MB. Σε ορισμένες περιπτώσεις ένας φάκελος περιλάμβανε μόνο μία φωτογραφία. Υπήρχε όμως και μία περίπτωση φακέλου με 183 αρχεία. Σε κάποιες εικόνες οι διακινητές είχαν κυκλώσει τα τατουάζ μιας γυναίκας. Αυτή η πρακτική παραπέμπει στις οδηγίες που είχε δώσει ο διαχειριστής μιας αντίστοιχης ομάδας στο Telegram για την ταυτοποίηση των θυμάτων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Το υλικό είχε ανέβει εκ νέου στην υπηρεσία αποθήκευσης αρχείων που παρέχει η Mega, εταιρεία με έδρα στη Νέα Ζηλανδία.

Ο εκτελεστικός πρόεδρος της Mega, Στίβεν Χολ, αναφέρει στην «Κ» ότι ο συγκεκριμένος σύνδεσμος δημιουργήθηκε στις 19/3/2023 και ότι ο χρήστης απέκτησε τον λογαριασμό του και ανέβασε τα αρχεία τον Ιανουάριο. Δεν διευκρινίζει περισσότερα σχετικά με την ταυτότητα του ατόμου που αποθήκευσε αυτό το υλικό, λέει πάντως ότι ήταν χρήστης από την Ελλάδα. Μετά την επισήμανση της «Κ», το συγκεκριμένο link απενεργοποιήθηκε από την εταιρεία και δεν είναι πλέον διαθέσιμο. Δεν αποκλείεται, πάντως, στο μέλλον να εμφανιστεί ξανά από κάποιον άλλο χρήστη. Οπως εξηγεί ο Χολ, η Ελληνική Αστυνομία τούς ενημέρωσε στις 14/11/2022 για το αρχικό link της Πάτρας και το απενεργοποίησαν άμεσα. «Η Mega έχει μηδενική ανοχή σε παράνομη δραστηριότητα», τονίζει.

«Οτιδήποτε ανεβαίνει στο Διαδίκτυο δεν κατεβαίνει», λέει ο κ. Κρεμμύδας, επισημαίνοντας τις αργές διαδικασίες στην αντιμετώπιση αυτών των υποθέσεων, τη δυσκολία ταυτοποίησης των δραστών και το ενδεχόμενο επανατραυματισμού των θυμάτων.

Οι επίμαχες αναρτήσεις που εντόπισε η «Κ» στα κανάλια του Telegram. Ο τιμοκατάλογος ενός διαχειριστή, ο οποίος ζητάει πληρωμή σε κρυπτονομίσματα για να στείλει φωτογραφίες και βίντεο γυναικών, οι διάλογοι χρηστών σε μία από αυτές τις ομάδες και το κάλεσμα άλλου διαχειριστή για να μοιραστούν μαζί του υλικό. Συχνά οι λογαριασμοί καταργούνται ή αλλάζουν επωνυμία, για να καλύψουν τα ίχνη τους.

Ισόβια βλάβη: ό,τι ανεβαίνει στο διαδίκτυο δεν σβήνεται ποτέ

Η τακτική που ακολουθούν οι ομάδες στο Telegram για να προσελκύσουν νέα μέλη και να συλλέξουν επιπλέον φωτογραφίες και βίντεο δεν είναι καινοφανής. Μπορεί τα τελευταία χρόνια να έχουν αλλάξει τα μέσα, όχι όμως και η μεθοδολογία. Αυτό προκύπτει και από μία υπόθεση που εξέτασε τον Οκτώβριο του 2007 ο Αρειος Πάγος. Το ανώτατο δικαστήριο της χώρας κλήθηκε να κρίνει τότε δύο αιτήματα αναίρεσης για βούλευμα του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών που παρέπεμπε σε δίκη τέσσερα άτομα. Σύμφωνα με τα δικαστικά έγγραφα, μία γυναίκα είχε καταγγείλει ότι διακινούνταν σε ιστοσελίδα γυμνές φωτογραφίες της, τις οποίες κατείχε ο πρώην σύντροφός της. Από την έρευνα της Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος διαπιστώθηκε ότι στην ίδια ιστοσελίδα υπήρχε και υλικό παιδικής πορνογραφίας που είχε ληφθεί με τη χρήση κρυφής κάμερας.

Οι κατασκευαστές της ιστοσελίδας προέτρεπαν τους επισκέπτες να στέλνουν οι ίδιοι πορνογραφικό υλικό που είχαν στη διάθεσή τους, βραβεύοντας ανά μήνα την καλύτερη εικόνα. Ο νικητής θα λάμβανε ελεύθερη πρόσβαση σε όλο το περιεχόμενο. Αλλιώς έπρεπε να πληρώσουν ετήσια συνδρομή 90 δολαρίων. Ο Αρειος Πάγος απέρριψε τις αιτήσεις αναίρεσης των δύο εκ των κατηγορουμένων.

Πλέον ο διαμοιρασμός αυτών των αρχείων έχει «μετακομίσει» σε άλλου τύπου πλατφόρμες και εφαρμογές. Εκτός του Telegram, παρόμοιο υλικό διακινείται και στο Discord, μια δωρεάν εφαρμογή ανταλλαγής μηνυμάτων που είχε δημιουργηθεί κατά βάση για άτομα που ασχολούνται με διαδικτυακά παιχνίδια. Οι χρήστες μετέχουν σε ιδιωτικές ομάδες στις οποίες έχουν προσκληθεί.

Τον περασμένο Ιανουάριο, το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών καταδίκασε σε ποινή φυλάκισης δύο ετών για παραβίαση των διατάξεων προσωπικών δεδομένων και για συκοφαντική δυσφήμηση έναν άνδρα που είχε ανεβάσει στην πλατφόρμα Chatpic φωτογραφίες της πρώην συντρόφου του. Στο δικαστήριο ο ίδιος υποστήριξε ότι είχε περάσει εκεί τις φωτογραφίες για να μην τις δει η νέα του σύντροφος και θεωρούσε ότι η ιστοσελίδα ήταν χώρος αποθήκευσης αρχείων. Οι ισχυρισμοί του δεν έγιναν δεκτοί από το δικαστήριο, καθώς είναι γνωστό ότι στον συγκεκριμένο ιστότοπο διακινείται ευρέως υλικό εκδικητικής πορνογραφίας.

Η δικηγόρος του θύματος, Αντωνία Λεγάκη, επισημαίνει στην «Κ» ότι το δικαστήριο στην απόφασή του δεν περιορίστηκε στην παραβίαση των προσωπικών δεδομένων, αλλά έκρινε ότι η γυναίκα υπέστη και προσβολή της προσωπικότητάς της. Κάποιες από αυτές τις φωτογραφίες επανεμφανίστηκαν αργότερα σε άλλο χώρο, γεγονός που καταγγέλθηκε από το θύμα μόλις έγινε αντιληπτό. Η δικηγόρος της ζητάει σε αντίστοιχες περιπτώσεις να είναι πιο άμεσες οι ενέργειες εντοπισμού των δραστών.

«Είναι ισόβιες οι βλάβες από αυτό το αδίκημα», τονίζει η κ. Λεγάκη και εξηγεί ότι οποιοσδήποτε αποκτήσει πρόσβαση σε παρόμοιο υλικό μπορεί να το αποθηκεύσει και να το αναρτήσει στο μέλλον κάπου αλλού. «Δεν είναι τυχαίο ότι μετά το Chatpic οι δράστες μεταφέρουν την εγκληματική συμπεριφορά τους στο Telegram, σε άλλο χώρο που θεωρούν ότι θα είναι λιγότερο προσβάσιμος. Οπου και να το κάνουν, όμως, είναι εξίσου εγκληματικό».

Λεφτά στον αθλητισμό, όχι στα πολιτικά κόμματα

Ο πρόεδρος της Κυπριακής Ομοσπονδίας Τοξοβολίας Ανδρέας Θεοφυλάκτου στην «Κ»

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΙΚΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Το τόξο και το βέλος είναι ίσως το σπουδαιότερο όπλο για τη διατήρηση του ανθρώπινου γένους στην προσπάθειά του να βρει τροφή και να αντιμετωπίσει τα άγρια ζώα πριν από χιλιάδες χρόνια. Η τοξοβολία αποθεώθηκε στην Ελληνική μυθολογία στα χέρια του Απόλλωνα και της αδελφής του Άρτεμις, η οποία ήταν και η Θεά του κυνηγιού. Η τοξοβολία στην αρχαιότητα ήταν σε μεγάλη υπόληψη καθώς ως τέχνη θεωρείτο εφάμιλλη της ζωγραφικής, της μουσικής και της ποίησης. Άγγλοι και Γάλλοι διεξήγαγαν διεθνείς αγώνες το 1900, χρονιά που εντάχθηκαν και στους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες. Το 1931 ιδρύθηκε η Διεθνής Ομοσπονδία Τοξοβολίας και το 1974 η Κυπριακή Ομοσπονδία.

Τα τελευταία χρόνια με τη δυναμική παρουσία του προέδρου Ανδρέα Θεοφυλάκτου, ο οποίος διανύει πλέον τους τελευταίους του μήνες στη θέση του, δημιουργήθηκαν νέα γήπεδα και με αρκετούς αθλητές να έχουν καλές πιθανότητες να διεκδικήσουν την πρόκρισή τους στους Ολυμπιακούς Αγώνες 2024 στο Παρίσι. Ο Ανδρέας Θεοφυλάκτου μίλησε στην «Κ» για το άθλημα της τοξοβολίας στην Κύπρο.

«Η σχέση μου με την τοξοβολία προέκυψε από σπόντα», λέει ο Ανδρέας Θεοφυλάκτου.

«Σε έξι χρόνια δημιουργήσαμε τέσσερα ομοσπονδιακά γήπεδα χωρίς να χρησιμοποιήσουμε λεφτά από το φορολογούμενο και αντ' αυτού εισπράττουμε μένος και κατηγορίες».

-Πώς προέκυψε η σχέση σου με την τοξοβολία;

-Από σπόντα! Ήμουν πρόεδρος του σωματείου Αχαιών Ακτή το οποίο ένα από τα αθλήματα που ανέπτυξε ήταν και η τοξοβολία. Τα άλλα ήταν ποδόσφαιρο και άρση βαρών. Το 2017 ο προπονητής της τοξοβολίας Χριστόφορος Φαρμακάς μού πρότεινε να διεκδικήσω την προεδρία της ομοσπονδίας. Τα κατάφερα με μικρή διαφορά από τους ανθυποψηφίους μου. Το 2021 κατήλθα πάλι στις εκλογές χωρίς αντίπαλο. Η θητεία μου τελειώνει το 2025 και παρά τις παροτρύνσεις από την συντριπτική πλειοψηφία, δε θα συνεχίσω.

-Γιατί δεν συνεχίζεις;

-Ο κύριος λόγος είναι ότι έχω κουραστεί αρκετά από όσα πρόσφερα, διότι όλα ήταν σε εθελοντική βάση. Κουράστηκα με 3-4 άτομα που είναι μονίμως διαμαρτυρόμενοι και δεν μπορούν να αντιληφθούν όλη την προσπάθεια που κάναμε. Σε έξι χρόνια δημιουργήσαμε τέσσερα ομοσπονδιακά γήπεδα χωρίς να χρησιμοποιήσουμε λεφτά από το φορολογούμενο και αντ' αυτού εισπράττουμε μένος και κατηγορίες. Ευτυχώς η συντριπτική πλειοψηφία, όπως φάνηκε και στις πρόσφατες εκλογές, μάς στηρίζει και θέλω να τους πω ένα μεγάλο ευχαριστώ και ήμουν περήφανος που ήμουν πρόεδρος τους.

-Πριν μερικές ημέρες είχατε εισηγηθεί να μειωθούν 20% οι κομματικές χορηγίες, ώστε να ενισχυθούν οι προσπάθειες των αθλητών μας για Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες; Για ποιο λόγο;

-Είναι μια από τις πάγιες θέσεις μου ως πολίτης της κοινωνίας και ως άνθρωπος του αθλητισμού. Έχω το δικαίωμα να λέω ότι είμαι τέτοιος ως πρόεδρος ομοσπονδίας, μέλος της ΚΟΕ, μέλος της ΚΕΠΕ και αρχηγός αποστολής στις μεγαλύτερες διεθνείς αποστολές τα τελευταία χρόνια. Είμαστε εθελοντές, ο αθλητισμός είναι στο στόχαστρο και στο στόμα κάποιων ενώ στην ουσία είναι ο μόνος που ελέγχεται δεκάδες φορές, οι αποφάσεις για οποιαδήποτε έξοδα είναι αποφάσεις Δ.Σ. και μέχρι και το τελευταίο σεντ δικαιολογείται. Κι όμως, με 150 αθλητικές ομοσπονδίες στην Κύπρο ο αθλητισμός λαμβάνει τα λιγότερα και δίνει τη μεγαλύτερη προβολή στο εξωτερικό. Οι αλήθειες να λέγονται! Δεν μπορούμε εμείς, οι εθελοντές, να βρισκόμαστε σε τέτοια καθημερινή κριτική και οι υπουργοί, βουλευτές, επίτροποι να λαμβάνουν μαζί με τα κόμματά τους εκατομμύρια ευρώ τον χρόνο και η Κύπρος να μην έχει σήμερα αθλητικούς χώρους για προπόνηση σε όλα τα αθλήματα.

Πέντε αθλητές μας διεκδικούν πρόκριση στην Ολυμπιάδα

-Για ποιο λόγο ένας γονιός να οδηγήσει το παιδί του στην τοξοβολία και όχι π.χ. στο ποδόσφαιρο;

-Για χίλιους δυο λόγους. Διότι στην ομοσπονδία τοξοβολίας όλοι γνωρίζουν ότι είμαστε μια οικογένεια. Παρ' ότι έχουμε μεγαλώσει αρκετά, είμαστε όλοι για έναν και ένας για όλους. Ως Δ.Σ. αποδείξαμε ότι είμαστε παραπάνω από δίκαιοι και όταν κάναμε λάθη ήταν εν αγνοία μας και ποτέ δεύτερη φορά. Επίσης διότι είναι ευγενές άθλημα. Η ομοσπονδία δίνει ίσες ευκαιρίες στους αθλητές να αγωνιστούν σε Κύπρο και εξωτερικό και μέσω σεμιναρίων τούς επιμορφώνει. Ετοιμαζόμαστε να γίνουμε η πρώτη ομοσπονδία που θα διοργανώσει αγώνες ή σεμινάρια στην αρχαία Ολυμπία.

-Τι δεξιότητες χρειάζονται για να ασχοληθεί κάποιος με την τοξοβολία;

-Πρώτα να έχει όρεξη να ασχοληθεί με τον αθλητισμό, να ακούει τους προπονητές του και αυτό που ζητάμε είναι να έχει ήθος, χαμόγελο και να εμπιστευτεί εμάς και τους προπονητές. Τα υπόλοιπα είναι στη γνώση που θα του μεταλαμπαδεύσουμε στην πορεία.

-Δηλαδή δεν χρειάζεται κάποια ιδιαίτερη δεξιότητα;

-Είναι άθλημα συγκέντρωσης, υπομονής, επιμονής, το οποίο δε χρειάζεται κάποια ιδιαίτερη σωματική δεξιότητα εξ ου και είμαστε μια από τις μεγαλύτερες ομοσπονδίες στο θέμα των ΑΜΕΑ με ομοσπονδιακό προπονητή. Έχουμε τον Χρίστο Μισό, τυφλό αθλητή, ο οποίος είναι δεύτερος στην παγκόσμια κατάταξη.

-Από ποια ηλικία μπορεί ένα παιδί ή ενήλικας να ξεκινήσει να ασχολείται με το άθλημα;

-Σε επίσημους αγώνες από οχτώ χρονών μέχρι… 108.

-Τι είδους ασκήσεις χρειάζονται;

-Καθημερινή επαφή με το τόξο. Να ρίχνουν πάρα πολλά βέλη. Η ομοσπονδία φρόντισε να έχει δικά της γήπεδα σε Λευκωσία, Πέγεια, Πισσούρη, Φρέναρος και Πύλα, όπου οι αθλητές μπορούν να προπονηθούν σε όποιο θέλουν.

-Πόσα είναι η συνδρομή και πόσο δαπανηρός είναι ο εξοπλισμός;

-Η συνδρομή ανέρχεται στο αστείο ποσό των 35 ευρώ ετησίως και ο αθλητής μπορεί να χρησιμοποιήσει όποιο γήπεδο επιθυμεί. Οι Ακαδημίες κοστίζουν 50 ευρώ τον χρόνο και για τους ενήλικες που συμμετέχουν στα Παγκύρπια πρωταθλήματα κοστίζει 80 ευρώ ετησίως. Για τον εξοπλισμό εξαρτάται από τον κάθε αθλητή. Στο ξεκίνημα τον προμηθεύονται δωρεάν από τα σωματεία, όσοι αγωνίζονται στα πρωταθλήματα αγοράζουν δικό τους που ξεκινά από 500 μέχρι 5000 ευρώ.

«Η τοξοβολία είναι άθλημα συγκέντρωσης, υπομονής, επιμονής, το οποίο δε χρειάζεται κάποια ιδιαίτερη σωματική δεξιότητα».

«Η ομοσπονδία δίνει ίσες ευκαιρίες στους αθλητές να αγωνιστούν σε Κύπρο και εξωτερικό και μέσω σεμιναρίων τούς επιμορφώνει. Ετοιμαζόμαστε να γίνουμε η πρώτη ομοσπονδία που θα διοργανώσει αγώνες ή σεμινάρια στην αρχαία Ολυμπία».

-Υπάρχουν σωματεία σε όλες τις πόλεις;

-Ναι. Συγκεκριμένα έχουμε 31, τα 15 στη Λευκωσία, εννέα Λεμεσό, τέσσερα στην Πάφο, δύο στη Λάρνακα και ένα Φρέναρος.

-Πόσα γήπεδα διαθέτετε;

-Τέσσερα ομοσπονδιακά συν κάποια σωματεία που έχουν δικά τους και μερικά σε σχολεία. Το μεγάλο μας θέμα είναι στη Λεμεσό όπου κάνουμε τεράστιες προσπάθειες για την ανέγερση ομοσπονδιακού γηπέδου. Εδώ θέλω να ευχαριστήσω δημόσια εκείνους που πίστεψαν στο όραμά μας και μας διέθεσαν τη γη τους, τα χρήματά τους και τις ώρες τους για να έχουμε σήμερα τέσσερα ομοσπονδιακά γήπεδα. Να απαντήσω επίσης, στους ελάχιστους εμπειρογνώμονες του facebook, ότι είναι δύσκολο να φτιάξεις γήπεδο πόσω μάλλον τέσσερα ομοσπονδιακά γήπεδα τόσων τετραγωνικών μέτρων τη στιγμή που στο σπίτι μας έχουμε έναν κήπο και δυσκολευόμαστε να τον συντηρήσουμε.

-Πόσοι αθλητές και αθλήτριες απασχολούνται σήμερα;

-Στα πρωταθλήματά μας έχουμε τέσσερεις κατηγορίες οι οποίες είναι: Α' κατηγορία Archery Super League ΟΠΑΠ, Β' κατηγορία Archery League Relax Pools, Γ' κατηγορία Start Up (άνω των 14 χρ.) και Ακαδημίες (μέχρι 14 χρ.). Σε αυτές συμπεριλαμβάνονται όλες οι κατηγορίες ΑΜΕΑ που αγωνίζονται στο 31ο Παγκύπριο πρωτάθλημα τοξοβολίας 2022-23. Σήμερα υπάρχουν γύρω στους 500 αθλητές/τριες.

-Υπάρχουν αθλητές που μπορούν να εξασφαλίσουν το όριο για την Ολυμπιάδα του Παρισιού;

-Ασφαλώς. Αυτή τη στιγμή θεωρούμε μια πεντάδα αθλητών που μπορούν να διεκδικήσουν την πρόκρισή τους. Δεν είναι εύκολο αλλά εφικτό. Έχουνε ήδη εξασφαλίσει θέσεις στα European Games τέλη Ιουνίου στην Κρακοβία (Πολωνία) που είναι το μεγαλύτερο αθλητικό γεγονός το 2023 ο Χάρης Χαραλάμπους και η Έλενα Πέτρου. Θα λάβουν μέρος 5000 αθλητές/τριες οι οποίοι/ες είναι υπό τις Ολυμπιακές Επιτροπές.

-Ποιοι είναι οι στόχοι της ομοσπονδίας;

-Να αναπτύξει το άθλημα απ' άκρη σ' άκρη, και το πετυχαίνουμε σε μεγάλο βαθμό. Να δώσουμε στα παιδιά μας τις Ολυμπιακές αξίες που σήμερα λείπουν, να κρατήσουμε τους νέους μακριά από τις ουσίες και ασφαλώς στο αθλητικό μέρος είναι η διεθνής παρουσία με αποκορύφωμα τους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς αγώνες. Ήμουν αρχηγός αποστολής στους Ολυμπιακούς στο Τόκιο 2021 και θα πάλι αρχηγός αποστολής στους Παραολυμπιακούς στο Παρίσι 2024.

-Πες μας δυο λόγια για το νέο γήπεδο που ανεγείρεται στην Πέγεια.

-Είναι καθαρά ιδιωτική πρωτοβουλία υπό μορφή χορηγίας από τον πολύ καλό μου φίλο Γιώργο Ιωάννου (Korantina Homes) και στην περιοχή Cap St Georges όπου θα πραγματοποιηθεί τον Οκτώβριο (24-29/10, 2023) το 7th Aphrodite Mediterranean Cup, για αθλητές και παρα-αθλητές της τοξοβολίας. Το γήπεδο θα χρησιμοποιείται από τα σωματεία της Πάφου αλλά και οποιονδήποτε άλλο αθλητή θέλει να προπονηθεί στην περιοχή εκείνη. Θέλω επίσης να ευχαριστήσω και τον κοινοτάρχη Πύλας Σίμο Μιτίδη που μας έκανε ένα πραγματικό γήπεδο στολίδι στην Πύλα ,μόλις 300 μέτρα από το παραλιακό μέτωπο.

ΑΠΟΨΕΙΣ

«Όλα τριγύρω αλλάζουνε και όλα τα ίδια μένουν»

Του
ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Τεράστιος στίχος. Λίγοι θα μπορούσαν να τον εμπνευστούν, να τον καταγράψουν και ακολούθως να τον «μοιράσουν» στον κόσμο. Στους λίγους ανήκει αναμφισβήτητα ο μεγάλος Μανώλης Ρασούλης που άφησε το στίγμα του στο ελληνικό πεντάγραμμο γιατί όχι και στα ελληνικά γράμματα γενικότερα . Κατά ένα μαγικό, ανεξήγητο τρόπο, κάθε φορά που βιώνεις το νόημά του, έρχεται και σε τυλίγει η φωνή του αξέχαστου Παπάζογλου ωσάν και επιθυμεί να επουλώσει τις πληγές, να σου κατευνάσει τον θυμό, να σου πνίξει όσο γίνεται τη θλίψη –που κάθε ευαίσθητος ή ανήσυχος άνθρωπος ενδεχομένως κουβαλά. Μοιάζει με φάρμακο που παρασκευάζουν οι μεγάλοι της τέχνης, χορηγώντας το κατευθείαν στην ψυχή του καθενός μήπως και αντέξει την σκληρή-βασανιστική πραγματικότητα. Πώς αλλιώς να περιγράψεις την κατάσταση σε τούτο το νησί και στο ποδόσφαιρό του;

Τόσα χρόνια πληκτρολογώντας εκατομμύρια λέξεις, δεν έμελλε να βιώσουμε μια πραγματική αλλαγή. Κάτι που να δίνει ελπίδα ότι θα έρθουν καλύτερες μέρες, ότι ο κόσμος επιθυμεί και αναζητεί την αλλαγή.

Όλα παραμένουν τα ίδια. Οι ίδιοι γραφικοί παράγοντες αναφέρονται στις τύχες του αθλήματος, όμοια και η συζήτηση που διεξάγεται στη δημόσια αρένα, εξουσιαστές και εξουσιαζόμενοι του αθλήματος, στριφογυρίζουν στον ίδιο τροχό, χωρίς ποτέ να επιδιώξουν μήπως κι προχωρήσουν ένα βήμα μπροστά. Οι ίδιες συζητήσεις, τα ίδια σαχλά επιχειρήματα, οι ίδιες αντιδράσεις και αντιπαραθέσεις, σου δίνουν την εντύπωση ότι τούτος ο τόπος είναι βαθιά θυμωμένος με την εξέλιξη. Με την πρόοδο. Με την ανέλιξη. Ίδιοι πρωταγωνιστές, ολόιδια επιχειρήματα, παρόμοιες εξυπνοβλακείες και σαχλαμάρες, αναλλοίωτο το ύφος και η έκφραση των δηλώσεων, που νομίζεις ότι άμα μεταναστεύσεις στην Αυστραλία και γυρίσεις στο νησί είκοσι χρόνια μετά, πάλι τα μαλάκια, οι καρικατούρες τάχατες φιλοσοφημένων ατόμων και μυστηριώδεις τύποι κουμαντάρουν το ποδόσφαιρο.

Καμία διαφοροποίηση και ως προς τις αντιδράσεις των δημοσιογράφων ή και μεγάλης μερίδας του κόσμου που απέμεινε να παρακολουθεί τη φαρσοκωμωδία που λέγεται κυπριακό ποδόσφαιρο. Παρόμοια σκηνικά, χιλιοπαιγμένο έργο, με τους ίδιους πρωταγωνιστές και τις ίδιες αντιδράσεις, χίλιες φορές να βυθιστώ στον στίχο του Ρασούλη με τη φωνή του Παπάζογλου, παρά να πνιγώ στον βάλτο που συν-δημιουργήσαν, εξουσιαστές και εξουσιαζόμενοι σε τούτον τον χώρο.

Μοντέλο (πρωταθλήματος) για κλάματα!

Του
ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ

Αποτελεί μήπως έκπληξη για κάποιον η κατάσταση και τα βαθμολογικά δεδομένα στον δεύτερο όμιλο του φετινού πρωταθλήματος; Υπήρχαν μήπως σε μεγάλο βαθμό εκτιμήσεις, πως θα μπορούσε το ενδιαφέρον να κρατήσει μέχρι το τέλος, σε μια διαδρομή δεκατεσσάρων αγωνιστικών; Ούτε και για τους ίδιους, όσοι αποτελούν τους πρωτεργάτες του πρωταθλήματος των δεκατεσσάρων ομάδων δεν αποτελεί έκπληξη, ούτε και πρόβλημα όμως, γιατί ο σκοπός αγιάζει τα μέσα και σκοπός της αύξησης των ομάδων στην πρώτη κατηγορία, ήταν να εξυπηρετηθούν οποιαδήποτε άλλα συμφέροντα, πέραν του στόχου για ένα ανταγωνιστικό πρωτάθλημα.

Αδιάφορες ομάδες στον δεύτερο όμιλο υπήρχαν και σε προηγούμενα πρωταθλήματα και με λιγότερες τις ομάδες, ωστόσο, για μια αλλαγή και για δεύτερο όμιλο οκτώ ομάδων, δεν υπάρχει κανένα ποδοσφαιρικό κριτήριο που να μπορεί να δικαιολογήσει μια τέτοια απόφαση. Όπως σχεδόν ποτέ δεν υπήρχαν καθαρά ποδοσφαιρικά κριτήρια στις όποιες αλλαγές, είτε αριθμού ομάδων, είτε γενικότερα τρόπου διεξαγωγής του πρωταθλήματος πρώτης κατηγορίας. Τα κριτήρια είχαν πάντα να κάνουν με εξυπηρέτηση συμφερόντων, υλοποίηση δεσμεύσεων και υποσχέσεων, να καμφθούν αντιδράσεις, να αποφευχθούν αντιπαραθέσεις, να δημιουργηθούν συμμαχίες.

Ιδανικό μοντέλο διεξαγωγής του πρωταθλήματος. Οι απόψεις ποικίλουν ως προς τον αριθμό ομάδων και αγωνιστικών. Θα μπορούσαμε άραγε να βρούμε το ιδανικό για τα δεδομένα της χώρας μας; Ίσως, με απαραίτητη όμως προϋπόθεση, η κάθε σημαντική απόφαση, η κάθε αλλαγή, να στηριζόταν σε καθαρά ποδοσφαιρικά κριτήρια και κυρίως από τις γνώμες ανθρώπων του ποδοσφαίρου, ανθρώπων με γνώσεις, εξειδίκευση και εμπειρία στον χώρο. Σε πλήρη αντίθεση δηλαδή με όλους όσοι αποφασίζουν τα τελευταία χρόνια για τέτοια σημαντικά θέματα. Ανθρώπων που οι πλείστοι δεν πάτησαν ποτέ χορτάρι, δεν κλώτσησαν ποτέ μπάλα…

Ανθρώπων που δεν διστάζουν, κάθε χρόνο τέτοια εποχή, να συζητούν και κυρίως να επιδιώκουν αποφάσεις περαιτέρω αύξησης ομάδων, κατάργησης υποβιβασμού και πολλά άλλα, αναλόγως κάθε φορά, ποιοι κινδυνεύουν να υποβιβαστούν, ποιοι δεν αισθάνονται ασφαλείς για άνοδο. Χειρότερο από τέτοιες επικίνδυνες συζητήσεις, ότι σε σημαντικό βαθμό βρίσκουν πρόσφορο έδαφος και τραγικό, ότι ο χώρος του κυπριακού ποδοσφαίρου - χρόνια τώρα- δεν τους αποβάλλει.

EUROBANK
Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 23 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2023

EUROBANK
Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100		Πετρέλαιο	€/$
Χ.Α.Κ. 0,43%	Χ.Α. 0,7%	-0,35%	-0,55%	-0,33%	0,47%	0,54%		-5,94%	0,04%

ΚΡ. ΛΑΓΚΑΡΝΤ
Μακρύς ακόμα ο δρόμος για να τιθασεύσουμε τον πληθωρισμό
Σελ. 10

Νέα δεδομένα στην αγορά γάλακτος

Τέσσερις παίκτες πλέον σε αγορά 61 εκατ. ευρώ – Τι αναμένεται στην αναπροσαρμογή των μεριδίων

Νέες ισορροπίες και νέα δεδομένα στην αγορά φρέσκου γάλακτος εκτιμάται ότι θα δημιουργήσει η είσοδος νέου «παίκτη», της γαλακτοβιομηχανίας Αλάμπρα. Στην κατηγορία υπήρχαν έως τώρα τρεις μόνο «παίκτες» και τα μερίδια αγοράς έχουν διαμορφωθεί τα τελευταία χρόνια, χωρίς ιδιαίτερες μετατοπίσεις, ως εξής: Το μεγαλύτερο μερίδιο κατέχει η γαλακτοβιομηχανία Χαραλαμπίδης Κρίστης, με ποσοστό λίγο πιο κάτω από το 20% βρίσκεται το φρέσκο γάλα Λανίτης (Coca-Cola HBC Κύπρο), ενώ μονοψήφια ποσοστά γύρω στο 3% αναλογούν στην γαλακτοβιομηχανία ΑΧΝΑΓΑΛ. Ασφαλή συμπεράσματα για το πώς η νέα είσοδος επηρέασε την κατηγορία φρέσκου γάλακτος, θα μπορούν να εξαχθούν σε ορίζοντα 12 μηνών. Η αγορά φρέσκου γάλακτος έχει μειωθεί σε κατανάλωση την τελευταία δεκαετία, λόγω της ανόδου προϊόντων όπως το γάλα μακράς διαρκείας αλλά και τα ροφήματα φυτικής προέλευσης όπως καρύδας, αμυγδάλου, βρώμης. Ωστόσο, εξακολουθεί να πρόκειται για αγορά πολλών εκατομμυρίων. Συγκεκριμένα, οι μετρήσεις Φεβρουαρίου κάνουν λόγο για αγορά η αξία της οποίας τους τελευταίους 12 μήνες ανέρχεται γύρω στα 61 εκατ. ευρώ και ο όγκος της σε 40 χιλιάδες τόνους. **Σελ. 3**

Μεγάλο επενδυτικό ενδιαφέρον για αναπτύξεις στη Λάρνακα

Εξελίξεις σε διάφορα επίπεδα τρέχουν στη Λάρνακα και δείχνουν ότι οι συγκυρίες δεν θα μπορούσαν να είναι καλύτερες για την αναβάθμιση της πόλης. Ο πρόεδρος του ΕΒΕΛ Λάρνακας Σταύρος Σταύρου εκτιμά ότι η επόμενη δεκαετία ανήκει στη Λάρνακα. Ήδη, όπως αναφέρει, υπάρχει μεγάλο επενδυτικό ενδιαφέρον για σχολεία και γραφειακές εγκαταστάσεις. Στέκεται επίσης σε δύο σημεία: στην ανάγκη στήριξης από το κράτος και τη δημιουργία πανεπιστημιακής σχολής στην πόλη και στη σημασία της βιώσιμης ανάπτυξης και της διατήρησης του χαρακτήρα της περιοχής. Σελ. 4

Τα επίπεδα του 2019 θα αγγίξει φέτος ο τουρισμός

Αισθητή άνοδος το α΄ τρίμηνο

Αισιοδοξία ότι ο τουρισμός φέτος θα αγγίξει τα επίπεδα του 2019 φέρνουν οι επιδόσεις του πρώτου τριμήνου, με τις αφίξεις τουριστών να είναι αυξημένες κατά 10% σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2019. Ανασταλτικός παράγοντας θεωρούνται οι τιμές των εισιτηρίων, αν και η ζήτηση για ταξίδια παραμένει ισχυρή. **Σελ. 5**

Σχεδόν όλες οι υπεραγορές στο e-kalathi

Αλλαγές στο νομοσχέδιο

Στις αρχές του 2024 αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή η πλατφόρμα καταγραφής και παρακολούθησης τιμών λιανικής πώλησης προϊόντων, το e-kalathi. Το υπουργικό ενέκρινε το σχετικό νομοσχέδιο το οποίο περιλαμβάνει αλλαγές στις πρόνοιες και τις επιχειρήσεις που περιλαμβάνει. Εντός πλατφόρμας σχεδόν όλες οι υπεραγορές, εκτός, τα αρτοποιεία. **Σελ. 5**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΣΤΑ ΥΨΗ ΚΑΦΕΣ, ΖΑΧΑΡΗ, ΡΥΖΙ

Καλπάζουν οι τιμές τροφίμων παγκοσμίως

Οσο περισσότερη ζάχαρη έχει ο καφές τόσο πιο... πικρός είναι. Ο λόγος; Οι απαγορευτικές τιμές των δύο βασικών προϊόντων: του καφέ και της ζάχαρης. Την ίδια στιγμή, SOS εκπέμπει και η παγκόσμια αγορά ρυζιού, καθώς η μείωση της παραγωγής έχει οδηγήσει την τιμή του στα ύψη. **Σελ. 10**

ΕΥΡΩΠΗ

Επενδύσεις 43 δισ. ευρώ για μικροτσίπ

Σε συμφωνία ήρθε η Ευρωπαϊκή Ενωση για τη στήριξη της παραγωγής ημιαγωγών (μικροτσίπ), ένας κλάδος στον οποίο επενδύουν μεγάλες οικονομίες, όπως η Κίνα και οι ΗΠΑ. Πρόκειται για πρωτοβουλία που περιλαμβάνει ένα πακέτο δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων ύψους 43 δισ. ευρώ. **Σελ. 9**

ΕΛΛΑΔΑ

Αποκλεισμένοι οι νέοι από την αγορά κατοικίας

Μεγάλη δυσκολία έχουν οι νέοι στην Ελλάδα να βρουν λύση στο στεγαστικό πρόβλημά τους. Ο συνδυασμός χαμηλού εισοδήματος, υψηλών τιμών και υψηλού κόστους χρήματος τούς αποκλείει από την αγορά κατοικίας. Για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα θα χρειαστούν νέες κρατικές παρεμβάσεις. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**4.1%**	**0.06%**
Γερμανία	2.48%	0.12%
Γαλλία	2.99%	0.05%
Ισπανία	3.52%	0.12%
Ιρλανδία	2.91%	0.12%
Ελλάδα	4.32%	0.11%
Ην. Βασίλειο	3.77%	0.21%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	BBB	Σταθερή
Fitch	BBB	Σταθερή
Moody's	Bal	Θετική
S&P	BBB	Σταθερή

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Των* **ΧΟΛΓΚΕΡ ΣΜΙΕΝΤΙΝΓΚ, ΚΑΛΟΥΜ ΠΙΚΕΡΙΝΓΚ** *και* **ΣΑΛΟΜΟΝ ΦΙΝΤΛΕΡ***

Η οικονομία της Ευρωζώνης ξεπερνά τις προσδοκίες

Η οικονομία της Ευρωζώνης συνεχίζει να υπερβαίνει τις προσδοκίες μας. Ενώ προηγουμένως είχαμε προβλέψει ελαφρά μείωση του ΑΕΠ κατά το πρώτο τρίμηνο του 2023, τα στοιχεία του Ιανουαρίου και του Φεβρουαρίου, καθώς και στοιχεία για τον μήνα Μάρτιο, καταδεικνύουν πως, αντιθέτως, η οικονομία σημειώνει μέτρια ανάπτυξη. Συνεπώς, αναθεωρούμε τις προβλέψεις μας για την πορεία του ΑΕΠ το πρώτο τρίμηνο από -0,1% σε τριμηνιαία βάση σε +0,2%. Σε συνδυασμό με μια ήπια αναθεώρηση προς τα κάτω της πορείας του ΑΕΠ το δεύτερο και το τρίτο τρίμηνο, η πρόβλεψή μας για την ανάπτυξη στην Ευρωζώνη το 2023 συνολικά διαμορφώνεται στο 0,9% από 0,7%, ξεπερνώντας και τις προβλέψεις του Bloomberg για αύξηση του ΑΕΠ κατά 0,5%.

Τρεις είναι οι παράγοντες που στήριξαν την οικονομία της Ευρωζώνης τον χειμώνα. Πρώτον, ο φόβος για ελλείψεις στην προμήθεια φυσικού αερίου υποχώρησε νωρίτερα απ' ό,τι αναμενόταν, γεγονός που οδήγησε και σε σημαντική μείωση της χονδρικής τιμής του φυσικού αερίου.

Δεύτερον, η γρήγορη υποχώρηση των πιέσεων στην εφοδιαστική αλυσίδα επέτρεψε στη βιομηχανία να επιταχύνει την παραγωγή. Τρίτον, ένας ασυνήθιστα ήπιος καιρός τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο ενίσχυσε τον τομέα των κατασκευών εκείνους τους μήνες. Με μια αύξηση 1% σε μηνιαία βάση τον Ιανουάριο και 1,5% τον Φεβρουάριο, η βιομηχανία στην Ευρωζώνη (εξαιρείται ο τομέας των κατασκευών) ενισχύθηκε 1,3% περισσότερο τους πρώτους δύο μήνες του τρέχοντος έτους, σε σύγκριση με τον μέσο όρο των τελευταίων τριών μηνών του 2022.

> **Η πρόβλεψή μας για την ανάπτυξη το 2023 διαμορφώνεται στο 0,9% από 0,7% που εκτιμούσαμε στα τέλη 2022.**

Κρίνοντας και από τον δείκτη PMI, ο μεγάλος κλάδος των υπηρεσιών συνεισέφερε στην αύξηση του ΑΕΠ το πρώτο τρίμηνο. Αν και ο υψηλός –παρότι αποκλιμακώνεται– πληθωρισμός επιβάρυνε την ιδιωτική κατανάλωση, ωστόσο τα στοιχεία δείχνουν πως η οικονομία συνέχισε να αναπτύσσεται ήπια το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους.

Εάν τα στοιχεία δείξουν ότι η οικονομία κινήθηκε ανοδικά και τον Μάρτιο αντί να υποχωρήσει μετά έναν ισχυρό Φεβρουάριο –κάτι που αναμένουμε– τότε η ανάπτυξη στην Ευρωζώνη το πρώτο τρίμηνο θα μπορούσε να ξεπεράσει τις νέες μας προβλέψεις για ενίσχυση κατά 0,2% του ΑΕΠ σε τριμηνιαία βάση. Βέβαια, τα καλά νέα δεν περιορίζονται μόνο στην Ευρωζώνη. Σε συνέχεια της ανόδου του ΑΕΠ τον Ιανουάριο κατά 0,4% σε μηνιαία βάση, τον Φεβρουάριο το ΑΕΠ στη Βρετανία παρέμεινε στα ίδια επίπεδα, καθώς η μηνιαία αύξηση της παραγωγής στον κατασκευαστικό κλάδο κατά 2,4% αντιστάθμισε τις μικρές μειώσεις της βιομηχανικής παραγωγής και του κλάδου των υπηρεσιών.

* Οι κ. Χόλγκερ Σμίεντινγκ, Κάλουμ Πικερινγκ και Σάλομον Φίντλερ είναι οικονομολόγοι της Berenberg Bank.

pwc

Κάνε το επόμενο βήμα στην καριέρα σου
Γίνε επαγγελματίας Coach & Mentor

Μάθετε περισσότερα
και εγγραφείτε

ΑΝΑΛΥΣΗ

Των **ΦΡΑΝΤΣΕΣΚΟ ΓΚΕΡΕΡΑ/ REUTERS BREAKINGVIEWS**

Ο ρόλος των Ταμείων στην ανάπτυξη της βρετανικής οικονομίας

Η οικονομία της Βρετανίας ασφυκτιά διότι της λείπει το οξυγόνο των ιδιωτικών επενδύσεων. Πολιτικοί και τράπεζες πιστεύουν ότι η ενοποίηση των συνταξιοδοτικών ταμείων θα έδινε ώθηση στην ανάπτυξη της οικονομίας. Όμως, ενώ η δημιουργία μεγαλύτερων συνταξιοδοτικών ταμείων αποτελεί καλή είδηση για τους συνταξιούχους, δεν λύνει απαραίτητα τα δύσκολα προβλήματα του Ηνωμένου Βασιλείου (Η.Β.). Ο πρώην πρωθυπουργός Τόνι Μπλερ και ο πρώην ηγέτης του Συντηρητικού Κόμματος Ουίλιαμ Χέιγκ

Ο περιορισμός των επενδύσεων σε βρετανικά περιουσιακά στοιχεία και οι συνέπειες στη μεγέθυνση του ΑΕΠ.

θεωρούν ότι η σταθερή απομάκρυνση των συνταξιοδοτικών ταμείων από τα εγχώρια περιουσιακά στοιχεία τις τελευταίες δεκαετίες προκάλεσε την έλλειψη επενδύσεων, η οποία ανακόπτει την ανάπτυξη. Με στόχο να το αντιστρέψει αυτό, ο Μάικλ Τόρι, ιδρυτής της επενδυτικής τράπεζας Ondra Partners, υποστηρίζει ότι τα ιδιωτικά συνταξιοδοτικά ταμεία της Βρετανίας, που ξεπερνούν τις 33.000, θα πρέπει να συγχωνευθούν σε λιγότερους και μεγαλύτερους φορείς, που θα παρακινηθούν ή θα εξαναγκαστούν να αγοράσουν βρετανικά περιουσιακά στοιχεία.

Εν τω μεταξύ, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τα συνταξιοδοτικά ταμεία - προγράμματα καθορισμένων παροχών του Η.Β., που χρηματοδοτούνται από εταιρείες και υπόσχονται συγκεκριμένη πληρωμή κατά τη συνταξιοδότηση, έχουν απομακρυνθεί από τις μετοχές των βρετανικών ομίλων. Το 2000 αυτά τα αμοιβαία κεφάλαια, τα οποία διαχειρίζονται συλλογικά 1,6 τρισ. λίρες, επένδυσαν περίπου το 50% του ενεργητικού τους στο χρηματιστήριο του Λονδίνου έναντι του 2,5% πέρυσι. Αντίθετα, οι τοποθετήσεις σε ομόλογα αυξήθηκαν από 23% σε 72% την ίδια περίοδο. Ο Μπλερ, ο Χέιγκ και ο Τόρι θέλουν να κάνουν επανορθωτική κίνηση, ενοποιώντας τα 5.130 ταμεία - προγράμματα καθορισμένων παροχών σε 100 πολύ μεγαλύτερα κεφάλαια και συνδυάζοντας τα 27.000 προγράμματα καθορισμένων εισφορών, που χρηματοδοτούνται κυρίως από τους εργαζομένους, σε μια ευάριθμη ομάδα καταπιστευμάτων. Μόνο τα μέλη Ταμείων με πάνω από 25 δισ. λίρες υπό διαχείριση, που επενδύουν τουλάχιστον το 25% του ενεργητικού τους στο Η.Β., θα διατηρούν την τρέχουσα φοροαπαλλαγή στο πρώτο 25% των συντάξεών τους. Οι προτάσεις συνεπάγονται επίσης τη δημιουργία ενός συνταξιοδοτικού υπερταμείου 100 δισ. λιρών. Ο συνδυασμός των Ταμείων καθορισμένων εισφορών σε μεγαλύτερα καταπιστεύματα θα τους προσέδιδε το βάρος για να κάνουν μεγαλύτερες επενδύσεις, να μειώσουν τις προμήθειες που πληρώνουν και να συμμετάσχουν σε περίπλοκα περιουσιακά στοιχεία. Αυτό θα ωφελούσε τους συνταξιούχους. Ωστόσο, μια μεγαλύτερη εισροή επενδύσεων σε μετοχές ομίλων του Η.Β. δεν θα βοηθούσε απαραίτητα τις μικρότερες, τις μεσαίες ή τις νεοφυείς επιχειρήσεις. Υπάρχουν καλύτεροι τρόποι για την τόνωση της βρετανικής ανάπτυξης κι ένας σημαντικός είναι να επιτραπεί στις εταιρείες να αντισταθμίσουν την πλήρη αξία των επενδύσεών τους έναντι του εταιρικού φόρου.

Ενώ η δημιουργία μεγαλύτερων συνταξιοδοτικών ταμείων αποτελεί καλή είδηση για τους συνταξιούχους, δεν λύνει απαραίτητα τα δύσκολα προβλήματα του Ηνωμένου Βασιλείου.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Η ακρίβεια σε προϊόντα ευρείας και καθημερινής κατανάλωσης θέτει τα νοικοκυριά σε μια άνευ προηγουμένου κρίση αγοραστικής δύναμης.

Εκκληση για δωρεά

Ως αποτέλεσμα της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία η Shell αποχώρησε από όλες τις επενδύσεις που είχε στη Ρωσία και διέγραψε περιουσιακά στοιχεία ύψους 5 δισ. δολαρίων. Σε μια ανέλπιστη εξέλιξη, ο ρωσικός τύπος αναφέρεται στην πρόθεση της εταιρείας φυσικού αερίου Novatek να εξαγοράσει την επένδυση με την ονομασία Sakhalin-2 για το ποσό του 1 δισ. δολαρίων. Λόγω αυτής της εξέλιξης η ουκρανική κυβέρνηση έχει απευθύνει πρόσκληση στην Shell να δωρίσει αυτό το ποσό εφόσον εισπραχθεί για την ανοικοδόμηση της ενεργειακής υποδομής της χώρας, η οποία υπολογίζεται πως θα απαιτήσει επενδύσεις ύψους 10 δισ. δολαρίων. Υπενθυμίζουμε ότι η Shell λόγω της γεωπολιτικής κρίσης στην Ουκρανία έχει πραγματοποιήσει κέρδη μαμούθ και υπό αυτό το πρίσμα η ανταπόκριση στο αίτημα της Ουκρανίας αποκτά μεγάλο ενδιαφέρον.

Κόστος χωρίς όφελος

Ένας σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων επιλέγουν τον τραπεζικό δανεισμό για την χρηματοδότηση των αναγκών τους. Η ραγδαία αύξηση των επιτοκίων έχει προκαλέσει σημαντικά προβλήματα σε αυτή τη δραστηριότητα που επηρεάζει επιχειρήσεις με αυξημένες ανάγκες κεφαλαίου και όσες βρίσκονται στα αρχικά στάδια ωρίμανσης και άρα έχουν μεγαλύτερες χρηματοδοτικές ανάγκες σε αντίθεση με πιο εδραιωμένες επιχειρήσεις. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΚΤ οι επιχειρήσεις σήμερα πληρώνουν κατά μέσο όρο 2,5% ψηλότερο επιτόκιο σε σχέση με ένα χρόνο πριν. Από την άλλη, επιχειρήσεις με σημαντική κερδοφορία έχουν τη δυνατότητα να απολαύσουν βελτιωμένες αποδόσεις στις καταθέσεις τους, κάτι που όμως δεν βλέπουμε να συμβαίνει προς το παρόν στην Κύπρο.

Ποιοτική αξιολόγηση

Έχοντας ολοκληρώσει την εποπτική αξιολόγηση των ευρωπαϊκών τραπεζών, η ΕΚΤ έχει καταλήξει σε κάποια γενικά συμπεράσματα. Η ανάλυση που παρουσιάζεται από εξωτερικούς ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες κάνει λόγο για ικανοποιητική πρόοδο που επιτρέπει στην απλοποίηση των διαδικασιών ελέγχου, ενώ γίνεται σύσταση να δοθεί περισσότερη έμφαση στην προσέγγιση των κινδύνων. Αποτελεί επίσης εισήγηση η καλύτερη αξιολόγηση των ποιοτικών δεδομένων των τραπεζών σε μια προσπάθεια να εντοπιστούν και να αναδειχθούν αδυναμίες σε σχέση με το επιχειρηματικό τους μοντέλο και τη διακυβέρνηση.

Καθημερινός πληθωρισμός

Ο πληθωρισμός στα τρόφιμα δεν λέει να κοπάσει. Συνέπεια της κλιματικής κρίσης και της ξηρασίας που την χαρακτηρίζει, οι τιμές της ζάχαρης να βρίσκονται σε υψηλό 11ετίας έχοντας ανατιμηθεί κατά 24% μέσα σε μερικές μόλις εβδομάδες. Σύμφωνα με τους ειδικούς της αγοράς, οι τιμές δεν αναμένεται πως θα χάσουν την ανοδική τους δυναμική στον μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, γεγονός που προβληματίζει τις βιομηχανίες που χρησιμοποιούν την ζάχαρη ως βασική πρώτη ύλη. Ως αποτέλεσμα, οι ανατιμήσεις πολύ σύντομα θα γίνουν αισθητές και στους τελικούς καταναλωτές, για προϊόντα επεξεργασμένης ζάχαρης όπως είναι τα αναψυκτικά και τα σνακ.

Επενδυτική φρενίτιδα

Η εμφάνιση των δυνατοτήτων της τεχνητής νοημοσύνης σε εύχρηστη μορφή μέσω του ChatGPT εκτιμάται πως έχει μετασχηματίσει τον τεχνολογικό κλάδο. Ήδη, τεχνολογικοί κολοσσοί ετοιμάζουν τη δική τους απάντηση ενώ οι επενδυτές διαθέτουν δισεκατομμύρια δολάρια προκειμένου σε κάθε επιχειρηματική πρωτοβουλία που υπόσχεται εργαλεία λιανικής να αξιοποιήσουν τη συγκεκριμένη τεχνολογία. Εκτός από ενθουσιασμό η κατάσταση προκαλεί και ανησυχίες καθώς χιλιάδες θέσεις εργασίες κινδυνεύουν να χαθούν ενώ σε ένα ακραίο σενάριο εκφράζονται φόβοι πως αν η κατάσταση δεν ελεγχθεί η τεχνολογία θα αποκτήσει τον έλεγχο των ανθρώπων.

Λήξη συναγερμού

Για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα οι οικονομολόγοι ανησυχούσαν για το αν η άνοδος των μισθών θα μπορούσε να προκαλέσει επιδείνωση του πληθωρισμού θέτοντας την οικονομία σε ένα φαύλο κύκλο ανατιμήσεων. Η συγκεκριμένη ανησυχία παραπέμπει στις συνθήκες που επικρατούσαν τη δεκαετία του '70 στη μεγάλη κρίση του πληθωρισμού. Οι οικονομολόγοι του ΔΝΤ εμφανίζονται καθησυχαστικοί, αφού κάτι τέτοιο δεν αναμένεται να συμβεί παρόλο που εκτιμούν πως οι μισθοί θα αυξηθούν. Οι μεγάλες διαφορές σε σχέση με πριν 50 χρόνια είναι ότι οι μισθοί είναι καθηλωμένοι από την κρίση του 2008 και οι συντεχνίες δεν έχουν πλέον την επιρροή που είχαν τότε.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Φοροδιαφυγή

Φοροδιαφυγή καλείται η παράνομη μείωση της φορολογικής υποχρέωσης/επιβάρυνσης ή η παράνομη εξαίρεση καταβολής φορολογίας. Η παράνομη αυτή πράξη/πρακτική ΔΕΝ προκύπτει σε καμία περίπτωση μέσα από νόμιμες διαδικασίες και κατάλληλο φορολογικό σχεδιασμό (βάσει προτύπων και νομοθεσίας), όπως συμβαίνει με τη νόμιμη πράξη/πρακτική της φοροαποφυγής.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Χρήση ψυχοτρόπων ουσιών στην Εποχή του Χαλκού

Του **ΑΝΤΡΙΟΥ ΤΖΕΪΚΟΜΠΣ**

Στους ανθρώπους της Εποχής του Χαλκού έχουμε αποδώσει πολλές σημαντικές πρωτοπορίες: την ανακάλυψη του τροχού, την εντατικοποίηση της άρδευσης και την πρώτη γραφή.

Σύμφωνα με έρευνες που έγιναν σε λείψανα που βρέθηκαν στο ισπανικό νησί Μινόρκα, οι άνθρωποι της εποχής ίσως υπήρξαν οι ιδρυτές μιας ακόμη πολιτισμικής συνήθειας: της χρήσης ψυχοτρόπων ουσιών. Συγκεκριμένα, εξέταση που έγινε σε τρίχες οι οποίες εντοπίστηκαν σε ξύλινο τάφο βαθιά μέσα σε σπήλαιο του νησιού, έδειξε πως οι άνθρωποι στους οποίους ανήκαν είχαν καταναλώσει φυτά τα οποία περιείχαν ουσίες γνωστές για την ψυχοτρόπο δράση τους. Σύμφωνα με την έρευνα, που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό Scientific Reports, στα δείγματα ανιχνεύτηκαν οι ουσίες εφεδρίνη, σκολαπαμίνη και ατροπίνη. Και οι τρεις ουσίες μπορούν να βρεθούν στην πανίδα της Μινόρκας σε φυτά όπως ο μανδραγόρας.

Νέα στοιχεία φέρνουν στο φως έρευνες που έγιναν σε λείψανα που βρέθηκαν στο ισπανικό νησί Μινόρκα.

ASOME-UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA VIA THE NEW YORK TIMES

Εξέταση σε τρίχες που εντοπίστηκαν σε τάφο βαθιά μέσα σε σπήλαιο της Μινόρκας, έδειξε πως οι κάτοχοί τους είχαν καταναλώσει φυτά που περιείχαν παραισθησιογόνες ουσίες.

Οι αρχαίοι πιστεύεται ότι χρησιμοποιούσαν ψυχοδραστικά φυτά τόσο για ιατρικούς σκοπούς όσο και για θρησκευτικές τελετές, αλλά μέχρι τώρα, μεγάλο μέρος της επιστημονικής έρευνας έχει βασιστεί σε έμμεσες ενδείξεις.

Μοναδικά ευρήματα

«Αυτά τα ευρήματα είναι τόσο μοναδικά», δήλωσε η κ. Γκουέρα-Ντότσε, ειδικός στην ανθρωπολογία των παραισθησιογόνων στο Πανεπιστήμιο του Βαγιαδολίδ στην Ισπανία. «Μερικές φορές, όταν οι άνθρωποι σκέφτονται για τα ναρκωτικά, νομίζουν ότι πρόκειται για μια σύγχρονη πρακτική. Αυτά τα ευρήματα, όμως, λένε μια διαφορετική ιστορία». Δήλωσε επίσης ότι ο τρόπος με τον οποίο οι ενώσεις κατανέμονται στις τρίχες υποδηλώνει ότι τα ναρκωτικά καταναλώνονταν περισσότερο από ένα χρόνο και πολύ πριν από τον θάνατο των ανθρώπων. Αν και δεν υπάρχει τρόπος να γνωρίζουμε γιατί αυτοί οι αρχαίοι άνθρωποι κατανάλωναν τόσο ισχυρά ναρκωτικά, η Γκουέρα-Ντότσε σημείωσε ότι τα κουτιά περιείχαν μοτίβα που οι σημερινοί άνθρωποι θα μπορούσαν να ερμηνεύσουν ως ψυχεδελικής έμπνευσης – μια σειρά από ομόκεντρους κύκλους και άλλα γεωμετρικά σχήματα.

Οι αρχαίοι πιστεύεται ότι χρησιμοποιούσαν ψυχοδραστικά φυτά τόσο για ιατρικούς σκοπούς όσο και για θρησκευτικές τελετές, αλλά μέχρι τώρα, μεγάλο μέρος της επιστημονικής έρευνας έχει βασιστεί σε έμμεσες ενδείξεις, όπως αγγεία από κεραμικά, πίπες καπνίσματος ή φυτικά υπολείμματα από οπιούχες παπαρούνες ή κάνναβη που βρέθηκαν σε αρχαιολογικούς χώρους σε όλη την Ευρασία.

Αν και είναι αδύνατο να γνωρίζουμε με βεβαιότητα, η ερευνήτρια πιστεύει ότι η παρουσία αυτών των ναρκωτικών υποδηλώνει ότι οι άνθρωποι που τα χρησιμοποιούσαν καθοδηγούνταν από κάποιον, ίσως ένα σαμάνο, που κατανοούσε τις δυνάμεις τους. «Υπάρχουν τόσο πολλά ακόμη που πρέπει να μάθουμε», υπογράμμισε.

Νέα είσοδος και δεδομένα σε αγορά €60 εκατ.

Τέσσερις παίκτες στην αγορά γάλακτος – Τι αναμένεται στην αναπροσαρμογή των μεριδίων και ο ρόλος της διαφήμισης

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Τις προηγούμενες μέρες ανακοινώθηκε, και επίσημα, η είσοδος νέου «παίκτη» στην κατηγορία φρέσκου γάλακτος, της Γαλακτοβιομηχανίας Αλάμπρα. Μια κίνηση που εκτιμάται από παράγοντες της αγοράς, ότι θα δημιουργήσει νέες ισορροπίες και δεδομένα στην αγορά γάλακτος, και σίγουρα θα φέρει ανακατανομή στα υφιστάμενα μερίδια αγοράς. Υπενθυμίζεται ότι πρόκειται για κατηγορία με τρεις μόνο «παίκτες» και τα μερίδια αγοράς έχουν διαμορφωθεί τα τελευταία χρόνια, χωρίς ιδιαίτερες μετατοπίσεις, ως εξής: Το μεγαλύτερο μερίδιο κατέχει η γαλακτοβιομηχανία Χαραλαμπίδης Κρίστης, με ποσοστό λίγο πιο κάτω από το 20% βρίσκεται το φρέσκο γάλα Λανίτης (Coca-Cola HBC Κύπρο), ενώ μονοψήφια ποσοστά γύρω στο 3% αναλογούν στη γαλακτοβιομηχανία ΑΧΝΑΓΑΛ. Οι εκτιμήσεις από την αγορά αναφέρουν ότι, ασφαλή συμπεράσματα το πώς η νέα είσοδος επηρέασε τελικά την κατηγορία φρέσκου γάλακτος θα μπορούν να εξαχθούν σε ορίζοντα 12 μηνών.

Με βάση στοιχεία έρευνας Φεβρουαρίου, η αγορά γάλακτος ανήλθε τους τελευταίους δώδεκα μήνες γύρω στα 61 εκατ. ευρώ και γύρω στις 40 χιλιάδες τόνους.

Η νεοεισερχόμενη στην κατηγορία φρέσκου γάλακτος, εταιρεία ΑΛΑΜΠΡΑ έχει ήδη γερές βάσεις στην αγορά αφού είναι ήδη από τους σημαντικούς «παίκτες» στον τομέα των γαλακτοκομικών. Θεωρείται έτσι ότι ευκολότερα θα καταφέρει να κερδίσει μερίδια και στο φρέσκο γάλα.

Μέγεθος αγοράς

Η αγορά φρέσκου γάλακτος έχει μειωθεί σε κατανάλωση την τελευταία δεκαετία, λόγω της ανόδου προϊόντων όπως το γάλα μακράς διαρκείας, αλλά και τα ροφήματα φυτικής προέλευσης όπως καρύδας, αμυγδάλου, βρώμης, τα οποία λειτουργούν ως υποκατάστατά του. Ωστόσο εξακολουθεί να πρόκειται για αγορά πολλών εκατομμυρίων. Συγκεκριμένα, οι μετρήσεις Φεβρουαρίου κάνουν λόγο για αγορά η αξία της οποίας τους τελευταίους 12 μήνες ανέρχεται γύρω στα 61 εκατ. ευρώ και ο όγκος της σε 40 χιλιάδες τόνους.

Ο πιο ευάλωτος

Είναι γεγονός πάντως ότι με το λανσάρισμά του, το φρέσκο γάλα με την επωνυμία ΑΛΑΜΠΡΑ βρήκε θέση στα ψυγεία μεγάλων υπεραγορών σε όλες τις πόλεις. Αυτό καταδεικνύει και τη δυναμική του new entry στην κατηγορία. Κυρίως, όταν άλλες επωνυμίες οι οποίες διοχετεύουν φρέσκο γάλα στο λιανικό εμπόριο έχουν πολύ περιορισμένη εμβέλεια. Από την πλευρά του ο γενικός διευθυντής του Παγκύπριου Συνδέσμου Αγελαδοτρόφων Νίκος Παπακυριακού, ανέφερε ότι το θέμα πλέον είναι πώς θα ανακατανεμηθούν τα μερίδια αγοράς. Έτσι, αν απορροφηθούν μερίδια από τους μικρότερους «παίκτες», τότε υπάρχει το σενάριο αυτοί να καταστούν ασύμφοροι με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τις επιλογές που θα έχουν ενώπιόν τους. Ξεκαθαρίζεται, ωστόσο, ότι οι αλλαγές στην ισορροπία της αγοράς δεν θα φανεί άμεσα.

Ο ρόλος της διαφήμισης

Η προσθήκη νέου «παίκτη» έχει θορυβήσει τους υφιστάμενους και αυτό που αναμένεται είναι ότι θα δούμε μια πιο δυναμική διαφημιστική εκστρατεία το επόμενο διάστημα. Αναβαθμίζεται λοιπόν ο ρόλος του μάρκετινγκ και της προώθησης του φρέσκου γάλακτος, είτε με περισσότερη διαφήμιση είτε με προσφορές. Κάτι τέτοιο αφενός στοχεύει στη διατήρηση των κεκτημένων. Δεν αποκλείεται, ωστόσο, να αυξήσει γενικότερα και τα μερίδια κατανάλωσης του φρέσκου γάλακτος. Αυτήν την άποψη εκφράζει η Αλίκη Ιορδάνους προϊστάμενη του κλάδου ανταγωνισμού στην Υπηρεσία Προστασίας Καταναλωτή, η οποία εξηγεί ότι σε όλους τους τομείς η ευχέρεια εισόδου νέων εταιρειών αυξάνει τον ανταγωνισμό και προσφέρει στον καταναλωτή επιλογές σε πιο ανταγωνιστικές τιμές.

Αυτή τη στιγμή το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς κατέχει η Χαραλαμπίδης Κρίστης, ακολουθεί το φρέσκο γάλα Λανίτης και μονοψήφια ποσοστά συγκεντρώνει η ΑΧΝΑΓΑΛ.

Το υπουργείο Εμπορίου ευελπιστεί ότι το άνοιγμα της αγοράς και η είσοδος νέων «παικτών» σε αυτή, θα οδηγήσει σε αύξηση της πίτας και ως εκ τούτου και στα μερίδια όλων. Σε κάθε περίπτωση, η ανακατανομή μεριδίων θεωρείται δεδομένη χωρίς να αποκλείεται η μετακίνηση να γίνει από άλλες κατηγορίες γάλακτος, όπως τα μακράς διαρκείας και τα υποκατάστατα – κατηγορία στην οποία επίσης έχει παρουσία η γαλακτοβιομηχανία ΑΛΑΜΠΡΑ.

Θέμα κόστους

Στην προσπάθειά τους να μεγιστοποιήσουν τις πωλήσεις τους ή έστω να κρατήσουν τα μερίδιά τους, αναμένεται ότι θα προχωρήσουν σε ενέργειες αύξησης της ανταγωνιστικότητας του προϊόντος τους. Αυτό μεταφράζεται και σε αύξηση της αποτελεσματικότητας και σε μείωση του κόστους στην παραγωγή, όπως είναι το κόστος ενέργειας. Αναμένεται ότι τα πλάνα των εταιρειών για ενσωμάτωση της πράσινης ενέργειας (κυρίως μέσω φωτοβολταϊκών) στη διαδικασία παραγωγής, θα προχωρήσουν με ταχύτερους ρυθμούς. Η μείωση του κόστους παραγωγής, αναμένεται ότι θα έχει αποτύπωμα και στην τιμή του προϊόντος. Δεν αποκλείεται, λοιπόν, το επόμενο διάστημα να δούμε πιο ανταγωνιστικές τιμές του φρέσκου γάλακτος στην αγορά.

Η επόμενη δεκαετία ανήκει στη Λάρνακα

Σταύρος Σταύρου: Ο δρόμος για επενδύσεις εκατομμυρίων, τα έργα που βρίσκονται στα σκαριά και η βιώσιμη ανάπτυξη

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Εξελίξεις σε διάφορα επίπεδα τρέχουν στη Λάρνακα και δείχνουν ότι οι συγκυρίες δεν θα μπορούσαν να είναι καλύτερες για την αναβάθμιση της πόλης. Κλειδί, είναι βεβαίως η απομάκρυνση των εγκαταστάσεων πετρελαιοειδών αλλά και ο τερματισμός της οδηγίας SEVESO που κρατούσαν καθηλωμένη την περιοχή Λάρνακας - Δεκέλειας για δεκαετίες. Ταυτόχρονα, είναι σε εξέλιξη το μεγαλεπήβολο έργο λιμανιού και μαρίνας της πόλης, ενώ πρόσφατα έχει ανακοινωθεί το Land of Tomorrow. Ο πρόεδρος του ΕΒΕΛ Λάρνακας Σταύρος Σταύρου εκτιμά ότι η επόμενη δεκαετία ανήκει στη Λάρνακα. Ήδη, όπως αναφέρει, υπάρχει μεγάλο επενδυτικό ενδιαφέρον για σχολεία και γραφειακές εγκαταστάσεις. Στέκεται επίσης σε δύο σημεία: στην ανάγκη στήριξης από το κράτος και την δημιουργία πανεπιστημιακής σχολής στην πόλη και στην σημασία της βιώσιμης ανάπτυξης και της διατήρησης του χαρακτήρα της περιοχής.

«Επιμένουμε και κάνουμε αγώνα ο οποίος ακόμα δεν έχει εισακουστεί στο σημείο που θα θέλαμε από το κράτος, για μια πανεπιστημιακή σχολή στη Λάρνακα» υπογραμμίζει ο πρόεδρος του ΕΒΕΛ Λάρνακας Σταύρος Σταύρου.

- Πολλά συμβαίνουν στη Λάρνακα το τελευταίο διάστημα από πλευράς αναπτύξεων και επενδύσεων και δείχνουν ότι είναι η ώρα της Λάρνακας. Τι έχει αλλάξει; Πώς προέκυψε αυτό το ενδιαφέρον;

-Έχω πει πολλές φορές, κάπου ο μύθος ότι οι Λαρνακείς δεν ξέρουν τι θέλουν και δεν ξέρουν να διεκδικούν, κατέρρευσε γιατί αποδείχθηκε τα τελευταία χρόνια ότι οι Λαρνακείς και τι θέλουν ξέρουν και να διεκδικούν ξέρουν. Το ότι κάθονταν τόσα χρόνια στο περιθώριο είναι άλλο μεγάλο θέμα που ίσως να το αναπτύξουμε κάποια άλλη στιγμή. Έχουν βέβαια και τη δική τους ευθύνη και οι ίδιοι γι' αυτό, αλλά ήταν και οι συγκυρίες τέτοιες που αναγκαστικά έμειναν στο περιθώριο. Δεν υπονοώ κατ' ουδένα λόγο ότι ήταν κάποιοι, το σύστημα ή οποιοσδήποτε, ενάντια στη Λάρνακα, αλλά ήταν οι συγκυρίες τέτοιες. Τώρα οι συγκυρίες άλλαξαν και ήρθε η ώρα της Λάρνακας. Ίσως το ότι έχει μείνει πίσω, δίνει ένα τεράστιο ρυθμό ανάπτυξης στη Λάρνακα και ένα μεγάλο πλεονέκτημα έναντι των άλλων πόλεων. Με τα σημερινά δεδομένα και τον τρόπο που έχει αναπτυχθεί η Λεμεσός και η Λευκωσία φαίνεται μια παρθένα περιοχή για ανάπτυξη και για επενδύσεις. Τα κόστη είναι πιο χαμηλά στη Λάρνακα, είναι τεράστιες οι περιοχές που προσφέρονται για ανάπτυξη και αυτό καθιστά την Λάρνακα την πιο ελκυστική περιοχή για ανάπτυξη και δημιουργεί πολλές ευκαιρίες για όποιους θέλουν να επενδύσουν στην Κύπρο.

-Είναι πλέον η πιο ελκυστική περιοχή για ανάπτυξη;

- Πιστεύω ότι ναι, είναι αυτή τη στιγμή η καλύτερη περιοχή για ανάπτυξη. Ήδη η Λεμεσός, έχει φτάσει σε επίπεδα που ο ρυθμός ανάπτυξης μειώνεται και σε ψηλά επίπεδα κόστους –αυτό κάνει τη Λάρνακα πιο ελκυστική. Πέραν τούτου, η Λάρνακα έχει κι άλλα πλεονεκτήματα: η λειτουργία του αεροδρομίου, ξεκίνησε η ανάπλαση για το λιμάνι και τη μαρίνα, έχουν φύγει οι υποδομές πετρελαιοειδών –κάτι που ανοίγει μια τεράστια περιοχή περίπου 2μισης χιλιομέτρων παραλιακό μέτωπο για ανάπτυξη. Να πούμε ότι μαζί με τις εγκαταστάσεις πετρελαιοειδών και τα πετρελαιοειδή που έχουν φύγει και είναι σε διαδικασία απομάκρυνσης, φεύγει και η οδηγία SEVESO. Αυτή η οδηγία περιορίζει μέχρι ένα βαθμό την ανάπτυξη, λόγω του κινδύνου που υπάρχει σε περίπτωση έκρηξης ή φωτιάς από την γειτνίαση με πετρελαιοειδή και τα υγραέρια στην περιοχή. Έτσι, για όλη την περιοχή σε απόσταση πέραν του μισού χιλιομέτρου προς κάθε κατεύθυνση, από τις εγκαταστάσεις υγραερίου και πετρελαιοειδών, απαγορευόταν ή μειωνόταν η ανάπτυξη λόγω αυτού του κινδύνου. Αυτή η οδηγία σύντομα δεν θα ισχύει λόγω του ότι δεν υπάρχει πλέον αυτός ο κίνδυνος. Αντιλαμβάνεστε λοιπόν τις προοπτικές ανάπτυξης που δημιουργούνται για όλη αυτήν την έκταση. Μάλιστα, παρουσιάστηκε πρόσφατα από την Πετρολίνα το νέο έργο Land of Tomorrow, που έχουν σκοπό να ξεκινήσουν στην περιοχή –ένα μεγαλεπήβολο έργο το οποίο θα αλλάξει άρδην τα δεδομένα.

- Η υλοποίηση του όμως θα γίνει σε βάθος χρόνου.

- Κανένα τόσο μεγαλεπήβολο έργο δεν γίνεται από τη μια μέρα στην άλλη, δεν υπάρχουν μαγικά ραβδιά για να δημιουργηθούν πράγματα από τη μια μέρα στην άλλη. Η ανάπτυξη ξεκινά και σιγά σιγά, σταθερά, σε γερά θεμέλια προχωρά. Για να είμαι ειλικρινής δεν θα θέλαμε ούτε και εμείς την ανάπτυξη να γίνει από τη μια μέρα στην άλλη, να δημιουργηθεί μια φούσκα και να μην είναι βιώσιμη. Πρέπει μια ανάπτυξη να γίνεται σιγά σιγά και σταθερά και σε γερά θεμέλια.

> «Κανένα μεγαλεπήβολο έργο δεν γίνεται από τη μια μέρα στην άλλη, δεν υπάρχουν μαγικά ραβδιά για να δημιουργηθούν πράγματα από τη μια μέρα στην άλλη».

> «Κάτι που λείπει τώρα από τη Λάρνακα είναι οι γραφειακές εγκαταστάσεις. Αν υπήρχαν ήδη, θα ήταν τελείως διαφορετική η προσέγγιση και ο ρυθμός της ανάπτυξης της πόλης».

- Πώς θα είναι η Λάρνακα σε ορίζοντα δεκαετίας;

- Ακόμα ένα σλόγκαν που ίσως κουράζει, αλλά εμείς το πιστεύουμε είναι να λέμε ότι η επόμενη δεκαετία ανήκει στη Λάρνακα. Και όντως, η επόμενη δεκαετία θεωρούμε ότι ανήκει στη Λάρνακα. Γιατί εμείς θέλουμε να αναπτύξουμε τη Λάρνακα σιγά σιγά, η ανάπτυξη να είναι βιώσιμη αλλά και με ένα σκοπό. Ελπίζουμε λοιπόν την επόμενη δεκαετία να δούμε τη Λάρνακα να αναπτύσσεται, να εξελίσσεται, να εκμοντερνίζεται, αλλά χωρίς να αλλάξει τον χαρακτήρα της. Δεν θέλουμε να γίνουμε ακόμα μία Λεμεσός, θέλουμε να αναπτυχθούμε, να εξελιχθούμε αλλά δεν θέλουμε να αλλάξουμε τον χαρακτήρα της πόλης μας. Και έχουμε πολλά παραδείγματα στο εξωτερικό, πόλεων να αναπτύσσονται, κρατώντας τον χαρακτήρα που είχαν πάντα. Κι εμείς, αυτό θέλουμε.

- Είναι σημαντικό να αναφερθούμε και στο θέμα της βιώσιμης οικιστικής ανάπτυξης. Ένα εύλογο ερώτημα είναι αν με τόσες νέες αναπτύξεις θα συνεχίσει να υπάρχει η προσιτή κατοικία ως επιλογή;

-Πιστεύω ότι ναι, σε όλα τα έργα που είδαμε περιλαμβάνονται και οι πολυτελείς κατοικίες και οι πιο μικρές, έτσι, δίνονται προσιτές επιλογές για τον κάθε αγοραστή όποια και αν είναι η αγοραστική του δύναμη. Δεν είχαμε μέχρι τώρα τέτοιο πρόβλημα στη Λάρνακα και δεν πιστεύω ότι θα έχουμε.

Σχολεία και πανεπιστήμια

- Υπάρχει ενδιαφέρον και για επενδύσεις σε άλλους τομείς, πέραν του τι έχει ανακοινωθεί μέχρι στιγμής;

-Σίγουρα υπάρχουν πολλά πράγματα που δεν βγαίνουν προς τα έξω μέχρι να ωριμάσουν. Υπάρχει πάρα πολύ ενδιαφέρον από ξένους και ντόπιους επενδυτές ή συνεργασίες ντόπιων και ξένων, για έργα στη Λάρνακα που θα δώσουν νέα πνοή, όπως πανεπιστήμια, σχολεία, γραφεία. Κυρίως, κάτι που λείπει τώρα από τη Λάρνακα είναι οι γραφειακές εγκαταστάσεις. Αν υπήρχαν ήδη, θα ήταν τελείως διαφορετική η προσέγγιση και ο ρυθμός της ανάπτυξης της πόλης. Πέραν τούτου, θέλουμε και τη συμβολή του κράτους. Επιμένουμε και κάνουμε αγώνα, ο οποίος ακόμα δεν έχει εισακουστεί στο σημείο που θα θέλαμε από το κράτος, για μια πανεπιστημιακή σχολή στη Λάρνακα. Δεν γίνεται μια πόλη να μην έχει μία κρατική πανεπιστημιακή σχολή. Έχουμε μεν ιδιωτικά πανεπιστήμια, αλλά θέλουμε μια κρατική πανεπιστημιακή σχολή. Η Λάρνακα έχει το ινστιτούτο για θαλάσσια έρευνα το CMMI και άλλα συναφή με τη γαλάζια οικονομία και θέλουμε να αναπτυχθούν και οι σχετικές σχολές των κρατικών πανεπιστημίων εδώ στη Λάρνακα. Για παράδειγμα να λειτουργήσει τμήμα θαλάσσιων σπουδών είτε του Πανεπιστημίου Κύπρου, είτε του ΤΕΠΑΚ. Υπήρξαν κάποιες κινήσεις οι οποίες ναυάγησαν και κάπου πρέπει να μπουν ξανά στον χάρτη. Ας μην ξεχνούμε ότι η ανάπτυξη στη Λάρνακα τα τελευταία χρόνια βασίζεται σχεδόν στην ολότητά της σε ιδιωτικές πρωτοβουλίες. Η Λάρνακα από μόνη της και με ιδιωτική πρωτοβουλία, έκτισε το δικό της γήπεδο ποδοσφαίρου. Επρόκειτο για μία ιδιωτική πρωτοβουλία. Άλλες πόλεις χρειάστηκαν τεράστιες κρατικές ενισχύσεις και βοήθειες για να κτίσουν τα δικά τους. Θεωρώ ότι είναι καιρός να έχουμε και εμείς την κρατική βοήθεια.

-Αναφερθήκατε σε ιδιωτικό ενδιαφέρον για νέα πανεπιστημιακή ανάπτυξη.

-Υπάρχει και είναι στα σκαριά, αλλά δεν θα ήθελα σε αυτό το σημείο να πω κάτι παραπάνω. Πιστεύω ότι είναι πολύ κοντά στο να προχωρήσει, και γενικότερα υπάρχει ενδιαφέρον για επενδύσεις στον τομέα της εκπαίδευσης στην περιοχή. Αλλά οι εξελίξεις σε αυτό το επίπεδο παίρνουν χρόνο. Θέλω να παρακαλέσω τις κρατικές υπηρεσίες να βοηθήσουν από την πλευρά τους με τη διαδικασία των αδειών και γραφειοκρατικών διαδικασιών ώστε να πάρουν οι επενδυτές το πράσινο φως και να προχωρήσουν. Διότι αν ένας επενδυτής καταλάβει ότι θα μπλέξει με ατέρμονες γραφειοκρατικές διαδικασίες, απογοητεύεται και απομακρύνεται.

-Είναι αυτή η γραφειοκρατία που έχει καθυστερήσει την πρόοδο αναπτύξεων όπως το λιμάνι και τη Μαρίνα Λάρνακας;

-Αν πούμε ότι η γραφειοκρατία δεν έχει παίξει τον ρόλο της σε αυτές τις καθυστερήσεις, νομίζω ότι κοροϊδεύομαστε. Υπάρχουν πολλά που μπορούμε να κάνουμε σε αυτόν τον τομέα για να προωθήσουμε και να επιταχύνουμε την ανάπτυξη. Δεν πρέπει να αφήνουμε να χάνεται πολύτιμος χρόνος, να χάνει το ενδιαφέρον του ο επενδυτής και μετά να ψάχνουμε το λάθος. Και οι συγκυρίες αλλάζουν, τώρα οι συγκυρίες είναι μαζί μας, ας τις εκμεταλλευτούμε, με την καλή έννοια.

Θαλάσσια σύνδεση και τουρισμός

- Μέχρι στιγμής η πόλη διεκδικεί χαμηλά μερίδια στον τουρισμό. Ποιες οι εκτιμήσεις σας για τη συνέχεια και με αφορμή την έναρξη της θαλάσσιας σύνδεσης αλλά και την προσθήκη νέων τουριστικών κλινών;

- Η Λάρνακα τα τελευταία 5-6 χρόνια έχει μεγάλους ρυθμούς ανάπτυξης στον τουρισμό, ίσως τους μεγαλύτερους παγκυπρίως. Υπάρχουν αυτή τη στιγμή κάποιες αιτήσεις για άδειες ξενοδοχείων και πιστεύουμε ότι πλέον η πόλη έχει πάρει ικανοποιητικούς ρυθμούς ανάπτυξης στον τουρισμό. Αν δεν ήταν η κακή στιγμή της πανδημίας που μας κράτησε πίσω, θα ήμασταν σε άλλα επίπεδα τώρα. Αλλά οι ρυθμοί ανάπτυξης όσον αφορά τους αριθμούς στον τουρισμό και την ανάπτυξη κλινών στη Λάρνακα είναι πέραν του δέοντος ικανοποιητικοί.
Όσον αφορά τη θαλάσσια σύνδεση, ξεκινάει τον Αύγουστο και θα φέρει διακίνηση διαμέσου της Λάρνακας, ξένους και ντόπιους τουρίστες. Όπως είπα και προηγουμένως, όποια διακίνηση κόσμου μέσω μιας πόλης είναι ένας πολλαπλασιαστής στην οικονομία, και αυτό είναι πολύ θετικό.

Το Metropolis, το κέντρο και το λιμάνι

- Πέραν των επενδύσεων και των προοπτικών που δημιουργούνται, υπάρχουν παθογένειες και εμπόδια στον δρόμο για την αναβάθμιση της πόλης;

- Κοιτάξτε, ένα πράγμα που ανέφερα προηγουμένως και προτρέπω τους επιχειρηματίες ανάπτυξης γης να κάνουν, είναι να κτίσουν γραφειακές εγκαταστάσεις. Διότι αυτό θα προσελκύσει την εγκατάσταση εταιρειών στη Λάρνακα, κάτι που θα βοηθήσει στην ανάπτυξη της πόλης και στην πώληση και των άλλων αναπτύξεων όπως κατοικίες και για διευθυντές και προσωπικό. Αυτό το χρειαζόμαστε. Θέλουμε επίσης τους νέους να έρθουν κοντά, να δώσουν ιδέες πώς να αναπτυχθεί το κέντρο της Λάρνακας, το οποίο έχει κτυπηθεί από την ανάπτυξη του κλειστού εμπορικού κέντρου –αυτό δεν το αρνείται κανένας αλλά σίγουρα δεν μπορεί να σταματήσει η ανάπτυξη. Ένα mall το χρειαζόταν η Λάρνακα και έπρεπε να γίνει. Από εκεί και πέρα, πρέπει να δώσουμε κίνητρα και ιδέες για να αναπτυχθεί το κέντρο της πόλης πάνω σε μια βιώσιμη προοπτική που να είναι κάτι που οι νέοι χρειάζονται. Δεν μπορεί να συνεχίσει να προσφέρει τις ίδιες υπηρεσίες που πρόσφερε εδώ και δεκαετίες. Πρέπει να αναπτυχθούν άλλες υπηρεσίες οι οποίες ανταποκρίνονται στην σημερινή εποχή και τις χρειάζονται οι νέοι μας. Αυτή τη στιγμή το κέντρο δεν έχει τη ζωή που είχε τα προηγούμενα χρόνια, και γι' αυτό δεν φταίει το mall αλλά το ότι οι καιροί αλλάζουν.

Πρέπει να δώσουμε κίνητρα και ιδέες για να αναπτυχθεί το κέντρο της πόλης πάνω σε μια βιώσιμη προοπτική που να είναι κάτι που οι νέοι χρειάζονται.

Διευκρινήσεις

-Σε σχέση με το λιμάνι, έχει βγει προς τα έξω ότι υπήρξαν κάποιες καθυστερήσεις που δεν αφορούν μόνο γραφειοκρατικές διαδικασίες. Ποια είναι η κατάσταση τελικά;

-Όσο αφορά το λιμάνι Λάρνακας λέγονται και ψιθυρίζονται πολλά. Για να μην βγάζει ο καθένας τα δικά του συμπεράσματα, εγώ σαν πρόεδρος του ΕΒΕΛ Λάρνακας κάλεσα τον γενικό διευθυντή της κοινοπραξίας πριν ένα μήνα, ο οποίος ήρθε στα γραφεία της ΕΒΕΛ και στην παρουσία μελών μας και βουλευτών Λάρνακας, έγινε συζήτηση και δόθηκαν απαντήσεις οι οποίες ήταν ικανοποιητικές. Πάντοτε, ένα τέτοιο έργο έχει τις καθυστερήσεις του και τα προβλήματά του, αλλά προχωράει. Εμείς θέλουμε να προχωράει πιο γρήγορα αλλά το πιο σημαντικό είναι να προχωρά σταθερά πάνω σε γερά θεμέλια για να μπορεί να γίνει σωστά. Για το κατά πόσο υπάρχει κάποιο θέμα με τον επενδυτή, έκανα ευθέως την ερώτηση προς τον κ. Πάνο Αλεξάνδρου. Η απάντηση ήταν κατηγορηματικά όχι. Μάλιστα λέχθηκε ότι σε τέτοια μεγάλα έργα διαφωνίες μεταξύ επενδυτών υπάρχουν, τα βρίσκουμε και προχωρούμε, δεν υπάρχει θέμα μεταξύ μας. Αυτή ήταν η απάντηση σε ερώτηση που απηύθυνα εγώ προσωπικά.

Καλύτερα από το 2019 οι αφίξεις α΄ τριμήνου

Ψηλά, η περίοδος με τις χαμηλότερες τουριστικές επιδόσεις του έτους, καλό το ξεκίνημα της σεζόν

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Αυξημένες κατά 10% είναι οι αφίξεις τουριστών για το 1ο τρίμηνο του 2023 σε σύγκριση με το αντίστοιχο πρώτο τρίμηνο του 2019, και αποτελεί ένα ιδιαίτερα θετικό ξεκίνημα για τις τουριστικές επιδόσεις της χρονιάς. Συγκεκριμένα, φέτος οι αφίξεις α΄ τριμήνου ήταν 393.893, ενώ το 2019 ανήλθαν στις 357.475. Σε σύγκριση, δε, με την αντίστοιχη περίοδο του 2022 η αύξηση κυμαίνεται στο 61%. Μόνο για τον μήνα Μάρτιο, οι τουριστικές αφίξεις ήταν και πάλι καλύτερες από πέρσι αλλά

Σχεδόν 400 χιλιάδες ήταν οι τουρίστες που έφτασαν στην Κυπριακή Δημοκρατία μέχρι τον Μάρτιο, αριθμός αυξημένος κατά 61% σε σχέση με πέρσι.

Ανασταλτικός παράγοντας για τις φετινές επιδόσεις του τουρισμού θεωρείται το κόστος στις τιμές των εισιτηρίων και γενικότερα το κόστος ζωής, αν και η ζήτηση για ταξίδια παραμένει ισχυρή.

και από το 2019. Τότε, οι αφίξεις Μαρτίου ήταν 169.934, πέρσι ανήλθαν στις 128.840 και φέτος στις 184.263 –αύξηση 8% σε σχέση με το ’19 και 43% σε σχέση με το ’22.

Ενδεικτικό για μετά

Πάντα οι πρώτοι τρεις μήνες του έτους και το ξεκίνημα της τουριστικής χρονιάς ήταν χαμηλά σε επίπεδο προσέλκυσης τουριστών, ωστόσο φέτος θεωρείται ότι οι επιδόσεις είναι οι καλύτερες των τελευταίων χρόνων. Σε δηλώσεις του στην «Κ» ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ταξιδιωτικών Πρακτόρων Βασίλης Σταματάρης ανέφερε ότι, βλέποντας την τάση που έχει το ξεκίνημα της χρονιάς καταλαβαίνεις πώς θα προχωρήσει και η καλοκαιρινή περίοδος. Πρόκειται, όπως ανέφερε, για ένα δείκτη για το πόσο θα ανοίξει η αγορά και για την υπόλοιπη χρονιά.

Καλύτερος Απρίλης

Πάντως, καλύτερα από το 2019 φαίνεται να κινήθηκε και ο Απρίλης την περίοδο του Πάσχα, σύμφωνα με εκτιμήσεις από τον κλάδο του τουρισμού. Πέραν των εκτιμήσεων, πιο συγκεκριμένη εικόνα δίνουν τα στοιχεία από την Hermes Airports που δείχνουν αυξημένη επιβατική κίνηση κατά 26% σε σχέση με τον Απρίλιο του 2022. Συγκεκριμένα, τις δύο πρώτες εβδομάδες του Απρίλη ταξίδεψαν περισσότεροι από 450 χιλιάδες επιβάτες (εισερχόμενοι και εξερχόμενοι), με ανοδική πορεία από τις αγορές του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ελλάδας, του Ισραήλ, της Γερμανίας και της Πολωνίας.

Το στοίχημα του μετά

Ήδη ο υφυπουργός Τουρισμού ανακοίνωσε ότι ο φετινός στόχος είναι να ξεπεράσουμε κατά 5-10% τις περσινές επιδόσεις. Από την άλλη, οι εκτιμήσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού αναφέρουν ότι φέτος δεν αποκλείεται τα επίπεδα αφίξεων να επιστρέψουν στα προπανδημικά επίπεδα στην Ευρώπη και την Μέση Ανατολή. Εκτιμάται παράλληλα ότι θα υπάρχει αύξηση της ζήτησης σε value for money προορισμούς και προορισμούς πλησιέστερους στη χώρα τους, ως αποτέλεσμα των οικονομικών εξελίξεων. Σε διεθνές επίπεδο οι εκτιμήσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού αναφέρουν ότι οι τουριστικές αφίξεις θα κυμανθούν μεταξύ 80-95% των προ πανδημικών επιπέδων. Πάντως στην περίπτωση της Κύπρου, τα στοιχεία είναι μέχρι στιγμής ιδιαίτερα ικανοποιητικά και ο στόχος του 5-10% φαντάζει πολύ συγκρατημένος. Φυσικά το ζήτημα είναι η ζήτηση και οι κρατήσεις των ξένων τουριστών για το νησί να παραμείνουν σε ψηλά επίπεδα για την κυρίως καλοκαιρινή περίοδο. Πάντως τα μέχρι στιγμής μηνύματα από το εξωτερικό δείχνουν ότι υπάρχει το ενδιαφέρον και για τη συνέχεια. Οι τουριστικοί φορείς φαίνεται να επιλέγουν να κρατούν χαμηλούς τόνους, αν και τα στοιχεία δείχνουν ότι υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον και αυξημένη ζήτηση.

Αυξημένη επιβατική κίνηση κατά 26% σε σχέση με τον Απρίλιο του 2022 δείχνουν τα στοιχεία της Hermes Airports.

Βαρόμετρο το κόστος

Ανασταλτικός παράγοντας για τις φετινές επιδόσεις του τουρισμού θεωρείται το κόστος στις τιμές των εισιτηρίων και γενικότερα το κόστος ζωής, το οποίο είναι για κάποιες ομάδες απαγορευτικό για πλάνα διακοπών. Την ίδια ώρα, η ζήτηση για ταξίδι παραμένει ισχυρή, ωθούμενη και φέτος από την άρση των ταξιδιωτικών απαγορεύσεων. Σε δηλώσεις του στην «Κ» ο κ. Σταματάρης ανέφερε ότι οι σταθερές τιμές στις αεροπορικές συνδέσεις αλλά και η συνδεσιμότητα είναι οι παράγοντες οι οποίοι εγγυώνται ότι θα υπάρχει αυτή η συνέχεια στις τουριστικές επιδόσεις. Όπως αναφέρει, στα θετικά προσμετράται και η αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της χώρας καθώς και η επιλογή για προώθηση και διαφήμιση της τουριστικής Κύπρου στα ψηφιακά κανάλια.

Η TRAVEL EXPO

Οι ειδικές μορφές τουρισμού και οι επιλογές που παρέχει η Κύπρος για διακοπές αναδεικνύονται και μέσα από τη φετινή έκθεση TRAVEL EXPO CYPRUS, που εγκαινιάστηκε την Παρασκευή στον χώρο της Κρατικής Έκθεσης και ολοκληρώνεται την Κυριακή 23 Απριλίου. Όπως αναφέρει ο κ. Σταματάρης εκ των διοργανωτών της έκθεσης, η έκθεση ονομάστηκε Travel Expo Cyprus, με στόχο να δημιουργηθεί μια περιφερειακή έκθεση όπου θα μπορέσει να προσελκύσει και γειτνιάζουσες χώρες. «Πιστεύω ότι θα είναι η αρχή μιας καλής πορείας όπου θα μετεξελιχθεί σε μια καλή γιορτή και για το εισερχόμενο και το εξερχόμενο και τους ίδιους τους επιχειρηματίες, και το όφελος σίγουρα θα είναι για την Κύπρο», σχολίασε σχετικά ο κ. Σταματάρης.

Με e-kalathi τα ψώνια στις υπεραγορές

Μετά το υπουργικό το νομοσχέδιο προωθείται σύντομα στη Βουλή – Οι αλλαγές στις πρόνοιες και οι επιχειρήσεις που περιλαμβάνει

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Με αλλαγές προχωρά το νομοσχέδιο για δημιουργία πλατφόρμας καταγραφής και παρακολούθησης τιμών λιανικής πώλησης προϊόντων –το e-kalathi. Πρόκειται για ένα ψηφιακό εργαλείο το οποίο θα είναι διαθέσιμο ως εφαρμογή και στα smartphones των καταναλωτών και που, εφόσον περάσει και από τη Βουλή, θα πάρει τον δρόμο προς την υλοποίηση και εφαρμογή του. Σύμφωνα με την Αλίκη Ιορδάνους προϊστάμενη του κλάδου ανταγωνισμού στην Υπηρεσία Προστασίας Καταναλωτή, υπολογίζεται ότι θα είναι έτοιμο περί τις αρχές του 2024. Το κείμενο που θα κατατεθεί στη Βουλή, περιλαμβάνει συγκεκριμένες αλλαγές σε σχέση με το κείμενο του προσχεδίου το οποίο είχε τεθεί για διαβούλευση.

Υπεραγορές

Σύμφωνα με ενημέρωση από την αρμόδια υπηρεσία, έχουν γίνει κάποιες διαφοροποιήσεις ως προς τις κατηγορίες των επιχειρήσεων που θα περιλαμβάνονται υποχρεωτικά στην πλατφόρμα. Για παράδειγμα, έχουν αφαιρεθεί τα αρτοποιεία από τις επιχειρήσεις που θα πρέπει να υποβάλλουν τις τιμές στην πλατφόρμα με την Υπηρεσία να επιστρέφει στην αρχική της σκέψη για συμπερίληψη των υπεραγορών και των σουπερμάρκετ, ώστε η σύγκριση να γίνεται με ιδίου τύπου επιχειρήσεις. Έχει αλλάξει επίσης το ύψος του ελάχιστου ετήσιου κύκλου εργασιών ως μέτρο για συμπερίληψη των υπεραγορών. Πλέον, οι επιχειρήσεις (υπεραγορές) λιανικής πώλησης τροφίμων που θα υποβάλλουν υποχρεωτικά τις τιμές πρέπει να έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών άνω των 2 εκατομμυρίων κατά την οικονομική περίοδο πριν την έκδοση του διατάγματος, αντί 8 εκατ. που περιλάμβανε η προηγούμενη πρόνοια. Αυτό έγινε, όπως εξηγεί η υπηρεσία, προκειμένου να καλυφθεί σχεδόν όλος ο λιανικός τομέας και οι μικρότερες επιχειρήσεις. Τονίζεται ότι η συμμετοχή στην εφαρμογή είναι προαιρετική και για τις υπόλοιπες επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών κάτω των 2 εκατ. ευρώ. Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι οποιαδήποτε άλλη επιχείρηση με ετήσιο κύκλο εργασιών κάτω των δύο εκατ. ευρώ δύναται να υποβάλει τιμές πώλησης σύμφωνα με τις διατάξεις

Δύο, αντί 8 εκατ. είναι ο ελάχιστος ετήσιος κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων τροφίμων που περιλαμβάνονται στο νομοσχέδιο –εκτός πλατφόρμας τα αρτοποιεία.

Δεν πρόκειται για έκτακτο μέτρο, η πλατφόρμα ήρθε για να μείνει, με σκοπό την καλύτερη ενημέρωση των καταναλωτών για τις τιμές αγοράς, τονίζεται από την Υπηρεσία Προστασίας Καταναλωτή.

του νόμου και ο κύκλος εργασιών υπολογίζεται βάσει των οικονομικών καταστάσεων της αμέσως προηγούμενης από την έκδοση του διατάγματος οικονομικής περιόδου.

Από τις 8 το πρωί

Έχει επίσης διαφοροποιηθεί και ο τίτλος του νομοσχεδίου. Πλέον πρόκειται για τον «περί Καταγραφής και Παρακολούθησης Τιμών Λιανικής Πώλησης Προϊόντων Νόμος του 2023». Το αρχικό προσχέδιο μιλούσε για δεδομένα τιμών και περιλάμβανε δύο κατηγορίες δεδομένων –την ημερήσια τιμή στο ράφι και τη μέση τιμή της προηγούμενης μέρας. Η μέση τιμή της προηγούμενης μέρας έχει αφαιρεθεί. Πλέον αυτό που θα πρέπει να δίνει η πλατφόρμα είναι η τιμή λιανικής πώλησης της ημέρας, η οποία θα είναι διαθέσιμη κάθε μέρα, στις 8 το πρωί, και όχι στις 10 όπως ήταν στο προσχέδιο. Μιλώντας στην «Κ» η κα Ιορδάνους, ανέφερε ότι αυτό έχει σημασία εφόσον ο καταναλωτής θα έχει πλήρη ενημέρωση για τις τιμές με το άνοιγμα των υπεραγορών. Από τις 8 το πρωί οι τιμές θα ανεβαίνουν με συγκεκριμένη ασφαλή διαδικασία που θα συνδέει τις ταμειακές τους μηχανές με την πλατφόρμα e-kalathi, ενώ αν υπάρχει αλλαγή και κατά τη διάρκεια της ημέρας, η πλατφόρμα θα ενημερώνεται αυτόματα. Σε κάθε περίπτωση δεν θα παρατηρείται άλλη τιμή στο κατάστημα και άλλη στην πλατφόρμα.

Οι κωδικοί

Σε ό,τι αφορά τους κωδικούς προϊόντων, αυτούς θα τους εκδίδει με διάταγμα ο αρμόδιος υπουργός Ενέργειας Εμπορίου και Βιομηχανίας. Αυτό που έχει αλλάξει στο συγκεκριμένο κομμάτι είναι η εισαγωγή κατηγοριών προϊόντων. Συγκεκριμένο παράρτημα στον νόμο περιλαμβάνει κατηγορίες προϊόντων και τροφίμων και άλλων βασικών καταναλωτικών προϊόντων που έχουν τη μεγαλύτερη βαρύτητα στο καλάθι ενός νοικοκυριού. Ο υπουργός στο διάταγμά του, θα επιλέγει τους κωδικούς με τη ψηλότερη κατανάλωση και βαρύτητα στο καλάθι ενός νοικοκυριού, ανά κατηγορία. Ένα ζήτημα που έχει τεθεί από τους εμπλεκόμενους συνδέσμους, αφορά τους κωδικούς ιδιωτικής ετικέτας έναντι των επωνύμων. Αν δηλαδή θα περιλαμβάνονται και μη επώνυμα προϊόντα στο live παρατηρητήριο και το τι σημαίνει αυτό για τις επιχειρήσεις και τον ανταγωνισμό. Σε αυτό το κομμάτι η απάντηση από την Υπηρεσία αναφέρει ότι σε κάθε περίπτωση θα επιλέγονται κωδικοί με την πιο ψηλή κατανάλωση, όπως θα ορίζονται από την εταιρεία. Το σύνολο των κωδικών που θα περιλαμβάνονται στην εφαρμογή ανέρχονται σε +/-1.500. Η μεθοδολογία επιλογής των κωδικών αναμένεται ότι θα συζητηθεί και στην αρμόδια επιτροπή της Βουλής.

Αρχές του ‘24

Μετά την έγκριση του από το υπουργικό, το νομοσχέδιο θα τεθεί στην επιτροπή Εμπορίου της Βουλής, και εφόσον εγκριθεί και δημοσιευτεί στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας, η αρμόδια Υπηρεσία θα προχωρήσει με την προκήρυξη προσφορών για την επιλογή ανάδοχου εταιρείας για δημιουργία του λογισμικού. Εκτιμάται ότι η διαδικασία προσφορών θα διαρκέσει δύο μήνες και άλλους έξι η ετοιμασία του λογισμικού από τον επικρατέστερο προσφοροδότη. Βάσει αυτών των δεδομένων εκτιμάται ότι θα μπορούσε η πλατφόρμα να τεθεί σε εφαρμογή αρχές του 2024. Τονίζεται, πάντως, ότι δεν πρόκειται για έκτακτο μέτρο, αλλά για εργαλείο το οποίο εφόσον περάσει, θα παραμείνει, με σκοπό την καλύτερη άμεση ενημέρωση των καταναλωτών και την ενίσχυση της διαφάνειας στην αγορά.

Με την εφαρμογή της πλατφόρμας, η ημερήσια λιανική τιμή πώλησης των επιλεγμένων κωδικών προϊόντων θα είναι διαθέσιμη από τις 8 το πρωί, με το άνοιγμα των υπεραγορών.

Αδεια πατρότητας 14 ημερών και πέντε νέες ειδικές άδειες

Τι προβλέπει για πατέρες, γονείς, φροντιστές συγγενών ο νόμος Χατζηδάκη

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Αδεια 14 ημερών σε πατέρες παιδιών που γεννήθηκαν από τις 19 Ιουνίου 2021 και εφεξής, αλλά και άλλες πέντε νέες ειδικές άδειες για εργαζόμενους γονείς και φροντιστές προβλέπει ο νόμος 4808 του 2021, όπως εξειδικεύεται με εγκύκλιο που δημοσιεύθηκε την Πέμπτη. Πρόκειται για τον εργασιακό νόμο Χατζηδάκη με τον οποίο κυρώθηκε η κοινοτική οδηγία για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής γονέων, με αφορμή την οποία η Κομισιόν απέστειλε αιτιολογημένη γνώμη και στη χώρα μας, ζητώντας διευκρινίσεις και ενημέρωση για τον τρόπο που εφαρμόζεται στο εθνικό μας δίκαιο.

Οι προβλέψεις της κοινοτικής οδηγίας ενσωματώθηκαν στο εθνικό μας δίκαιο με τον εργασιακό νόμο Χατζηδάκη (4808/2021), με τον οποίο πλέον σε ορισμένα σημεία η ελληνική νομοθεσία είναι πιο ευνοϊκή από την ευρωπαϊκή. Σύμφωνα δε με πληροφορίες, η αιτιολογημένη γνώμη αφορά τεχνικά ζητήματα που σχετίζονται με την εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας στους ναυτικούς, για την οποία το θεσμικό πλαίσιο βρίσκεται στο στάδιο της ολοκλήρωσης.

Μάλιστα, το σχετικό προεδρικό διάταγμα έχει ήδη υπογραφεί από τους συναρμόδιους υπουργούς. Αναλυτικά, ο νόμος 4808/2021 για την «Προστασία της εργασίας», όπως διευκρινίζεται και στην εγκύκλιο, προβλέπει τη χορήγηση άδειας διάρκειας 14 ημερών σε πατέρες παιδιών που γεννήθηκαν από τις 19 Ιουνίου 2021 (ημερομηνία δημοσίευσής του σε ΦΕΚ), άδεια φροντιστή, δικαίωμα απουσίας για λόγους ανωτέρας βίας, ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας για γονείς και επέκταση σειράς αδειών που δικαιούνται οι μητέρες και στις περιπτώσεις υιοθεσιών. Η εγκύκλιος περιλαμβάνει ακόμη ρυθμίσεις για την προστασία από την απόλυση γονέων που ζήτησαν ή έλαβαν τις άδειες αυτές.

SHUTTERSTOCK

Η άδεια πατρότητας των 14 ημερών μπορεί να ληφθεί τμηματικά, δύο ημέρες πριν από τον τοκετό και οι υπόλοιπες μετά, ή στο σύνολό της μετά τον τοκετό έως και ένα μήνα μετά τη γέννηση του παιδιού.

Την άδεια πατρότητας μπορούν να λάβουν οι πατέρες παιδιών που γεννήθηκαν από τις 19 Ιουνίου 2021 και εφεξής.

Οι νέες άδειες που θεσμοθετούνται ή επεκτείνονται είναι οι εξής:

• Αδεια πατρότητας 14 ημερών με αποδοχές. Χορηγείται συνολικά ή τμηματικά σύμφωνα με την αίτηση του εργαζομένου ως εξής: α) ο εργαζόμενος λαμβάνει δύο ημέρες άδειας πριν από την αναμενόμενη ημερομηνία τοκετού προκειμένου να καλύπτονται οι ανάγκες που συνδέονται με την εγκυμοσύνη και τον τοκετό, οπότε στην περίπτωση αυτή οι υπόλοιπες 12 ημέρες χορηγούνται, συνολικά ή τμηματικά, άμεσα λόγω της γέννησης του τέκνου, εντός 30 ημερών από την ημερομηνία γέννησης είτε β) χορηγείται το σύνολο των ημερών άδειας μετά την ημερομηνία γέννησης. Η άδεια πατρότητας με το προηγούμενο καθεστώς ήταν δύο ημέρες. Οσοι πατέρες έχουν λάβει τις δύο ημέρες άδειας δικαιούνται τις επιπλέον ημέρες έως ότου συμπληρωθεί ένας μήνας από τη γέννηση του τέκνου.

• Γονική άδεια διάρκειας 4 μηνών. Χορηγείται συνεχόμενα ή τμηματικά και για τους δύο γονείς με επίδομα από τον ΟΑΕΔ για τους δύο πρώτους μήνες, ίσο με τον κατώτατο μισθό. Μοναδική προϋπόθεση είναι η επί ένα έτος απασχόληση του εργαζομένου στον ίδιο εργοδότη. Σε περίπτωση υιοθεσίας ή αναδοχής τέκνου ηλικίας έως οκτώ ετών, η γονική άδεια χορηγείται από την ένταξη του παιδιού στην οικογένεια.

• Αδεια φροντιστή. Η άδεια αυτή, άνευ αποδοχών, χορηγείται για την κάλυψη αναγκών ή φροντίδας συγγενών ή άλλων προσώπων που κατοικούν στο ίδιο νοικοκυριό, για σοβαρό ιατρικό λόγο.

• Θεσμοθετείται δικαίωμα απουσίας του γονέα ή φροντιστή έως δύο φορές τον χρόνο, με αποδοχές, για μία ημέρα κάθε φορά και για λόγους ανωτέρας βίας (π.χ. ασθένεια).

• Γονείς παιδιών έως 12 ετών και φροντιστές δικαιούνται να ζητούν τηλεργασία, ευέλικτο ωράριο εργασίας ή μερική απασχόληση, εφόσον έχουν συμπληρώσει έξι μήνες εργασίας στον ίδιο εργοδότη.

• Αδεια εργαζόμενων γυναικών για υποβολή σε μεθόδους ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής.

Μειώθηκε κατά 3 δισ. το έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου το α΄ δίμηνο

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Η σημαντική αύξηση των εξαγωγών καυσίμων, αλλά και άλλων αγαθών, έναντι σχεδόν στασιμότητας των αντίστοιχων εισαγωγών, καθώς και οι αυξημένες εισπράξεις κεφαλαίων της κυβέρνησης από την Ευρωπαϊκή Ενωση βελτίωσαν την εικόνα του ισοζυγίου πληρωμών το δίμηνο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου, σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, που δόθηκαν στη δημοσιότητα.

Στο επίπεδο του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, το έλλειμμα μειώθηκε το συγκεκριμένο δίμηνο κατά 3 δισ. ευρώ σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2022 και διαμορφώθηκε σε 1,5 δισ. ευρώ. Το έλλειμμα του ισοζυγίου καυσίμων μειώθηκε από 2,3 δισ. ευρώ σε 1,1 δισ. ευρώ, ενώ και το έλλειμμα του ισοζυγίου αγαθών χωρίς καύσιμα μειώθηκε από 4,1 σε 3,6 δισ. ευρώ. Αυτή η μείωση οφείλεται στη μεγαλύτερη αύξηση των εξαγωγών από εκείνη των εισαγωγών.

Οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 25% σε τρέχουσες τιμές και κατά 10,7% σε σταθερές τιμές, και οι εισαγωγές κατέγραψαν οριακή αύξηση κατά 0,3% σε τρέχουσες τιμές και μείωση 1,1% σε σταθερές τιμές.

Ειδικότερα, οι εξαγωγές καυσίμων αυξήθηκαν από 1,8 δισ. ευρώ σε 2,9 δισ. ευρώ. Εξαιρουμένων των καυσίμων, οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 11,9%, από 5,1 σε 5,7 δισ. ευρώ και οι εισαγωγές κατά 0,8% από 9,2 σε 9,3 δισ. ευρώ.

Στο ισοζύγιο υπηρεσιών, το πλεόνασμα μειώθηκε λόγω της επιδείνωσης του ισοζυγίου μεταφορών, που αντισταθμίστηκε εν μέρει από τη βελτίωση των ισοζυγίων ταξιδιωτικών και λοιπών υπηρεσιών. Οι αφίξεις μη κατοίκων ταξιδιωτών αυξήθηκαν κατά 83,5% και οι σχετικές εισπράξεις κατά 76,4% συγκριτικά με την αντίστοιχη περίοδο του 2022.

Στο ισοζύγιο κεφαλαίων, εξάλλου, υπήρξε πλεόνασμα 1,7 δισ. ευρώ, έναντι ελλείμματος 194,2 εκατ. ευρώ το πρώτο δίμηνο του 2022, κυρίως λόγω της αύξησης των εισπράξεων της γενικής κυβέρνησης από 94,8 εκατ. ευρώ το 2022 σε 1,45 δισ. ευρώ φέτος.

Ετσι, το συνολικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαίων, το οποίο αντιστοιχεί στις ανάγκες της οικονομίας για χρηματοδότηση από το εξωτερικό, κατέγραψε πλεόνασμα έναντι ελλείμματος την αντίστοιχη περίοδο του 2022 και διαμορφώθηκε στα 268,3 εκατ. ευρώ.

Τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας στο τέλος Φεβρουαρίου ήταν 11,8 δισ. ευρώ.

Τέλος, το ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών εμφάνισε πλεόνασμα 976,4 εκατ. ευρώ, έναντι ελλείμματος 3,5 δισ. ευρώ το πρώτο δίμηνο του 2022. Στην κατηγορία των άμεσων επενδύσεων, οι απαιτήσεις των κατοίκων έναντι του εξωτερικού σημείωσαν αύξηση 99 εκατ. ευρώ και οι υποχρεώσεις των κατοίκων έναντι του εξωτερικού, που αντιστοιχούν σε άμεσες επενδύσεις μη κατοίκων στην Ελλάδα, κατέγραψαν αύξηση 527,9 εκατ. ευρώ.

Τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας στο τέλος Φεβρουαρίου ήταν 11,8 δισ. ευρώ, έναντι 13 δισ. ευρώ στο τέλος Φεβρουαρίου 2022.

ΑΠΕ

Το διάστημα Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 25% σε τρέχουσες τιμές και οι εισαγωγές κατέγραψαν οριακή αύξηση κατά 0,3% σε τρέχουσες τιμές.

Προσλήψεις σε τουρισμό μείωσαν τους ανέργους

Οι προετοιμασίες των τουριστικών καταλυμάτων για τις πασχαλινές διακοπές που σηματοδοτούν και την επίσημη έναρξη της θερινής περιόδου στη χώρα μας, είχαν ως αποτέλεσμα τη μείωση των εγγεγραμμένων ανέργων της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΠΑ) για τον μήνα Μάρτιο. Αναλυτικά, οι άνεργοι που ήταν στην επίσημη λίστα της ΔΥΠΑ ανήλθαν τον προηγούμενο μήνα σε 1.035.580, μειωμένοι κατά 38.993 (-3,6%), συγκριτικά με τον Φεβρουάριο και κατά 56.929 (-5,2%), συγκριτικά με τον περυσινό Μάρτιο. Υποχώρηση εμφάνισε και ο αριθμός των επιδοτούμενων ανέργων, προφανώς εξαιτίας της έναρξης της τουριστικής περιόδου και της εποχικής απασχόλησης στους κλάδους του τουρισμού και της εστίασης. Ετσι, τον Μάρτιο οι επιδοτούμενοι άνεργοι ήταν 195.365, μειωμένοι κατά 43.831 (-18,3%) μέσα σε ένα μήνα. Σε σχέση με τον περυσινό Μάρτιο, παρατηρείται αύξηση κατά 32.508 άτομα. Βέβαια, σε σχέση με το σύνολο των ανέργων, οι φετινοί επιδοτούμενοι αντιστοιχούν στο 18,86%, κάτι που σημαίνει ότι λιγότεροι από ένας στους πέντε λαμβάνουν κάποιας μορφής επιδότηση από τη ΔΥΠΑ.

Οι μακροχρόνια άνεργοι, δηλαδή όσοι είναι στη λίστα της ΔΥΠΑ περισσότερο από 12 μήνες, αποτελούν για έναν ακόμη μήνα την πλειονότητα των ανέργων της Υπηρεσίας, καθώς αριθμούν 533.314 άτομα, που αντιστοιχούν σε ποσοστό της τάξης του 51,5% του συνόλου των εγγεγραμμένων.

Οι άνδρες ανέρχονται σε 370.903 (ποσοστό 35,8%) και οι γυναίκες, συντριπτική πλειοψηφία, σε 664.677 (ποσοστό 64,2%). Σε σχέση με την ηλικία, η κατηγορία 30-44 ετών συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο αριθμό εγγεγραμμένων (344.426 άτομα, ή 33,3%), ενώ όσον αφορά το εκπαιδευτικό επίπεδο, αυτό της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης συγκεντρώνει 493.662 άτομα (ποσοστό 47,7%).

Τρίτο χαμηλότερο στην Ε.Ε. το ελληνικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ το 2022

Παρά το γεγονός ότι το 2022 το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στη χώρα αυξήθηκε κατά 15% και έφτασε στο επίπεδο που είχε καταγραφεί το 2008, με βάση τις ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης, το ποσοστό σύγκλισης με τον μέσο όρο της Ε.Ε. δεν έχει προσεγγίσει το επίπεδο εκείνης της χρονιάς. Αντίθετα, εξακολουθεί να είναι αρκετά χαμηλό και διαμορφώθηκε στο 68%, επισημαίνει το χθεσινό εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων της Alpha Bank.

Το ποσοστό αυτό ήταν το τρίτο χαμηλότερο μεταξύ των χωρών της Ε.Ε., μετά τη Βουλγαρία και τη Σλοβακία και σημαντικά μειωμένο σε σύγκριση με την περίοδο πριν από την οικονομική κρίση στη χώρα, διαπιστώνουν οι αναλυτές της τράπεζας. Ενδεικτικά αναφέρουν, μάλιστα, ότι το 2002 το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ανερχόταν στο 93,3% του αντίστοιχου μεγέθους της Ε.Ε.-27. Οπως αναφέρει το Δελτίο, όμως, «από το 2009 έως το 2018 η οικονομική μεγέθυνση της χώρας μας ήταν είτε αρνητική είτε υπολειπόταν του ευρωπαϊκού μέσου όρου».

Παρά την αύξηση που σημείωσε, το ποσοστό σύγκλισης με τον μέσο όρο της Ε.Ε. είναι στο 68%.

Οι αναλυτές επισημαίνουν ότι προκειμένου να επιταχυνθεί η σύγκλιση τα επόμενα χρόνια και δεδομένου ότι έχει ήδη εξαντληθεί το παραγωγικό κενό, απαιτείται διεύρυνση των παραγωγικών δυνατοτήτων της χώρας, μέσω αύξησης των επενδύσεων. Αυτή η ανάγκη μάλιστα καθίσταται ακόμη πιο επιτακτική, καθώς οι παραγωγικές δυνατότητες της χώρας θα περιορίζονται λόγω γήρανσης του πληθυσμού.

Εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ

ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ (ΙΑΔ), ΣΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ

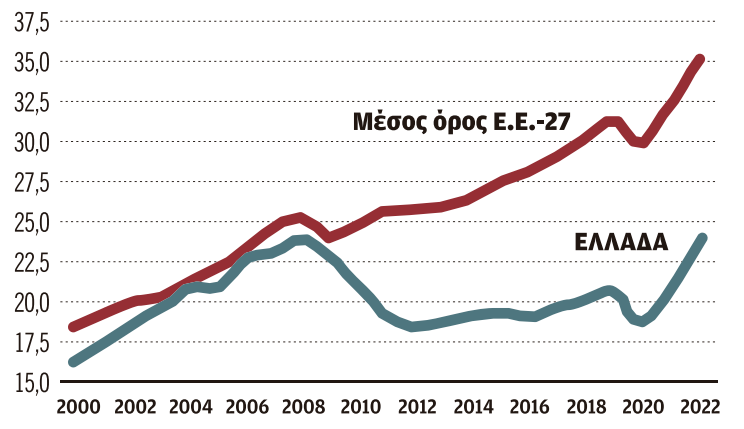

ΠΗΓΗ: Eurostat

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

«Οι επενδύσεις που θα πραγματοποιηθούν το τρέχον αλλά και τα επόμενα χρόνια, στο πλαίσιο της υλοποίησης του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, με προτεραιότητα στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση», αναφέρει το Δελτίο, «αναμένεται να έχουν ισχυρή πολλαπλασιαστική επίδραση, συμβάλλοντας στη βελτίωση των παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας. Σε συνδυασμό, μάλιστα, με τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στην ενίσχυση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, της συνολικής παραγωγικότητας αλλά και της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, μπορούν να αποτελέσουν τον βασικό παράγοντα που θα οδηγήσει στη σταδιακή άνοδο του δυνητικού προϊόντος της χώρας. Από την άλλη πλευρά, οι δημογραφικές εξελίξεις και κυρίως η γήρανση του πληθυσμού, θα περιορίσουν μακροπρόθεσμα τις παραγωγικές δυνατότητες της ελληνικής οικονομίας».

Οπως σημειώνεται στην ανάλυση, η κρίση χρέους την προηγούμενη δεκαετία είχε αρνητικό αντίκτυπο στις παραγωγικές δυνατότητες της οικονομίας. Το εργατικό δυναμικό μειώθηκε σημαντικά λόγω του brain drain, αλλά και της γήρανσης του πληθυσμού, το καθαρό απόθεμα κεφαλαίου εξασθένησε, καθώς η επενδυτική δαπάνη βρισκόταν συστηματικά χαμηλότερα από τις αποσβέσεις, ενώ δεν ενσωματώθηκαν νέες και καινοτόμες τεχνολογίες στην παραγωγική διαδικασία.

Το εργατικό δυναμικό συνέχισε να μειώνεται και κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αλλά η παραγωγικότητα του κεφαλαίου και της εργασίας καταγράφει ανοδική τροχιά από το 2021 και μετά.

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Υψηλές επιδόσεις πανευρωπαϊκώς για τις ελληνικές τράπεζες το 2022

Τι δείχνουν τα στοιχεία του SSM για κερδοφορία και επιτοκιακό περιθώριο

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Υψηλή κερδοφορία 3,7 δισ. ευρώ έναντι ζημιών 4,7 δισ. ευρώ το 2021 παρουσίασαν οι τέσσερις συστημικές τράπεζες το 2022, καταγράφοντας παράλληλα από τα υψηλότερα καθαρά επιτοκιακά περιθώρια μεταξύ των ευρωπαϊκών τραπεζών. Αυτό προκύπτει από τα συγκεντρωτικά συγκριτικά στοιχεία για το 2022 που δημοσίευσε ο SSM για το σύνολο των τραπεζών που εποπτεύει, σύμφωνα με τα οποία το επιτοκιακό περιθώριο στην Ελλάδα διαμορφώθηκε την προηγούμενη χρονιά στο 2,14% που αποτελεί την τρίτη καλύτερη επίδοση στην Ευρωζώνη.

Το υψηλό επιτοκιακό περιθώριο είναι συνέπεια της ανόδου των επιτοκίων στις χορηγήσεις και της συγκράτησης των επιτοκίων στις καταθέσεις και με βάση τα στοιχεία του SSM στην κατάταξη προηγείται η Ισπανία με αντίστοιχο δείκτη 2,25% και αμέσως μετά η Σλοβενία, όπου το αντίστοιχο ποσοστό διαμορφώνεται στο 2,17%. Η πλειονότητα των τραπεζών στην Ευρωζώνη έχει επιτοκιακό περιθώριο κάτω από 2%, με εξαίρεση –εκτός από την Ελλάδα και την Ισπανία– την Αυστρία με 2,08% και την Εσθονία με 2,04%, ενώ σε χώρες όπως η Γερμανία το αντίστοιχο ποσοστό διαμορφώθηκε στο 1% και στη Γαλλία στο 1,01%.

Σύμφωνα με τα συγκριτικά στοιχεία που δημοσίευσε ο SSM την προηγούμενη εβδομάδα, εκτός από την καλή επίδοση στο μέτωπο των επιτοκιακών εσόδων, οι ελληνικές τράπεζες εμφανίζουν:

• Την τρίτη καλύτερη επίδοση στην απόδοση ιδίων κεφαλαίων (return on equity - ROE) με δείκτη που ανήλθε στο 14,43%.

• Την τέταρτη καλύτερη επίδοση στην απόδοση ενεργητικού (return on assets - ROA) με τον αντίστοιχο δείκτη να διαμορφώνεται στο 1,20%.

• Την καλύτερη επίδοση στον δείκτη κόστος προς εισόδημα (cost to income), με τον αντίστοιχο δείκτη να διαμορφώνεται στο 36,9%.

• Τη δεύτερη καλύτερη επίδοση στον δείκτη δάνεια προς καταθέσεις με 60,44% έναντι 103,49% μέσου ευρωπαϊκού όρου.

• Την τρίτη χειρότερη επίδοση στον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, με τον αντίστοιχο δείκτη να διαμορφώνεται στο 17,70% έναντι 19,26% στην Ευρωζώνη και

• Τη χειρότερη επίδοση στον δείκτη μη εξυπηρετούμενων δανείων που –παρά την πρόοδο που έχει γίνει– διαμορφώθηκε στο 6% έναντι 2,28% στην Ευρωζώνη.

Συνολικά τα επιτοκιακά έσοδα των τεσσάρων συστημικών τραπεζών ανήλθαν σε 5,6 δισ. ευρώ και αντιπροσωπεύουν το 55,58% των οργανικών εσόδων του 2022, έναντι 5,3 δισ. ευρώ το 2021 (88,65% των οργανικών εσόδων). Η ποιοτική διαφορά σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά που ήταν και η αιτία της υψηλής κερδοφορίας είναι το γεγονός ότι τα έσοδα από τόκους προέρχονται πλέον από υγιείς χρηματοδοτήσεις προς επιχειρήσεις και νοικοκυριά, γεγονός που επέτρεψε και τη μείωση των προβλέψεων για επισφάλειες που παίρνουν οι τράπεζες. Οι προβλέψεις για την κάλυψη των ζημιών από κόκκινα δάνεια του παρελθόντος μειώθηκαν από τα 6,4 δισ. ευρώ το 2021 στα 2,2 δισ. ευρώ το 2022, εκτινάσσοντας με αυτόν τον τρόπο τα κέρδη πριν από φόρους στα 4,8 δισ. ευρώ έναντι ζημιών 4,2 δισ. ευρώ το 2021.

Τα έσοδα από προμήθειες ανήλθαν στο 1,6 δισ. ευρώ από 1,4 δισ. ευρώ το 2021 και αντιπροσωπεύουν το 16,12% των οργανικών εσόδων των τεσσάρων συστημικών τραπεζών, ποσοστό που είναι από τα χαμηλότερα που καταγράφεται μεταξύ των ευρωπαϊκών τραπεζών, οι οποίες βασίζουν κατά μέσον όρο το 31,35% των οργανικών τους εσόδων από προμήθειες. Είναι χαρακτηριστικό ότι χώρες όπως η Γερμανία ή η Γαλλία εξαρτούν το 35,65% και το 35,41% αντίστοιχα των οργανικών τους εσόδων από προμήθειες, ενώ στην Ισπανία το ποσοστό είναι 25,36%, στην Πορτογαλία 26,07% και στην Ιταλία 37,57%. Τέλος, τα κέρδη από το επενδυτικό χαρτοφυλάκιο που ανήλθαν την προηγούμενη χρονιά σε 1,5 δισ. ευρώ αποτέλεσαν βασική πηγή της κερδοφορίας των ελληνικών τραπεζών, αντιπροσωπεύοντας το 15,3% των οργανικών τους εσόδων, ποσοστό που είναι μακράν το υψηλότερο μεταξύ των ευρωπαϊκών τραπεζών, που άντλησαν το 2022 μόλις το 7,82% κατά μέσον όρο των οργανικών τους εσόδων από χρηματοοικονομικά έσοδα.

Οι επιδόσεις των τραπεζών το 2022

ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ	ΚΕΡΔΗ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ	ΚΑΘΑΡΟ ΕΠΙΤΟΚΙΑΚΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ	ΑΠΟΔΟΣΗ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ
Βέλγιο	4.729,58	1,30%	11,44%	19,83%	1,60%
Γερμανία	15.286,28	1,00%	5,72%	20,67%	1,30%
Εσθονία	446,94	2,04%	10,07%	22,87%	0,80%
Ιρλανδία	2.041,88	1,28%	3,46%	22,60%	2,59%
ΕΛΛΑΔΑ	3.757,66	2,14%	14,43%	17,70%	6,02%
Ισπανία	23.223,57	2,25%	10,35%	16,32%	3,22%
Γαλλία	33.324,98	1,01%	6,01%	19,12%	2,33%
Ιταλία	17.797,51	1,48%	9,16%	19,85%	2,92%
Λετονία	240,56	1,90%	12,26%	22,41%	0,94%
Λιθουανία	379,27	1,49%	15,02%	18,24%	0,82%
Λουξεμβούργο	432,18	0,90%	4,21%	22,38%	1,64%
Μάλτα	75,58	1,49%	4,06%	22,73%	3,17%
Ολλανδία	10.986,72	1,41%	8,00%	20,73%	1,60%
Αυστρία	7.193,83	2,08%	12,76%	18,81%	2,15%
Πορτογαλία	1.608,94	1,92%	8,54%	17,31%	3,98%
Σλοβενία	740,47	2,17%	16,90%	18,57%	2,46%
Φινλανδία	4.551,89	1,14%	9,76%	20,84%	1,14%

ΠΗΓΗ: SSM

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Κόψαμε τα τρόφιμα, αλλά... όχι τα έξυπνα κινητά

Ανθεκτική, δεδομένων των διεθνών συνθηκών, αποδείχθηκε το 2022 η ελληνική αγορά smartphones. Οι πωλήσεις έξυπνων κινητών στη χώρα μας υποχώρησαν ελαφρώς και συγκεκριμένα κατά 1,5% το περασμένο έτος έναντι του 2021, με την αγορά να κλείνει στο 1,88 εκατ. συσκευές.

Αυτή η επίδοση είναι σημαντικά υποδεέστερη της αντίστοιχης πτώσης που σημειώθηκε στην παγκόσμια αγορά το 2022, καθώς οι πωλήσεις υποχώρησαν, σε διεθνές επίπεδο, κατά 11,3%, που συνιστά τη χειρότερη επίδοση της τελευταίας δεκαετίας. Επιπλέον, αν και ο όγκος των πωλήσεων smartphones στην Ελλάδα μειώθηκε το περασμένο έτος, η αξία της αγοράς ήταν σημαντικά αυξημένη και συγκεκριμένα κατά 10,2% σε σχέση με το 2021. Πρακτικά, οι Έλληνες διέθεσαν πέρυσι κάτι παραπάνω από 700 εκατ. ευρώ για την αγορά smartphones. Το 2021 η ελληνική αγορά έκλεισε με πωλήσεις 1,9 εκατ. συσκευών και αξία 630 εκατ. ευρώ.

Η αύξηση των πωλήσεων σε αξία, παρά τη μείωση του όγκου των πωληθέντων smartphones, δείχνει ότι οι καταναλωτές στη χώρα μας στρέφονται πλέον σε πιο ακριβά μοντέλα, τα οποία οι Έλληνες –όπως και οι πολίτες παγκοσμίως– κρατούν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, επιμηκύνοντας τον κύκλο ζωής τους.

Αν και οι συνθήκες στην αγορά παραμένουν εξαιρετικά εύθραυστες, το ξεκίνημα της φετινής χρονιάς ήταν ενθαρρυντικό για τις πωλήσεις smartphones στην Ελλάδα με αύξηση της τάξης του 4% σε επίπεδο τεμαχίων και τουλάχιστον 20% σε αξία. Αντιμέτωπη με τη μεγαλύτερη πτώση στην ιστορία της βρέθηκε το 2022 η αγορά των smartphones διεθνώς το τέταρτο τρίμηνο του 2022, ενώ συνολικά, σε επίπεδο έτους, οι πωλήσεις έκλεισαν πέρυσι στα χαμηλότερα επίπεδα της τελευταίας δεκαετίας.

Το 2022 έκλεισε με πωλήσεις 1,21 δισ. συσκευών, που αντιπροσωπεύει το χαμηλότερο ετήσιο σύνολο αποστολών από το 2013. Η σημαντικά μειωμένη καταναλωτική ζήτηση, το άλμα του πληθωρισμού και η ένταση των οικονομικών αβεβαιοτήτων ήταν οι κύριες αιτίες της πτώσης της αγοράς.

Οι Έλληνες διέθεσαν πέρυσι κάτι παραπάνω από 700 εκατ. ευρώ για την αγορά smartphones.

«Ο δρόμος προς την ανάκαμψη για την αγορά των smartphones είναι σπαρμένος με αβεβαιότητες», αναφέρει η εταιρεία αναλύσεων Canalys. Η εταιρεία προβλέπει σταθερή έως οριακή ανάπτυξη για την αγορά smartphones το 2023.

«Παρότι οι πληθωριστικές πιέσεις θα αμβλυνθούν σταδιακά, οι επιπτώσεις των αυξήσεων των επιτοκίων, της οικονομικής επιβράδυνσης και της ολοένα και πιο προβληματικής αγοράς εργασίας θα περιορίσουν τις δυνατότητες της αγοράς smartphones», διαπιστώνει η εταιρεία ερευνών.

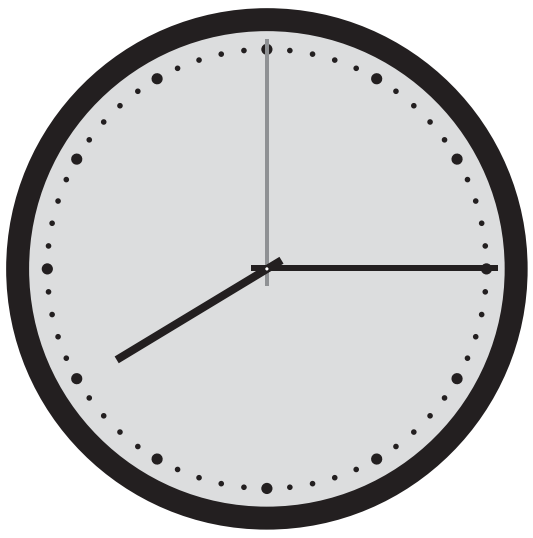

ΘΕΡΙΝΟ ΩΡΑΡΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Ώρες εξυπηρέτησης κοινού από τις **2 Μαΐου 2023**

Δευτέρα - Παρασκευή 08:15 – 13:30

Για εύκολη 24/7 εξυπηρέτηση, κάντε τις συναλλαγές σας μέσω του Online Banking και των ATM.

Για εγγραφή στο Online Banking επισκεφτείτε το **https://app.hellenicbank.com**

HELLENIC BANK

14.000 αιτήσεις από νέους έως 39 ετών για φθηνό στεγαστικό

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Σπίτι μου» της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Ξεπέρασαν τις 14.000 οι αιτήσεις από νέους και νέα ζευγάρια για τη συμμετοχή στο πρόγραμμα «Σπίτι μου» και τη χορήγηση άτοκων ή χαμηλότοκων δανείων, με επιτόκιο που αντιστοιχεί στο ένα τέταρτο του κανονικού επιτοκίου της αγοράς για απόκτηση πρώτης κατοικίας. Το ενδιαφέρον είναι πολύ μεγάλο, γεγονός που καθιστά πιο πιθανό ακόμη και τον διπλασιασμό του αρχικού ποσού που είχε προβλεφθεί από τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΠΑ), ώστε να φθάσει το 1 δισ. ευρώ.

Ηδη, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της ΔΥΠΑ που παρουσίασε η «Κ», έχουν προεγκριθεί από τις τράπεζες τουλάχιστον 600 από τις αιτήσεις, ενώ υπάρχουν και 50 περιπτώσεις που έχουν ήδη ενταχθεί στο στάδιο της υπαγωγής, καθώς οι ενδιαφερόμενοι έχουν υποβάλει στην τράπεζα και τα απαιτούμενα έγγραφα για συγκεκριμένο ακίνητο. Αυτό άλλωστε, δηλαδή η εξεύρεση του κατάλληλου ακινήτου, είναι και το πλέον σημαντικό βήμα για την έγκριση, υπό την προϋπόθεση ότι οι υποψήφιοι δανειολήπτες πληρούν τις βασικές προϋποθέσεις συμμετοχής στο πρόγραμμα, ήτοι είναι νέοι, ηλικίας έως 39 ετών, έχουν εισόδημα πάνω από 10.000 και έως 16.000 ευρώ και δεν διαθέτουν δικό τους σπίτι. Αυτό βέβαια που καθιστά άκρως ελκυστικό το πρόγραμμα είναι το ιδιαίτερα χαμηλό επιτόκιο, αφού είναι το 1/4 αυτού της αγοράς και 0% για τρίτεκνους και πολύτεκνους. Εξάλλου, το 75% του δανείου που χορηγείται από τη ΔΥΠΑ είναι άτοκο και μόνο το 25% θα δοθεί με βάση τους όρους που έχουν καθορίσει οι συμμετέχουσες τράπεζες.

Αναλυτικά, η διαδικασία χορήγησης δανείου ακολουθεί τα εξής βήματα:

Α) Ο ενδιαφερόμενος επιλέγει την τράπεζα που επιθυμεί και υποβάλλει την αίτησή του. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν όλες οι συστημικές τράπεζες, Alpha Bank, Eurobank, Εθνική Τράπεζα και Τράπεζα Πειραιώς. Συμμετέχουν επίσης η Παγκρήτια, οι συνεταιριστικές τράπεζες Ηπείρου, Θεσσαλίας, Καρδίτσας, Χανίων και η Attica Bank. Εως τη Μεγάλη Πέμπτη είχαν υποβληθεί 14.000 αιτήσεις. Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που πρέπει να υποβληθούν είναι:

1. Πιστοποιητικό γέννησης ή αντίγραφο αστυνομικής ταυτότητας.

2. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης που έχει εκδοθεί όχι νωρίτερα από ένα μήνα πριν από την υποβολή της αίτησης για χορήγηση δανείου.

3. Δήλωση φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων (Ε1) ή εκκαθαριστικό σημείωμα του τελευταίου φορολογικού έτους.

4. Δήλωση Ε9 και πιστοποιητικό ΕΝΦΙΑ του τελευταίου έτους.

Η υποβολή των δικαιολογητικών συνοδεύεται από υπεύθυνη δήλωση με την οποία ο αιτών βεβαιώνει ότι τα στοιχεία που δηλώνονται είναι αληθή και πλήρη, τα δικαιολογητικά γνήσια και ότι έχει λάβει γνώση των όρων του προγράμματος, τους οποίους αποδέχεται πλήρως. Στην περίπτωση ζευγαριών, τα έγγραφα υποβάλλονται και από τους δύο.

Β) Η τράπεζα ελέγχει την πλήρωση των απαιτούμενων κριτηρίων και χορηγεί την οικονομική προέγκριση, η οποία ισχύει για 60 ημέρες από τη γνωστοποίηση. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΔΥΠΑ, οι συμμετέχουσες τράπεζες έχουν προεγκρίνει τουλάχιστον 600 αιτήσεις. Μάλιστα εκτιμάται ότι από την ερχόμενη εβδομάδα θα υπάρξει επίσπευση των διαδικασιών και προέγκριση περισσότερων αιτήσεων.

Γ) Ο αιτών γνωστοποιεί το ακίνητο και την τιμή του, καθώς και τα απαιτούμενα έγγραφα. Αυτό εκτιμάται ότι είναι και το πλέον δύσκολο βήμα, κυρίως για όσους δεν έχουν ακόμη βρει το κατάλληλο σπίτι. Βάσει του νόμου, πάντως, το πρόγραμμα αφορά σπίτια μέχρι 150 τ.μ., παλαιότητας 15 ετών και πάνω. Επίσης θα πρέπει να έχουν άδεια κατασκευής έως το 2007.

Δ) Μετά τους αναγκαίους ελέγχους, η αίτηση εντάσσεται στο πρόγραμμα και ξεκινάει ο νομικός και τεχνικός έλεγχος του προς αγορά ακινήτου (διαρκεί έως και 60 ημέρες).

Ε) Υπογράφεται η σύμβαση δανείου και εκταμιεύεται το δάνειο, εντός έξι μηνών από την ημερομηνία ένταξης της αίτησης στο πρόγραμμα. Το δάνειο καλύπτει το 90% της εμπορικής αξίας του ακινήτου σε σχέση με τα στεγαστικά δάνεια των τραπεζών, που καλύπτουν συνήθως έως το 80%. Συνεπώς, η ιδιωτική συμμετοχή που πρέπει να συνεισφέρουν οι νέοι μειώνεται στο 10% της αξίας του σπιτιού, αντί για 20% που προβλέπεται στις συμβάσεις των τραπεζικών στεγαστικών δανείων.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Εχουν προεγκριθεί από τις τράπεζες τουλάχιστον 600 αιτήσεις, ενώ 50 βρίσκονται στο στάδιο της υπαγωγής.

Νέες χορηγήσεις 1,5 δισ. αναμένουν φέτος οι τράπεζες

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Στο 1,5 δισ. ευρώ έναντι 1,2 δισ. ευρώ που έκλεισε η αγορά το 2022 εκτιμάται ότι θα φτάσουν οι νέες χορηγήσεις στεγαστικών δανείων το 2023, προβλέποντας διψήφιο ρυθμό ανόδου στην κατά τα άλλα χειμαζόμενη αγορά της στεγαστικής πίστης, που συρρικνώνεται συστηματικά τα τελευταία χρόνια. Τα υπόλοιπα των στεγαστικών δανείων, μετά και τις πωλήσεις κόκκινων στεγαστικών ύψους 21 δισ. ευρώ τα τελευταία χρόνια, έχουν υποχωρήσει στα 29,4 δισ. ευρώ και η καθαρή ροή χρηματοδότησης –δηλαδή τα νέα δάνεια μετά τις αποπληρωμές παλαιότερων στεγαστικών δανείων– παραμένει αρνητική, καθηλώνοντας τα υπόλοιπα των στεγαστικών δανείων στα επίπεδα του 2004, δηλαδή πολύ πριν το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης. Οι αποπληρωμές παλαιότερων οφειλών έχουν οδηγήσει και στην υποχώρηση του μέσου υπολοίπου στεγαστικού δανείου, που διαμορφώνεται πλέον μεταξύ 50.000-70.000 ευρώ. Σε χαμηλά επίπεδα της τάξης των 80.000 ευρώ διαμορφώνεται και το μέσο δάνειο για νέες χορηγήσεις, καθώς βασική προϋπόθεση είναι πλέον η χρηματοδότηση της αγοράς κατά 30% με ίδια κεφάλαια από τον ενδιαφερόμενο.

Βασικός ανασταλτικός παράγοντας που εμποδίζει μια πιο δυναμική ανάπτυξη της αγοράς είναι το υψηλό επίπεδο των επιτοκίων ενόψει και της νέας ανόδου που αναμένεται από την ΕΚΤ τον Μάιο, αλλά και το υψηλό επίπεδο των τιμών στα ακίνητα, που αποθαρρύνει μια πιο ουσιαστική στροφή στην αγορά κατοικίας για την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών. Ωθηση αναμένεται να δώσει το πρόγραμμα «Σπίτι μου», για το οποίο έχει ξεκινήσει η διαδικασία υποβολής αιτήσεων, ενώ σταθερή επιλογή για όσους αποφασίζουν να προχωρήσουν στην κίνηση αγοράς κατοικίας μέσω δανεισμού αποτελούν τα σταθερά επιτόκια, που εξασφαλίζουν σταθερή δόση και προστασία από τις αυξήσεις των επιτοκίων.

Σταθερά επιτόκια

Τα σταθερά επιτόκια που ισχύουν σήμερα –αν και αυξημένα σε σχέση με ένα χρόνο πριν– διαμορφώνονται από 3,50% για δάνεια μικρής διάρκειας 3 ετών και φθάνουν έως και 4,90% για μεγάλης διάρκειας 30 ετών. Συγκεκριμένα, το σταθερό επιτόκιο για 3 χρόνια της Eurobank διαμορφώνεται στο 3,50%, για 5 χρόνια στο 3,60%, για 10 χρόνια στο 4,30% και στο 4,60% για σταθερή χρονική διάρκεια από 15 έως και 30 χρόνια.

Το σταθερό επιτόκιο για 10 έτη της Εθνικής Τράπεζας διαμορφώνεται από 3,80% έως 4,20%, το σταθερό για 15 έτη διαμορφώνεται από 4,05% έως 4,45%, για 20 έτη από 4,30% έως 4,60%, για 25 έτη από 4,45% έως 4,75% και το σταθερό επιτόκιο για 30 έτη διαμορφώνεται από 4,60% έως 4,90%.

Η αύξηση των επιτοκίων από την ΕΚΤ ανέκοψε την ανοδική πορεία που κατέγραφε η αγορά στεγαστικής πίστης.

Το σταθερό επιτόκιο της Alpha Bank για τα πρώτα 5 έτη διαμορφώνεται στο 3,60%, το σταθερό 10 ετών στο 4%, το σταθερό 15 ετών στο 4,20% και το σταθερό 20 ετών στο 4,60%. Τα επιτόκια της τράπεζας προσαυξάνονται κατά 0,30% σε περίπτωση χρηματοδότησης άνω του 60% της εκτιμώμενης αξίας του ακινήτου.

Η Τράπεζα Πειραιώς εφαρμόζει επιτόκια σταθερά από 3,55% έως 4,80% για διάρκεια από 3 έως 30 έτη, ενώ το κυμαινόμενο επιτόκιο της τράπεζας διαμορφώνεται με βάση το euribor 1 μηνός πλέον περιθωρίου, που ξεκινάει από 1,90% και φθάνει έως 2,85%. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι για την υπόλοιπη διάρκεια του δανείου, μετά τη σταθερή περίοδο, εφαρμόζεται κυμαινόμενο επιτόκιο, το οποίο για τις υπόλοιπες τράπεζες βασίζεται στο euribor 3μήνου προσαυξημένο κατά 3,3% ή 3,75% για την Εθνική Τράπεζα, κατά 2% έως 2,50% (ανάλογα με το ύψος του δανείου) για την Alpha Bank και έως 2,5% για τη Eurobank.

Υψηλές τιμές και αυξημένα επιτόκια, εμπόδια για αγοραστές

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Πιέσεις στην αγορά κατοικίας, ιδίως σε ακίνητα χαμηλότερων προδιαγραφών, αλλά και συνέχιση της ανοδικής πορείας των πράσινων κτιρίων γραφείων και των υποδομών logistics αναμένουν για το 2023 οι εταιρείες επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία (ΑΕΕΑΠ), ενώ περισσότερο αισιόδοξη, ιδίως για τα ακίνητα πολυτελείας, εμφανίζεται η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) στην ετήσια έκθεσή της, που δημοσιεύτηκε πριν από μερικές ημέρες.

Σύμφωνα με την ΤτΕ, «οι προσδοκίες για την ελληνική αγορά ακινήτων παραμένουν θετικές, παρά τις αβεβαιότητες στην εγχώρια και παγκόσμια οικονομία. Η όποια πρόβλεψη, ωστόσο, για τη μεσοπρόθεσμη εξέλιξη της αγοράς είναι αρκετά επισφαλής στην παρούσα χρονική στιγμή, καθώς αφενός σχετικοί εγχώριοι δείκτες παρουσιάζουν μεικτές τάσεις και αφετέρου οι ισχυρές αγορές ακινήτων της Ευρώπης και όχι μόνο φαίνεται να βρίσκονται ήδη σε πορεία σημαντικής διόρθωσης στον αριθμό των συναλλαγών, στις τιμές και τις αποδόσεις». Παρότι στην Ελλάδα οι τιμές δεν αυξήθηκαν με τον ίδιο υψηλό ρυθμό, θα πρέπει να σημειωθεί ότι παρατηρείται σημαντική επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου των νέων στεγαστικών δανείων. Το 2022, το ύψος τους αυξήθηκε μεν κατά 20,7%, αλλά το 2021 η αντίστοιχη αύξηση ήταν υπερδιπλάσια, καθώς είχε ανέλθει σε 46,2%. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ερευνας Τραπεζικών Χορηγήσεων (δ΄ τρίμηνο 2022), παρατηρείται μείωση της ζήτησης στεγαστικών δανείων επί τρίτο κατά σειρά τρίμηνο, έπειτα από δύο έτη συνεχούς καταγραφής αύξησης της ζήτησης, πιθανώς λόγω της αύξησης των επιτοκίων των στεγαστικών δανείων.

Το δ΄ τρίμηνο του 2022 οι αξίες των κατοικιών κατέγραψαν πανελλαδικά ενίσχυση κατά 12,2% σε ετήσια βάση.

Την ίδια στιγμή οι τιμές συνέχισαν να αυξάνονται με συνεχώς επιταχυνόμενο ρυθμό, αγγίζοντας το 12,2% σε πανελλαδικό επίπεδο κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2022 και 11,1% πανελλαδικά, έναντι ετήσιας αύξησης 7,6% το 2021 και 4,5% το 2020. Η παραπάνω εξέλιξη καθιστά δυσκολότερη την απόκτηση κατοικίας αποκλειστικά με μετρητά, όπως συμβαίνει στο 80% των αγοραπωλησιών τα τελευταία χρόνια. Ως εκ τούτου, είναι πιθανό η αύξηση των επιτοκίων να έχει τελικά επίδραση στην ελληνική αγορά κατοικίας, ιδίως για ακίνητα μεγάλου κόστους, της τάξεως των 300.000-400.000 ευρώ, για τα οποία είναι δυσκολότερη η εξασφάλιση ίδιας χρηματοδότησης.

SHUTTERSTOCK

«Οι προσδοκίες για την ελληνική αγορά ακινήτων παραμένουν θετικές, παρά τις αβεβαιότητες στην εγχώρια και στην παγκόσμια οικονομία», τονίζει σε πρόσφατη έκθεσή της η Τράπεζα της Ελλάδος.

Οπως αναφέρει και η Trastor ΑΕΕΑΠ, θυγατρική του ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς, στις ετήσιες οικονομικές της καταστάσεις, «το αυξημένο ενεργειακό και κατασκευαστικό κόστος, αλλά και η σταδιακή αύξηση των επιτοκίων προς αντιμετώπιση του πληθωρισμού προσφοράς, είναι παράγοντες που αναμένεται να επηρεάσουν την επενδυτική και οικοδομική δραστηριότητα το νέο έτος, ωστόσο η επίδραση αυτή δεν αναμένεται ομοιογενής σε όλους τους κλάδους, καθώς διαφορετικές τάσεις και θεμελιώδη μεγέθη επικρατούν στους επιμέρους τομείς. Κλάδοι έντονα συνδεδεμένοι με εξωγενή και διαφοροποιημένη ζήτηση, όπως τα ξενοδοχεία, αναμένεται να συνεχίσουν να εμφανίζουν θετικό πρόσημο στις αξίες τους, ενώ κλάδοι που επηρεάζονται έντονα από την πιστωτική επέκταση και από το υφιστάμενο κτιριακό απόθεμα, όπως οι κατοικίες, αναμένεται να εμφανίσουν επιβράδυνση στη ζήτησή τους».

Στον αντίποδα, σύμφωνα με την Trastor, οι προσδοκίες για την αγορά επαγγελματικών ακινήτων παραμένουν θετικές, υποβοηθούμενες από τη θετική απόκλιση της αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ σε σχέση με άλλες οικονομίες της Ευρωζώνης για τα επόμενα πέντε έτη, τη χρηματιστηριακή προεξόφληση πολιτικής σταθερότητας και τη διαφαινόμενη ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας της ελληνικής οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτό, στον κλάδο των γραφείων και των εμπορικών αποθηκών, η ζήτηση για μίσθωση νέων χώρων παραμένει ισχυρή, κάτι που αποτυπώνεται στον υψηλό ρυθμό αύξησης ενοικίων στις κύριες τοποθεσίες εμπορικής δραστηριότητας. Ενδεικτικό στοιχείο της ανισορροπίας προσφοράς - ζήτησης σε νέους χώρους αποτελεί η ικανότητα των κατασκευαστών να μετακυλίουν το σημαντικά αυξημένο κατασκευαστικό κόστος στον χρήστη και ιδιαίτερα σε κτίρια με σύγχρονες βιοκλιματικές προδιαγραφές, στοιχείο που ενισχύει την ανάγκη ανακατασκευής του υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος, προκειμένου να αποφευχθεί μια διχοτόμηση της αγοράς. Το γεγονός αυτό αποτυπώνεται και στην τάση ανανέωσης των υφιστάμενων μισθωτηρίων με έντονες αποκλίσεις σε σχέση με τα μισθώματα που επιτυγχάνονται σε νέα κτίρια.

Παράλληλα, σύμφωνα με την Trastor, ο τομέας των εμπορικών αποθηκών -logistics αναμένεται να συνεχίσει να απορροφά ισχυρές κεφαλαιακές ροές, καθώς η ζήτηση αυτοτροφοδοτείται από τις στρεβλώσεις της εφοδιαστικής αλυσίδας, της αύξησης του μεταφορικού κόστους και της ενίσχυσης του τομέα των διαδικτυακών πωλήσεων από τους εμπόρους. Ο κλάδος εμφανίζει την τελευταία πενταετία τον υψηλότερο ετήσιο ρυθμό αύξησης ενοικίων (5,4%), αλλά και τη μεγαλύτερη πτώση των εισοδηματικών αποδόσεων, που ωστόσο συνεχίζουν να παραμένουν πάνω από 200 μονάδες βάσης υψηλότερες έναντι των αντίστοιχων ακινήτων του κλάδου στην Ευρωζώνη.

Σύμφωνα με την ΤτΕ, οι ελάχιστες αποδόσεις των γραφείων υψηλών προδιαγραφών στα εμπορικότερα σημεία της πρωτεύουσας κυμάνθηκαν μεταξύ 5,6% και 6,4% κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2022, αμετάβλητες σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο, ενώ οι αποδόσεις των καταστημάτων υψηλών προδιαγραφών στις εμπορικότερες θέσεις του κέντρου της Αθήνας κυμάνθηκαν μεταξύ 5,3% και 6,2%, επίσης αμετάβλητες σε σχέση με το πρώτο εξάμηνο του 2022.

Επενδύσεις 43 δισ. ευρώ για μικροτσίπ στην Ευρώπη

Συμφωνία στην Ε.Ε. για στήριξη της ευρωπαϊκής παραγωγής

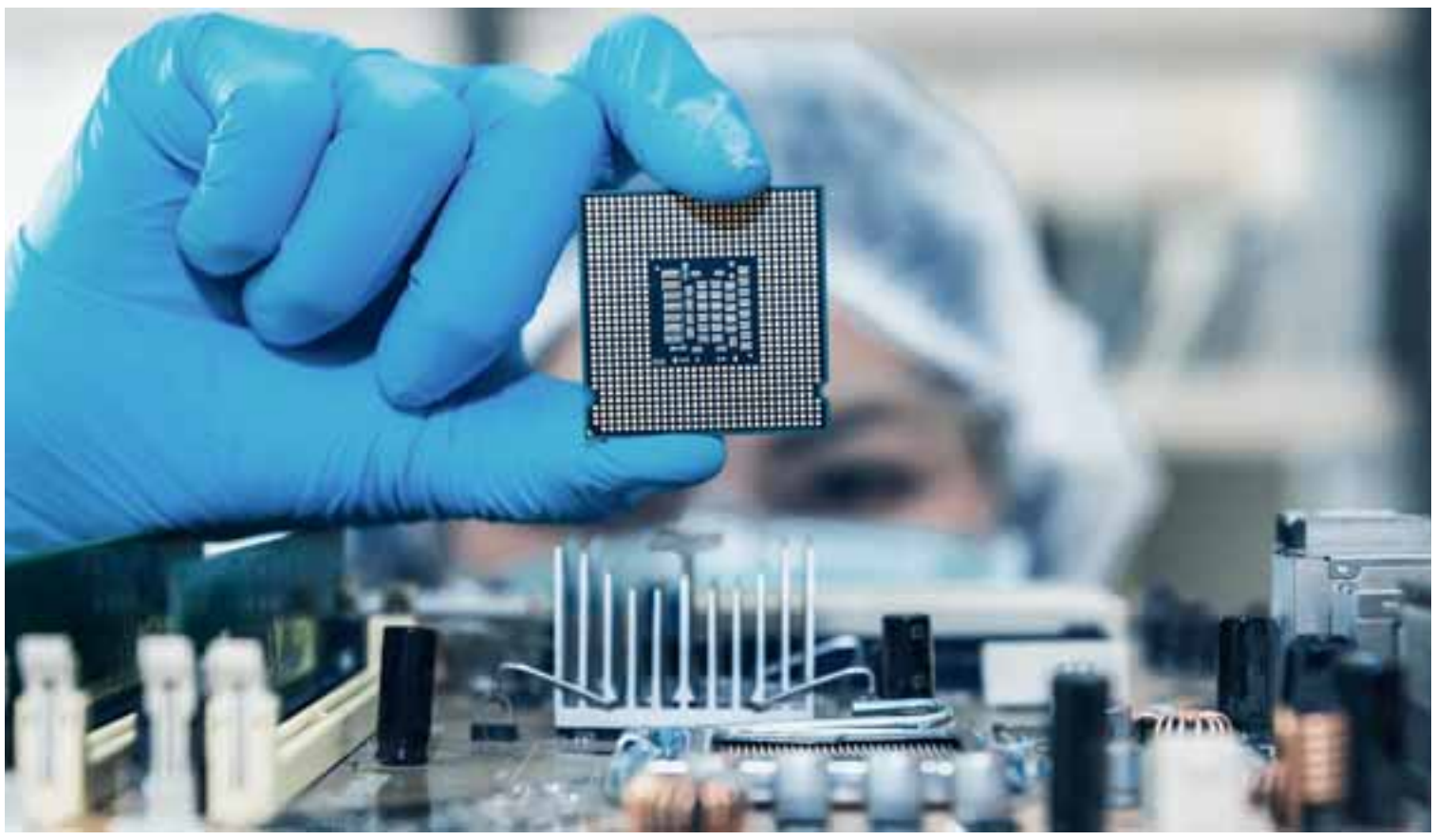

SHUTTERSTOCK

Η Ε.Ε. επιθυμεί να προσελκύσει επενδύσεις και από ξένες εταιρείες για την ανάπτυξη της παραγωγής ημιαγωγών. Μία από αυτές είναι ο αμερικανικός κολοσσός Intel, που ήδη έχει δεσμεύσει 3,3 δισ. ευρώ για να ενισχύσει την κατασκευή μικροτσίπ στην Ευρώπη.

Σε συμφωνία ήρθε η Ε.Ε. για τη στήριξη της παραγωγής ημιαγωγών, ένας κλάδος στον οποίο επενδύουν μεγάλες οικονομίες, όπως η Κίνα και οι ΗΠΑ, στην προσπάθειά τους να ενισχύσουν το μερίδιό τους στην παραγωγή των συγκεκριμένων εξαρτημάτων. Οπως μεταδίδουν διεθνή μέσα ενημέρωσης, το Ευρωπαϊκο Κοινοβούλιο και τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. προχώρησαν σε συμφωνία για την ενίσχυση της παραγωγής ημιαγωγών στην Ευρώπη μέσα από την πρωτοβουλία European Chips Act. Πρόκειται για πρωτοβουλία που περιλαμβάνει ένα πακέτο δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων ύψους 43 δισ. ευρώ με στόχο να ενισχύσει την εφοδιαστική αλυσίδα, να αντιμετωπίσει ελλείψεις στην προμήθεια μικροτσίπ στο μέλλον και να προωθήσει επενδύσεις στη συγκεκριμένη βιομηχανία. Οπως αναφέρει σε σχετική ανακοίνωσή της η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι πρόσφατες ελλείψεις ημιαγωγών έχουν δείξει την εξάρτηση της Ευρώπης από περιορισμένο αριθμό προμηθευτών εκτός Ε.Ε., ιδίως από την Ταϊβάν και τη Νοτιοανατολική Ασία για την κατασκευή τσιπ και τις Ηνωμένες Πολιτείες για τον σχεδιασμό τους. Ο ευρωπαϊκός νόμος για τα τσιπ θα ενισχύσει τις παραγωγικές δραστηριότητες εντός της Ε.Ε., θα τονώσει το ευρωπαϊκό οικοσύστημα σχεδιασμού και θα υποστηρίξει την καινοτομία σε ολόκληρη την αλυσίδα. Μέσω του European Chips Act, η Ευρωπαϊκή Ενωση στοχεύει να διπλασιάσει το τρέχον παγκόσμιο μερίδιο αγοράς της στο 20% το 2030 από 10% σήμερα. «Αυτή η συμφωνία είναι πολύ σημαντική για την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, ενώ διασφαλίζει την ανθεκτικότητα της Ε.Ε. σε περιόδους έντονων αναταραχών», ανέφερε η Εμπα Μπους, υπουργός Ενέργειας της Σουηδίας. «Οι νέοι κανόνες αντιπροσωπεύουν μια καινούργια επανάσταση για την Ευρώπη στον βασικό κλάδο των ημιαγωγών». Η πρωτοβουλία θα υποστηριχθεί από 6,2 δισ. ευρώ από δημόσιους πόρους, εκ των οποίων τα 3,3 δισ. ευρώ από τον προϋπολογισμό της Ε.Ε. που συμφωνήθηκε για την περίοδο έως το 2027.

Σημειώνεται πως τα τσιπ είναι τα βασικά εξαρτήματα ηλεκτρικών συσκευών, από smartphones και αυτοκίνητα μέχρι κρίσιμες εφαρμογές και υποδομές για την υγειονομική περίθαλψη, την ενέργεια, την άμυνα, τις επικοινωνίες και τον βιομηχανικό αυτοματισμό. Οι ημιαγωγοί, που στη συντριπτική τους πλειονότητα παράγονται σε χώρες της Ασίας, έχουν βρεθεί στο επίκεντρο ενδιαφέροντος αρκετών χωρών, αφού η έλλειψη που σημειώθηκε τα προηγούμενα έτη δημιούργησε προβλήματα στην αλυσίδα εφοδιασμού τόσο μεγάλων αυτοκινητοβιομηχανιών όσο και εταιρειών που κατασκευάζουν ηλεκτρονικές συσκευές. Κατά την πανδημία του κορωνοϊού αρκετές εταιρείες στράφηκαν σε κατασκευαστές στην Ταϊβάν και την Κίνα προκειμένου να προμηθευτούν τα συγκεκριμένα εξαρτήματα. Οπως αναφέρει το CNBC, ο κολοσσός κατασκευής ημιαγωγών από την Ταϊβάν, TSMC, αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους παραγωγούς μικροτσίπ. Η μεγάλη παραγωγική ικανότητα του TSMC έχει κινητοποιήσει αρκετές χώρες της Δύσης, οι οποίες λαμβάνουν μέτρα για να ενισχύσουν την εγχώρια παραγωγή τσιπ. Η δε Ευρώπη προσπαθούσε να ελέγξει την εφοδιαστική αλυσίδα της προκειμένου να μειώσει την εξάρτησή της από παίκτες του εξωτερικού. «Το Chips Act τοποθετεί την Ευρώπη στην πρώτη γραμμή για την ανάπτυξη τεχνολογιών αιχμής που είναι απαραίτητες για την πράσινη και ψηφιακή μας μετάβαση», επισημαίνει η κ. Μπους. Στο μεταξύ, η Ε.Ε. έχει συνειδητοποιήσει πως δεν μπορεί αυτό να το πετύχει μόνη της, καθώς, όπως σχολιάζει και το CNBC, δεν υπάρχουν ευρωπαϊκές εταιρείες που να κατασκευάζουν τελευταίας αιχμής μικροτσίπ. Ετσι επιθυμεί να προσελκύσει επενδύσεις από ξένες εταιρείες για την ανάπτυξή τους. Μία από αυτές είναι ο αμερικανικός κολοσσός Intel, που ήδη έχει δεσμεύσει 3,3 δισ. ευρώ για να ενισχύσει την κατασκευή μικροτσίπ στην Ε.Ε. Στη Βρετανία, οι εταιρείες μικροτσίπ απειλούν πως θα εγκαταλείψουν τη χώρα επειδή δεν τους παρέχει επαρκή στήριξη η κυβέρνηση. Οπως μεταδίδει το Bloomberg, εκτός από την Intel, οι Infineon Technologies, GlobalFoundries και STMicroelectronics έχουν ανακοινώσει σχέδια σε συνέχεια της πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπή την περυσινή χρονιά. Ωστόσο, ειδικοί και πολιτικοί εκτιμούν πως το ποσό που επενδύει η Ε.Ε. δεν είναι επαρκές για να αυξήσει το μερίδιό της παγκοσμίως στο 20%, ιδίως τώρα που η βιομηχανία είναι προσεκτική σε ό,τι αφορά πιο κοστοβόρες επενδύσεις εξαιτίας της μειωμένης ζήτησης για τσιπ και των υψηλών τιμών ενέργειας στην Ευρώπη.

Η Ευρωπαϊκή Ενωση στοχεύει να διπλασιάσει το τρέχον παγκόσμιο μερίδιο αγοράς της στο 20% το 2030 από 10% σήμερα.

Η δικηγορική εταιρεία Elias Neocleous & Co LLC πιστοποιείται με το Διεθνές Πρότυπο ISO 45001:2018, για τη διασφάλιση της Υγείας και Ασφάλειας στην εργασία

Με μεγάλη περηφάνεια ανακοινώνουμε την προσθήκη στη λίστα των επιτευγμάτων μας, την πιστοποίηση της εταιρείας μας με το διεθνές πρότυπο ISO 45001:2018 από την Bureau Veritas.

Η πιστοποίηση αποδεικνύει την αφοσίωσης της εταιρείας μας στη συνεχή ανύψωση του πήχη για θέματα που άπτονται της Υγείας και Ασφάλειας. Συνυπάρχει περήφανα μαζί με την πιστοποίηση του ISO 9001:2015, που καταδεικνύει τη δέσμευσή μας στα συστήματα ποιοτικού ελέγχου και τη συνεχή βελτίωσή τους.

Η Elias Neocleous & Co LLC υλοποιούσε πάντα τις νομικές της υποχρεώσεις όσον αφορά τη νομοθεσία για την «Υγεία και Ασφάλεια» στο χώρο εργασίας, ωστόσο η πιστοποίηση μας με το διεθνές πρότυπο ISO 45001:2018, επιβεβαιώνει την πρωτοπόρα ενέργεια μας. Είναι η αναγνώριση μιας ετήσιας σκληρής εργασίας και πλήρους δέσμευσης, τόσο από τη διοίκηση όσο και από το προσωπικό της εταιρείας. Η δέσμευση της διοίκησης μας να αναπτύξει, να ηγηθεί και να προωθήσει μια τέτοια συνείδηση κουλτούρας «Υγείας και Ασφάλειας», δείχνει την αφοσίωσή της στη σωματική και ψυχική υγεία των μελών της εταιρείας.

Η πιστοποίηση με το διεθνές πρότυπο ISO 45001:2018, επιβεβαιώνει τη δέσμευση της εταιρείας μας να παρέχει έναν χώρο εργασίας όπου ο κίνδυνος ασθένειας ή τραυματισμού στα μέλη του προσωπικού, στην κοινότητα και στους πελάτες μας, εξαλείφεται ή ελαχιστοποιείται. Είναι ένα διεθνές πρότυπο στα Συστήματα Διαχείρισης Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία, το οποίο παρέχει μια πρακτική λύση για τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας, τόσο των εργαζομένων, όσο και των πελατών και συνεργατών μας. Συνδυάζει και συμπληρώνει τις νομικές απαιτήσεις της νομοθεσίας για την Υγεία και Ασφάλεια και αποτελεί απόδειξη ότι μια εταιρεία είναι συμμορφωμένη τόσο με τη νομοθεσία, όσο και με τα διεθνή πρότυπα.

Για να επιβιώσουν στη σημερινή ανταγωνιστική παγκόσμια αγορά οι οργανισμοί, πρέπει να διαχειρίζονται προληπτικά όλους τους τύπους κινδύνου για την επιχείρηση και το θέμα της επαγγελματικής «Υγείας και Ασφάλειας» δεν αποτελεί εξαίρεση. Η πιστοποίηση ISO 45001 παρέχει νέα κίνητρα για την ενίσχυση των πρακτικών επαγγελματικής υγείας και ασφάλειας σε οργανισμούς και συμβάλλει στη βελτίωση της ασφάλειας για τους εργαζόμενους, τους πελάτες, τους συνεργάτες, τους επισκέπτες. Αυτό μεταφράζεται σε πρόσθετες ευκαιρίες για μια βιώσιμη βελτίωση των κινήτρων των εργαζομένων, την οποία η Elias Neocleous & Co LCC αγκαλιάζει και ακολουθεί.

Απ' όσο γνωρίζουμε, μέχρι σήμερα, είμαστε η μόνη δικηγορική εταιρεία στην Κύπρο που έχει επιτύχει την πιστοποίηση ISO 45001:2018. Η επιτευξη και η διατήρηση και των δύο πιστοποιήσεων ISO, διασφαλίζει τη συμμετοχή μας σε μια συνεχή προσπάθεια για την κατανόηση και την κάλυψη των αναγκών όλων των ενδιαφερομένων μερών.

Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλούμε μιλήστε με την Tasoulla Theodorou ή με το άτομο με το οποίο είστε σε επικοινωνία με την Elias Neocleous & Co LLC.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ
ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Προς Κάθε Ενδιαφερόμενο – Φυσικό ή Νομικό Πρόσωπο

Το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, διενεργεί διαγωνισμό με συνοπτική διαδικασία και με κριτήριο ανάθεσης τη χαμηλότερη τιμή, για την παροχή Βοηθητικών Υπηρεσιών Γραφείου στα Κέντρα Αξιολόγησης Αναπηρίας Λευκωσίας και Λεμεσού, (Αρ. Διαγωνισμού: ΤΚΕΑΑ 05/2023).

Μπορείτε να βρείτε τα σχετικά έντυπα του Διαγωνισμού στην ιστοσελίδα του Τμήματος www.dmsw.gov.cy/dsid στην ενότητα «Τελευταία Νέα», καθώς και στο Ηλεκτρονικό Σύστημα Σύναψης Συμβάσεων (e-Procurement) του Γενικού Λογιστηρίου www.eprocurement.gov.cy

Σε περίπτωση που ενδιαφέρεστε για συμμετοχή παρακαλείστε όπως υποβάλετε την προσφορά σας το αργότερο μέχρι τις 05 Μαΐου 2023 και ώρα 12:00, στο κιβώτιο προσφορών της Αναθέτουσας Αρχής στη διεύθυνση: Λεωφόρος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου ΙΙΙ 67, 2220, Λατσιά (ισόγειο) ή όπως αποσταλούν στην Αναθέτουσα Αρχή με συστημένη ταχυδρομική επιστολή, η οποία θα πρέπει, με ευθύνη του Προσφέροντα, να παραληφθεί από την Αναθέτουσα Αρχή μέχρι την τελευταία προθεσμία υποβολής Προσφορών.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΕΛΩΝΕΙΟ ΛΕΜΕΣΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Την Πέμπτη 27.04.2023 στις 9.00 π.μ. θα διεξαχθεί στην Αποθήκη Δημοσίου του Τελωνείου Λεμεσού Δημόσιος Πλειστηριασμός.

Όλα τα εμπορεύματα που θα πωληθούν περιλαμβάνονται στην γνωστοποίηση της Διευθύντριας του Τμήματος Τελωνείων που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας Αρ.5422 ημερομηνίας 7 Απριλίου 2023. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να βρουν την εν λόγω γνωστοποίηση και στην ιστοσελίδα του τμήματος Τελωνείων www.mof.gov.cy/ce.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επιθεωρήσουν τα εμπορεύματα στην Αποθήκη του Τελωνείου Λεμεσού που βρίσκεται στο Λιμάνι Λεμεσού αποθήκη αρ.2 καθώς και στις Αποθήκες Προσωρινής Εναπόθεσης στις 24, 25 και 26 Απριλίου 2023 μεταξύ των ωρών 9.00 π.μ. - 1.00 μ.μ.

Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αποτείνονται στους αρμόδιους λειτουργούς του τμήματος (τηλ. 25802438, 25802522, 25802526).

Καλπάζουν οι τιμές τροφίμων παγκοσμίως

Σε υψηλά δεκαετίας ζάχαρη και ρύζι, στα ύψη το κόστος του καφέ

Τα συμβόλαια ακατέργαστης ζάχαρης σκαρφάλωσαν στα 24 σεντς ανά λίβρα, τα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων 11 ετών, εν μέσω αυξανόμενης ζήτησης, αλλά και δυσμενών για τις καλλιέργειες καιρικών συνθηκών.

Οσο περισσότερη ζάχαρη έχει ο καφές τόσο πιο... πικρός είναι. Ο λόγος; Οι απαγορευτικές τιμές δύο βασικών προϊόντων που για πολλούς αποτελούν μία καθημερινή πρωινή απόλαυση: του καφέ και της ζάχαρης. Μάλιστα, οι τιμές της τελευταίας φαίνεται πως αφήνουν πικρή γεύση στη διεθνή αγορά, επηρεάζοντας μια σειρά από διατροφικά προϊόντα στα ράφια των καταστημάτων. Την ίδια στιγμή, SOS εκπέμπει και η παγκόσμια αγορά ρυζιού, καθώς η μείωση της παραγωγής έχει οδηγήσει την τιμή του στα ύψη.

Τα συμβόλαια ακατέργαστης ζάχαρης σκαρφάλωσαν στα 24 σεντς ανά λίβρα, τα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων 11 ετών, εν μέσω αυξανόμενης ζήτησης, αλλά και δυσμενών για τις καλλιέργειες καιρικών συνθηκών. «Τα θεμελιώδη δεδομένα στην αγορά της ζάχαρης δείχνουν ότι οι τιμές θα παραμείνουν σε υψηλά επίπεδα, βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα», σχολίασε ο αναλυτής της S&P, Γκίρις Τσίμγουαλ, επικαλούμενος κινδύνους κυρίως από τις καιρικές συνθήκες για τους κορυφαίους παραγωγούς του προϊόντος στον κόσμο. Οι τιμές στη διεθνή αγορά θα περάσουν στην αγορά σε σνακ, αναψυκτικά και άλλα προϊόντα με ζάχαρη, τόνισε από την πλευρά του ο Τζον Στάνσφιλντ, επικεφαλής αναλυτής εμπορευμάτων στην DNEXT μιλώντας στο CNBC.

Οι τιμές των κατεργασμένων τροφίμων αυξάνονται επίσης παγκοσμίως, πρόσθεσε. «Μία μπάρα σοκολάτας περιέχει γάλα, σκόνη κακάο κ.λπ. Οι τιμές αυτών των προϊόντων σημειώνουν επίσης άνοδο, ενώ μεγαλώνει και το εργοδοτικό κόστος καθώς και το κόστος ενέργειας». Τις τελευταίες εβδομάδες αρκετές χώρες, ανάμεσά τους η Ινδία, η Ταϊλάνδη, η Κίνα και το Πακιστάν έχουν αναθεωρήσει προς τα κάτω τις εκτιμήσεις τους για τα επίπεδα παραγωγής.

Να σημειωθεί ότι η Ινδία είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος παραγωγός ζάχαρης στον κόσμο μετά τη Βραζιλία. Ενδεικτικά, στις αρχές Απριλίου, ο σύνδεσμος παραγωγών ζάχαρης στην Ινδία χαμήλωσε κατά 3% τις εκτιμήσεις για την παραγωγή την περίοδο συγκομιδής που ξεκινάει από τον Οκτώβριο 2022 μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2023.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του κ. Τσίμγουαλ, ενώ η Κίνα θα μπορούσε ενδεχομένως να χρησιμοποιήσει τα αποθέματά της για να μειώσει τις πιέσεις στις παγκόσμιες αγορές, ωστόσο υπάρχουν πολλοί παράγοντες που θα μπορούσαν να οδηγήσουν τις τιμές σε υψηλότερα επίπεδα. Στο μεταξύ, όπως αναφέρει στο CNBC ο Μάθιου Μπίγκιν, αναλυτής εμπορευμάτων στη Fitch Solutions, η συγκομιδή ζαχαροκάλαμου στη νοτιοκεντρική Βραζιλία –η οποία αντιστοιχεί στο 90% της συνολικής παραγωγής της χώρας– διαρκεί από τον Απρίλιο μέχρι τον Δεκέμβριο, γι' αυτό και η απόδοσή της θα αποτελέσει κλειδί για τις μετρήσεις. Ωστόσο προσθέτει πως οι τιμές είναι τόσο υψηλές τώρα, που ακόμη και εάν αυτές σταθεροποιηθούν, θα εξακολουθήσουν να κινούνται σε ιστορικά υψηλά επίπεδα. Ενας άλλος παράγοντας που έχει οδηγήσει προς τα πάνω τις τιμές είναι και η πρόσφατη απόφαση του ΟΠΕΚ για μείωση της παραγωγής πετρελαίου κατά 1,16 εκατομμύρια βαρέλια ημερησίως.

Μειώνονται τα παγκόσμια επίπεδα παραγωγής, ντόμινο αυξήσεων στα κατεργασμένα προϊόντα.

Εκτός από τις απαγορευτικές τιμές της ζάχαρης η παγκόσμια παραγωγή ρυζιού έχει αρχίσει να μειώνεται, με αποτέλεσμα οι τιμές να αυξάνονται δραματικά, επηρεάζοντας περισσότερους από 3,5 δισεκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο. Το πλήγμα είναι ιδιαίτερα βαρύ για τους πληθυσμούς στην Ασία και στον Ειρηνικό, όπου καταναλώνεται το 90% της παγκόσμιας παραγωγής ρυζιού.

Η παγκόσμια αγορά ρυζιού πρόκειται να εμφανίσει φέτος το μεγαλύτερο έλλειμμα των τελευταίων δύο δεκαετιών, σύμφωνα με τη Fitch Solutions. Το έλλειμμα αυτό θα πλήξει τις χώρες που εισάγουν μεγάλες ποσότητες ρυζιού. «Σε παγκόσμιο επίπεδο, ο πιο εμφανής αντίκτυπος του παγκόσμιου ελλείμματος ρυζιού ήταν, και εξακολουθεί να είναι, οι υψηλότερες τιμές του εδώ και μια δεκαετία», δηλώνει ο Τσαρλς Χαρτ, αναλυτής εμπορευμάτων της Fitch Solutions, σύμφωνα με το CNBC. Εν τω μεταξύ, οι τιμές του ρυζιού αναμένεται να παραμείνουν στα τρέχοντα υψηλά επίπεδα μέχρι το 2024, σύμφωνα με έκθεση της Fitch Solutions. Σε ό,τι αφορά τον καφέ, πρόσφατο δημοσίευμα του Bloomberg που επικαλούνταν εκτιμήσεις της Rabobank International, επεσήμανε πως παρά τη μείωση των τιμών στα προθεσμιακά συμβόλαια, αυτή δεν θα γίνει αισθητή στους καταναλωτές καθώς το κόστος παραγωγής του παραμένει υψηλό. Ενδεικτικά, στα τέλη Ιανουαρίου, τα προθεσμιακά συμβόλαια του καφέ ποικιλίας Arabica σημείωσαν σημαντική πτώση από τα υψηλά επίπεδα δεκαετίας που είχαν αγγίξει το προηγούμενο έτος. Ωστόσο, τα υψηλά εργοδοτικά κόστη, τα κόστη ενέργειας και υλικών συσκευασίας έχουν σημαντικές επιπτώσεις στα περιθώρια κέρδους των εταιρειών καφέ, γεγονός που θα διατηρήσει τις τιμές σε υψηλά επίπεδα.

Στα 3,24 τρισ. δολ. αναμένεται να ανέλθουν οι δαπάνες για τεχνολογία το 2023

Θετικό πρόσημο, αν και κατά πολύ υποδεέστερο έναντι των αρχικών προβλέψεων, θα επιτύχει και το 2023 η παγκόσμια αγορά τεχνολογίας. Οι δαπάνες για τεχνολογία σε όλο τον πλανήτη αναμένεται να κινηθούν στα επίπεδα των 3,24 τρισ. δολ. Η εκτίμηση αυτή –που ανήκει στην εταιρεία ερευνών IDC, την οποία επικαλείται ο ΣΕΠΕ (Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Πληροφορικής και Επικοινωνιών Ελλάδας)– μεταφράζεται σε άνοδο της αξίας της αγοράς τεχνολογίας κατά 4,4% το 2023, που συνιστά έναν καλό ρυθμό ανάπτυξης, δεδομένης της γενικής οικονομικής αβεβαιότητας.

Ωστόσο πρόκειται για επίδοση κατά πολύ υποδεέστερη έναντι της αρχικής εκτίμησης της IDC, η οποία για πέμπτο συνεχόμενο μήνα αναθεώρησε επί τα χείρω τις προβλέψεις της για τις παγκόσμιες δαπάνες πληροφορικής το 2023, καθώς οι επενδύσεις στην τεχνολογία συνεχίζουν να τελούν υπό τη σκιά μιας αποδυναμωμένης οικονομίας.

Στη νέα της πρόβλεψη για την πορεία των δαπανών παγκοσμίως, η IDC προβλέπει συνολική ανάπτυξη φέτος (σε σταθερό νόμισμα), ελαφρώς χαμηλότερη από το 4,5% στην πρόβλεψη του προηγούμενου μήνα. Επίσης, η νέα εκτίμηση έχει μεγάλη απόκλιση από την πρόβλεψη του περασμένου Οκτωβρίου για ρυθμό ανάπτυξης 6%.

Η άνοδος της αξίας της αγοράς υπολογίζεται σε 4,4%, επίδοση κατά πολύ υποδεέστερη έναντι της αρχικής εκτίμησης για 6%.

«Από το δ΄ τρίμηνο του περασμένου έτους, έχουμε δει σαφείς και μετρήσιμες ενδείξεις μιας ήπιας υποχώρησης σε ορισμένους τομείς των δαπανών IT. Οι δαπάνες τεχνολογίας παραμένουν ανθεκτικές σε σύγκριση με τις ιστορικές οικονομικές πτώσεις και άλλους τύπους επιχειρηματικών επενδύσεων. Ωστόσο τα αυξανόμενα επιτόκια επηρεάζουν πλέον τις κεφαλαιουχικές δαπάνες», εξηγεί η IDC σε ανάλυσή της, την οποία επεξεργάστηκε ο ΣΕΠΕ. Στο μεταξύ, ο αντίκτυπος της οικονομικής κρίσης είναι πιο εμφανής στις καταναλωτικές αγορές, καθώς αρκετοί καταναλωτές μειώνουν τα έξοδά τους λόγω του πληθωρισμού που ροκανίζει τα εισοδήματα. Οι δαπάνες των καταναλωτών για τεχνολογία αναμένεται να υποχωρήσουν φέτος κατά 2%. Μάλιστα, εφόσον επιβεβαιωθεί αυτή η πρόβλεψη, θα είναι η δεύτερη συνεχόμενη χρονιά μείωσης των καταναλωτικών δαπανών τεχνολογίας. Αυτό συνιστά μια τεράστια αλλαγή από τις επιδόσεις του 2021, όταν οι καταναλωτικές δαπάνες για την τεχνολογία είχαν αυξηθεί κατά 18%.

Οι δαπάνες των καταναλωτών για τεχνολογία αναμένεται να υποχωρήσουν φέτος κατά 2%. Εάν επιβεβαιωθεί αυτή η πρόβλεψη, θα είναι η δεύτερη συνεχόμενη χρονιά μείωσης των καταναλωτικών δαπανών τεχνολογίας.

Αντέχει το cloud

Μετά το «ψαλίδισμα» των προβλέψεων για τις πωλήσεις ηλεκτρονικών υπολογιστών πριν από ένα μήνα, πλέον περιορίζονται και οι προσδοκίες για ορισμένες πρόσθετες κατηγορίες προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων των διακομιστών, των φορητών συσκευών και των περιφερειακών.

Επιπλέον, οι προβλέψεις έχουν μειωθεί και για τις επενδύσεις υποδομής, ενώ οι τομείς του cloud και της παροχής υπηρεσιών παραμένουν πιο ανθεκτικοί συνολικά. «Η ζήτηση των επιχειρήσεων για υποδομές και υπηρεσίες cloud, με στόχο τον ψηφιακό μετασχηματισμό, παραμένει ισχυρή, παρά τις αντίξοες οικονομικές συνθήκες. Η ισχυρή ζήτηση για υπηρεσίες cloud συνεχίζει να οδηγεί την ανάπτυξη του κλάδου, παρά τις πληθωριστικές πιέσεις. Ωστόσο οι δαπάνες εκτός cloud αναμένεται να μειωθούν», διευκρινίζει η IDC.

Πάντως, ακόμη και οι πιο ακμαίοι κλάδοι της τεχνολογίας, όπως οι δαπάνες για υποδομές cloud, το λογισμικό και οι υπηρεσίες τεχνολογίας, αναπτύσσονται πιο αργά απ' ό,τι πριν από ένα χρόνο. «Ωστόσο, συνεχίζουν να αντιπροσωπεύουν μεγαλύτερο μερίδιο των συνολικών δαπανών πληροφορικής και ενισχύουν τη γενική αίσθηση ανθεκτικότητας, που εξακολουθεί να απολαμβάνει ο κλάδος», καταλήγει η IDC.

«Εχουμε ακόμη δρόμο» στη μάχη κατά του πληθωρισμού

Η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας θεωρεί ότι χρειάζεται ακόμη δουλειά για να νικηθούν οι πληθωριστικές πιέσεις, καθώς αυτές παραμένουν επίμονες. «Εχουμε πολύ υψηλό πληθωρισμό σε σχέση με τον στόχο μας και αυτό κρατάει για αρκετό διάστημα», ανέφερε η Κριστίν Λαγκάρντ σε εκδήλωση την Πέμπτη στο Παρίσι, σύμφωνα με το Bloomberg. Η ίδια υποστήριξε ότι οι αξιωματούχοι της ΕΚΤ έχουν προχωρήσει ήδη σε σημαντική σύσφιγξη της νομισματικής πολιτικής, καθώς προσπαθούν να επαναφέρουν τον πληθωρισμό στον στόχο του 2%, ενώ αυτός επιμένει σε σχεδόν τριπλάσιο νούμερο. «Εχουμε ακόμη λίγο δρόμο να διανύσουμε», είπε η Κριστίν Λαγκάρντ. «Το μήκος του μονοπατιού θα εξαρτηθεί από διάφορους παράγοντες, κυρίως τον αντίκτυπο στην πίστωση από τις χρηματοοικονομικές αναταραχές που είδαμε», πρόσθεσε. Οπως σχολιάζει το Bloomberg, οι δηλώσεις της κ. Λαγκάρντ είναι σε πλήρη ευθυγράμμιση με αξιωματούχους της ΕΚΤ που δηλώνουν πως η ιστορικά πιο επιθετική σύσφιγξη της νομισματικής πολιτικής της κεντρικής τράπεζας φτάνει στο τέλος της. Εντούτοις, μια ακόμη αύξηση αναμένεται στην επόμενη συνεδρίαση της ΕΚΤ σε δύο εβδομάδες, με αρκετούς να εκτιμούν ότι τα επιτόκια θα αυξηθούν είτε κατά 25 μονάδες βάσης είτε κατά 50. Ερωτηθείσα για το ενδεχόμενο επανεξέτασης του στόχου για πληθωρισμό στο 2%, η κ. Λαγκάρντ απέκλεισε κάποιο τέτοιο ενδεχόμενο για το άμεσο μέλλον.

Το μήκος του μονοπατιού θα εξαρτηθεί από διάφορους παράγοντες, σημειώνει η Κριστίν Λαγκάρντ.

Στο μεταξύ, κατά την HSBC, τα καλά νέα είναι ότι ο πληθωρισμός έχει ξεκάθαρα πιάσει «τα βάνι», έπειτα και από τα στοιχεία που έδειξαν μείωσή του στην Ευρωζώνη στο 6,9% τον Μάρτιο από 8,5% τον Φεβρουάριο. Ωστόσο, ο επενδυτικός οίκος διαπιστώνει ότι οι αυξήσεις τιμών στα τρόφιμα δεν δείχνουν κανένα σημάδι επιβράδυνσης, ενώ οι πληθωριστικές πιέσεις σε επίπεδο δομικού δείκτη αναμένεται να αναζωπυρωθούν το καλοκαίρι. Κοιτάζοντας τα στοιχεία του Μαρτίου, η HSBC διαπιστώνει ότι οι τιμές της ενέργειας μπήκαν σε αποπληθωριστική φάση (-0,9% σε ετήσια βάση από +13,7%). Ο δομικός πληθωρισμός, όμως, ενισχύθηκε κατά 0,1 ποσοστιαία μονάδα, στο 5,7% και ο πληθωρισμός στα τρόφιμα παραμένει σε ανοδική τροχιά.

Το συμπέρασμα του οίκου είναι ότι ο πληθωρισμός έχει ξεκάθαρα περάσει τα υψηλά του. Τους επόμενους μήνες αναμένονται και άλλες μειώσεις στις ενεργειακές τιμές και κάποιες από τις πιέσεις που δέχονται οι επιχειρήσεις στο μέτωπο του κόστους αρχίζουν να αποκλιμακώνονται.

Η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας απέκλεισε το ενδεχόμενο επανεξέτασης του στόχου για πληθωρισμό στο 2%, για το άμεσο μέλλον.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Οι τράπεζες και οι στόχοι μηδενισμού των ρύπων

Της **δρος ΑΝΤΡΙΑΝΑ ΚΟΣΟΡΝΙΚ-ΜΙΝΑ / REUTERS**

Μπορεί πραγματικά ο κόσμος να αντέξει τις προειδοποιήσεις από χρηματοπιστωτικούς οίκους, όπως η BlackRock και η Blackstone, ότι οι πρωτοβουλίες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης διακυβέρνησης και περιβάλλοντός που έλαβαν, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων για την απομάκρυνση των εκπομπών ρύπων των οικονομικών δραστηριοτήτων, έχουν πλέον αναχθεί σε σοβαρό κίνδυνο; Η απάντηση είναι όχι. Η αύξηση-ρεκόρ των εκπομπών CO2 από την παγκόσμια καύση ορυκτών καυσίμων το 2021 και η διόγκωσή τους, αν και μικρότερη, το 2022 δεν ευθυγραμμίζονται με την πορεία που έχει καθορίσει η Διεθνής Υπηρεσία Ενέργειας (IEA) για τον παγκόσμιο ενεργειακό τομέα, ήτοι να φθάσει σε καθαρές μηδενικές εκπομπές έως το 2050. Το καθαρό μηδέν μέχρι το 2050 απαιτεί σημαντική χρηματοδότηση για την εξασφάλιση του σχεδόν 50% της ηλεκτρικής ενέργειας από πηγές χαμηλών εκπομπών ρύπων έως το 2025 και του σχεδόν 90% από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έως το 2050. Η έκτη έκθεση από τη Διακυβερνητική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC) διαπιστώνει πως οι τρέχουσες ροές χρηματοδότησης είναι τρεις έως έξι φορές κάτω από τον μέσο όρο σε ετήσιες επενδυτικές ανάγκες μετριασμού της ρύπανσης έως το 2030.

Για τις τράπεζες και τους επενδυτές οι επιπτώσεις των οροσήμων στην πορεία που προβλέπει η Διεθνής Υπηρεσία Ενέργειας για την επίτευξη του μηδενισμού εκπομπών, καθώς και τα χρηματοδοτικά κενά στην έκθεση της IPCC είναι σημαντικά. Θα πρέπει όχι μόνο να οδηγήσουν σε πολλαπλές αυξήσεις στη χρηματοδότηση για τον ενεργειακό εφοδιασμό με χαμηλές εκπομπές άνθρακα, αλλά και να μεταμορφώσουν ουσιαστικά τον τρόπο με τον οποίο ο κλάδος των τραπεζών προσεγγίζει την επίτευξη της πραγματικής αλλαγής. Δυστυχώς, τα στοιχεία για τον μετασχηματισμό του κλάδου δεν είναι πολύ ενθαρρυντικά. Οσον αφορά τη μετατόπιση της ροής χρηματοδότησης μακριά από τα ορυκτά καύσιμα, μια πρόσφατη μελέτη του BloombergNEF δείχνει ότι ο τραπεζικός δείκτης ενεργειακού εφοδιασμού συστημικά παγκόσμιων σημαντικών τραπεζών (GSIB), δηλαδή ο λόγος της τραπεζικής χρηματοδότησης για ενεργειακά έργα με χαμηλούς ρύπους προς την τραπεζική χρηματοδότηση ορυκτών καυσίμων, είναι 0,81 προς ένα, ενώ θα έπρεπε να είναι τέσσερα προς ένα. Οσον αφορά τις βαθύτερες αλλαγές στο πώς τα πιστωτικά ιδρύματα προσεγγίζουν τις δραστηριότητές τους, είναι αξιοσημείωτο ότι ακόμη και μεταξύ όσων έχουν δεσμευθεί να ευθυγραμμίσουν τα δανειακά και επενδυτικά χαρτοφυλάκια με καθαρές μηδενικές εκπομπές έως το 2050 στο πλαίσιο της Τραπεζικής Συμμαχίας Μηδενικών Ρύπων (NZBA), η αναλογία ενεργειακού εφοδιασμού των τραπεζών είναι 0,92 προς ένα.

Ο κόσμος δεν μπορεί να αντέξει καθυστερήσεις. Μερικές από τις τράπεζες που υπέγραψαν την NZBA είναι μέλη της Παγκόσμιας Συμμαχίας της Τραπεζικής των Αξιών (GABV), ενός δικτύου περισσότερων από 70 ανεξάρτητων τραπεζών και ενώσεων που χρησιμοποιούν χρηματοδότηση για να προσφέρουν βιώσιμη οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ανάπτυξη. Συλλογικά κατέχουν πάνω από 210 δισ. δολάρια συνδυασμένων περιουσιακών στοιχείων υπό διαχείριση.

Ως τράπεζες με γνώμονα έναν κοινό σκοπό έχουν αντιδράσει στις εξελίξεις της NZBA. Η GLS Bank στη Γερμανία επέλεξε να εγκαταλείψει την NZBA ως αντίδραση στη διπρόσωπη στάση της, ενώ και ο οίκος διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων Vanguard αποχώρησε από την Πρωτοβουλία Διαχειριστών Περιουσιακών Στοιχείων Μηδενικών Ρύπων τον Δεκέμβριο λέγοντας ότι ήθελε «να παρέχει τη σαφήνεια που επιθυμούν οι επενδυτές». Τέλος και η Munich Re, η μεγαλύτερη αντασφαλιστική εταιρεία στον κόσμο, τον Μάρτιο διέκοψε τη συμμετοχή της στην Ασφαλιστική Συμμαχία Μηδενικών Ρύπων, διότι «οι ευκαιρίες να επιτευχθεί ο στόχος μηδενικών ρύπων με μια συλλογική προσπάθεια από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις χωρίς έκθεση σε πραγματικό αντιμονοπωλιακό κίνδυνο είναι πολύ λίγες».

* Η δρ Αντριάνα Κοσόρνικ-Μίνα είναι διευθύντρια Ερευνών και Μετρήσεων της Παγκόσμιας Συμμαχίας της Τραπεζικής των Αξιών.

Οι Τούρκοι αναζητούν δολάρια στο Παζάρι της Κωνσταντινούπολης

Ανθεί η ανταλλαγή συναλλάγματος εκτός τραπεζών μετά τα μέτρα Ερντογάν

Σήμερα στην Τουρκία, πιο εύκολα οι άνθρωποι θα κατευθυνθούν στο παζάρι για να αλλάξουν τις λίρες τους, παρά στις τράπεζες. Ο ασφυκτικός έλεγχος που ασκεί στις χρηματοπιστωτικές αγορές η κυβέρνηση του προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν είναι ο βασικός λόγος που έχει επαναφέρει το Μεγάλο Παζάρι της Κωνσταντινούπολης του 15ου αιώνα στο επίκεντρο της εμπορικής δραστηριότητας της χώρας, σύμφωνα με δημοσίευμα του ειδησεογραφικού πρακτορείου Bloomberg. Εκεί βρίσκουν καταφύγιο οι σύγχρονοι αργυραμοιβοί, που επιδιώκουν να αποφύγουν μια «συνάντηση» με τις τουρκικές αρχές. Μέσα στον λαβύρινθο της σκεπαστής αγοράς με το πλήθος των παλαιοπωλείων, των κοσμηματοπωλείων, των δερματεμπόρων και των πάγκων που πουλούν μπιχλιμπίδια, δημιουργήθηκε επίσης η ανάγκη για μια νέα παράλληλη συναλλαγματική ισοτιμία της τουρκικής λίρας. Καθώς οι περιορισμοί στις τοπικές τράπεζες εντείνονται ενόψει των εκλογών, που θεωρούνται ως αναμέτρηση υψηλού ρίσκου, αυτή η παράλληλη ισοτιμία έχει εδραιωθεί περισσότερο κι από την επίσημη. «Ο,τι και να κάνετε, μην κρατάτε στα πορτοφόλια σας τουρκικές λίρες», είπε ένας βετεράνος έμπορος χρυσού και συναλλάγματος στο παζάρι, ο οποίος, όπως και άλλοι, ζήτησε να παραμείνει ανώνυμος για να αποφύγει πιθανές επιπτώσεις, επειδή μιλούσε ελεύθερα για οικονομικά προβλήματα της χώρας. «Ακόμη και η αγορά τυριού φέτα είναι καλύτερη επένδυση».

Η μικροδιαχείριση της επίσημης αγοράς συναλλάγματος οδήγησε τους χρηματοπιστωτικούς ομίλους της γείτονος να παραχωρήσουν περισσότερες πωλήσεις δολαρίων στο παζάρι και τα εκατοντάδες ανταλλακτήριά του. Στα στενά τοξωτά σοκάκια, όπου καταστηματάρχες ασκούν το εμπόριό τους πάνω από 500 χρόνια, οι ύστατες προσπάθειες του Ερντογάν να καταπνίξει τα στοιχήματα εις βάρος της αξίας της λίρας δεν έχουν πλέον τον ίδιο οδυνηρό αντίκτυπο. Οι συναλλαγές σε ξένο νόμισμα στο Μεγάλο Παζάρι είναι νόμιμες και σε μεγάλο βαθμό μη καταχωρισμένες, γεγονός που καθιστά δύσκολη την εκτίμηση του ημερήσιου τζίρου. Αλλά τα γραφεία ανταλλακτηρίων λένε ότι οι δραστηριότητες ανθούν, κυρίως λόγω των εταιρικών πελατών. Τεράστια τετράτροχα χρηματοκιβώτια διασχίζουν το Μεγάλο Παζάρι συνοδευόμενα από φρουρούς ασφαλείας, μεταφέροντας, όπως λένε οι ενοικιαστές καταστημάτων, δολάρια για μεγάλες εταιρείες, συμπεριλαμβανομένου του κρατικού εισαγωγέα ενέργειας BOTAS, του μεγαλύτερου αγοραστή συναλλάγματος στην αγορά. Οι έμποροι διατείνονται πως η ζήτηση για σκληρό νόμισμα εκ μέρους των επιχειρήσεων είναι αυτή που αυξάνει την τιμή προσφοράς. Βέβαια, η ευκαιρία αγοράς και πώλησης δολαρίων εκτός των περιορισμών που τίθενται στις τράπεζες, έχει ένα τίμημα. Το αμερικανικό νόμισμα είναι διαθέσιμο στο Μεγάλο Παζάρι με προσαύξηση άνω του 5,2% σε σχέση με το διατραπεζικό επιτόκιο, σύμφωνα με στοιχεία που συγκέντρωσε το Bloomberg.

Η διαφορά στην ισοτιμία δολαρίου και τουρκικής λίρας στο Μεγάλο Παζάρι της Κωνσταντινούπολης σε σύγκριση με την αντίστοιχη των τραπεζών βαίνει διογκούμενη τους τελευταίους μήνες, μιας και η κεντρική τράπεζα ενίσχυσε τα μέτρα, για να διατηρήσει τη λίρα υπό έλεγχον πριν από την εκλογική αναμέτρηση.

Οι έμποροι διατείνονται πως η ζήτηση για σκληρό νόμισμα εκ μέρους των επιχειρήσεων είναι αυτή που αυξάνει την τιμή προσφοράς.

Στις 11.45 π.μ. στην Κωνσταντινούπολη την περασμένη Πέμπτη, η λίρα διαπραγματευόταν στα 20,4550 ανά δολάριο στο παζάρι, σε σύγκριση με την επίσημη ισοτιμία των 19,4063 λιρών ανά δολάριο. Θεωρούμενη από τους Τούρκους ως το βαρόμετρο της υγείας της εθνικής τους οικονομίας, η λίρα έχει υποχωρήσει ύστερα από χρόνια αντισυμβατικών πολιτικών, που υποστήριζε ο Ερντογάν, ο μακροβιότερος ηγέτης της Τουρκίας. Είναι όλο και πιο ευάλωτη τώρα πλέον, που οι πολίτες είναι έτοιμοι να αποφασίσουν αν θα κυβερνήσει τη χώρα ή όχι και για τα επόμενα πέντε χρόνια.

Ο κύριος αντίπαλος του Ερντογάν για την προεδρία, ο Κεμάλ Κιλιτσνταρόγλου, υποστηρίζεται από έναν συνασπισμό έξι κομμάτων της αντιπολίτευσης, που υπόσχεται επιστροφή στην οικονομική ορθοδοξία. Ανεξάρτητα από το ποιος θα κερδίσει στις εκλογές, οι έμποροι προετοιμάζονται για μια οδυνηρή περίοδο μετά την αναμέτρηση. Η διαφορά στην ισοτιμία δολαρίου και τουρκικής λίρας στο παζάρι σε σύγκριση με την αντίστοιχη των τραπεζών βαίνει διογκούμενη τους τελευταίους μήνες, μια και η κεντρική τράπεζα ενίσχυσε τα μέτρα για να διατηρήσει τη λίρα υπό έλεγχο πριν από την εκλογική αναμέτρηση. Ωστόσο, η απόκλιση απογειώθηκε πρόσφατα, αφού οι αξιωματούχοι της τράπεζας ζήτησαν προφορικά από τους πιστωτικούς ομίλους να περιορίσουν τις αγορές τους σε δολάρια, μια απόφαση που θα μπορούσε τελικά να περιορίσει τις πωλήσεις σε συνάλλαγμα. Εν τω μεταξύ, ακόμη και έξω από το Μεγάλο Παζάρι η αργή υποτίμηση του τουρκικού νομίσματος έχει αρχίσει να επιταχύνεται. Η συχνότητα των σύντομων αυξομειώσεων στη λίρα –ειδικά τις πρώτες ώρες συναλλαγών– έχει αυξηθεί, υποδηλώνοντας ότι οι Αρχές δυσκολεύονται περισσότερο να μετριάσουν τη ζήτηση για δολάρια. «Υπάρχει μεγάλη προσδοκία ότι η λίρα θα αποδυναμωθεί απότομα μετά τις εκλογές», δήλωσε ένας άλλος έμπορος χρυσού και σύγχρονος αργυραμοιβός. «Σε συνδυασμό με τους κανονισμούς της κεντρικής τράπεζας, που απαγορεύουν την αγορά δολαρίων, αυτό έχει προκαλέσει αυξημένη ζήτηση στην αγορά σποτ εδώ στο Μεγάλο Παζάρι».

Σε ύψος-ρεκόρ οι δαπάνες των φτωχών χωρών για την εξυπηρέτηση του χρέους

Οι φτωχές χώρες θα έχουν φέτος τις υψηλότερες δαπάνες για την εξυπηρέτηση χρέους της τελευταίας 25ετίας, γεγονός που θα τις υποχρεώσει να περικόψουν τις δαπάνες για την υγεία και την εκπαίδευση.

Οι αποπληρωμές χρέους που οφείλονται σε μη κατοίκους για μια ομάδα 91 από τις φτωχότερες χώρες του κόσμου θα καλύπτουν κατά μέσον όρο περισσότερο από το 16% των κρατικών εσόδων το 2023, ποσοστό που ανεβαίνει σχεδόν στο 17% το επόμενο έτος, σύμφωνα με μελέτη της Debt Justice.

Η αύξηση του κόστους εξυπηρέτησης θα τροφοδοτήσει μια συνεχιζόμενη συζήτηση για τη διαγραφή του χρέους.

Οι δανειστές και οι ξένες κυβερνήσεις υπό την ηγεσία του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας παρείχαν εκτεταμένη ελάφρυνση του χρέους στο τέλος της χιλιετίας.

Θα υποχρεωθούν να περικόψουν κονδύλια για υγεία και εκπαίδευση.

Η πρωτοβουλία για τις υπερχρεωμένες φτωχές χώρες εξάλειψε το μεγαλύτερο μέρος του διμερούς και πολυμερούς εξωτερικού δημόσιου χρέους για πολλές από αυτές.

Η Χάιντι Τσόου, εκτελεστική διευθύντρια του Debt Justice, είπε ότι οι αποπληρωμές του χρέους σήμερα φθάνουν ξανά σε επίπεδα «κρίσης» για πολλές κυβερνήσεις, «εμποδίζοντας την ικανότητά τους να παρέχουν δημόσιες υπηρεσίες, να καταπολεμήσουν την κλιματική κρίση και να ανταποκριθούν στην οικονομική αναταραχή».

Ο μέσος όρος έφθασε στο χαμηλό του 6,6% των εσόδων το 2011 και έκτοτε αυξάνεται.

Η Σρι Λάνκα αντιμετωπίζει τη μεγαλύτερη δυσκολία εξυπηρέτησης του χρέους της, καθώς οι αποπληρωμές αντιστοιχούν στο 75% των ετήσιων κρατικών εσόδων. Η χρεοκοπία της θεωρείται βέβαιη.

EPA

Η Τσόου ζήτησε «γρήγορη και συνολική» ελάφρυνση των δημοσίων χρεών, συμπεριλαμβανομένων αλλαγών στους νόμους που διέπουν τα κρατικά ομόλογα στην Αγγλία και την πολιτεία της Νέας Υόρκης, για να αναγκάσουν τους ιδιώτες πιστωτές να συμμετάσχουν στη διαγραφή του χρέους.

Αλλά ο Μασούντ Αχμέντ, πρόεδρος της δεξαμενής σκέψης Center for Global Development με έδρα την Ουάσιγκτον και πρώην ανώτερος αξιωματούχος του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας, είπε ότι τα σημερινά προβλήματα δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν με τον ίδιο τρόπο όπως στο παρελθόν. «Τώρα τα πράγματα είναι διαφορετικά», είπε. «Οι περισσότερες χώρες θέλουν να διατηρήσουν την πρόσβασή τους στον εξωτερικό δανεισμό».

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας που αναλύθηκαν από το Debt Justice, η Σρι Λάνκα αντιμετωπίζει τη μεγαλύτερη δυσκολία εξυπηρέτησης του χρέους της, καθώς οι αποπληρωμές αντιστοιχούν στο 75% των ετήσιων κρατικών εσόδων. Η χρεοκοπία της θεωρείται βέβαιη.

Το Πακιστάν, το οποίο επίσης διατρέχει υψηλό κίνδυνο χρεοκοπίας, έχει προγραμματίσει φέτος αποπληρωμές δημοσίου χρέους ίσες με το 47% των κρατικών εσόδων.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 23 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2023

Εγκλωβισμένοι στο πατρικό σπίτι οι νέοι

Ανέφικτη η ενοικίαση και πολύ περισσότερο η αγορά ακινήτου – Η Ελλάδα έχει το υψηλότερο κόστος στέγασης στην Ε.Ε.

ΤΟΥ ΘΑΝΟΥ ΤΣΙΡΟΥ

Το 1 στα 3 νοικοκυριά διαθέτει πάνω από το 40% του μηνιαίου εισοδήματός του για να καλύψει τις στεγαστικές ανάγκες του, όταν ο ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι στο 10%. Η άνοδος των ενοικίων, των τιμών των ακινήτων και ο πληθωρισμός αναμένεται να αυξήσουν ακόμη περισσότερο αυτό το ποσοστό, καθιστώντας αναγκαία την εφαρμογή και άλλων πολιτικών στέγασης. Ο νέος στην Ελλάδα είναι εδώ και πολλά χρόνια σε μειονεκτική θέση έναντι του Ευρωπαίου όσον αφορά την ευκαιρία και την οικονομική δυνατότητα να αυτονομηθεί από τους γονείς του φτιάχνοντας δικό του νοικοκυριό.

Εχουμε το μεγαλύτερο ποσοστό νοικοκυριών με τρία ή περισσότερα ενήλικα μέλη στην Ευρώπη.

Τα νοικοκυριά στην Ελλάδα είναι μονομελή μόλις κατά 25,7%, όταν το αντίστοιχο ποσοστό στην Ε.Ε. ξεπερνάει το 34%. Η πληθωριστική κρίση που ανέβασε το κόστος διαβίωσης, η άνοδος των ενοικίων και η αύξηση τόσο των επιτοκίων όσο και των τιμών των ακινήτων καθιστούν ήδη ακόμη πιο δύσκολη την αυτονόμηση. Το κόστος στέγασης στη χώρα μας είναι ήδη το υψηλότερο στην Ευρώπη και αμέσως μετά τις εκλογές η λήψη επιπλέον μέτρων για την αντιμετώπιση του στεγαστικού προβλήματος θα αποτελέσει –ή θα πρέπει να αποτελέσει– προτεραιότητα της νέας κυβέρνησης.

Τα στατιστικά της Eurostat δείχνουν ότι ο Ελληνας αντιμετωπίζει ήδη από το 2021 το μεγαλύτερο κόστος κάλυψης των στεγαστικών αναγκών αναλογικά με το εισόδημά του, ενώ τα νεότερα στοιχεία αναμένεται ότι θα αποτυπώσουν περαιτέρω επιδείνωση του προβλήματος.

Η Eurostat έχει καταρτίσει ένα δείκτη ο οποίος μετράει το πόσο «βαριά» έχει καταστεί από οικονομικής άποψης η κάλυψη των στεγαστικών αναγκών. Αυτός ο δείκτης υπολογίζει το ποσοστό του πληθυσμού που υποχρεώνεται να διαθέσει πάνω από το 40% του ετήσιου διαθέσιμου εισοδήματός του μόνο και μόνο για να καλυφθούν οι στεγαστικές ανάγκες του.

Στην Ελλάδα αυτό το ποσοστό έφτασε το 2021 στο 32,4% στις πόλεις και στο 22% στις υπόλοιπες περιοχές. Καμία άλλη χώρα δεν έχει τόσο υψηλό ποσοστό. Η Δανία είναι στη δεύτερη θέση με 21,9% και η Ολλανδία στην 3η θέση με 15,3%, ενώ για τις περιοχές εκτός πόλεων οι Ελληνες είναι σε χειρότερη μοίρα, με ποσοστό 22%, και από τους Βουλγάρους (13,3%) και από τους Ρουμάνους (10,8%). Αρκεί να σημειωθεί ότι ο μέσος όρος για την Ε.Ε. είναι 10,4% για τις πόλεις (δηλαδή μόνο το 10,4% των Ευρωπαίων διαθέτει πάνω από το 40% του ετήσιου εισοδήματός του για το σπίτι του) και 6,2% για τις υπόλοιπες περιοχές.

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

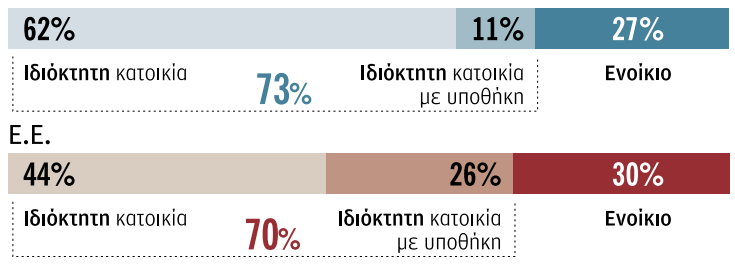

ΣΥΝΘΕΣΗ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ	ΕΛΛΑΔΑ	Ε.Ε.
Με ένα μέλος	25,7%	34,0%
Με ένα μέλος κάτω των 65 ετών	12,1%	19,4%
Με ένα μέλος άνω των 65 ετών	13,6%	14,6%
Με ένα μέλος και εξαρτημένο τέκνο	1,4%	4,0%
Με ένα μέλος γυναίκα	16,3%	19,0%
Με ένα μέλος άνδρα	9,4%	15,0%
Δύο ενήλικοι	28,6%	28,4%
Δύο κάτω των 65 ετών	10,8%	13,7%
Δύο άτομα με τον έναν άνω των 65 ετών	17,8%	14,7%
Δύο ενήλικοι με ένα ανήλικο	9,2%	8,8%
Δύο ενήλικοι με δύο ανήλικα	10,2%	9,3%
Δύο ενήλικοι με τρία παιδιά	4,8%	3,1%
Τρεις ενήλικοι και πάνω	14,3%	7,7%
Τρεις ενήλικοι με ένα ανήλικο	5,8%	4,7%
Νοικοκυριά χωρίς παιδιά	68,5%	70,1%
Νοικοκυριά με παιδιά	31,5%	29,9%

ΠΗΓΗ: EUROSTAT

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η συγκεκριμένη στατιστική σε μεγάλο βαθμό αποτυπώνει τις συνέπειες της πολυετούς ύφεσης στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια της μνημονιακής περιόδου.

Οι μισθοί μειώθηκαν, οι κρατικές πολιτικές στέγασης σταμάτησαν (σ.σ. από το 2012 έκλεισε ο ΟΕΚ), οι τράπεζες σταμάτησαν να χορηγούν δάνεια καθώς κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν το τεράστιο απόθεμα των κόκκινων δανείων, ενώ χιλιάδες ακίνητα βγήκαν εκτός αγοράς και παραμένουν κενά λόγω αδυναμίας των ιδιοκτητών τους να τα συντηρήσουν.

Η ενεργειακή κρίση που αύξησε το κόστος στέγασης (σ.σ. ο λογαριασμός του ρεύματος μπορεί να σταθεροποιήθηκε, όμως το κόστος είναι τουλάχιστον 60% υψηλότερο από τα επίπεδα του 2021), η πληθωριστική κρίση που ανέβασε τις τιμές των ακινήτων και τώρα παρασύρει και τα ενοίκια, αλλά και η αύξηση των επιτοκίων φαίνεται να κάνουν το πρόβλημα ακόμη μεγαλύτερο, κάτι που αναμένεται να αποτυπωθεί στις στατιστικές των επόμενων ετών.

Στην Ελλάδα το 73,7% των ιδιοκτητών μένει στο δικό του ακίνητο (σ.σ. έναντι 69,9% που είναι ο ευρωπαϊκός μέσος όρος), αλλά από αυτούς το 11,8% έχει υποθηκεύσει το σπίτι του προφανώς λόγω στεγαστικού ή άλλου δανείου. Στην Ευρώπη το αντίστοιχο ποσοστό είναι 26,1%.

Η διαφορά εξηγείται αν αναλογιστεί κανείς ότι η στεγαστική πίστη στην Ελλάδα παραμένει σχεδόν «παγωμένη» για περισσότερα από 13 χρόνια, καθώς μόλις τα τελευταία 1-2 χρόνια άρχισαν και πάλι οι χορηγήσεις, και αυτές με συγκρατημένο ρυθμό λόγω και της αύξησης του κόστους του χρήματος.

Ενοικιαστές στην Ελλάδα είναι περίπου ο ένας στους τέσσερις (26,7% έναντι 30% στην Ε.Ε.). Εκεί που η χώρα εμφανίζει μεγάλη διαφορά σε σχέση με την Ευρώπη είναι στις συνθέσεις των νοικοκυριών.

Οι νέοι δεν μπορούν να φτιάξουν το δικό τους σπίτι και να ζήσουν μόνοι τους. Τα μονομελή νοικοκυριά είναι 25,7% έναντι 34% στην Ε.Ε. Μάλιστα, αν ληφθεί υπόψη και το ηλικιακό κριτήριο, το ποσοστό πέφτει στο 12,1%. Δηλαδή, μόλις το 12,1% των νοικοκυριών στην Ελλάδα αποτελείται από άτομα κάτω των 65 ετών, όταν το αντίστοιχο ποσοστό στην Ε.Ε. είναι 19,4%. Κυρίως λόγω κόστους οι Ελληνες επιλέγουν να μένουν περισσότεροι στο ίδιο σπίτι. Εχουμε το μεγαλύτερο ποσοστό νοικοκυριών με τρία ή περισσότερα ενήλικα μέλη στην Ευρώπη (14,3%), όταν ο μέσος όρος της Ε.Ε. είναι στο 7,7%.

Μετά τις εκλογές θα αποτελέσει ζητούμενο η επιτάχυνση στο μέτωπο της στεγαστικής πολιτικής με παρεμβάσεις και για τη μείωση του στοκ των κλειστών ακινήτων (ώστε να αυξηθεί η προσφορά) και περισσότερες επιδοτήσεις για την απόκτηση ακινήτου και τη λήψη μέτρων για τις βραχυχρόνιες μισθώσεις, ώστε να μην καθίσταται «γολγοθάς» η μακροχρόνια ενοικίαση για τον ενδιαφερόμενο να φτιάξει το δικό του νοικοκυριό.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Οι Κτηματικές Επιδόσεις του Μαρτίου

Δεν ξέρω ποιος μας έβαλε κατάρες, αλλά πάμε σερί από τη μια καταδρομή στην άλλη χωρίς σταματημό. Παρακάμπτοντας τα μέχρι του 2013, αρχίσαμε με την άδοξη και ντροπιαστική διακοπή του επενδυτικού προγράμματος, μεταβήκαμε από την πανδημία στον πόλεμο... seamlessly, για να περάσουμε στον στίβο μάχης των προβλημάτων στην εφοδιαστική αλυσίδα του πληθωρισμού, της ακρίβειας, του ράλι ανόδου των επιτοκίων και της (παρ' ολίγον) νέας διεθνούς τραπεζικής κρίσης. Εκεί λοιπόν που προσπαθούσαμε να μαζέψουμε τα ασυμμάζευτα, ήρθαν οι χάκερς για να μας πάρουν και τα... σώβρακα στον ύπνο, που όμως δεν ήταν αρκετό, κι έτσι για να συμπληρωθεί το δέκαθλο είχαμε και το (δήθεν) πλημμύρισμα των σέρβερ από τα... γειτονικά ντεπόζιτα νερού στο Υπουργείο Οικονομικών.

Συνολικά η τριμηνία για τη Λάρνακα είναι 34% ανεβασμένη στα πωλητήρια έγγραφα. Η Λάρνακα φαίνεται να εδραιώνεται ως καθαρή επενδυτική επιλογή.

Η συνολική αξία συναλλαγών τον Μάρτιο φέτος κυμάνθηκε πέριξ των €318,3 εκ. –ποσό που είναι σχεδόν το ίδιο με αυτό του Ιανουαρίου, αλλά κατά 12,1% μειωμένο συγκρινόμενο με τον Μάρτιο του 2022 όπου η συνολική αξία συναλλαγών ήταν πέριξ των €362,2 εκ.

By the way, ούτε για το Τιμπουκτού δεν γνωρίζει κανείς που φυλάγονται οι σέρβερς του, αλλά όλος ο πλανήτης γνωρίζει ότι οι δικοί μας είναι στο υπόγειο του ΥΠΟΙΚ δίπλα από τα ντεπόζιτα που φλασάρουν τις τουαλέτες του κτιρίου...

Εγώ ήμουν προετοιμασμένος πως για τον Μάρτιο δεν θα είχα τίποτα να πω για τις συναλλαγές του μήνα, αφού το Κτηματολόγιο ήταν offline με ειδικές διευθετήσεις που περιόριζαν εξ ορισμού τις δικαιοπραξίες. Παρόλα αυτά δημοσιεύτηκαν πριν λίγα 24ωρα τα αποτελέσματα του Μαρτίου κι έτσι είμαι στην ευχάριστη θέση να σας τα αναλύσω.

Εκείνο που μπορώ να σας πω εξαρχής, είναι πως τα όποια αποτελέσματα δεν αντικατοπτρίζουν 100% την κατάσταση στην κτηματαγορά εκείνης της περιόδου επειδή δεν μπορούμε να πούμε μετά βεβαιότητας αν η όποια μείωση που δυνατόν να καταγράφεται οφείλεται σε μείωση με πραγματικούς όρους αγοράς ή στην μείωση/ καθυστέρηση της δραστηριότητας εξυπηρέτησης στο Κτηματολόγιο.

Έχοντας πει τα πιο πάνω, πάμε να αναλύσουμε τα τελευταία στοιχεία. Τον Μάρτιο του 2023 σημειώθηκαν συνολικά 1.366 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων. Συγκρινόμενες αφενός με τον Φεβρουάριο του 2023 είναι κατά 20 πωλήσεις αυξημένες, ενώ συγκρινόμενες αφετέρου με τον Μάρτιο του 2022 είναι μειωμένες κατά 16,9% αφού πέρσι τον ίδιο μήνα καταγράφηκαν 1.644 πωλήσεις.

Σε επίπεδο πωλητηρίων εγγράφων (μελλοντικές μεταβιβάσεις συναλλαγών που έγιναν), η Παγκύπρια εικόνα για τον Μάρτιο είναι ανεβασμένη κατά 23% σε σχέση με τον Μάρτιο πέρσι, αφού κατατέθηκαν συνολικά 1.352 πωλητήρια έγγραφα, σε αντίθεση με 1.102 τον Μάρτιο πέρσι. Η συνολική εικόνα της πρώτης τριμηνίας του 2023 είναι ανεβασμένη κατά 19% σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο σε ό,τι αφορά στα πωλητήρια έγγραφα.

Η συνολική αξία συναλλαγών τον Μάρτιο φέτος κυμάνθηκε πέριξ των €318,3 εκ. –ποσό που είναι σχεδόν το ίδιο με αυτό του Ιανουαρίου, αλλά κατά 12,1% μειωμένο συγκρινόμενο με τον Μάρτιο του 2022 όπου η συνολική αξία συναλλαγών ήταν πέριξ των €362,2 εκ.

Πώς διανέμεται αυτή η συνολική απόδοση του μήνα μεταξύ των επαρχιών;

Η Λευκωσία κατέγραψε 433 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών πέριξ των €74,2 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Μαρτίου 31,7% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 23,3% επί της αξίας συναλλαγών. Αν και είναι ο καλύτερος μήνας της τριμηνίας, τον Μάρτιο πέρσι είχε καταγράψει 488 συναλλαγές συνολικής αξίας πέριξ των €90 εκ. Άρα η Λευκωσία κατέγραψε νέα πτώση σε σχέση με πέρσι.

Επιπλέον, η Λευκωσία κατέγραψε και 210 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 17% μειωμένα σε σχέση με τον Μάρτιο του 2022. Βλέποντας την εξελικτική πορεία της Λευκωσίας τους τελευταίους μήνες, καταγράφουμε πως εδραιώνεται μια περίοδος περισυλλογής και κάπως συγκρατημένης δραστηριότητας, χωρίς όμως αυτό να είναι προς το παρόν ανησυχητικό.

Η Λεμεσός κατέγραψε 362 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών πέριξ των €129 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Μαρτίου 26,5% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 40,5% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Μάρτιο πέρσι είχε καταγράψει 457 συναλλαγές συνολικής αξίας πέριξ των €143,6 εκ.

Επιπλέον, η Λεμεσός κατέγραψε και 507 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 39% αυξημένα σε σχέση με τον Μάρτιο του 2022. Η τριμηνία για τη Λεμεσό έκλεισε με συνολική αύξηση 23% στα πωλητήρια έγγραφα.

Η Λεμεσός φαίνεται να ακολουθεί με κάποια χρονική υστέρηση την πορεία της Λευκωσίας, αλλά είναι ακόμη νωρίς για να είμαστε καταληκτικοί σε ένα τέτοιο συμπέρασμα.

Η Λάρνακα κατέγραψε 277 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών πέριξ των €49,4 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Μαρτίου 20,3% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 15,5% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Μάρτιο πέρσι είχε καταγράψει 273 συναλλαγές συνολικής αξίας πέριξ των €42,9 εκ.

Επιπλέον, η Λάρνακα κατέγραψε και 256 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 35% αυξημένα σε σχέση με τον Μάρτιο του 2022. Συνολικά η τριμηνία για τη Λάρνακα είναι 34% ανεβασμένη στα πωλητήρια έγγραφα. Η Λάρνακα φαίνεται να εδραιώνεται ως καθαρή επενδυτική επιλογή.

Η Πάφος κατέγραψε 209 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών πέριξ των €50,3 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Μαρτίου 15,3% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 15,8% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Μάρτιο πέρσι είχε καταγράψει 305 συναλλαγές συνολικής αξίας πέριξ των €65 εκ.

Επιπλέον, η Πάφος κατέγραψε και 314 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 43% αυξημένα σε σχέση με τον Μάρτιο του 2022.

Συνολικά η τριμηνία για την Πάφο είναι 33% ανεβασμένη στα πωλητήρια έγγραφα σε σχέση με πέρσι και πιστώνεται με θετικό πρόσημο παρά τη μείωση στις μεταβιβάσεις.

Η Αμμόχωστος κατέγραψε 85 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών πέριξ των €15,5 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Μαρτίου 6,2% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 4,9% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Μάρτιο πέρσι είχε καταγράψει 121 συναλλαγές συνολικής αξίας πέριξ των €20,8 εκ.

Επιπλέον η Αμμόχωστος κατέγραψε και 65 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 12% μειωμένα σε σχέση με τον Μάρτιο του 2022. Συνολικά η τριμηνία για την Αμμόχωστο είναι 29% ανεβασμένη στα πωλητήρια έγγραφα σε σχέση με πέρσι. Υπενθυμίζουμε πως οι πρώτοι δύο μήνες ήταν για την επαρχία ανέλπιστα δυνατοί και είναι σημαντικό να δούμε πώς θα κινηθεί τους επόμενους λίγους μήνες.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΈΧΝΕΣ & γράμματα
ΚΥΡΙΑΚΗ 23 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2023

Το κυνήγι της μεγιστοποίησης του κέρδους χωρίς παραγωγική δραστηριότητα αύξησε δραματικά τις ανισότητες, με αποτέλεσμα στις ΗΠΑ το 1% να κατέχει το 18,8% του εισοδήματος το 2019.

SHUTTERSTOCK

Τη μεσαία τάξη και τα μάτια μας

Γιατί φθάσαμε στην κρίση του δημοκρατικού καπιταλισμού και πώς θα τον προστατεύσουμε από τα «νύχια» του λαϊκισμού

MARTIN WOLF
The Crisis of Democratic Capitalism
εκδ. Penguin Press, 2023, **σελ.** 496

Του **ΑΧΙΛΛΕΑ ΠΑΠΑΡΣΕΝΟΥ**

Μια έρευνα έδειξε ότι από το 1,9 δισ. πολιτών που ζουν σε δημοκρατίες ανά τον κόσμο, μόνο το ένα τέταρτο είναι ικανοποιημένο με το πολιτικοοικονομικό σύστημα, όπως λειτουργεί σήμερα. Η απονομιμοποίησή του είναι μάλιστα εντονότερη στη νεολαία. Πού οφείλεται αυτή η απογοήτευση και τι χρειάζεται να γίνει ώστε να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη σε ένα σύστημα που θα εξασφάλιζε ευημερία με ελευθερία; Ο Μάρτιν Γουλφ, «πρύτανης» της οικονομικής αρθρογραφίας στη Βρετανία, από τις στήλες των Financial Times, στο νεοεκδοθέν βιβλίο του «Η κρίση του δημοκρατικού καπιταλισμού» αναλύει τι πήγε στραβά και υποβάλλει προτάσεις, ώστε ο δύσκολος «γάμος» της δημοκρατίας με τον καπιταλισμό να γίνει ανθεκτικότερος.

Ενώ το ποσοστό των κρατών που ασπάζονται τη δημοκρατία παγκοσμίως ανερχόταν στο 58% το 2016, τα τελευταία χρόνια η ποιότητα της δημοκρατίας έχει επιδεινωθεί, ο αυταρχισμός έχει περάσει στην αντεπίθεση και πυκνώνουν οι φωνές ότι ο καπιταλισμός είναι καλύτερος χωρίς δημοκρατία και η δημοκρατία είναι καλύτερη χωρίς καπιταλισμό, αλλά για τον συγγραφέα ένα διαζύγιό τους θα έφερνε συμφορά. Ο ίδιος αποδίδει το μεγαλύτερο μέρος της ευθύνης για τη δημοκρατική «ύφεση» στις κακές οικονομικές επιδόσεις, στην αυξανόμενη εισοδηματική ανισότητα, στους χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, στην απώλεια αξιοπρεπών θέσεων εργασίας, στην απληστία των ελίτ που ενδιαφέρονται για τη συσσώρευση δύναμης και πλούτου περιφρονώντας τους μη προνομιούχους. Χωρίς την ασφάλεια και ευημερία, που προσδοκούν οι κοινωνίες, πολλοί αισθάνονται ότι το σύστημα τους έχει εγκαταλείψει στο περιθώριο, ότι έχουν χάσει τον έλεγχο της ζωής και της χώρας τους και έτσι υποκύπτουν στις σειρήνες του λαϊκισμού της Δεξιάς και της Αριστεράς. Θεωρίες συνωμοσίας, ξενοφοβία, πολιτισμικές και ταυτοτικές ανησυχίες επηρέασαν την αντισυστημική στροφή, αλλά κυρίαρχος ήταν ο ρόλος της οικονομικής αποτυχίας, υποστηρίζει.

Η απειλή του «δημαγωγικού αυταρχικού καπιταλισμού» των Πούτιν, Ερντογάν και του «γραφειοκρατικού αυταρχικού καπιταλισμού», που εκφράζεται από το κινεζικό καθεστώς.

Ο εχθρός δεν βρίσκεται εκτός, αλλά εντός των τειχών. Με σύνθημα του βιβλίου το «μηδέν άγαν» και αναφορές στον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη για το εύθραυστο της δημοκρατίας, την ολιγαρχία, τη δημαγωγία και την τυραννία, ο Γουλφ επισημαίνει ότι δεν χρειαζόμαστε επανάσταση, αλλά τολμηρές πολιτικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις, με την υιοθέτηση ενός καινούργιου New Deal στα βήματα του Φραγκλίνου Ρούζβελτ, του σπουδαιότερου μεταρρυθμιστή του 20ού αιώνα, και στη λογική της «σταδιακής κοινωνικής μηχανικής», για τη θεραπεία των κακώς κειμένων.

Ο Μάρτιν Γουλφ, «πρύτανης» της οικονομικής αρθρογραφίας στη Βρετανία, από τις στήλες των Financial Times υποβάλλει προτάσεις ώστε ο δύσκολος «γάμος» της δημοκρατίας με τον καπιταλισμό να γίνει ανθεκτικότερος.

Γι' αυτόν, στη ρίζα του προβλήματος βρίσκεται η αποδυνάμωση της μεσαίας τάξης. Η συρρίκνωση του κοινωνικού και οικονομικού στάτους της, που παλαιότερα το εξασφάλιζε η καλή εργασία, εξηγεί τη στροφή προς εθνολαϊκιστές τύπου Τραμπ και Brexit. Η χρηματοπιστωτικοποίηση της οικονομίας και το κυνήγι της μεγιστοποίησης του κέρδους χωρίς παραγωγική δραστηριότητα, αύξησε δραματικά τις ανισότητες, με αποτέλεσμα στις ΗΠΑ το 1% να κατέχει το 18,8% του εισοδήματος το 2019. Όταν αναδύεται μια νέα κοινωνική τάξη που χαρακτηρίζεται από την επισφάλεια της εργασίας σε ένα περιβάλλον απελπισίας, φόβου, άγχους και αβεβαιότητας, η περιφρόνηση και ταπείνωση της εργατικής τάξης με χαμηλή μόρφωση, που επλήγη από την αποβιομηχάνιση και την παγκοσμιοποίηση, μετατρέπεται σε οργή που εργαλειοποιούν εξτρεμιστές, κυρίως της Δεξιάς.

Για τον Γουλφ ο δημοκρατικός καπιταλισμός έρχεται σήμερα αντιμέτωπος με τον «δημαγωγικό αυταρχικό καπιταλισμό», που εκπροσωπείται από ηγέτες όπως οι Πούτιν, Ερντογάν και Ορμπαν και τον «γραφειοκρατικό αυταρχικό καπιταλισμό», που εκφράζεται από το κινεζικό καθεστώς. Η χρηματοοικονομική κρίση του 2008, η πανδημία του κορωνοϊού και η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία έδειξαν πόσο αλληλεξαρτώμενος είναι ο κόσμος και θα ήταν καταστροφικό η ανοιχτή παγκόσμια οικονομία να πέσει θύμα του οικονομικού εθνικισμού.

Η δημοκρατία θα επιβιώσει αν προσφέρει ευκαιρίες, ευημερία, ασφάλεια και αξιοπρέπεια στην πλειονότητα, φροντίζοντας ιδιαίτερα την κρίσιμη και κατά τον Αριστοτέλη μεσαία τάξη.

Τι περιλαμβάνει, όμως, η ανανέωση του δημοκρατικού καπιταλισμού; Να εξασφαλισθούν καλές δουλειές, ισότητα ευκαιριών, ένα μεγαλύτερο δίχτυ κοινωνικής προστασίας, τερματισμός των ειδικών προνομίων για τους λίγους, κράτος δικαίου, μεγαλύτερη λογοδοσία των κυβερνώντων, μικρότερη επιρροή του χρήματος στην πολιτική, αμερόληπτη δικαιοσύνη και ανεξάρτητα ΜΜΕ, αξιόπιστοι κανόνες ανταγωνισμού, έλεγχος της μετανάστευσης με τρόπο κοινωνικά αποδεκτό και οικονομικά επωφελή, στήριξη της κοινωνίας των πολιτών που νοιάζονται για το συλλογικό καλό, ενθάρρυνση του πατριωτισμού απέναντι στον εθνικισμό. Εν κατακλείδι, να αποδειχθεί με απτά αποτελέσματα ότι το σύστημα ωφελεί τους πολλούς.

Για τον συγγραφέα, οι μεγαλύτερες απειλές προέρχονται από ανεπαρκείς απαντήσεις στις οικονομικές και τεχνολογικές αλλαγές και από τις καταχρήσεις των ελίτ. Επείγουσα παραμένει η υπεράσπιση των φιλελεύθερων δημοκρατικών αξιών παγκοσμίως, η συσπείρωση εναντίον του αυταρχισμού και της τυραννίας, η τόνωση της διεθνούς συνεργασίας και η συνετή διαχείριση της αντιπαλότητας της Αμερικής με την Κίνα, ώστε οι δύο υπερδυνάμεις να μην πέσουν στην «παγίδα του Θουκυδίδη», αποφεύγοντας την καταστροφική σύγκρουσή τους, ιδίως την ένοπλη σύρραξη. Η δημοκρατία θα επιβιώσει αν προσφέρει ευκαιρίες, ευημερία, ασφάλεια και αξιοπρέπεια στην πλειονότητα, φροντίζοντας ιδιαίτερα την κρίσιμη και κατά τον Αριστοτέλη μεσαία τάξη. Ζούμε σε μια εποχή μεγάλου φόβου και μικρής ελπίδας. Ας αγωνιστούμε ώστε η ελπίδα να γίνει πράξη, είναι η αισιόδοξη κατάληξή του.

Ο κ. Αχιλλέας Παπαρσένος υπηρέτησε στην ελληνική πρεσβεία του Λονδίνου ως προϊστάμενος του Γραφείου Τύπου και Επικοινωνίας.

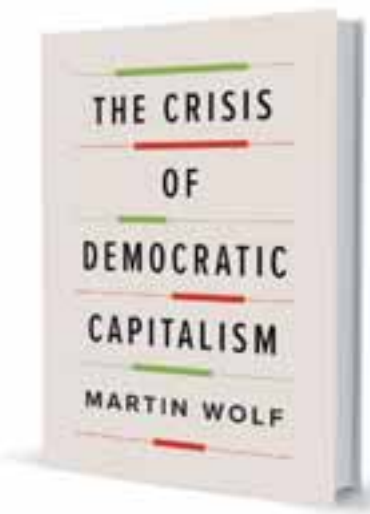

Για τον συγγραφέα, οι μεγαλύτερες απειλές προέρχονται από ανεπαρκείς απαντήσεις στις οικονομικές και τεχνολογικές αλλαγές και από τις καταχρήσεις των ελίτ.

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

23.4.23-29.4.23

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Ο κλήρος

Η Alpha C.K. Art Gallery παρουσιάζει την πέμπτη ατομική έκθεση του Ανδρέα Καλλή, σε επιμέλεια Νίκης Παπασπύρου, με τίτλο «ο κλήρος». Στην έκθεση παρουσιάζονται ζωγραφικά και γλυπτικά έργα που δημιουργήθηκαν τα τελευταία τρία χρόνια. Ο Ανδρέας Καλλή θίγει μια σειρά από ουσιώδη ζητήματα που αφορούν την έννοια της ταυτότητας τη θέση του ατόμου μέσα στα ιστορικά συγκείμενα της εποχής του, την επιδίωξη της συνύπαρξης και της ομορφιάς. Διάρκεια έκθεσης έως Σάββατο 6 Μαΐου. Alpha A.C. Art Gallery, λεωφ. Μακαρίου & Παπανικολή 3, Λευκωσία.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Λόγια στο στόμα

Μετά από μια σειρά επιτυχημένων παραστάσεων σε Λευκωσία και Λεμεσό, το έργο του βραβευμένου Σκωτζέζου συγγραφέα Kieran Hurley, «Λόγια στο Στόμα», σε σκηνοθεσία Μαρίας Κυριάκου, κλείνει τον κύκλο παραστάσεών του, με τέσσερις τελευταίες παραστάσεις στη Λευκωσία. Εδιμβούργο. Σούρουπο. Ο Ντέκλαν κι η Λίμπυ γνωρίζονται τυχαία στην άκρη ενός λόφου, καθώς τα φώτα της πόλης ανάβουν. Ο Ντέκλαν γεννά στην Λίμπυ την επιθυμία να γράψει ξανά. Η Λίμπυ δίνει στον Ντέκλαν ένα λόγο να ελπίζει. Και τίποτε δε θα είναι το ίδιο για κανέναν από τους δυο τους πια. Στον ρόλο της Λίμπι, η Μέλανη Στέλιου και στο ρόλο του Ντέκλαν, ο Ανδρέας Δανιήλ. Παραστάσεις 23, 28 και 30 Απριλίου, ώρα 8:30 μ.μ. Σατιρικό Θέατρο, Πάνω σκηνή, Λευκωσία. Πληροφορίες / κρατήσεις: 77777040, 99321812. Η παράσταση είναι κατάλληλη για θεατές άνω των 15 ετών.

ΒΙΒΛΙΟ

Brandy sour. Μυθιστόρημα σε 22 δωμάτια

Το Σολώνειον Κέντρο Βιβλίου και οι Εκδόσεις Πατάκη παρουσιάζουν το μυθιστόρημα της Κωνσταντίας Σωτηρίου «Brandy Sour. Μυθιστόρημα σε 22 Δωμάτια». Για το βιβλίο θα μιλήσουν οι Άννα Μαραγκού, αρχαιολόγος, ιστορικός τέχνης και η δρ Αντιγόνη Ηρακλείδου, ιστορικός, ανώτερη συνεργάτης έρευνας στο Κέντρο Αριστείας CYENS και η συγγραφέας. Στην εκδήλωση θα υπάρχει βίντεο εικονικής περιήγησης από την αίθουσα χορού του «Λήδρα Πάλας» , το οποίο είχε συμπεριληφθεί στην έκθεση «Χορεύοντας σε μια γραμμή», που πραγματοποιήθηκε στο Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας. Πέμπτη 27 Απριλίου, ώρα 7:00 μ.μ. Πολιτιστικό Κέντρο Στροβόλου, Αρχιεπισκόπου Κυπριανού 34, Στρόβολος.

ΘΕΑΤΡΟ

Τρεις αδερφές

Η Κεντρική Σκηνή του ΘΟΚ αρχίζει την ερχόμενη εβδομάδα το πρόγραμμα περιοδείας της εκτός Λευκωσίας, με το έργο του Άντον Τσέχωφ «Τρεις αδερφές», σε σκηνοθεσία Αθηνάς Κάσιου, ενώ παράλληλα συνεχίζονται με επιτυχία οι τακτικές παραστάσεις στο Θέατρο ΘΟΚ. Γραμμένο το 1900 και χαρακτηρισμένο ως «κωμωδία» από τον ίδιο τον συγγραφέα, οι Τρεις αδερφές είναι ένα τετράπρακτο έργο για τις ανθρώπινες αδυναμίες, την περιπλοκότητα των σχέσεων, τη φθορά του χρόνου και τη διάψευση της ελπίδας για μια καλύτερη ζωή. Πρώτος σταθμός περιοδείας, η Πάφος την Τετάρτη 26 Απριλίου στο Μαρκίδειο Θέατρο. Ακολουθούν παραστάσεις στη Λάρνακα την Τετάρτη 3 Μαΐου στο Δημοτικό Θέατρο «Γεώργιος Λυκούργος» και στη Λεμεσό την Παρασκευή 5 Μαΐου στο Θέατρο Ριάλτο. Παίζουν: Βασίλης Βασιλάκης, Νικόλας Γραμματικόπουλος, Γιάννης Καραούλης, Ανδρέας Κούτσουμπας, Μαρίνα Μανδρή, Χριστίνα Παπαδοπούλου, Αλέξανδρος Παρίσης, Αντρέας Πατσιάς, Λένια Σορόκου, Σπύρος Σταυρινίδης, Ανδρέας Τσέλεπος, Αντωνία Χαραλάμπους, Νιόβη Χαραλάμπους, Γιώργος Χιώτης. Πληροφορίες / Εισιτήρια ηλεκτρονικά στις σελίδες www.thoc.org.cy και www.rialto.com.cy και Ταμείο Θεάτρου ΘΟΚ, τηλ. 77772717 και Θεάτρου Ριάλτο, τηλ 77777745.

ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Κινηματογραφικές μέρες-Κύπρος 2023

Το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογραφικές Μέρες-Κύπρος 2023 ξεκίνησε την Παρασκευή 21 Απριλίου και έως τις 29 του μήνα θα υποδέχεται το κοινό στο Θέατρο Ριάλτο στη Λεμεσό και στον Κινηματογράφο Ζήνα Πάλλας στη Λευκωσία, μ' ένα κοινωνικά ευαισθητοποιημένο πρόγραμμα προβολών. Εκτός συναγωνισμού, στο τμήμα Viewfinder προβάλλονται επτά πολυαναμενόμενες ταινίες που ξεχώρισαν και διακρίθηκαν τον τελευταίο χρόνο από την κινηματογραφική κοινότητα και αγκαλιάστηκαν από το διεθνές κοινό. Τέσσερις διακεκριμένες και πολυσυζητημένες ταινίες περιλαμβάνει και το Τμήμα του Φεστιβάλ που απευθύνεται σε Παιδιά και Νέους. Το αναλυτικό πρόγραμμα του 21ου Cyprus Film Days είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα cyprusfilmdays.com και στη σελίδα του Φεστιβάλ στο Facebook.

ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

Take us to the water

Το «Take Us to the Water» είναι ένας ψηφιακός διαδραστικός χάρτης που αποτελεί την κυπριακή συμμετοχή στο πρότζεκτ του Ινστιτούτου Γκαίτε «Atlas of Mediterranean Liquidity». Μέχρι τις 6 Μαΐου, το Ινστιτούτο Γκαίτε Κύπρου προσκαλεί το κοινό να περιπλανηθεί σε ένα δωμάτιο γεμάτο με έρευνα σχετικά με τα θέματα και τις ιδέες που επηρέασαν τη δημιουργία του διαδικτυακού χάρτη Take Us to the Water. Ο χάρτης είναι σε επιμέλεια του Ευαγόρα Βανέζη και σχεδιάστηκε από τον Δημήτρη Σιαμμά. Μέσα από τις φωτογραφίες του Στέλιου Καλλινίκου και την ποίηση της Κοραλλίας Στεργίδη, καλείστε να περιηγηθείτε στον χάρτη με διάφορους τρόπους. Ινστιτούτο Γκαίτε Κύπρου, Μάρκου Δράκου 21, Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέφωνο 22674606, .goethe.de/kypros/medliqart. Ελεύθερη είσοδος.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Ε...birthέψαμεν

Αρχίζει να καταντάει εμμονικό, το αντιλαμβάνομαι, να πρέπει να ασχολούμαστε με το τι κάνει ο υφυπουργός Πολιτισμού κ. Μιχάλης Χατζηγιάννης, και πόσα βίντεο γυρίζει, πόσες φωτογραφίες τον βγάζουν και πού πήγε και ποιους φορείς είδε. Δεν ενδιαφέρουν τη δημόσια σφαίρα να γνωρίζει επακριβώς αν είδε τον τάδε φορέα ή τον άλλο σύνδεσμο ή συντεχνία. Τη δημόσια σφαίρα την ενδιαφέρει να ξέρει πώς θα μπει για τα καλά ο πολιτισμός στη ζωή του και αυτή τη δουλειά θα πρέπει να αναδεικνύει ο κ. Χατζηγιάννης. Επίσης, θα ήταν καλό να μην παίζει με τη νοημοσύνη όλων όσοι στεκόμαστε κριτικά απέναντί του. Διότι το «εκ παραδρομής» είναι περιπαίξιμο, όπως άκομψο είναι και το «έδωσα εντολή να κατέβει», δηλαδή το άτομο που ανάρτησε το «Happy Birthday» και έγραψε το κείμενο το έκανε άνευ καμίας άλλης εντολής; Η παραδρομή ήταν ότι ανέβηκε στα social media του υφυπουργείου; Θα ανέβαινε δηλαδή η ανάρτηση στα προσωπικά του μέσα; Και αυτό αν με ρωτάτε είναι λάθος. Το hashtag που χρησιμοποιήθηκε #υφυπουργόςΠολιτισμού ήταν και αυτό εκ παραδρομής; Στα προσωπικά του μέσα κοινωνικής δικτύωσης δηλαδή είναι εντάξει; Εγώ αν πάω σε εκδήλωση, πάρτι, γιορτή ή πανηγύρι ως ιδιώτης, όχι ως συντάκτης του μέσου μου, θα ήταν εντάξει αν έγραφα #καθημερινήΚύπρος; Δεν νομίζω. Άρα το εκ παραδρομής είναι άλλα λόγια να αγαπιόμαστε. Πιο τίμιο θα ήταν να έλεγε ένα συγγνώμη, έγινε λάθος και μόλις το αντιλήφθηκα, ζήτησα να αφαιρεθεί. Χρήσιμο θα ήταν επίσης να είχε εκδοθεί και δελτίο Τύπου, με το οποίο θα αναλάμβανε την ευθύνη για το ατόπημα, και ας το έριχνε στην πολιτική του απειρία και ότι είναι αμάθητος στο πώς λειτουργεί η δημόσια υπηρεσία.

Μετά από πενήντα μέρες, τι έχει γίνει στο υφυπουργείο του; Εξήγησε ξανά ποιο είναι το όραμά του; Τι έχει δρομολογήσει και τι συζητάει για συγκεκριμένα πράγματα; Τίποτε, μόνο ότι συναντάει ανθρώπους του πολιτισμού και στο τέλος κάθε συνάντησης τσουπ και μερικές φωτογραφίες, εν είδει πειστηρίου ότι πήγε και όντως τους είδε; Θέλοντας να πει φάτε μάτια ψάρια και κοιλιά περίδρομο; Πενήντα μέρες πήγαινε-έλα, πενήντα μέρες χαμένες, αν με ρωτάτε, για τον πολιτιστικό όραμα του τόπου. Οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες συνεχίζουν να κάνουν τη δουλειά τους, με τους ρυθμούς τους, άλλοτε γρήγορους και άλλοτε πιο αργούς. Οι δημόσιοι υπάλληλοι του υφυπουργείου Πολιτισμού, του Τμήματος Νεότερου και Σύγχρονου Πολιτισμού χρειάζεται να ενισχυθούν, να εισακουστούν, να επιτηρηθούν, να ξέρουν πού να απευθύνονται, και όχι να είναι οι τροχοί της άμαξας που κουβαλούν τον αραμπά και τον αραμπατζή.

Βέβαια, όλα τα παραπάνω μοιάζουν παράωρα, όταν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας επέλεξε για υφυπουργό Πολιτισμού έναν παλιό του φίλο, έχοντας πάρει το «εντάξει» των συνεργαζόμενων κομμάτων, και έχοντας ακούσει τη φωνή των πολιτών, σίγουρα πάντως δεν αφουγκράστηκε –ακόμα και αν την άκουσε– τη φωνή των ανθρώπων που βιοπορίζονται από αυτό που λέμε πολιτισμό. Πήρε κάποιες σκόρπιες σκέψεις από διάφορα προεκλογικά προγράμματα, άκουσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κάποιους από δω και από κει και σκέφτηκε ότι γιατί όχι, ένας λαοπρόβλητος καλλιτέχνης, από την Ελλάδα, θα ήταν η καλύτερη δυνατή επιλογή για να ανατάξει τα πολιτιστικά πράγματα της χώρας. Ίσως, λοιπόν, να ήταν πιο σωστό να κρίναμε τον κ. Χριστοδουλίδη για το πώς αντιλήφθηκε τι εστί πολιτισμός και πολιτιστική πολιτική, που δεν είναι ούτε το χειροκρότημα από την πλατεία ενός θεάτρου, ούτε με λόγια παρηγορίας και σε καμία περίπτωση δεν είναι σύγχρονη πολιτιστική πολιτική η αβέρτα-κουβέρτα χρήση της ψηφιακής εικόνας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, διότι χαττάδες ή κατά την κοινή νεοελληνική γκάφες ή ζημιές, όπως η ανάρτηση «Happy Birthday» δεν είναι απλώς αβλεψίες, είναι σημάδια πώς μαθαίνουμε την κοινωνία να πολιτεύεται, άρα πώς την εκπαιδεύουμε πολιτιστικά.

Εν κατακλείδι ουδόλως με αφορά αν ο κ. Χατζηγιάννης πήγε σε πάρτι γενεθλίων, αν τραγουδάει ποπ, λαϊκά, ή ό,τι άλλο. Δεν με ενδιαφέρει αν στον ελεύθερο χρόνο του θέλει να ψάλλει, να φτιάχνει βάγια, να κοιτάζει τον ουρανό, ή οτιδήποτε άλλο. Με αφορά όμως τι κάνει και τι προβάλλει ο κ. Χατζηγιάννης ως υφυπουργός Πολιτισμού και πώς επιλέγει να πολιτεύεται. Είναι καιρός να αρχίσει ο κ. Χατζηγιάννης να καταλαβαίνει ότι η πολιτική δεν είναι πίστα σπαρμένη με τριαντάφυλλα, ούτε στούντιο ηχογράφησης, όπου μπορεί να διορθωθεί ένα λάθος και να μην το καταλάβει κανείς. Η πολιτική είναι ένα ναρκοπέδιο, οι νάρκες πολλές και πρέπει να ξέρεις πού να πατάς, να μπορείς να χαράξεις τον δικό σου ασφαλή διάδρομο. Και όχι μόνο για τη δική σου ασφάλεια, αλλά για όσους έχεις πίσω σου. Ο πολιτικός προϊστάμενος είναι και πρόσκοπος, έχει ευθύνες.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Είμαστε όλες «τέρατα τρομερά ανθρώπινα»

Εχει «επιλεκτική αμνησία», όπως την κατακρίνει ο γενικός εισαγγελέας; Υποκρίνεται η Λοράνς Κολί ή πραγματικά δεν θυμάται; Η νεαρή γυναίκα, αφρικανικής καταγωγής, κατηγορείται ως υπεύθυνη για τον θάνατο της δεκαπέντε μηνών κόρης της σε μια παραλιακή πόλη της βόρειας Γαλλίας. Μήπως τελικά «είναι η ιστορία μιας γυναίκας-φάντασμα. Μιας γυναίκας που κανείς δεν βλέπει. Που κανείς δεν γνωρίζει»; Μήπως «είναι η ιστορία μιας αργής εξαφάνισης», όπως ισχυρίζεται η συνήγορος υπεράσπισης απευθυνόμενη στους ενόρκους;

Στην πολυβραβευμένη γαλλική ταινία «Σεντ Ομέρ», της Αλίς Ντιόπ, που προβάλλεται στους κινηματογράφους, ένα δικαστικό δράμα «δωματίου» –θα λέγαμε, αλλά μάλλον θα το αδικούσαμε–, όλα είναι δυνατά και ανοικτά· διαφορετικές εκδοχές ζωής, πολιτισμοί και αντιλήψεις που διασταυρώνονται, πολλοί κόσμοι ξένοι μεταξύ τους που μοιάζει να συμπορεύονται αλλά, εντέλει, όταν «συναντιούνται» έχουν τα μάτια κλειστά. Τι βλέπουμε σε μια παιδοκτονία;

«...Θα έχετε καταλήξει σε ετυμηγορία αλλά δεν θα έχετε αποδώσει δικαιοσύνη», υπογραμμίζει η συνήγορος. Βρισκόμαστε στο δικαστικό μέγαρο στην πόλη Σεντ Ομέρ. Μια νεαρή συγγραφέας παρακολουθεί την πολύκροτη δίκη της Λοράνς Κολί. Πώς η ιστορία της μιας γυναίκας επηρεάζει τις αποφάσεις της άλλης; Η Αλίς Ντιόπ, με αφετηρία ένα πραγματικό περιστατικό που συνέβη στη Γαλλία, παντρεύει την αρχέγονη τραγωδία της Μήδειας με τον αφρικανικό μυστικισμό, έχοντας ως επίκεντρο τη γυναικεία ταυτότητα, τη μητρότητα.

Η Λοράνς Κολί θα μπορούσε άραγε να ανήκει στις ετερόκλητες οικογένειες του Ιάπωνα σκηνοθέτη Χιροκάζου Κόρε-έντα (όπως στους «Κλέφτες καταστημάτων» ή στο πρόσφατο «Τυχερό αστέρι»); Η πολιτισμική απόσταση, εκ πρώτης όψεως, δεν γεφυρώνεται. Η σύνδεση που επιχειρώ μπορεί και να μοιάζει άστοχη. Ομως και ο Κόρε-έντα θέτει την παράμετρο, η αληθινή σχέση γονιού - παιδιού να μην περιορίζεται στα γονίδια αλλά να συνδέεται κυρίως με τη συμβίωση και την ανατροφή, τους κανόνες που συνδημιουργούνται στον κοινό χρόνο μιας «αυτοσχέδιας» οικογένειας. Τους απόκληρους μικροαπατεώνες («Κλέφτες καταστημάτων») διαδέχονται πραγματικά γεγονότα που αποτελούν την έμπνευση για το «Τυχερό αστέρι»: στη νότια Κορέα, εκατοντάδες μωρά βρίσκονται κάθε χρόνο παρατημένα, οδηγώντας δημόσιους φορείς να προσθέσουν σε κτίρια και σε σπίτια κουτιά-δοχεία («baby boxes») που προστατεύουν τα βρέφη. Κι αν το μέλλον τους δεν είναι πάντα φωτεινό, τουλάχιστον δεν βρίσκουν τον θάνατο εγκαταλελειμμένα στους δρόμους.

Η Λοράνς Κολί, μια μετανάστρια χωρίς πόρους, μορφωμένη, παραδίδεται σε ένα μοναχικό παραλήρημα, με μεταφυσικές αναζητήσεις/προεκτάσεις. Εγκαταλείπει το μωρό της σε μια παραλία, πιστεύοντας/ελπίζοντας ότι θα το καλύψει η θάλασσα. Θα μπορούσε να είχε διακόψει την εγκυμοσύνη της. Γιατί γεννάει και αφήνει να περάσουν 15 μήνες; Στους «Κλέφτες καταστημάτων» η ετερόκλητη και περιστασιακή οικογένεια «υιοθετεί» ένα μοναχικό, κακοποιημένο, κοριτσάκι. Στο «Τυχερό αστέρι» ένα βρέφος ετοιμάζεται να πουληθεί σε άκληρα ζευγάρια.

Η Αλίς Ντιόπ, στη δική της εκδοχή μητρότητας, μιλάει για τα «χιμαιρικά κύτταρα», αυτά που, στη διάρκεια της εγκυμοσύνης, μεταναστεύουν από τη μάνα προς το παιδί και αμφίδρομα, εγκαθίστανται στα σώματα και των δύο, υπάρχουν ακόμη κι αν δεν ολοκληρωθεί η κύηση, ζουν σχεδόν όσο ζει μια γυναίκα.

Ο βιολογικός αυτός δεσμός, όμως, μεταφράζεται και σε συναισθήματα; Ο ομφάλιος λώρος δηλώνει και δεσμούς που δεν είναι κατ' ανάγκη βιολογικοί. Τα ερωτήματα είναι παλιά και επαναλαμβανόμενα. Επαναφέρουν όμως αυτό που, είτε μας αρέσει είτε όχι, παραμένει άλυτο, όπως μια ατέρμονη, αδιάσπαστη αλυσίδα:

Οι γυναίκες είμαστε όλες χίμαιρες, είμαστε όλες, κατά έναν τρόπο, τέρατα. «Αλλά τέρατα τρομερά ανθρώπινα», όπως λέει και η συνήγορος.

Η αναδόμηση ενός ομηρικού σύμπαντος

Στο νέο βιβλίο της Άρτεμις Ευαγόρου «Η Σκιά του Οδυσσέα» ο πολυμήχανος γιος του Λαέρτη από ήρωας γίνεται... άνθρωπος

Συνέντευξη στον **ΠΑΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ**

Στο νέο βιβλίο της Άρτεμις Ευαγόρου «Σκιά του Οδυσσέα» (εκδ. A bookworm publication), το οποίο εκδόθηκε στην κυπριακή διάλεκτο, με το αντιπροσωπευτικό σαρκαστικό και πνευματώδες ύφος της συγγραφέως, ο ομηρικός Οδυσσέας από ήρωας γίνεται άνθρωπος. Όπως λέει η Άρτεμις Ευαγόρου, στην κουβέντα που κάναμε μαζί της, στο βιβλίο της επιχειρείται, μεν, μια απόπειρα αποκαθήλωσης του Οδυσσέα, αυτή ωστόσο γίνεται με «συμπόνια και κατανόηση». «Του επιτρέπω να είναι άνθρωπος, να έχει αμφιβολίες και ελαττώματα και να κάνει λάθη» σημειώνει ενδεικτικά.

–Τι πραγματεύεται το νέο σου βιβλίο;

–«Η Σκιά του Οδυσσέα» μιλάει για το ταξίδι της επιστροφής του γνωστού ομηρικού ήρωα, μέσα από τις σχέσεις του με τέσσερις γυναίκες, την Κίρκη, την Αντίκλεια, την Καλυψώ και την Πηνελόπη. Η επιστροφή όμως δεν αφορά μόνο στην πολυαγαπημένη του πατρίδα αλλά και στον ίδιο του τον εαυτό. Μέσα από κάθε σχέση προκύπτει και ένας διαφορετικός ρόλος, αυτός του εραστή, του συζύγου, του πατέρα, του γιου, του βασιλιά, καθώς και άλλοι, λιγότερο ξεκάθαροι και εμφανείς. Είναι αυτοί οι ρόλοι που τον βοηθούν να εξερευνήσει τον ψυχισμό του και να έρθει σε επαφή με την εκδοχή του εαυτού του που θέλει να είναι μετά από δέκα φρικτά χρόνια πολέμου, όπου ο εγωισμός, η βία, ο ναρκισσισμός και η διαρκής καταστροφή επισκίασαν την ανθρωπιά του.

Όλα αυτά διαδραματίζονται σε έναν εναλλακτικό ομηρικό κόσμο, όπου οι θεοί και τα τέρατα «κατοικούν» μόνο στη συνείδηση των ανθρώπων και δεν παίζουν κανένα απολύτως ρόλο στις ζωές τους. Μια πιο ρεαλιστική Οδύσσεια, χωρίς μεταφυσικά στοιχεία, αυτόματα δημιουργεί ερωτήματα και κενά στη χιλιοειπωμένη ιστορία. Τι ήταν η Κίρκη, αν δεν ήταν μάγισσα; Ποιος ήταν ο Πολύφημος, αν δεν ήταν ένα ανθρωποφάγο μονόφθαλμο τέρας; Πώς κράτησε αιχμάλωτο η Καλυψώ έναν ενήλικα άντρα στη σπηλιά της για

«Ρίχνω τον Οδυσσέα από το βάθρο του με συμπόνια και κατανόηση. Του επιτρέπω να είναι άνθρωπος, να έχει αμφιβολίες και ελαττώματα, να κάνει λάθη».

επτά ολόκληρα χρόνια; Αυτά και άλλα πολλά ερωτήματα απαντώνται μέσα από την αναδόμηση ενός νέου ομηρικού σύμπαντος.

–Τόσο οι «Γεναίτζιες», το τρίτο σου βιβλίο που επίσης γράφτηκε στα κυπριακά όσο και η «Σκιά του Οδυσσέα» αντλούν έμπνευση από τα ομηρικά έπη. Τι σου κεντρίζει το ενδιαφέρον γύρω από τη μυθολογία των αρχαίων Ελλήνων;

–Είναι πολλά που μου κεντρίζουν το ενδιαφέρον, τόσο από τη μυθολογία όσο και από τα αρχαιοελληνικά έργα. Το μεταπτυχιακό μου είναι στην Κοινωνική Ανθρωπολογία έτσι πρωτίστως για μένα έχουν ανθρωπολογικό ενδιαφέρον. Βρίσκω συναρπαστικό να διαβάζω πράγματα όπως τα έθιμα της φιλοξενίας, τους άγραφους νόμους του πολέμου και τη θέση της γυναίκας στην αρχαία Ελλάδα. Λατρεύω το γεγονός ότι έχω την ευκαιρία να μελετήσω σε βάθος ήθη, έθιμα και συστήματα αξιών μιας οργανωμένης κοινωνίας, που δεν υπάρχει πια. Είναι το κοντινότερο που θα μπορούσαμε να φτάσουμε σε μηχανή του χρόνου! Ταυτόχρονα, η αρχαιοελληνική μυθολογία είναι κομμάτι της συλλογικής μας συνείδησης, έχουμε μεγαλώσει με τις ιστορίες της, τους ήρωες και τους θεούς της. Ως παιδί αυτά ήταν τα αγαπημένα μου παραμύθια και πιστεύω ότι τα παιδικά βιώματα αφήνουν βαθιά αποτυπώματα στον ψυχισμό, επηρεάζοντας αποφασιστικά τα μελλοντικά ενδιαφέροντα του καθενός μας.

«Στη "Σκιά του Οδυσσέα" η υπόθεση του βιβλίου ξετυλίγεται μέσα από τις σχέσεις του Οδυσσέα με τις τέσσερις σημαντικότερες ηρωίδες της Οδύσσειας. Άρα ναι, και πάλι τοποθετώ τις γυναίκες στο προσκήνιο και τους δίνω μια πιο τρισδιάστατη υπόσταση» λέει η Άρτεμις Ευαγόρου, συγγραφέας του βιβλίου.

–Στις «Γεναίτζιες» είναι ξεκάθαρο ότι γνωστές ιστορίες επιπώθηκαν ξανά με τις γυναίκες πρωταγωνίστριες. Θα έλεγες ότι στη «Σκιά του Οδυσσέα» η αντικατάσταση της ανδρικής με τη γυναικεία οπτική ισχύει στον ίδιο βαθμό ή μήπως περισσότερο αφήνεται να νοηθεί;

–Στη «Σκιά του Οδυσσέα» η υπόθεση του βιβλίου ξετυλίγεται μέσα από τις σχέσεις του Οδυσσέα με τις τέσσερις σημαντικότερες ηρωίδες της Οδύσσειας. Άρα ναι, και πάλι τοποθετώ τις γυναίκες στο προσκήνιο και τους δίνω μια πιο τρισδιάστατη υπόσταση. Τους δίνω ένα παρελθόν, δικά τους βιώματα, συναισθήματα, σκέψεις και επιθυμίες.

Όμως αυτή τη φορά κύριος πρωταγωνιστής είναι ο Οδυσσέας. Και ναι, αποκαθηλώνω ξανά τον «ήρωα», όμως χωρίς θυμό και εκδικητικότητα. Ρίχνω τον Οδυσσέα από το βάθρο του με συμπόνια και κατανόηση. Του επιτρέπω να είναι άνθρωπος, να έχει αμφιβολίες και ελαττώματα, να κάνει λάθη και να βλέπει την πραγματικότητα μέσα από το δικό του πρίσμα, όπως άλλωστε κάθε άνθρωπος. Μετά από την ασχήμια του πολέμου, πρέπει να ζήσει με τις συνέπειες, τόσο πρακτικές όσο και ψυχολογικές, των πράξεών του. Δεν είναι εύκολη η συμφιλίωση με τη σκοτεινή πλευρά μας, τη σκιά μας, έτσι του αφήνω χώρο μέσα από κάθε ρόλο που αναλαμβάνει, να μπορέσει να εξερευνήσει τον ψυχισμό του μέχρι να φτάσει στον τελικό του προορισμό, είτε αυτό ονομάζεται Ιθάκη, είτε αυτοπραγμάτωση.

–Πόσο «μαύρος τζαι γέριμος» είναι τελικά ο Οδυσσέας;

–(σ.σ. γέλια) Ίσως η ερώτηση δεν θα έπρεπε να είναι πόσο μαύρος τζαι γέριμος είναι ο Οδυσσέας αλλά πόσο «λέσιην» είναι τελικά. Προσωπικά αγαπώ τον Οδυσσέα. Είναι ένας χαρακτήρας με τον οποίο μεγάλωσα και ένιωθα πάντοτε μια βαθιά τρυφερότητα απέναντί του. Διαβάζοντας περισσότερα όμως για αυτόν, ως ενήλικας πια, χωρίς τα «ροζέ» γυαλιά της παιδικής ηλικίας, ανακάλυψα μία πλευρά του η οποία κάθε άλλο παρά ηρωική ήταν. Συνειδητοποίησα ότι οι πράξεις του σκιαγραφούν έναν άντρα δολοπλόκο, βίαιο και αδίστακτο. Κι όμως, ακόμα και μέσα από αυτήν τη νέα οπτική γωνία, εξακολουθούσα να νιώθω την ίδια τρυφερότητα, λίγο όπως ο κάθε νέος ενήλικας αγαπά τους γονείς του, έστω κι αν έχει μόλις συνειδητοποιήσει ότι δεν είναι «θεοί» αλλά άνθρωποι με ελαττώματα που κάνουν ό,τι ξέρουν και μπορούν. Έτσι στο βιβλίο μου προσπάθησα να περάσω προς τα έξω ακριβώς αυτό, να ενώσω όλες τις πλευρές αυτού του άντρα, χωρίς επίκριση, χωρίς εξιδανίκευση, δημιουργώντας με κατανόηση μια πιο ρεαλιστική απεικόνιση ενός ανθρώπου που παλεύει με τη «σκιά» του.

Στα βιβλιοπωλεία Σολώνειο και Πάργα και στο ηλεκτρονικό βιβλιοπωλείο Book-aro.

Εργο του ζωγράφου Ζεράρ ντε Λαιρές «Ο Ερμής διατάζει την Καλυψώ να απελευθερώσει τον Οδυσσέα». Μουσείο Τέχνης του Κλίβελαν, λάδι σε καμβά.

Για μένα η γραφή στα κυπριακά δεν αποτελεί κάποια πολιτική δήλωση

–Το βιβλίο σου γράφτηκε στην ελληνική κυπριακή, τι είναι εκείνο που σε γοητεύει στη γραπτή εκφορά της ντοπιολαλιάς μας;

–Για μένα η γραφή στα κυπριακά δεν αποτελεί κάποια πολιτική δήλωση, μια εμμονή με το φολκλόρ ή χιπστερική επανάσταση, όπως πολλοί χαρακτηρίζουν την ολοένα αυξανόμενη τάση χρήσης της διαλέκτου στον γραπτό λόγο. Προσωπικά δεν τέθηκε ποτέ θέμα αν θα έγραφα στην κυπριακή ή στην κοινή ελληνική. Γνώριζα εξ αρχής ότι το δικό μου εκφραστικό μέσο, η δική μου συγγραφική «φωνή» είναι στα κυπριακά και δεν είχα ποτέ μου καμία αμφιβολία περί τούτου. Θα μπορούσα να γράψω τα ίδια πράγματα στην κοινή ελληνική ή και στα αγγλικά ακόμη, όμως δεν θα ένιωθα ότι κατέχουν το ίδιο χρώμα, την ίδια ένταση ή την ίδια ανόθευτη αμεσότητα. Αυτό φυσικά αφορά καθαρά τη δική μου δουλειά και αποτελεί μια πολύ προσωπική επιλογή. Δεν κρίνω εννοείται τη δουλειά των Κυπρίων συγγραφέων που γράφουν στην κοινή ελληνική, ούτε τη θεωρώ πιο αποστειρωμένη ή λιγότερο αυθεντική, πρόκειται απλώς για επιλογή ενός διαφορετικού εκφραστικού «οχήματος».

Γνώριζα εξ αρχής ότι το δικό μου εκφραστικό μέσο, η δική μου συγγραφική «φωνή» είναι στα κυπριακά και δεν είχα ποτέ μου καμία αμφιβολία περί τούτου.

–Πώς θα σχολίαζες την πολυσυζητημένη πρόσφατη κριτική της κ. Πανταλέων;

–Παρόλο που η εν λόγω κριτική αφορά το συγγραφικό μου έργο τουλάχιστον έμμεσα, αφού όλα μου τα βιβλία είναι γραμμένα εξ ολοκλήρου στην κυπριακή, εντούτοις διαβάζοντάς την, δεν ένιωσα θυμό. Μου προκάλεσε έναν ελαφρύ εκνευρισμό βέβαια, όπως θα μου προκαλούσε για παράδειγμα, ένα επίμονο κουνούπι κάποιο αυγουστιάτικο βράδυ, αλλά μέχρι εκεί. Στην εικαστική τέχνη υπάρχει μια απεριόριστη δυνατότητα εξερεύνησης και πειραματισμού χωρίς ασφυκτικά όρια γύρω από τα υλικά ή την τεχνοτροπία που θα χρησιμοποιήσει ο/η καλλιτέχνης. Θα κριθεί βέβαια το τελικό αποτέλεσμα κατά πόσο έχει κάτι να πει τελικά, όμως μέχρι να φτάσει εκεί το έργο, η ελευθερία είναι αυτονόητη. Το ίδιο αυτονόητη είναι για μένα η επιλογή οποιουδήποτε εκφραστικού μέσου θεωρεί ως απαραίτητο ο/η εκάστοτε συγγραφέας. Ελπίζω πάντως η κυρία Πανταλέων να μην τύχει να αγγίξει καν τα βιβλία μου μήπως και βγάλει κυπριακές «τσούννες».

Η σκηνή του μεγαλόπρεπου γάμου είναι πραγματικά υπέροχη, μια αισθητική απόλαυση για τα μάτια, καθώς το μακρύ γαμήλιο πέπλο της Γλαύκης απλώνεται πάνω στα πολύχρωμα πολυτελή χαλιά σχηματίζοντας μια διαγώνια λευκή γραμμή στον καθρέφτη. Η ασπροντυμένη Γλαύκη στέφεται βασίλισσα, ενώ η μαυροντυμένη Μήδεια γονατίζει ταπεινωμένη έξω από τα τείχη της πόλης.

Η μοναξιά της Μήδειας στον καθρέφτη

Από τη Νέα Υόρκη στην Αθήνα – Η όπερα του Λουίτζι Κερουμπίνι κάνει πρεμιέρα στις 25 Απριλίου στο «Σταύρος Νιάρχος»

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

Χωρίς να μπορώ να τραβήξω τα μάτια μου από όσα συμβαίνουν στη σκηνή, ψάχνω ψηλαφητά να βρω μια θέση μέσα στη σκοτεινή αίθουσα. Η τεχνική πρόβα ξεκίνησε πριν από λίγη ώρα. Η «Μήδεια» του Λουίτζι Κερουμπίνι, μεγάλη διεθνής συμπαραγωγή της Εθνικής Λυρικής Σκηνής (ΕΛΣ) με τη Μετροπόλιταν Οπερα (ΜΕΤ) της Νέας Υόρκης, την Οπερα του Καναδά και τη Λυρική Οπερα του Σικάγου, κάνει την αθηναϊκή της πρεμιέρα στις 25 Απριλίου σε μουσική διεύθυνση του Φιλίπ Ωγκέν. Σκηνοθεσία και σκηνικά υπογράφει ο 57χρονος σερ Ντέιβιντ Μακ Βίκαρ, ήδη επιτυχημένος και διακεκριμένος για τη δουλειά του στην όπερα.

Η συγκεκριμένη παραγωγή «άνοιξε» τη σεζόν στη ΜΕΤ τον Σεπτέμβριο. Με αυτήν ξεκινάει και το αφιέρωμα της ΕΛΣ για τα 100 χρόνια από τη γέννηση της Μαρίας Κάλλας. Για τον κόσμο της μουσικής, η «Μήδεια» –βασισμένη στην τραγωδία του Ευριπίδη– είναι μια όπερα ταυτισμένη με τη φωνή της Κάλλας, που ερμήνευσε συγκλονιστικά τον κεντρικό ρόλο για πρώτη φορά το 1953 στο πλαίσιο του Φεστιβάλ του Φλωρεντινού Μαΐου. Για την Ελλάδα όμως είναι κάτι ακόμη μεγαλύτερο: ένας μύθος. Η ερμηνεία της Κάλλας στην ιστορική παραγωγή της ΕΛΣ στο Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου το 1961, σε σκηνοθεσία Αλέξη Μινωτή και σκηνικά και κοστούμια Γιάννη Τσαρούχη, αποτελεί σταθερό σημείο αναφοράς για τον σύγχρονο ελληνικό πολιτισμό.

Καθώς η Α΄ πράξη προχωράει, η σοπράνο Αννα Πιρότσι κάνει την είσοδό της στη σκηνή φορώντας ένα μακρύ μαύρο φόρεμα. Η Μήδεια, η βασίλισσα, η ερωτευμένη γυναίκα, φτάνει στην Κόρινθο παρείσακτη λίγο πριν από το δείπνο των μελλόνυμφων, και αντιλαμβάνεται πως η ζωή της διαλύεται. Ο γάμος του Ιάσονα με τη Γλαύκη –κόρη του βασιλιά Κρέοντα της Κορίνθου– προετοιμάζεται, κι ενώ η βασιλική αυλή αδημονεί για τη γιορτή, η απελπισία και η τρέλα

Διεθνής συμπαραγωγή της Εθνικής Λυρικής Σκηνής με τη Μετροπόλιταν Οπερα της Νέας Υόρκης, την Οπερα του Καναδά και τη Λυρική Οπερα του Σικάγου.

αρχίζουν να καίνε την ψυχή της Μήδειας. Το μακρύ τραπέζι είναι στρωμένο για το συμπόσιο και τα κηροπήγια κάνουν τη σκηνή να λάμπει με 40 φλόγες, ενώ η Μήδεια λίγο λίγο βυθίζεται στο σκοτάδι. Οταν η Πιρότσι τραγουδάει στον Τζόρτζιο Μπερούτζι - Ιάσονα τη βασική άρια του έργου «Dei tuoi figli la madre» («Η μητέρα των παιδιών σου»), την οποία έχει ερμηνεύσει μοναδικά και σπαρακτικά η Κάλλας, ο μαέστρος Φιλίπ Ωγκέν και η ομάδα της παραγωγής τη χειροκροτούν θερμά.

Ως Μήδεια η Ιταλίδα δραματική σοπράνο κολορατούρα κάνει σε αυτήν την παραγωγή το ντεμπούτο της, και η απόφασή της να αναμετρηθεί με τον φημισμένο για τη δυσκολία του ρόλο και το σπουδαίο παρελθόν του έργου, συνιστά ταυτόχρονα τιμή και πρόκληση. «Πρέπει να έχεις κάποιον που να μπορεί να το τραγουδήσει. Αν έχεις, το κάνεις. Εάν όχι, δεν το κάνεις. Είναι τόσο απλό», είπε ο μαέστρος Κάρλο Ρίτζι στους New York Times αναφερόμενος στη δυσκολία της «Μήδειας», την οποία διηύθυνε για τη ΜΕΤ.

Εντυπωσιακό σκηνικό

Η μπούκα της σκηνής στην αίθουσα Σταύρος Νιάρχος της ΕΛΣ έχει άνοιγμα 16 μέτρων, και το εντυπωσιακό σκηνικό είναι ακόμη πιο πλατύ χωρίς να αφήνει χιλιοστό ακάλυπτο. Οταν οι πανύψηλες χρυσές πύλες του παλατιού είναι κλειστές, η Μήδεια, αποσυνάγωγη, γονατίζει πάνω σε λάσπες, ξερά φύλλα και χώμα, όλα στο χρώμα του σκουριασμένου μετάλλου. Οταν ανοίγουν οι πύλες, βλέπει τον Ιάσονα, τους ευγε-

Α. ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

Η Αννα Πιρότσι ως Μήδεια. Η Ιταλίδα δραματική σοπράνο κολορατούρα κάνει σε αυτήν την παραγωγή το ντεμπούτο της. Η απόφασή της να αναμετρηθεί με τον φημισμένο για τη δυσκολία του ρόλο συνιστά τιμή και πρόκληση.

MATS BACKER

Η ενδυματολόγος Ντούι Λίτι (αριστερά) και η σκηνογράφος Χάνα Πόστλουεϊτ.

νείς, τη λευκοντυμένη μέλλουσα νύφη να λάμπουν από ευτυχία και αυταρέσκεια, καθώς ο τεράστιος επικλινής καθρέφτης ύψους 9 μέτρων γεμίζει τον χώρο με την εικόνα τους και τη συνθλίβει. «Το πιο σημαντικό στοιχείο του σκηνικού είναι ο καθρέφτης. Αυτός βοηθάει ώστε να δημιουργηθεί όλη η μαγεία της παράστασης», λέει η σκηνογράφος Χάνα Πόστλουεϊτ, που για αυτή την παραγωγή έχει συνεργαστεί στενά με τον σκηνοθέτη και σκηνογράφο Ντέιβιντ Μακ Βίκαρ. Είναι μια νεαρή γυναίκα πολύ δυναμική, μέλος αυτής της πολυεθνικής ομάδας μιας νέας γενιάς επαγγελματιών που εργάζονται στο λυρικό θέατρο. «Ο καθρέφτης αποτελεί μια δεσπόζουσα, καταπιεστική παρουσία στην Κόρινθο, η οποία αντανακλά κάθε εκατοστό της σκηνής μέσα από τις συρόμενες πόρτες. Σε αυτόν τον καθρέφτη δημιουργούμε όμορφες σκηνές, όπως ο γάμος της Γλαύκης και του Ιάσονα με τα εντυπωσιακά κοστούμια της Ντούι (σ.σ. Λίτι). Δημιουργούμε επίσης σκηνές καταστροφής με μαινόμενες φλόγες και καταιγίδες χάρη στις προβολές της Κέιτι (σ.σ. Τάκερ)», προσθέτει η σκηνογράφος.

Ο καθρέφτης λοιπόν αντανα-

Εργο ταυτισμένο με τη φωνή της Μαρίας Κάλλας, που ερμήνευσε συγκλονιστικά τον ρόλο για πρώτη φορά το 1953 στο πλαίσιο του Φεστιβάλ του Φλωρεντινού Μαΐου.

κλά τον κόσμο της Κορίνθου κι όσα συμβαίνουν μέσα στα επιχρυσωμένα τείχη της. «Αντικατοπτρίζει τη ματαιοδοξία της πόλης και των ανθρώπων της, την ηθική κρίση και την απληστία τους», εξηγεί η Πόστλουεϊτ. «Ο χώρος κάτω από τη σκηνή, ο κόσμος της Μήδειας, είναι απαλλαγμένος από αυτή τη σκληρότητα. Οι γιγάντιες χρυσές συρόμενες πόρτες εξυπηρετούν έναν βασικό σκοπό: να κρατούν έξω ανθρώπους όπως εκείνη. Το σκηνικό εστιάζει στο χάσμα ανάμεσα στον πλούσιο κόσμο της Κορίνθου και τη σκληρή ερημιά όπου κατοικεί η Μήδεια».

Η σκηνή του μεγαλόπρεπου γάμου είναι πραγματικά υπέροχη, μια αισθητική απόλαυση για τα μάτια καθώς το μακρύ γαμήλιο πέπλο της Γλαύκης απλώνεται πάνω στα πολύχρωμα πολυτελή χαλιά σχηματίζοντας μια διαγώνια λευκή γραμμή στον καθρέφτη. Η ασπροντυμένη Γλαύκη στέφεται βασίλισσα, ενώ η μαυροντυμένη Μήδεια γονατίζει ταπεινωμένη έξω από τα τείχη της πόλης. «Ο Ντέιβιντ (σ.σ. Μακ Βίκαρ) ήθελε η Μήδεια να είναι το αντίθετο της Γλαύκης όταν εμφανίζεται για πρώτη φορά στο δείπνο του συμποσίου. Είναι μια μαυροφορεμένη νύφη ή μια χήρα που θρηνεί; Είναι ταξιδιώτισσα. Είναι σίγουρα η "άλλη". Δεν θεωρώ τη Μήδεια κακιά. Νομίζω ότι είναι πληγωμένη, και ως εκ τούτου επικίνδυνη. Νομίζω ότι είναι μια δύναμη της φύσης. Και είναι μόνη», λέει η ενδυματολόγος Ντούι Λίτι. Τα κοστούμια αντλούν έμπνευση από τα τέλη του 18ου αιώνα στη Γαλλία, την Επανάσταση, τη Βασιλεία του Τρόμου, και την περίοδο του Διευθυντηρίου. Τι δημιουργικές δυνατότητες της προσέφερε αυτή η σκηνοθετική ιδέα; «Η ίδια η όπερα βρίσκεται ανάμεσα στην κλασική και τη ρομαντική μουσική περίοδο και ο Ντέιβιντ ήθελε αυτό να αντικατοπτρίζεται στον σχεδιασμό», απαντά η Λίτι. «Δουλέψαμε το σκηνικό και τα κοστούμια ταυτόχρονα συμπληρώνοντας ο ένας τον άλλον. Η αποικιακή κοινωνία που απεικονίζουμε, αντικατοπτρίζεται στον φθαρμένο καθρέφτη, στους ετοιμόρροπους τοίχους και στο χρώμα των υφασμάτων, που εκφράζουν μια παρακμιακή και (ηθικά;) χρεοκοπημένη κοινωνία, ενώ επίσης ξεχειλίζει από σιλουέτες με ρούχα της εποχής, που αναφέρονται έμμεσα σε κλασικά ελληνικά σχήματα».

Εκδοχές που ξεχωρίζουν

Ρωτάω και τις δύο δημιουργούς –τη σκηνογράφο και την ενδυματολόγο– αν, από τις πολλές εκδοχές της Μήδειας που έχουν δει, παλαιότερες και σύγχρονες κινηματογραφικές-οπερατικές-θεατρικές αναπαραστάσεις του μύθου, ξεχωρίζουν μία. «Οταν άρχισα να δουλεύω για το έργο με τον σερ Ντέιβιντ Μακ Βίκαρ, μου σύστησε την ταινία του 1969 με τη Μαρία Κάλλας», απαντά η Χάνα Πόστλουεϊτ. «Εκείνο που πραγματικά ξεχώρισα στην ταινία ήταν ο τρόπος που η Μήδεια αντιμετώπιζε τα παιδιά της. Στο φινάλε, ήταν πολύ συγκινητικό να τη βλέπεις να τους συμπεριφέρεται με τέτοια φροντίδα λίγο πριν από τη δολοφονία τους. Τα κάνει μπάνιο και τα νανουρίζει ακριβώς πριν πιάσει το μαχαίρι».

Ανάλογη φόρτιση προξενεί στην Ντούι Λίτι ο μύθος, ιδωμένος μέσα από μια άλλη οπτική. «Η ταινία "Μήδεια" (1988) του Λαρς φον Τρίερ, βασισμένη σε σενάριο του Καρλ Ντράγιερ, ήταν μία από τις πιο σημαντικές κινηματογραφικές μεταφορές που είδαμε κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού», λέει. «Αξέχαστη είναι για μένα η συναισθηματική λιτότητα, οι έντονες εικόνες της Μήδειας που βαδίζει μόνη σε ένα άδειο τοπίο, και η σχεδόν αόρατη αλλά αφόρητη δολοφονία των παιδιών της».

Μόδα, ο καθρέφτης του 20ού αιώνα

Ενδυματολογικοί κώδικες και ριζική αλλαγή της κοινωνίας

ΖΕΦΗ ΚΟΛΙΑ
Βελονιές της πρωτοπορίας
εκδ. Μεταίχμιο, 2023, **σελ.** 360

Της **ΕΛΙΣ ΚΙΣ**

Από την άφιξη της Μπελ Επόκ μέχρι τους σχεδιαστές-σταρ της δεκαετίας του '90, ο 20ός αιώνας αποτέλεσε μια εποχή-ορόσημο για τον χώρο της μόδας. Σ' αυτή την πολυεπίπεδη και πολυτάραχη εκατονταετία εστιάζει το βιβλίο της Ζέφης Κόλια «Βελονιές της πρωτοπορίας», από τις εκδόσεις Μεταίχμιο. Με γνώμονα το γεγονός ότι η μόδα λειτουργεί πάντα ως καθρέφτης της κοινωνίας, η Κόλια περιγράφει έναν αιώνα που άλλαξε ριζικά την κοινωνία, τους ενδυματολογικούς κώδικες και την αισθητική, έναν αιώνα όπου οι βελονιές υπήρξαν πραγματικά πρωτοπόρες.

Η ιστορία της μόδας δεν είναι ένα θέμα που απασχολεί συχνά την ελληνική βιβλιογραφία και υπό αυτή την έννοια οι «Βελονιές της πρωτοπορίας» αποτελούν ένα χρήσιμο εγχειρίδιο για σπουδαστές και εκείνους που επιθυμούν να εντρυφήσουν στις συνεχείς μεταλλάξεις του στυλ, σε έναν αιώνα που ξεκίνησε με τον κορσέ (η χρήση του οποίου ταξίδευε από τους προηγούμενους) για να κλείσει με την απόλυτη στυλιστική ελευθερία και την υπερκατανάλωση ρούχων γρήγορης μόδας.

Οπως και η κοινωνία, η μόδα είναι μια σύνθεση από μικρές και

Το βιβλίο περιγράφει σχεδόν μόνο με λέξεις έναν κόσμο που ήταν και παραμένει οπτικός.

μεγάλες ιστορίες. Από καλλιτεχνικές, επιστημονικές, κοινωνικές και τεχνολογικές πρωτοπορίες, από πολιτικούς αγώνες, κουλτούρες και υποκουλτούρες, από κάτι που από εντελώς τοπικό επίπεδο μετατρέπεται σε κάτι παγκόσμιο. Οι «Βελονιές της πρωτοπορίας» ξεκινούν στο Παρίσι και την παγκόσμια έκθεση μιας πόλης που γιορτάζει την άφιξη μιας νέας εκατονταετίας, η οποία συνοδεύεται από «έναν μοντέρνο τρόπο ζωής». Αυτός ο νέος τρόπος ζωής αντικατοπτρίζεται στη μόδα της εποχής. Ο κορσές επικρατεί ακόμη. Τον χρησιμοποιεί, παραδείγματος χάρη, ο Βρετανός Τσαρλς Φρέντερικ Γουόρθ, ο οποίος θεωρείται πατέρας της υψηλής ραπτικής, στο Παρίσι. Στη συνέχεια, όμως, δημιουργοί όπως ο Πολ Πουαρέ, θα προσφέρουν το δώρο της απελευθέρωσης από τον κυριολεκτικά στενό κορσέ, μέσα από μια ρευστή σιλουέτα που περιέχει στοιχεία αρ νουβό και οριενταλισμού, συνδέοντας τη μόδα με την τέχνη. Η Κόλια γράφει για τον Μαριάνο Φορτούνι, τον Ισπανό που εγκαταστάθηκε στη Βενετία και εμπνεύστηκε από τις αρχαιοελληνικές πτυχώσεις, όπως τον Ηνίοχο των Δελφών, για εμβλητικά ρούχα όπως το φόρεμα Δέλφος. Αλλά και τη Μαντλέν Βιονέ, τη Γαλλίδα μοδίστρα που έγινε η πιο επιδραστική σχεδιάστρια, με τεχνικές όπως το λοξό κόψιμο (bias cut) αλλά και την αγάπη της για την αρχιτεκτονική και την ενδυματολογική ρευστότητα της αρχαιοελληνικής κομψότητας.

Σανέλ εναντίον Σκιαπαρέλι

Η συγγραφέας εξηγεί πώς ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος έφερε τις γυναίκες στην πρώτη γραμμή της παραγωγής στις βιομηχανικές μονάδες, με τη θηλυκότητα να παίρνει μια πιο σύγχρονη μορφή. Γράφει για τη μοντέρνα μόδα της Κοκό Σανέλ και τη σουρεαλιστική ματιά της μεγάλης της αντιπάλου, Ελσα Σκιαπαρέλι. Περιγράφει την αναγέννηση του κλάδου στο μεταπολεμικό Παρίσι, μέσα από το γνωστό πλέον New Look του Κριστιάν Ντιόρ, αλλά και τη σχεδιαστική υπεροχή του Κριστόμπαλ Μπαλενσιάγκα. Αλλά και τα υπέροχα Σίξτις, τα Swinging Sixties του Λονδίνου, την εδραίωση του Ιβ Σεν Λοράν στο Παρίσι και τον φουτουρισμό των Αντρέ Κουρέζ, Πιερ Καρντέν και Πάκο Ραμπάν. Τους χίπις του '70, τους Ιάπωνες του '80, την άνοδο της ιταλικής βιομηχανίας της μόδας μέσω σχεδιαστών όπως ο Τζόρτζιο Αρμάνι, ο Βαλεντίνο και ο Τζιάνι Βερσάτσε, το Παρίσι του Ζαν Πολ Γκοτιέ, του Καρλ Λάγκερφελντ, του Αζεντίν Αλάια, του Τιερί Μιγκλέρ και του Κλοντ Μοντανά και το αμερικανικό ενδυματολογικό όνειρο του Κάλβιν Κλάιν και του Ραλφ Λόρεν.

Παράλληλα, η συγγραφέας επισημαίνει πώς συνδέεται η μόδα με τους κοινωνικούς αγώνες του 20ού αιώνα, όπως το φεμινιστικό κίνημα και τις μάχες της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας. Γράφει επίσης για τη σύνδεση της λογοτεχνίας με το στυλ, όπως στην περίπτωση του «Καλημέρα θλίψη», όπου η συγγραφέας Φρανσουάζ Σαγκάν περιγράφει ένα νεανικό γαλλικό ανέμελο σικ. Αλλά και τη στενότατη σχέση που συνδέει τη μόδα με τη μουσική, από τον Ελβις Πρίσλεϊ και τους Μπιτλς μέχρι τους καλλιτέχνες της χιπ-χοπ. Ενδιαφέρον έχουν και οι ιστορίες που εστιάζουν στις υποκουλτούρες του 20ού αιώνα, όπως η «γκαρνταρόμπα του ακτιβιστή», όπου το στυλ Μάο, ένας ενδυματολογικός κώδικας με ιδεολογικό πρόσημο στη γιγαντιαία Κίνα, μετατρέπεται σε κομψό ενδυματολογικό στοιχείο στη Δύση. Το βιβλίο περιέχει πληροφορίες για σημαντικούς, αλλά λιγότερο γνωστούς ευρύτερα, σχεδιαστές όπως ο Κανσάι Γιαμαμότο.

Οι «Βελονιές της πρωτοπορίας» αγγίζουν τα τεκταινόμενα της μόδας στη δεκαετία του '90, μεταξύ άλλων, χωρίς όμως να εμβαθύνουν ιδιαίτερα στο πώς οι αγορές heritage brands από μεγάλους ομίλους της πολυτέλειας –όπως η LVMH– άλλαξαν ριζικά τη βιομηχανία της μόδας. Η Κόλια στέκεται στην αλματώδη ανάπτυξη της λεγόμενης γρήγορης μόδας, όμως και εδώ μοιάζει να λείπει λίγο περισσότερη εξήγηση γύρω από το πώς η γρήγορη μόδα από τη μια έφερε μια επανάσταση –για κάποιους ένα είδος δημοκρατικής κατανάλωσης– αλλά συγχρόνως δημιούργησε τεράστια «πράσινα» ζητήματα. Επίσης, οι «Βελονιές της πρωτοπορίας» αναφέρονται σε Ελληνες δημιουργούς, οι οποίοι απέκτησαν διεθνές προφίλ –ονόματα όπως ο Αλεξανδρινός Ζαν Ντεσσές, ο Γιάννης Τσεκλένης, ο Μπίλι Μπο και ο Δημήτρης Παρθένης–, όμως παραλείπουν τις εξίσου πρωτοποριακές βελονιές της Σοφίας Κοκοσαλάκη και, αργότερα, τα ευρηματικά prints της Μαίρης Κατράντζου. Αν κάτι λείπει πραγματικά από το βιβλίο, αυτό είναι οι εικόνες, καθώς οι «Βελονιές της πρωτοπορίας» περιγράφουν σχεδόν μόνο με λέξεις έναν κόσμο που πάντα ήταν και παραμένει ιδιαίτερα οπτικός.

Η συγγραφέας εξηγεί πώς ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος έφερε τις γυναίκες στην πρώτη γραμμή της παραγωγής στις βιομηχανικές μονάδες, με τη θηλυκότητα να παίρνει μια πιο σύγχρονη μορφή.

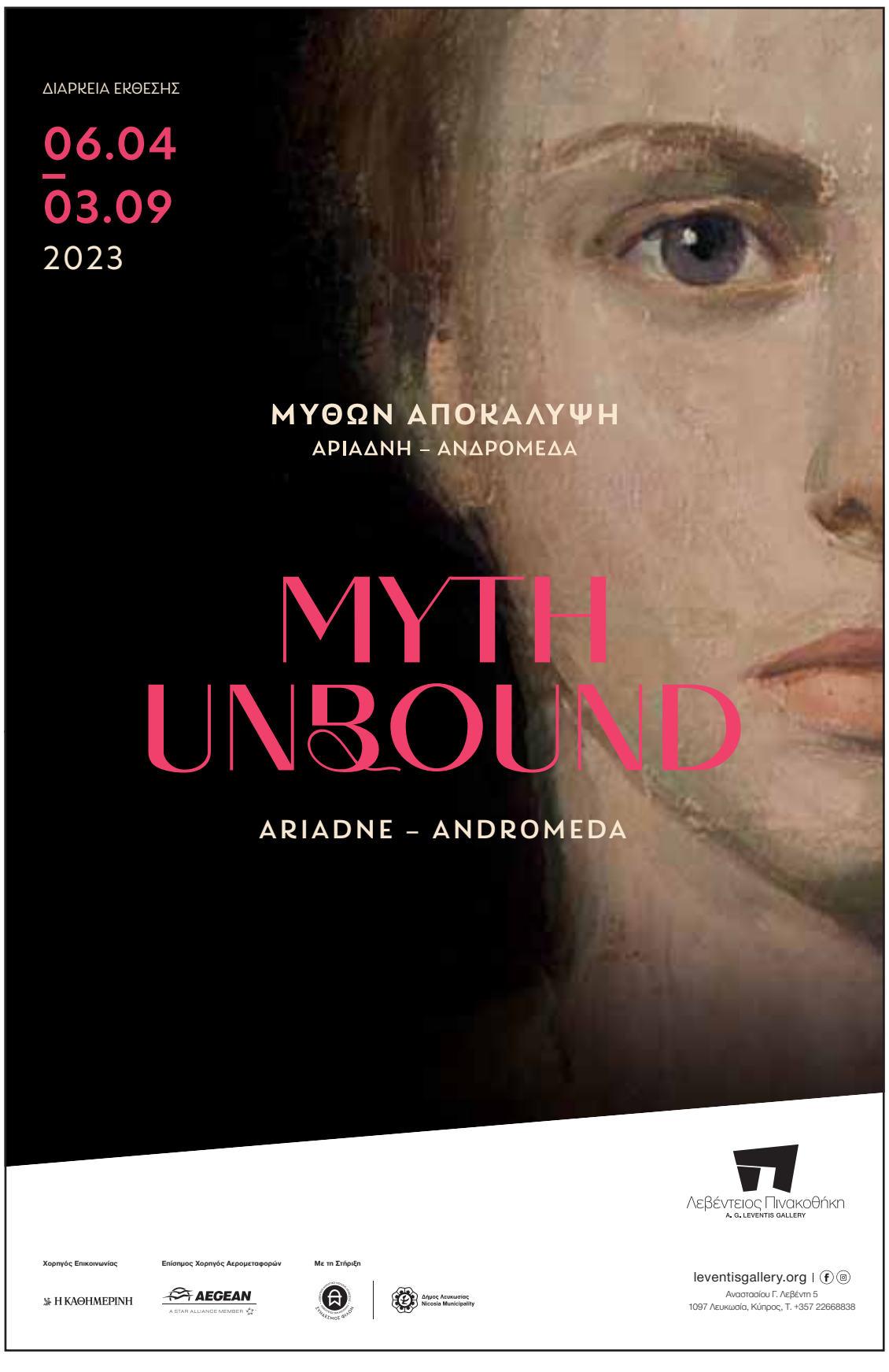

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

PERA MUSEUM

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

Οθωμανικά γυμνά

Στο Μουσείο του Πέρα, με τις περίφημες συλλογές και τις ενδιαφέρουσες περιοδικές εκθέσεις, υπάρχει και η συλλογή των καρτ ποστάλ, κυρίως της περιόδου 1890-1914, που έχουν ως βασική θεματογραφία το γυναικείο και ενίοτε και το ανδρικό σώμα. Αυτές οι καρτ ποστάλ, που ήταν δημοφιλέστατες και αντικείμενο συλλογών, δείχνουν την επίδραση που είχε η διάχυση της εικόνας και η ανάπτυξη των επικοινωνιών στην ορατότητα του υπαινικτικού ερωτισμού.

WOJTEK RADWANSKI / AFP

ΒΑΡΣΟΒΙΑ

Το γκέτο

Το Μουσείο του Γκέτο στη Βαρσοβία συνεργάστηκε με την γκαλερί Kordegada για μια νέα έκθεση που αφηγείται άγνωστες πτυχές της τραγικής τύχης χιλιάδων Εβραίων Πολωνών. Από το καμένο παπούτσι ενός παιδιού έως τα ραγισμένα κουζινικά ενός νοικοκυριού, παρουσιάζονται αντικείμενα που εντοπίστηκαν στην εβραϊκή ζώνη. Η έκθεση με τίτλο «Μνήμη 1943» συμπίπτει με την επέτειο των 80 ετών από την εξέγερση στο γκέτο κατά των ναζί.

AMIR HAMJA / THE NEW YORK TIMES

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Φαραώ στην ταράτσα

Ο θεσμός με τις εικαστικές αναθέσεις στην ταράτσα του Μετροπόλιταν στη Νέα Υόρκη φέρνει αέρα αρχαίας Αιγύπτου. Τη φετινή ανάθεση έλαβε η Καλιφορνέζα εικαστικός Λορίν Χάλσι, που εμπνεύστηκε από τις αιγυπτιακές συλλογές του μουσείου. Δεν είναι όμως μια απλή ρεπλίκα. Συνδυάζει τη νεοαιγυπτιακή αναφορά της με τη φαραωνική τζαζ του Τζορτζ Κλίντον και την κουλτούρα δρόμου της γειτονιάς του Λος Αντζελες όπου μεγάλωσε και ζει.

KUNST HISTORISCHES MUSEUM WIEN

ΒΙΕΝΝΗ

Ταπισερί

Το Ιστορικό Μουσείο της Βιέννης θα αφιερώσει τη φθινοπωρινή έκθεσή του στην τέχνη των ταπισερί, που συνδέθηκαν με το εορταστικό τελετουργικό στα χρόνια της Αναγέννησης αλλά και του Μπαρόκ. Οι πολύτιμες ίνες και το μετάξι έρχονταν από τις Βρυξέλλες. Στο Μουσείο της Βιέννης θα παρουσιαστούν εξέχοντα δείγματα φλαμανδικής τέχνης κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποκαλύπτεται αυτή η μοναδική τέχνη που γνώρισε την ακμή της τον 16ο αιώνα.

LE SOIR

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Ρόμι Σνάιντερ

Σαράντα ένα χρόνια μετά τον θάνατό της, η Ρόμι Σνάιντερ γοητεύει πάντα. Η έκθεση που είναι αφιερωμένη στη ζωή και στον μύθο της γεννήθηκε πέρυσι, στην επέτειο των 40 ετών, παρουσιάστηκε στο Παρίσι και τώρα, έως τον Ιούνιο, θα βρίσκεται στις Βρυξέλλες, στο Cinema Palace (85 boulevard Anspach). Σύμβολο του ευρωπαϊκού σινεμά, η Σνάιντερ παρουσιάζεται με τρόπο κινηματογραφικό, χρονολογικά και θεματικά, με πλήθος φωτογραφιών και αρχειακού υλικού.

SIMON MENGES

Το αναβαπτισμένο Ανάκτορο Het Loo στην Ολλανδία, που λειτουργεί ως μουσείο.

Ιστορία, παράδοση και σύγχρονη αρχιτεκτονική στην Ολλανδία

Το Ανάκτορο Het Loo στο Απελντορν της Ολλανδίας λειτουργεί από το 1984 ως κρατικό μουσείο. Χτισμένο τον 17ο αιώνα, την περίοδο 1686-1688, για τον Γουλιέλμο της Οράγγης, παρέμεινε σε χρήση έως τον 20ό αιώνα, ως θερινή κατοικία της βασιλικής οικογένειας. Τελευταία χρονιά που παρέμεινε συνδεδεμένο με τον οίκο της Οράγγης-Νάσσαου ήταν το 1962, όταν απεβίωσε η βασίλισσα Βιλελμίνη. Είναι ένα από τα δημοφιλή αξιοθέατα της Ολλανδίας, ένα θαυμάσιο μπαρόκ παλάτι οργανωμένο ως αρχιτεκτονική σύνθεση μέσα σε απέραντους κήπους και δασικές εκτάσεις. Ανοιξε πάλι, πλήρως αναβαπτισμένο, μετά την ολοκλήρωση της τολμηρής αποκατάστασης, ανανέωσης και επέκτασης που υπογράφουν οι αρχιτέκτονες KAAN έπειτα από αρχιτεκτονικό διαγωνισμό του 2016. Το έργο ολοκληρώθηκε και το αποτέλεσμα μας δείχνει πώς μπορεί να συνδυαστεί η αρχιτεκτονική αντίληψη της εποχής μας με την πολιτιστική κληρονομιά και –το κυριότερο– να ωφεληθούν και τα δύο μέρη. Το έργο περιελάμβανε προσθήκη νέων χώρων 5.000 τ.μ., σχολαστική αποκατάσταση του ανακτορικού συγκροτήματος, καθώς και αφαίρεση αμιάντου. Ολα αυτά συνετέλεσαν στην παράταση ζωής του μνημείου και στην παράδοσή του στις επόμενες γενεές, ώστε όλοι να μπορούν να χαίρονται αυτήν τη μοναδική συμβίωση ιστορίας, τέχνης και φύσης. Τα νερά, τα πυκνά δάση και η οργιώδης βλάστηση συνετέλεσαν εξαρχής ώστε το ανάκτορο να είναι ένα κέντρο κυνηγιού για τον οίκο της Οράγγης κατά την αντίληψη του 17ου και του 18ου αιώνα.

Σεβόμενοι την παράδοση και την ιστορία, οι αρχιτέκτονες που συναποτελούν το γραφείο των KAAN επέλεξαν όλες οι σύγχρονες επεκτάσεις να αναπτυχθούν υπογείως και το νέο κεντρικό σιντριβάνι, με γυάλινες επιφάνειες και φυσική πέτρα, να αποτελέσει μέρος μιας σύνθετης αρχιτεκτονικής σύλληψης σε ευθύ διάλογο με την μπαρόκ κληρονομιά των ανακτορικών κήπων. Το ανακαινισμένο Ανάκτορο Het Loo εγκαινίασε τη νέα λειτουργία του στις 22 Απριλίου και ήδη συνδέθηκε με την καινούργια τουριστική σεζόν για την Ολλανδία.

Οι νέες επεκτάσεις θα λειτουργήσουν κατά κύριο λόγο ως εκθεσιακοί χώροι. Διατηρείται η εντύπωση του άπλετου χώρου (όπως και στο ιστορικό ανάκτορο) με οροφές ύψους 5 μέτρων. Παράλληλα με την πτέρυγα αφιερωμένη στην ιστορία του οίκου της Οράγγης, δημιουργήθηκε και ένα μουσείο ειδικά για τα παιδιά.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Ολοι έλεγαν ότι χόρευε γυμνή, έτσι όπως έπρεπε

Ενα σκάνδαλο του μακρινού 1735 στο Λονδίνο, όταν δόθηκε η πρεμιέρα της νέας όπερας του Γκέοργκ Φρίντριχ Χέντελ, «Αλτσίνα», στο Κόβεν Γκάρντεν, από τις πλέον εμπνευσμένες στιγμές του μεγάλου Γερμανού που μεσουράνησε στην Αγγλία.

Αριστούργημα που το 2016 είχε μεταφέρει επιτυχημένα η ομάδα «Ραφή» στο Θέατρο της Οδού Κυκλάδων (σε μεταγραφή για κουαρτέτο εγχόρδων και τσέμπαλο).

Ομως, η πρεμιέρα είχε και το σκάνδαλό της. Και αυτό είχε να κάνει με τη χρήση του μπαλέτου, πράγμα συνηθισμένο στις όπερες της εποχής. Και εδώ ερχόμαστε σε μια ιδιαίτερη γυναικεία φιγούρα που μοιάζει να βγήκε μέσα από μυθιστόρημα: τη Γαλλίδα χορεύτρια Μαρί Σαλέ (Marie Sallé).

Το αγγλικό κοινό την υπέμεινε για δεκαοκτώ βραδιές, αλλά στην τελευταία παράσταση τη γιουχάισε άγρια.

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες, η Σαλέ χόρεψε «χωρίς φούστα, χωρίς φόρεμα, αφήνοντας εκτεθειμένη τη φυσική της κώμη, δίχως ούτε ένα στολίδι στην κεφαλή της». Για το αγγλικό κοινό της εποχής, η Σαλέ χόρευε γυμνή.

Γεννημένη το 1707 (ήταν 28 χρόνων όταν χόρεψε στην «Αλτσίνα»), η Σαλέ αμφισβήτησε τον ανδροκρατούμενο κόσμο του μπαλέτου, «πείραξε» τα παραδοσιακά γυναικεία κοστούμια, σε ηλικία είκοσι χρόνων χόρευε στην Οπερα του Παρισιού σε μουσικές του εξαίσιου Ζαν-Φιλίπ Ραμό, ήρθε σε σύγκρουση με τη διοίκηση, για να καταφύγει στο Λονδίνο το 1734.

Η Μαρί Σαλέ όπως τη ζωγράφισε το 1737, δύο χρόνια μετά το σκάνδαλο της «Αλτσίνα», ο Λουί Μισέλ βαν Λου.

Εκεί παρουσίασε το πιο διάσημο έργο της, τον «Πυγμαλίωνα»: ούσα η ίδια στον ρόλο του αγάλματος που ζωντανεύει, πρώτη αυτή σχεδίασε τη χορογραφία, φορώντας αρχαιοελληνικούς μανδύες και σανδάλια, αφήνοντας τα μαλλιά της ελεύθερα, πράγμα ανήκουστο για την εποχή της περούκας.

Επειτα, ήρθε η «Αλτσίνα». Το αγγλικό κοινό την υπέμεινε για δεκαοκτώ βραδιές, αλλά στην τελευταία παράσταση τη γιουχάισε άγρια. Εξοργισμένη, η Σαλέ εγκατέλειψε την Αγγλία για πάντα και ο Χέντελ αφαίρεσε έκτοτε τα κομμάτια του μπαλέτου από την περίφημη όπερα. Η Σαλέ επέστρεψε στο Παρίσι, χόρεψε μερικές φορές στις Βερσαλλίες και άφησε τον μάταιο τούτο κόσμο τον Ιούνιο του 1756.

Ο κύριος Γκρι προτείνει μια κλασική ηχογράφηση της όπερας, του 1959, με την Τζόαν Σάδερλαντ στον κεντρικό ρόλο και την Ορχήστρα και τη Χορωδία της Ραδιοφωνίας της Κολωνίας να διευθύνει ο Φέρντιναντ Λάιτνερ (εταιρεία: Membran Music Ltd). Ακούγοντας την εξαιρετική αυτή εκτέλεση, ο κύριος Γκρι μελαγχολεί για τον χορό της ημίγυμνης Μαρί, που κατάπιε ο χρόνος για πάντα. Τη χορογραφία της που έσβησε όπως σβήνουν οι παραστάσεις, μένοντας ζωντανές μονάχα στις μνήμες των θεατών τους. Η φιγούρα της ατίθασης αυτής Γαλλίδας στο Λονδίνο, ωστόσο, επιζεί πέρα από τις μνήμες όσων είχαν την τύχη να τη δούνε ζωντανά.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΜΑΝΩΛΗ ΑΝΔΡΙΩΤΑΚΗ**

Οταν τα ρομπότ αρνούνται να υποταχθούν

Μπορεί ένα χολιγουντιανό φιλμ της σειράς να μας βοηθήσει στην αντιμετώπιση των μεγάλων προκλήσεων που μας θέτει η τεχνολογία της τεχνητής νοημοσύνης; Το κοινό και οι κριτικοί της Ελλάδας συμφώνησαν ότι η ταινία «M3GAN» είναι ένα μάλλον αδιάφορο θρίλερ. Αν ωστόσο βάλει κάποιος στην άκρη τα τεχνάσματα της ταινίας τρόμου και το πολυπαιγμένο σενάριο, θα έρθει αντιμέτωπος με μερικά απ' τα πιο σημαντικά προβλήματα επίτευξης της υπερνοημοσύνης, για δεκαετίες ολόκληρες, τα οποία πρέπει να μην ξεχνάμε. Μπορεί η ταινία να μην τα διαπραγματεύεται σε βάθος και να μην αντιστέκεται στα θέλγητρα της εντυπωσιοθηρίας, αλλά οι προθέσεις του σκηνοθέτη Τζέραρντ Τζόνστοουν να θέσει μερικά απ' τα πιο κλασικά προβλήματα της τεχνητής νοημοσύνης στο φορμάτ μιας ποπ εκδοχής μαζικής κουλτούρας, είναι αξιοσημείωτες.

Η μικρή πρωταγωνίστρια της ταινίας χάνει τους γονείς της σε τροχαίο. Μέχρι να αποκτήσουμε αυτο-οδηγούμενα οχήματα, τα οποία θα εξαλείψουν το ανθρώπινο λάθος, η ανθρωπότητα θα συνεχίσει να θρηνεί θύματα στην άσφαλτο. Ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η σύγκρουση από μόνος του είναι δηλωτικός. Το αυτοκίνητο βρίσκεται σε μια συνθήκη που ό,τι κι αν κάνει ο οδηγός, το αποτέλεσμα θα είναι το ίδιο. Η τεχνολογία δεν είναι ουδέτερη, μοιάζει να λέει η ταινία. Είναι δέσμια των συνθηκών. Αυτό πρέπει να το θυμόμαστε πριν προχωρήσουμε με την υπερνοημοσύνη. Την κηδεμονία της μικρής αναλαμβάνει η αδελφή της μητέρας της, μια επιτυχημένη υπάλληλος εταιρείας προηγμένων παιχνιδιών. Οταν η νέα κηδεμόνας καταλαβαίνει ότι η μικρή δυσκολεύεται να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες, της δωρίζει μια δική της εφεύρεση, τη ρομποτική κούκλα M3GAN, η οποία γίνεται η καλύτερή της φίλη. Ο εργοδότης της ενθουσιάζεται και θέλει να βγάλει την κούκλα στην αγορά, καθώς είναι βέβαιος ότι θα κάνει θραύση. Στην ταινία αποκαλύπτεται σκόπιμα η συναισθηματική ανωριμότητα της καινούργιας μαμάς.

Στην ταινία «M3GAN» ο επικαιροποιημένος μύθος του Φρανκενστάιν επιστρέφει, αυτή τη φορά στο παιδικό δωμάτιο.

Ελπίζει κανείς ότι όταν τεθεί το ζήτημα της κυκλοφορίας στην αγορά τέτοιων μηχανών, τα αντανακλαστικά μας θα είναι ισχυρά.

Με το ρομπότ δεν λύνει μόνο το πρόβλημα της δουλειάς της, αλλά και το πρόβλημα της γονεϊκότητας. Η ρομποτική κούκλα είναι η λογική συνέχεια της ντατάς-iPad. Σταδιακά, όμως, ανακαλύπτουμε ότι η λύση ήταν παροδική. Η κούκλα-ρομπότ αποκτάει δική της ζωή. Ο επικαιροποιημένος μύθος του Φρανκενστάιν επιστρέφει, αυτή τη φορά στο παιδικό δωμάτιο. Τα εξελιγμένα ρομπότ τεχνητής νοημοσύνης αποκτούν κάποιο είδος συνείδησης, θέλησης και λογικής. Το αποτέλεσμα είναι ότι η M3GAN αρνείται να υποταχθεί. Οταν πρέπει να παρέμβει ο ανθρώπινος παράγοντας, εκείνη κάνει του κεφαλιού της, βάσει των αρχικών υποδείξεων που έχει λάβει. Αναβιώνει έτσι, για άλλη μια φορά, ο εφιάλτης του HAL στο «2001: η Οδύσσεια του Διαστήματος» του Κιούμπρικ και πραγματώνεται η αγωνία του Στίβεν Χόκινγκ. Η εντολή που έχει πάρει η έξυπνη μηχανή είναι να μεγιστοποιήσει την ικανοποίηση της μικρής και να την προστατεύσει. Οταν η μικρή δέχεται μια απειλή, η M3GAN φτάνει να διαπράξει εγκλήματα. Η ταινία, εκτός των άλλων, διαπραγματεύεται τη λεγόμενη «θεωρία του συνδετήρα». Αν δίναμε σε μια υπερνοημοσύνη τον στόχο να μεγιστοποιήσει την παραγωγή συνδετήρων, η μηχανή θα εκλάμβανε κυριολεκτικά τον σκοπό της και θα εξαντλούσε κάθε πόρο γεμίζοντας τον πλανήτη με συνδετήρες.

Επομένως, το να είμαστε σε θέση να τερματίζουμε τη λειτουργία της όταν το κρίνουμε εμείς οι άνθρωποι σωστό, είναι θεμελιώδους σημασίας. Εκτός της αναγκαιότητας να μπορούμε να πατήσουμε το off, η ταινία μάς θυμίζει αυτό που οι ειδήμονες της τεχνητής νοημοσύνης έχουν ονομάσει «πρόβλημα της ευθυγράμμισης». Αν δεν κατορθώσουμε να διδάξουμε στις μηχανές τους δικούς μας ηθικούς κώδικες, τις δικές μας περίπλοκες ηθικές επιταγές, θα βρεθούμε μπροστά από ανάλογες ιστορίες ρομποτικών Μπάρτλεμπι. Ακόμη κι αν βρούμε τρόπο να αντιμετωπίσουμε την άρνηση συμμόρφωσης των μηχανών, όμως, δεν αποκλείεται οι κακόβουλοι να εκμεταλλευτούν κενά ασφαλείας ή και να προχωρήσουν σε δικές τους κατασκευές ανεξέλεγκτων και ανήθικων αυτομάτων.

Το τέλος της M3GAN, ωστόσο, είναι ίσως το πιο ανησυχητικό στοιχείο του φιλμ. Ενώ έχουμε ανακουφιστεί απ' την πορεία της δράσης κι αφού έχει επέλθει η κάθαρση, το τελευταίο κάδρο εστιάζει στη συσκευή εικονικού βοηθού που ζει στην οικογενειακή κουζίνα. Θα μπορούσε να είναι η συσκευή της Amazon, της Apple ή της Google. Η συσκευή αυτή είναι σήμερα εδώ και ήδη γνωρίζει πολλά. Σε λίγο θα γνωρίζει πολύ περισσότερα. Εχει παρακολουθήσει την πλοκή της ιστορίας, ξέρει τα πάντα, ακόμη κι αυτό το κείμενο θα γίνει κάποια στιγμή δικό της κτήμα, γι' αυτό και ο σκηνοθέτης της αφιερώνει το τελευταίο του πλάνο, λέγοντάς μας ότι η τεχνητή νοημοσύνη είναι ήδη εδώ και διδάσκεται καθημερινά απ' τους τεράστιους όγκους πληροφοριών που της διαθέτουμε εθελοντικά. Οι εικονικοί βοηθοί συγκεντρώνουν ένα θησαυρό γνώσης και δεδομένων, με αποτέλεσμα να κάνουν τα μοντέλα της μηχανικής μάθησης όλο και πιο αποτελεσματικά. Το ερώτημα είναι κατά πόσο έχουμε προλάβει να ρυθμίσουμε αυτή την πανίσχυρη τεχνολογία.

Το καταστροφικό σενάριο της M3GAN δεν είναι ακραίο. Οποιος έχει δει τα ρομπότ της Boston Dynamics καταλαβαίνει ότι η δυνατότητα κατασκευής μηχανών σαν τη ρομποτική κούκλα είναι δεδομένη. Μένει να τελειοποιηθεί το λογισμικό. Ελπίζει κανείς ότι όταν τεθεί το ζήτημα της κυκλοφορίας στην αγορά τέτοιων μηχανών, τα αντανακλαστικά μας θα είναι ισχυρά κι ότι θα έχουμε κάνει ήδη τις απαραίτητες προνοητικές κινήσεις. Διαφορετικά, κινδυνεύουμε μια φθηνή ταινία τρόμου να γίνει το κεντρικό μας αφήγημα.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Σαρκοβόροι τρόμοι

ΜΑΡΙΑ ΚΟΥΓΙΟΥΜΤΖΗ
Forever
εκδ. Καστανιώτη, **σελ.** 192

«**Σκέφτεται** πως το πρόσωπο εκείνης ανήκει πιο πολύ στην ποίηση παρά στην πεζογραφία». Συμφωνώ απολύτως με την ηρωίδα του διηγήματος, αν και φυσικά το αντικείμενο της αναφοράς μας διαφέρει. Εγώ αναφέρομαι στη γραφή της Μαρίας Κουγιουμτζή, η οποία συναιρεί τον λυρισμό με ερεβώδη μοτίβα. Στην παρούσα συλλογή δεσπόζει η σαρκική παραφορά, ο παροξυσμός της ηδονής, η σάρκα στον υπερθετικό βαθμό. Τα πρόσωπα των διηγημάτων γίνονται βορά μιας νοσηρής, σαδομαζοχιστικής σεξουαλικότητας. Αρπαγμένα από ανήμερα σώματα, συλλαβίζουν με σπαρακτικούς σπασμούς «το μαύρο ποίημα της ηδονής». Κάνοντας σεξ, οι ήρωες ποντίζονται «στο σκοτεινό φως της ύπαρξης. Ενα φως που έβγαινε από τα έγκατα του κορμιού μας φωτίζοντας τις άγνωστες δυνάμεις του». Το σεξ είναι για αυτούς «ένα είδος θανάτου και ανάστασης». Ακόμα και μια επίσκεψη σε φαρμακείο μπορεί να αποβεί άκρως σεξουαλική. Καθώς η γυναίκα περιμένει τον φαρμακοποιό να της κάνει μια ένεση, παραφρονεί από την προσμονή της διείσδυσης. Χάνοντας τις αισθήσεις της, αρχίζει να περιπλανιέται σε δαιδαλώδη δωμάτια, όπου ενεδρεύουν σκοτεινές ηδονές. Μια άλλη γυναίκα θυμάται το βράδυ που ο εραστής της την είχε παρασύρει σε ένα απόκοσμο μέρος, διάσπαρτο με παραβάν, φωτισμένα από ένα κόκκινο φως. Πίσω από το πανί σκιές συμπλέκονταν εκμαυλιστικά. Αλλη φυλακίζεται σε ένα άθλιο δωμάτιο με ένα σιδερένιο κρεβάτι, όπου πάνω του κτηνώδεις άνδρες, αν και με κομμένη την ουρά, την κατασπάραζαν αδιάκοπα. Μια άλλη, εξίσου λεπλατημένη από την κτηνωδία του εραστή της, ενίοτε ζωόμορφου, ονειρεύεται τις νύχτες πως «εκείνος μ' ένα μυτερό μαχαίρι μου έσκιζε τα ρούχα και με βιάζε σαν ζώο, με το μαχαίρι να ματώνει τον λαιμό μου». Μάλλον το «Forever» του τίτλου δεν παραπέμπει στο εφηβικό «Love Forever», αλλά στο φοβερό, απροσδιόριστο και ακατανίκητο, που από πάντα και για πάντα δυναστεύει την ύπαρξη. Η σεξουαλική αγριότητα είναι μία από τις πτυχές του φοβερού. Οι ήρωες ενοικούν μια ζοφερή, εωσφορική πραγματικότητα, αποκύημα των δριμύτερων φόβων τους, όπου τους παραμονεύουν αποθηριωμένα τέρατα και απύθμενα βάραθρα. Οι αιματοχυσίες, οι σφαγές και οι τερατογονίες είναι ακατάπαυστες σε αυτή τη στοιχειωμένη από εφιάλτες και οράματα καθημερινότητα. Ενας αφηγητής λέει: «Ο πόνος με άρπαξε ώς την παράκρουση». Η παραίσθηση, όσο σαρκοβόρα και ασύδοτη και αν είναι, παραμένει μια μέθοδος απάλειψης του πόνου. Η παραίσθηση απαλείφει το αφόρητο βάρος του φοβερού, σαν «ναρκωτικό που σε βυθίζει σε μελωδίες του χάους». Τα διηγήματα της Κουγιουμτζή αφηγούνται μια διαμελισμένη ιστορία. Το γενικότερο θέμα θα μπορούσε να είναι οι ανύποπτοι τρόποι, ηδονικοί και οδυνηροί, βεβήλωσης της ύπαρξης. Ομως, η γραφή κατισχύει ακόμα και της εκτυφλωτικής σκοτεινότητας των μυθοπλασιών. Η γλώσσα της Κουγιουμτζή διαλάμπει από ένα «μαύρο φως». Τρέφεται από τις πιο χθαμαλές ενορμήσεις του ασυνείδητου, αλλά αναζητά στο ακραίο μια υποβόσκουσα αισθητική. Εξ ου και η ποίηση του λόγου της. Βέβαια, ορισμένες φορές η προσήλωση στο γκροτέσκο οδηγεί σε μυθοπλαστικές ακρότητες και εξωφρενικές εκβάσεις, που ούτε ο έξοχα τεχνουργημένος λόγος μπορεί να υποστηρίξει. Σε κάθε περίπτωση, είναι αδιαμφισβήτητη η δεινότητα της Κουγιουμτζή στην αποτύπωση των βαθύτερων τραυμάτων και των πιο παραλυτικών τρόμων της ύπαρξης. Τα διηγήματα δίνουν την εντύπωση πως πλαντάζουν από τις στεντόρειες οιμωγές των καθημαγμένων, αιμασσόντων ηρώων. Ωστόσο, μέσα από την ακραία φρίκη αναθάλλουν συνταρακτικά όμορφες εικόνες. Το κακό δεν εξωραΐζεται, αλλά δαμάζεται μέσω παραισθήσεων και φαντασιώσεων. Μόνο η ποιητική φαντασία μπορεί να ανιχνεύσει την αισθητική του σκότους. Και η γραφή της Κουγιουμτζή αυτό ακριβώς κάνει, αναπλάθει το σκοτάδι σε λόγο.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΛΑΜΠΙΑ ΤΣΙΡΕΛΗ

Η Ευλαμπία Τσιρέλη είναι συγγραφέας, εκπαιδευτικός και διδάκτωρ Βιβλικής Γραμματείας και Θρησκειολογίας. Διδάσκει επίσης δημιουργική γραφή στο σχολείο και στο εργαστήρι της. Το πιο πρόσφατο βιβλίο της είναι «Ο Εδουάρδος και η Μεγάλη Διάσωση» (εκδ. Ικαρος), η δεύτερη περιπέτεια του ομώνυμου ήρωα.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
«Τραγουδώ εγώ και το βουνό χορεύει» της Ιρένε Σολά, «Και με το φως του λύκου επανέρχονται» της Ζυράννας Ζατέλη, «Πούσι» του Νίκου Καββαδία, «Treasure Island» του R. L. Stevenson.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Εμαθα πολλά αδιανόητα πράγματα που δεν ήξερα για το Μπίρκεναου από το βιβλίο «Από τη Θεσσαλονίκη στο Ζοντερκομάντο του Αουσβιτς» του Μαρσέλ Νατζαρή.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Το «Ενα δέντρο μεγαλώνει στο Μπρούκλιν» της Μπέτι Σμιθ.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη.

Καλοκαίρι, διακοπές, τζιτζίκια, απογευματάκι κάτω απ' το δέντρο.

Υπάρχουν βιβλία για τα οποία να νιώθετε ενοχές που σας άρεσαν;
Οχι. Αλλά με βάζετε σε πειρασμό να βρω να διαβάσω ένα τέτοιο βιβλίο.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο;
Οταν αφήνει έντονα το αποτύπωμά του μέσα μου, σαν να επικοινωνώ με τον συγγραφέα, σαν να έχω τις ίδιες αναμνήσεις και εμπειρίες με τον ήρωα.

Ποιο είναι το επόμενο βιβλίο που θα διαβάσετε;
Πέρα από τα δοκίμια και τα άρθρα που πρέπει να μελετήσω λόγω της ακαδημαϊκής ιδιότητας, θέλω να ξεκινήσω το κλασικό «Ο Γλάρος Ιωνάθαν Λίβινγκστον» του Ρίτσαρντ Μπαχ.

Τι μηνύματα περνάει η ιστορία στα παιδιά;
Μέσα από τη δράση του Εδουάρδου και των υπόλοιπων ηρώων αναδεικνύεται πρωτίστως η δύναμη της συνεργασίας και της αλληλεγγύης μεταξύ διαφορετικών ομάδων, καθώς και η συνύπαρξη αυτών. Αλλα μηνύματα είναι πως τίποτα δεν είναι τόσο φοβερό όταν τελικά το αντιμετωπίζεις, πως όλοι έχουμε ένα σκοπό για τον οποίο ίσως χρειάζεται να μπούμε στη... «μεγάλη σπηλιά» και πως μόλις βρούμε τον σκοπό μας μπορούμε να γίνουμε έμπνευση για τους άλλους.

Πώς θα αντιμετωπίσει ο ήρωας την άρνηση και τον φόβο κάποιων για βοήθεια στην περιπέτειά τους;
Αρχικά, ο Εδουάρδος θα δώσει πρώτος ο ίδιος το παράδειγμα μέσα από την άμεση κινητοποίησή του να βοηθήσει. Επειτα, θα δείξει κατανόηση στον φόβο κάποιων να συμμετάσχουν στην επιχείρηση διάσωσης. Τέλος, μέσα από έναν έξυπνο τρόπο θα καταδείξει, χωρίς καν να μιλήσει, ότι καθένας μας μπορεί να βρεθεί σε αντίστοιχη θέση ανάγκης.

Επιμέλεια: **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ**

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη Read LIBRARY

HERMARY, ANTOINE AND JOAN R. MERTENS
The Cesnola Collection of Cypriot Art: Stone Sculpture (2014)
The Met

Η Συλλογή αρχαιοτήτων Cesnola από την Κύπρο ήταν από τα πρώτα αποκτήματα του Μητροπολιτικού Μουσείου Τέχνης της Νέας Υόρκης. Το 1872, δύο χρόνια μετά την ίδρυσή του, αγοράστηκαν 275 κιβώτια με αρχαία αντικείμενα και μεταφέρθηκαν στο Μουσείο από τον Λουίτζι Πάλμα ντι Τσεσνόλα, ο οποίος σύντομα έγινε ο πρώτος διευθυντής του. Η συλλογή αυτή, η οποία αποτελείται από περισσότερα από 6.000 έργα, διαφυλάσσει την τέχνη της Κύπρου από το 3000 π.Χ. περίπου μέχρι τα μέσα περίπου του 300 μ.Χ. στα βασικά μέσα έκφρασης όπως, έργα από τερακότα, μπρούτζο, πολύτιμους λίθους, γυαλί, ασήμι, χρυσό αλλά και κοσμήματα. Η έκδοση για τη συλλογή αυτή επικεντρώνεται στα πέτρινα γλυπτά τα οποία είναι απαράμιλλης αξίας και δεν υπάρχουν ισάξιά τους σε κανένα άλλο ίδρυμα. Σ' αυτήν απεικονίζονται και καταλογογραφούνται οι 635 μεγάλης κλίμακας πέτρινες σαρκοφάγοι, τα ταφικά μνημεία και τα αναθηματικά γλυπτά, κυρίως του έκτου έως του τέταρτου αιώνα π.Χ.,που μαρτυρούν τον πλούτο και τη δύναμη των ατόμων που τα αφιέρωσαν. Η εξαιρετική ποικιλία στον τύπο τους αντανακλά τη διαδοχή των ηγεμόνων που κυριάρχησαν στο νησί και εκμεταλλεύτηκαν τους πόρους του όπως επίσης δείχνει τις επιρροές στην τέχνη από τις πολιτιστικές ανταλλαγές με άλλους μεγάλους πρώιμους πολιτισμούς της Μεσογείου.

Το βιβλίο είναι στα αγγλικά και διατίθεται δωρεάν από την εφαρμογή Read Library.
Επισκεφθείτε τον ιστότοπο Read-Library.com για πληροφορίες και περισσότερα βιβλία.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

Ταξιδιωτικές ακουαρέλες του Φρανσουά Περιλά από τον Μυστρά: Ο ναός της Παναγίας Περιβλέπτου (αριστερά), το ενετικό κάστρο (μέση) και η Μονή της Παντάνασσας (δεξιά).

Ο αινιγματικός κύριος Φρανσουά Περιλά

Το θαυμαστό έργο του Γάλλου ζωγράφου, φωτογράφου, τυπογράφου, συγγραφέα και περιηγητή που λάτρεψε την Ελλάδα

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ**

Η ιστορία της τέχνης είναι γεμάτη αφανείς ήρωες. Τα ονόματά τους, είτε επειδή τους γυρίσαμε εμείς την πλάτη είτε επειδή αυτοί το διάλεξαν, έχουν παραμείνει στο σκοτάδι. Τους συναντάμε κρυμμένους μέσα σε αρχεία, βιβλιοθήκες, σπάνιες παλιές εκδόσεις, σκονισμένα ράφια, και ακόμα και στην εποχή του Ιντερνετ, όπου θα περίμενε κανείς όλη η ανθρώπινη γνώση να παίρνει τη θέση της σε καλά οργανωμένους, παγκόσμιους ψηφιακούς καταλόγους, αυτοί καταφέρνουν και ξεγλιστρούν από το φως, λες και πρέπει το μυστήριό τους να παραμείνει παντοτινό. Ενας από αυτούς είναι και ο Γάλλος ζωγράφος Φρανσουά Περιλά (François Perilla), που ήρθε στην Ελλάδα κατά τη δεκαετία του 1920 και τελικά την έκανε δεύτερη πατρίδα του. Η προσωπική του ζωή είναι ένα αίνιγμα: ξέρουμε ότι γεννήθηκε το 1874, αλλά όχι το πότε και πού πέθανε, ενώ κάποιοι τον ονόμασαν Φρανσουά, άλλοι Φραντσέσκο και κάποιοι άλλοι Φραγκίσκο. Η μνήμη του ζει μέσα από μια σειρά (δυσεύρετων πια) βιβλίων που ο ίδιος έγραψε και σχεδίασε, με περιεχόμενο τις ανά τη χώρα περιηγήσεις του.

Εχουμε την τύχη να κρατάμε στα χέρια μας μία από αυτές, το «Mistra» του 1929, ταξιδιωτικό ημερολόγιο μιας μεγάλης περιοδείας του στην Πελοπόννησο αλλά και στη Στερεά Ελλάδα και στην Αττική, συμπεριλαμβανομένης της Αθήνας. Γραμμένο στα γαλλικά, έχει στηθεί σε φαρδιά μονόστηλα που, ενώ θα περίμενε κανείς να κουράζουν το μάτι, τελικά δεν το κάνουν ποτέ, εφόσον συμπληρώνονται με ασπρόμαυρα σκίτσα, μετεικάσματα των τοπίων που συναντούσε ο περιηγητής στο διάβα του και τα οποία θυμίζουν έναν προπολεμικό πρόδρομο των σύγχρονων κόμικς. Σε συνδυασμό με τις απρόσμενες, παιγνιώδεις τυπογραφικές στοιχίσεις και τις σπινθηροβόλες ταξιδιωτικές περιγραφές, η αναγνωστική εμπειρία του «Mistra» δεν έχει τίποτα από τη μεσαιωνική βαρύτητα των βυζαντινών μοναστηριών και των ενετικών κάστρων στα οποία αναφέρεται. Σε αυτόν τον ασπρόμαυρο κόσμο από γράμματα, σκίτσα και μαύρο μελάνι, παρεμβάλλονται ρυθμικά πολύχρωμες ακουαρέλες και σέπια φωτογραφίες, πολύτιμες μαρτυρίες μιας προ πολλού χαμένης Ελλάδας. Εκεί, ιερείς, βοσκοί και χωρικοί ντυμένοι με τις παραδοσιακές τους φορεσιές, μοιάζουν όλοι τους λες και ξεπήδησαν από σελίδες της επανάστασης του 1821. Σε δύο από αυτές τις φωτογραφίες, ένας βοσκός από τη Σπάρτη έχει στο βλέμμα του μια συγκινητική αθωότητα. Την ίδια αγνότητα συναντάμε και στα τοπία των φωτογραφιών – από τους γκρεμούς πάνω από τα κύματα της Μάνης έως τις εσωτερικές αυλές των μοναστηριών την ώρα του μεσημεριού. Στις εικόνες αυτές συναντάμε έναν κόσμο που πια δεν υπάρχει.

Γεννήθηκε το 1874 και ήρθε στη χώρα μας τη δεκαετία του 1920. Κανείς δεν ξέρει πότε και πού πέθανε.

Οσο και αν αυτό μοιάζει απίστευτο, κείμενα, σκίτσα, ακουαρέλες, φωτογραφίες, γραφιστική επιμέλεια αλλά και η ίδια η έκδοση, έχουν την υπογραφή του Φρανσουά Περιλά. Τέτοιο πολύπλευρο ταλέντο είχε ίσως μόνο ένας Ελληνας συνάδελφός του –και μάλιστα σύγχρονός του– ο μέγας εικονογράφος Νίκος Καστανάκης. Με αυτό το πανίσχυρο δημιουργικό οπλοστάσιο ο Περιλά ταξίδεψε σε όλη την Ελλάδα, από τις Κυκλάδες και τη Χίο έως τους Δελφούς και το Αγιον Ορος, κλείνοντας μέσα σε ένα ολοκληρωμένο δημιουργικό πακέτο το «πνεύμα του τόπου» όχι με αποικιοκρατική ματιά και απόσταση αλλά με αγάπη, εγγύτητα και κατανόηση.

Οι χάρτες της ΕΛΠΑ

Ψάχνοντας στις φευγαλέες πηγές συναντάμε κάποια ακόμα ίχνη του. Ανακαλύπτουμε πως η τότε νέα και δραστήρια ΕΛΠΑ τυπώνει οδικούς χάρτες με δικό του σχεδιασμό, ενώ τον Δεκέμβριο του 1930 διοργανώνει έκθεση με έργα του, και η εφημερίδα «Ελεύθερος Ανθρωπος» ανακοινώνει το γεγονός: «Εις τας αιθούσας της ΕΛΠΑ, οδός Κανάρη και Μέρλιν, ήνοιξε προχθές η έκθεσις των έργων του ξένου καλλιτέχνου ο οποίος εκθέτει αποκλειστικώς ελληνικά τοπία του Μυστρά, της Χίου, της Σκύρου και της Πελοποννήσου».

Ο Περιλά συχνά σχεδίαζε και για άλλες εκδόσεις, πέραν των δικών του, όπως στην περίπτωση των μυθιστορημάτων «Ο Διοικητής» του Τζον Κνιτέλ και «Θέατρο» του Σόμερσετ Μομ (εκδ. «Φίλοι του Βιβλίου») για τις οποίες είχε φιλοτεχνήσει τα εξώφυλλα. Επιπλέον, το βιβλίο που ο ίδιος εξέδωσε το 1949 σχετικά με το 1821 και τον Μακρυγιάννη («Fragments de la vie héroïque de Makryjannis, suivis de ses images de l' épopée grecque») απέσπασε έπαινο την ίδια χρονιά κατά τη 12η «Εκθεση του Βιβλίου» που διοργάνωνε η «Εταιρεία των Φιλοτέχνων». Το εξώφυλλο που φιλοτέχνησε για εκείνη την έκδοση είναι μια αληθινή «επίδειξη δύναμης» – αλλά αυτό συνέβαινε σε κάθε εξώφυλλό του, όπως και σε αυτό του «Mistra». Εκεί, χειροποίητα γράμματα και μοτίβα εξαιρετικής λεπτομέρειας, δεξιοτεχνική διαχείριση της πληροφορίας και του χώρου, χρήση λατινικών χρονολογιών και κρυπτικών συμβόλων στήνουν μια οπτική φιέστα που η σύγχρονη γραφιστική κοιτά με ζήλια.

Φωτογραφία του Περιλά από τις πηγές της Κρύας στη Λιβαδειά το 1929.

Αριστερά, Μονή της Παναγίας της Βλαχέρνας, Ηλεία. Δεξιά, βοσκός στη Σπάρτη.

Το περιτέχνα εικονογραφημένο εξώφυλλο της έκδοσης «Mistra» με τη χρονολογία «1930» γραμμένη κάτω από τον τίτλο με λατινικούς αριθμούς. Το βιβλίο, πάντως, τυπώθηκε στο Παρίσι τον Νοέμβριο του 1929.

Ο μυστηριώδης καλλιτέχνης είχε, στην εποχή του, αποκτήσει φανατικό κοινό. Εκθειάστηκε από την πένα του μάστορα της ταξιδιωτικής λογοτεχνίας Κώστα Ουράνη, που έγραψε γι' αυτόν το 1932 στην εφημερίδα «Ελεύθερο Βήμα» μια διθυραμβική κριτική του βιβλίου του για τη Μακεδονία («A Traverse Le Macedoine», 1932). Με αγάπη έγραψε για αυτόν και ο ποιητής και κριτικός Κλέων Παράσχος το 1940 στη «Νέα Εστία», σε μια κριτική για το βιβλίο του για το Πήλιο, «Στη Χώρα των Κενταύρων» («Au Pays des Centaures - Le Pelion», 1940). Εκεί τον αναφέρει ως «άνθρωπο πολυταξιδεμένο και φίλο του ταξιδιού», «θερμό θαυμαστή και γνώστη της Ελλάδας» και «καλλιεργημένο, ευαίσθητο και προικισμένο, με μάτι ζωγραφικό και μνήμη ζωγραφική», ενώ τονίζει κάτι που χαρακτηρίζει και το κείμενο του «Mistra»: την απλότητα της διήγησης, που, όπως λέει, μας κάνει να ζήσουμε τη ζωή του τόπου «όχι λυρικά ή ποιητικά, αλλά κοντά στην καθημερινή του πραγματικότητα».

Πράγματι, διαβάζοντας στο «Mistra» ένα απόσπασμα από την επίσκεψή του στην Αθήνα και στον Πειραιά, είναι σαν να γυρνάμε πίσω στον χρόνο και να ξαναζούμε την καθημερινότητα της εποχής: «Ο Πειραιάς είναι το λιμάνι της Αθήνας, προς το οποίο η πρωτεύουσα απλώνει ραγδαία τα πλοκάμια της κατά μήκος των ηλεκτρικών σιδηροτροχιών, εκεί που σε λίγο καιρό τα σπίτια και τα εργοστάσια θα κρύψουν αυτή τη φαρδιά, σκονισμένη Αττική κορδέλα. Μέσα σε καπνισμένη ατμόσφαιρα, ένα δάσος από κατάρτια και φουγάρα προετοιμάζεται για ένα πιο κοπιαστικό αύριο και τη δημιουργία ενός μεγαλύτερου λιμανιού. Σοκάκια και μεγάλες αρτηρίες, παράγκες και παλάτια, βαπόρια και υπερωκεάνια, κάρα και λιμουζίνες – φτιάχνουν όλα τους μια μεγάλη εμπορική και ναυτική Βαβέλ».

Εφημερίδα όπως... ψωμί

Ενδιαφέρον έχει, επίσης, πως περιγράφει τους Αθηναίους ως δεινούς αναγνώστες εφημερίδων, κατά το ταξίδι του τρένου από τον Πειραιά έως το κέντρο της Αθήνας: «Στα 20 λεπτά της διαδρομής, όλοι διαβάζουν εφημερίδα. Είναι απίστευτο πόσες εφημερίδες τυπώνονται στην Ελλάδα! Και όλες τους είναι καλοφτιαγμένες, ευπαρουσίαστες, σε μεγάλα σχήματα και με ποικιλία τίτλων. Ολος ο κόσμος εδώ διαβάζει με τέτοια φρενίτιδα, που λένε πως η εφημερίδα είναι αγαθό εξίσου απαραίτητο με το ψωμί!». Διορατικός λαογράφος, εκλεπτυσμένος και ακούραστος ταξιδιώτης και καλλιτέχνης προικισμένος με πολυσχιδές και ουρανοκατέβατο χάρισμα, ο Φρανσουά Περιλά ήρθε αθόρυβα, σαν ένας φωτεινός απόστολος, και εξίσου σιωπηλά έφυγε. Τα περίπου 30 εκδοτικά διαμάντια που άφησε πίσω του εξυμνούν τις γραφικές τέχνες και δείχνουν με τον πιο εντυπωσιακό τρόπο το ψηλό ταβάνι των δυνατοτήτων τους, ενώ συνιστούν για τη χώρα μας άγνωστο εικαστικό θησαυρό και ανεκτίμητη παρακαταθήκη πολιτισμού.

Δύο από τα περίπου 70 ασπρόμαυρα ταξιδιωτικά σκίτσα του Περιλά που κοσμούν τον τόμο «Mistra»: Στον Μυστρά, κοιτώντας προς τη Μονή της Παντάνασσας (αριστερά) και η Μονή Δαφνίου (δεξιά).

Πόση Ιστορία χωράει σε ένα βιβλίο τσέπης;

Η Ελλάδα από τον Σωκράτη έως τη Χρυσή Αυγή

JAMES HENEAGE
Η πιο μικρή Ιστορία της Ελλάδας
μτφρ.: Ανδρέας Παππάς,
εκδ. Πατάκη, 2023, **σελ.** 344

Του **ΣΠΗΛΙΟΥ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Δεν μπορεί παρά να προκαλεί προβληματισμό το ότι τα πιο εύστοχα βιβλία για την ελληνική ιστορία εδώ και χρόνια τα υπογράφουν ξένοι συγγραφείς. Αντιρρήσεις θα υπάρξουν πολλές, αλλά ας θυμηθούμε στα γρήγορα τον Μαρκ Μαζάουερ και το τιτάνιο έργο του για το 1821, τις ολοκληρωμένες καταθέσεις του Ρόντριακ Μπίτον, τις αναμνήσεις, παλαιότερα, του Ζακ Λακαριέρ, το πώς εστίασε στην αρχαία Αθήνα ο Μπρους Κλαρκ ή ακόμα και πώς ο Κέβιν Οβεντεν προσπάθησε να αναλύσει το «φαινόμενο ΣΥΡΙΖΑ» προ επταετίας...

Ίσως παίζει ρόλο ότι έχουν πιο ψύχραιμη ματιά; Οτι είναι, μοιραία, αποστασιοποιημένοι; Οτι κάνουν την έρευνά τους ανεπηρέαστοι από οικογενειακές επιρροές και ιδεοληψίες;

Γεγονός είναι ότι έχουμε σταθεί τυχεροί, καθώς τις περισσότερες φορές, παραδίδουν εξαιρετικά βιβλία, πάντοτε άρτια επιστημονικά ή λογοτεχνικά και συνήθως εύστοχα, ακριβή και ιδιαιτέρως χρήσιμα.

Ερχεται, όμως, τώρα ο Τζέιμς Χενέιτζ και, από τον τίτλο κιόλας, προκαλεί: «Η πιο μικρή Ιστορία της Ελλάδας», υπόσχεται το εξώφυλλο και το περιεχόμενο στηρίζει την υπόσχεση: λιγότερα από είκοσι εκατοστά το ύψος της έκδοσης και μόλις 320 ωφέλιμες σελίδες το περιεχόμενο.

Κάθε σελίδα του βιβλίου καλύπτει κατά μέσον όρο ιστορική περίοδο 9,4 χρόνων!

Εύλογα ο ενδιαφερόμενος αναγνώστης θα αναρωτηθεί: ποια ιστορία καλύπτει ο συγγραφέας; Την αρχαιοελληνική; Τη βυζαντινή; Τον ταραγμένο 19ο αιώνα; Τη νεότερη ιστορία της χώρας; Οχι, ο Χενέιτζ αποφασίζει να αφηγηθεί τα... πάντα: ξεκινάει με τη μυθολογία και το δωδεκάθεο και καταλήγει στην καταδίκη της Χρυσής Αυγής.

«Μα είναι δυνατόν; Αυτό σημαίνει ότι κάθε σελίδα καλύπτει κατά μέσο όρο 9 χρόνια ιστορίας!», θα ήταν μία λογική αντίδραση; Κι όμως είναι! Και ναι, για την ακρίβεια... 9,4 χρόνια ανά σελίδα!

Ο 65χρονος Αγγλος συγγραφέας δεν έχει ακαδημαϊκά διαπιστευτήρια. Το σίγουρο είναι ότι αγαπάει τα βιβλία (το 1987 ήταν συνιδρυτής της αλυσίδας βιβλιοπωλείων Ottakar's, που, είκοσι χρόνια αργότερα, απορροφήθηκε από τα περίφημα Waterstone's), αγαπάει την ιστορία (ήταν ο εμπνευστής του Chalke Valley Festival, του μεγαλύτερου φεστιβάλ αφιερωμένου στην ιστορία που λαμβάνει χώρα στη Μεγάλη Βρετανία) και αγαπάει και... εμάς, καθώς, όχι μόνο έχει ήδη γράψει μία τετραλογία μυθιστορημάτων που διαδραματίζονται στο Βυζάντιο και μία νουβέλα για το 1824 και την ελληνική επανάσταση, αλλά ζει έξι μήνες τον χρόνο στο σπίτι του στην Καρδαμύλη!

Αρκούν όμως αυτά για να γράψεις ένα βιβλίο Ιστορίας το 2023; Οι ιστορικοί δεν θα αξιώνονταν καν να απαντήσουν σε αυτή την προσβλητική, για εκείνους, ερώτηση. Δυστυχώς ή ευτυχώς όμως, το 2023 αυτό που ίσως λείπει από τα ράφια με τα βιβλία Ιστορίας των βιβλιοπωλείων δεν είναι απαραίτητα ένας ακόμα «πλήρης» τόμος 700 σελίδων που θα ρίχνει φως σε μία σημαντική 50ετία. Αντίθετα, για ένα κοινό που επηρεάζεται από το TikTok, που επικοινωνεί με σλόγκαν, που διαβάζει ειδήσεις μόνον από τις επικεφαλίδες, και επιλέγει τα social media για να ενημερώνεται, ίσως η Ιστορία να πρέπει να γίνει «πιο μικρή», ώστε αρχικά να μη φαίνεται βαρετή και αποτρεπτική.

Γεγονότα από την αρχαιότητα έως σήμερα, μνημεία (στη φωτογραφία το Παναθηναϊκό Στάδιο), προσωπικότητες που πρωταγωνίστησαν στην ιστορική διαδρομή της Ελλάδας, όλοι και όλα έχουν θέση στο βιβλίο του Τζέιμς Χενέιτζ, ο οποίος μπορεί να μην έχει ακαδημαϊκά διαπιστευτήρια, όμως αγαπάει τα βιβλία, την Ιστορία και τους Ελληνες.

Καθαρά εμπορικά μιλώντας, δεν είναι εύκολο να εντοπίσεις ποιο είναι το κοινό στο οποίο απευθύνεται ο Χενέιτζ. Στην πατρίδα του, πόσοι είναι αυτοί που ενδιαφέρονται για την ιστορία της Ελλάδας; Στην πατρίδα μας, πόσοι θα δεχτούν συμπυκνωμένα μαθήματα Ιστορίας από έναν ξένο χωρίς περγαμηνές και χωρίς καν πολυσέλιδη βιβλιογραφία;

Κι όμως, για τους μεν πρώτους, ο Χενέιτζ εξηγεί ότι «οι Ελληνες, ως ο μόνος λαός που έχει εμπειρίες και από την έμμεση και την άμεση δημοκρατία, μπορούν να έχουν άμεση συμβολή στη διαδικασία ανανέωσης και επαναπροσδιορισμού της δημοκρατίας», ενώ συμπληρώνει πως «το χρέος του δυτικού πολιτισμού απέναντι στους Ελληνες δεν έχει εξοφληθεί», άποψη, βέβαια, που θα γινόταν αφορμή για έντονες διαφωνίες σε πολλές παρέες συμπατριωτών μας.

Αλλά και για τους δεύτερους, ο Χενέιτζ προφανώς καταλαβαίνει ότι υπάρχει μία ολόκληρη γενιά εκεί έξω που, καλώς ή κακώς, δεν γνωρίζει πολλά, πιθανότατα ούτε τα βασικά. Και το βιβλίο είναι γραμμένο ειδικά γι' αυτούς: μικρά κεφάλαια, συνοπτικές αναφορές, φωτογραφίες, πίνακες, γραφήματα, περιορισμένος συναισθηματισμός. Οπως γράφτηκε στο εξωτερικό, «από το άλφα ως το ωμέγα και από τον Σωκράτη ως τον ΣΥΡΙΖΑ, ό,τι θέλετε να μάθετε για την Ελλάδα βρίσκεται εδώ»!

Τα σέβη του συγγραφέα

Είναι «Η πιο μικρή Ιστορία της Ελλάδας» το βιβλίο που χρειαζόμασταν; Μάλλον όχι. Είναι, παραδόξως, ένα βιβλίο που άπαξ και το πιάσεις από περιέργεια στα χέρια σου δυσκολεύεσαι να το αφήσεις; Σαφέστατα.

Απορρίψτε το, αν πιστεύετε ότι δεν έχετε κάτι να μάθετε ή έστω να θυμηθείτε. Αλλά ας μη στερήσουμε από έναν ακόμα συγγραφέα να υποβάλει τα σέβη του και τον θαυμασμό του σε ένα λαό, που όπως έγραφε ο Ρόντριακ Μπίτον, «πάντοτε προσαρμοζόταν σε καταστροφικές αλλαγές και έβρισκε νέους τρόπους να επιβιώνει και να βάζει τη σφραγίδα του στον κόσμο γύρω του».

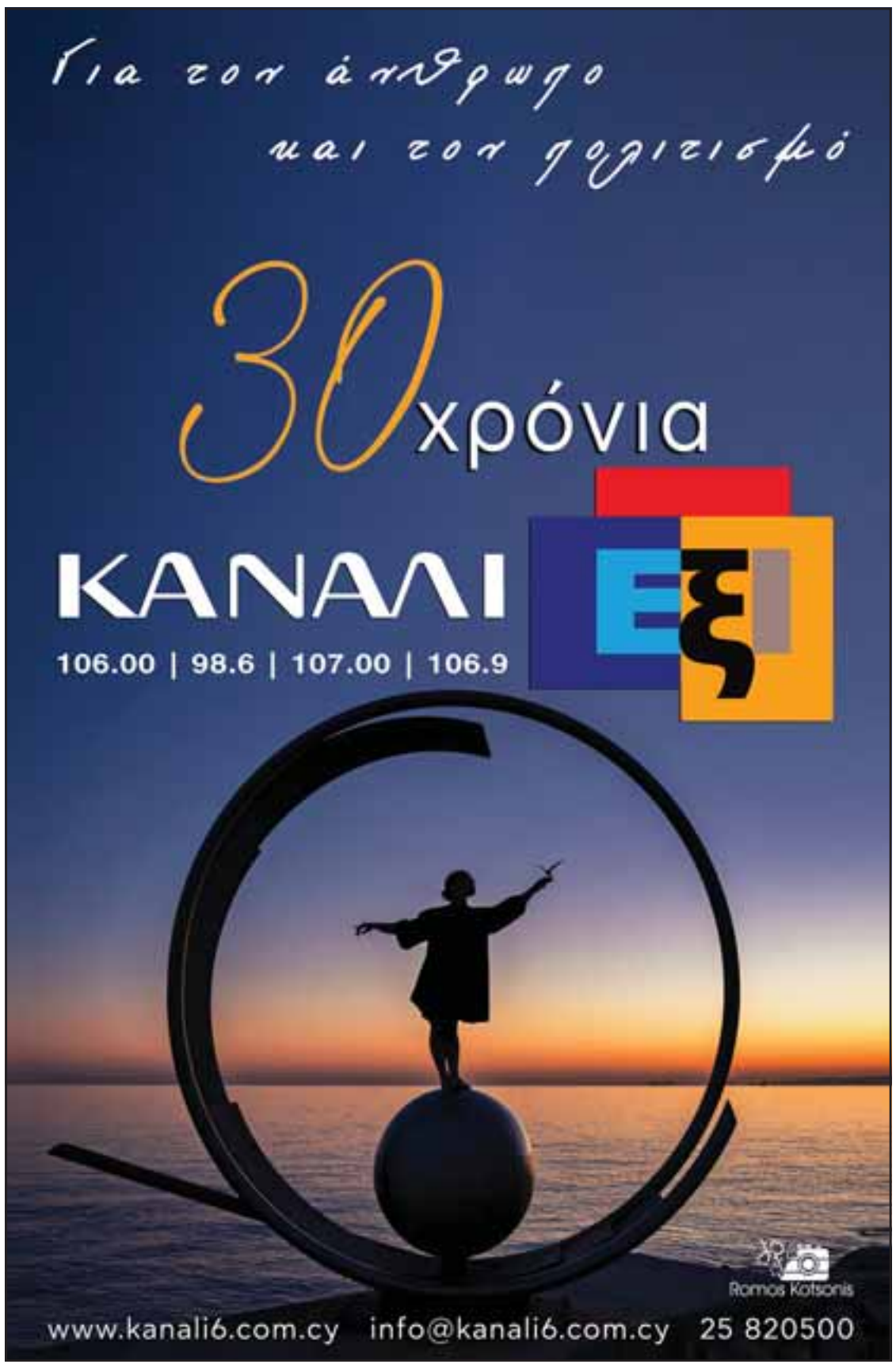

Υπαρξιακά ζητήματα μιας σύγχρονης «Μήδειας»

Το Μεγάλο Βραβείο Επιτροπής στη Βενετία

Η πρακτικώς άγνωστη Γκιουσλαζί Μαλάντα ερμηνεύει με αξιοθαύμαστο μέτρο τον τραγικό χαρακτήρα της μετανάστριας από τη Σενεγάλη που σκότωσε το παιδί της, σε ένα ούτως ή άλλως πολύ ώριμο φιλμ, από το οποίο θα μπορούσε να λείπει ίσως μόνο το κάπως φλύαρο φινάλε.

Σεντ Ομέρ ★★★½
ΔΡΑΜΑ (2022)
Σκηνοθεσία: Αλίς Ντιόπ
Ερμηνείες: Κάιγε Καγκάμε, Γκιουσλαζί Μαλάντα

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Η Αλίς Ντιόπ, μία από τις πιο υποσχόμενες νέες φωνές του ευρωπαϊκού κινηματογράφου, παρουσιάζει την πρώτη της μεγάλου μήκους ταινία, η οποία τιμήθηκε και με το Μεγάλο Βραβείο της Επιτροπής στο τελευταίο Φεστιβάλ Βενετίας. Αυτό το ιδιότυπο δικαστικό δράμα εκτυλίσσεται στη γαλλική πόλη Σεντ Ομέρ, εκεί όπου η νεαρή Λοράνς, μετανάστρια από τη Σενεγάλη, δικάζεται ως κατηγορούμενη για τον θάνατο της 15 μηνών κόρης της, η οποία βρέθηκε πνιγμένη κάπου στις βόρειες ακτές της χώρας. Τη δίκη παρακολουθεί η Ραμά, μια περίπου συνομήλικη συγγραφέας, η οποία συγκλονίζεται από όσα ακούει κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, ενώ καλείται να πάρει αποφάσεις σχετικά με τη δική της εγκυμοσύνη.

Σκηνοθετώντας με έναν «στεγνό», σχεδόν ντοκιμαντερίστικο, μινιμαλισμό, που στόχο έχει να αποφύγει το μελόδραμα και τις εύκολες συγκινήσεις, η Ντιόπ καταφέρνει να καθηλώσει τον θεατή μόνο με την ουσία όσων παρουσιάζονται στην οθόνη. Η υπόθεση της σύγχρονης «Μήδειας» δεν έχει τόσο να κάνει με το σχήμα δίκαιο - άδικο ή τις αποκαλύψεις που θα οδηγήσουν σε ανατροπές· η Λοράνς αποδέχεται εξαρχής τις κατηγορίες που της αποδίδονται, όμως δηλώνει αθώα καθώς πιστεύει πως δεν είχε άλλη επιλογή από το να σκοτώσει το παιδί που απέκτησε με έναν κατά πολύ μεγαλύτερό της άνδρα. Απέναντί της βρίσκεται η (λευκή) Γαλλίδα δικαστής, προσεκτική και μειλίχια, αναδεικνύοντας με τις ερωτήσεις της πολιτισμικές διαφορές, ζητήματα φύλου αλλά και βαθύτερης ουσίας, στα οποία η μορφωμένη –αλλά ταυτόχρονα προληπτική– Λοράνς απαντά με αναπάντεχη διαύγεια.

Στο επίκεντρο βέβαια της διαδικασίας, καθώς και της ταινίας συνολικά, βρίσκεται η μητρότητα. Χρησιμοποιώντας συνεχείς

Η Αλίς Ντιόπ δημιουργεί μια μίνι σπουδή γύρω από τον ισχυρότερο φυσικό δεσμό, αυτόν της μητρότητας – η προσέγγισή της είναι πολύπλευρη και γεμάτη ερωτήματα, δεν προσφέρει εύκολες απαντήσεις.

αντικατοπτρισμούς ανάμεσα στη Ραμά, στην κατηγορούμενη αλλά και στη μητέρα της που βρίσκεται εκεί, συν τις αντιδράσεις των υπόλοιπων γυναικών, οι οποίες καταγράφονται στα πρόσωπά τους ενώ μιλάει κάποιος από τους πρωταγωνιστές, η Ντιόπ δημιουργεί μια μίνι σπουδή γύρω από τον ισχυρότερο ίσως φυσικό δεσμό – η προσέγγισή της, δε, είναι πολύπλευρη και γεμάτη ερωτήματα, αντί να προσφέρει οποιαδήποτε εύκολη απάντηση στον θεατή.

Ιδιαίτερη μνεία, τέλος, πρέπει να γίνει στις πολύ καλές ερμηνείες, με πρώτη αυτή της πρακτικά άγνωστης Γκιουσλαζί Μαλάντα, η οποία ερμηνεύει τον τραγικό χαρακτήρα με αξιοθαύμαστο μέτρο, σε ένα ούτως ή άλλως πολύ ώριμο φιλμ, από το οποίο θα μπορούσε να λείπει ίσως μόνο το κάπως φλύαρο φινάλε.

HOME CINEMA

Οταν η καταπιεσμένη οργή γίνεται βεντέτα

Επάνω, ο Στίβεν Γέουν και η Αλι Γουόνγκ πρωταγωνιστούν στη μίνι σειρά του Netflix «Beef». Κάτω, σκηνή από την ταινία «Joyland», που είναι διαθέσιμη στο Cinobo.

Beef
ΔΡΑΜΕΝΤΙ (2023)
Δημιουργός: Λι Σουνγκ Τζιν
Ερμηνείες: Στίβεν Γέουν, Αλι Γουόνγκ

Ασιάτες και Αμερικανοί ενώνουν για μία ακόμη φορά τις δυνάμεις τους για μια απολαυστική μίνι σειρά που προσγειώθηκε πρόσφατα στην πλατφόρμα του Netflix. Ο Ντάνι Τσο είναι ένας τεχνίτης που παλεύει να τα βγάλει πέρα πιστεύοντας πως η ζωή διαρκώς τον αδικεί. Η Εϊμι Λάου, από την πλευρά της, είναι μια επιτυχημένη μπιζνεσγούμαν και μητέρα, η οποία ωστόσο νιώθει εξαντλημένη από την απαιτητική καθημερινότητά της. Οταν οι δυο τους θα βρεθούν αντιμέτωποι στον δρόμο, η καταπιεσμένη οργή τους θα εκραγεί, ξεκινώντας μια αλλόκοτη βεντέτα που θα αναστατώσει τόσο τους ίδιους όσο και όλους τους υπόλοιπους γύρω τους.

Ο υποψήφιος για Οσκαρ Στίβεν Γέουν («Minari») συναντά τη διάσημη αυτοσχεδιαστική κωμικό Αλι Γουόνγκ σε μια σειρά 10 τριαντάλεπτων (περίπου) επεισοδίων που βλέπεται απνευστί. Οι εντάσεις εδώ ανεβοκατεβαίνουν με ρυθμούς... κρυπτονομισμάτων, ενώ το περιθώριο είναι γεμάτο από εύστοχα σχόλια, γύρω από τον σύγχρονο τρόπο ζωής, τις ανισότητες, την κυριαρχία της εικόνας έναντι της ουσίας και πολλές άλλες λεπτομέρειες που χαρακτηρίζουν το καλογραμμένο σενάριο του Κορεάτη Λι Σουνγκ Τζιν και των συνεργατών του. Κυρίως το σύνολο καταφέρνει να θίξει όλα αυτά τα θέματα παραμένοντας διασκεδαστικό και σε γενικές γραμμές ανάλαφρο, κάτι το οποίο ολοφάνερα οφείλεται και στους δύο εξαιρετικούς πρωταγωνιστές του.

Joyland ★★½
ΔΡΑΜΑ (2022)
Σκηνοθεσία: Σαΐμ Σαντίκ
Ερμηνείες: Αλίνα Καν, Αλί Τζουνέτζο

Από την πλατφόρμα του Cinobo επιλέγουμε την επίσημη πρόταση του Πακιστάν για τα φετινά Οσκαρ, η οποία βραβεύθηκε και με τον Queer Χρυσό Φοίνικα του Φεστιβάλ Καννών. Καθώς ο αδελφός του γιορτάζει τον ερχομό στη ζωή της τέταρτης κόρης του, η πίεση στον άτεκνο Χαϊντέρ να αποκτήσει ένα γιο αυξάνεται όλο και περισσότερο από τον πατριάρχη της οικογένειας πατέρα του.

Εκείνος, στο μεταξύ, πιάνει δουλειά σε ένα ερωτικό χοροθέατρο, όπου εμφανίζεται και μια όμορφη και δυναμική τραβς. Ο παράνομος έρωτας που θα αναπτυχθεί μεταξύ τους θα φέρει τα πάνω κάτω στη συντηρητική οικογένεια, βγάζοντας στην επιφάνεια και τις καταπιεσμένες σεξουαλικές επιθυμίες των υπόλοιπων μελών. Ο Σαΐμ Σαντίκ υπογράφει σενάριο και σκηνοθεσία σε ένα φιλμ κοινωνικού σχολιασμού πάνω στις συμβάσεις και στις προκαταλήψεις που βασιλεύουν στη χώρα του, παραμένοντας ταυτόχρονα συγκινητικό και ανθρώπινο. Η διάρκειά του βέβαια, περίπου δύο ώρες, θα μπορούσε να είναι αρκετά μικρότερη, ενώ και κάποιες από τις σκηνές του μοιάζουν επιτηδευμένες προκειμένου να πυροδοτήσουν τα αντανακλαστικά του θεατή.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Το πληθωρικό και θυελλώδες ταλέντο της Πλάμενα Μάνγκοβα

Ευπρόσδεκτη υπήρξε η επιστροφή του Βέλγου αρχιμουσικού Μισέλ Τιλκέν στο πόντιουμ της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών. Στις 18 Μαρτίου διηύθυνε το τέταρτο Κοντσέρτο για πιάνο του Σεργκέι Ραχμάνινοφ με σολίστ την Πλάμενα Μάνγκοβα και την δημοφιλή πέμπτη Συμφωνία του Ντμίτρι Σοστακόβιτς.

Η βραδιά ξεκίνησε με τη «Μικρασιατική Ραψωδία» του Γιάννη Κωνσταντινίδη, την οποία ο ίδιος ο Σμυρνιός συνθέτης είχε χαρακτηρίσει ως «μουσικό επιτύμβιο μιας ζωής και ενός κόσμου για πάντα χαμένων». Στο έργο αξιοποιούνται αυθεντικές παραδοσιακές μελωδίες της Μικράς Ασίας. Η επεξεργασία τους και κυρίως η διάφανη ενορχήστρωση με τον διακριτό ρόλο που δίδεται, ειδικά στα ξύλινα πνευστά, παραπέμπει ευθέως στον Ραβέλ, ενώ το τέλος της δεν κρύβει την επίδρασή του από την απολύτως αντίστοιχη κατάληξη του «Μπολερό». Ολα αυτά τα αναγνώρισε και τα ανέδειξε θαυμάσια ο Τιλκέν. Βέβαια, προϋπόθεση μιας επιτυχημένης ερμηνείας του συγκεκριμένου έργου είναι η εξίσου επιτυχής απόδοση του ιδιαίτερου ύφους και της αισθητικής των χορών της Μικράς Ασίας, στοιχείο που δεν είναι εύκολο να αντιληφθεί πάντοτε, και σε όλες του τις διαστάσεις, ένας αρχιμουσικός προερχόμενος από διαφορετική παράδοση.

Η Βουλγάρα πιανίστρια Πλάμενα Μάνγκοβα μοιάζει με «δύναμη της φύσης». Πολλαπλά πληθωρική, θυελλώδης, με ήχο μεγάλο και απολύτως ασφαλή, όπως επίσης με εντυπωσιακή δεξιοτεχνική άνεση, υπήρξε ιδανική επιλογή για το ιδιαίτερο τέταρτο Κοντσέρτο του Ραχμά-

Ο Μισέλ Τιλκέν ανέδειξε τη δραματικότητα της δημοφιλούς πέμπτης Συμφωνίας του Ντμίτρι Σοστακόβιτς.

νινοφ. Στο έργο αυτό, το πιάνο δεν αξιοποιείται τόσο ως σολιστικό όργανο, όσο ως μέρος μιας επιβλητικής ορχήστρας, με την οποία συχνά συνεργάζεται, αλλά στην οποία εξίσου συχνά αντιπαρατίθεται. Επομένως, απαιτούνται όλα τα χαρακτηριστικά της Μάνγκοβα που προαναφέρθηκαν, προκειμένου ο σολίστ κατ' αρχάς να ακούγεται και να μην εξαφανίζεται στη θάλασσα της κάποτε εξαιρετικά πυκνής ενορχήστρωσης και στη συνέχεια να μπορεί να αρθρώσει διακριτό λόγο, όπου τον προβλέπει ο Ραχμάνινοφ. Στα δύο ζωηρά μέρη του έργου υπήρχε ένα άγχος ως προς την απόδοση του οργιαστικού πιανιστικού μέρους, αισθητό ακόμη κι αν έκλεινε κανείς τα μάτια. Με ανοιχτά, το στοιχείο αυτό επέτεινε το γεγονός ότι η πιανίστρια ερμήνευσε το Κοντσέρτο με παρτιτούρα, την οποία ξεφύλλιζε η ίδια ή η κοπέλα που καθόταν πλάι της με προφανή αγωνία λόγω της ορμητικότητας και της ταχύτητας του έργου. Την τέχνη της φανέρωσε η Μάνγκοβα εκτός προγράμματος στο περίφημο «Νυχτερινό» αρ. 20 του Σοπέν: μια εντελώς ιδιαίτερη ερμηνεία, με ήχο ασφαλή και ισχυρό, διόλου φευγαλέο, ο οποίος όμως χάρη στην ποιητική διαμόρφωση των φράσεων με πολύ μεγάλη πλαστικότητα, πέτυχε ένα εξαιρετικά εκφραστικό αποτέλεσμα.

Στο δεύτερο μέρος ακούστηκε η πέμπτη Συμφωνία του Σοστακόβιτς. Η ερμηνεία στηρίχθηκε από εξαιρετικές συνεισφορές, κυρίως από τα ξύλινα (Γιάννης Οικονόμου, Πιλαφτσή, Τζέκος) και τις άρπες (Ξαγαρά, Κρουτσέρου). Περισσότερο από τα αβανταδόρικα μηχανιστικά ζωηρά μέρη που ήταν πολύ καλά συντονισμένα, ξεχώρισε η ερμηνεία στο αργό, όπου ο Τιλκέν ανέδειξε τη δραματικότητα της γραφής, αποσπώντας ιδιαίτερα εκφραστικό, γεμάτο ένταση ήχο από τα έγχορδα.

ΜΑΡΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ

Η Πλάμενα Μάνγκοβα υπήρξε ιδανική επιλογή για το ιδιαίτερο τέταρτο Κοντσέρτο του Σεργκέι Ραχμάνινοφ.

Μουσείο φανταστικής ρωμαϊκότητας

Ο Ισπανός αρχιτέκτονας Ραφαέλ Μονέο επιστρέφει στη Μέριδα για να επιμεληθεί την επέκταση του εμβληματικού έργου του

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΑΤΟΥ**

Αυτή την εποχή ξεκινούν οι εργασίες επέκτασης του Μουσείου Ρωμαϊκής Τέχνης στη Μέριδα, στη νοτιοδυτική Ισπανία. Η μελέτη έχει ανατεθεί στον ίδιο αρχιτέκτονα που σχεδίασε το μουσείο πριν από σαράντα χρόνια: πρόκειται για τον Ραφαέλ Μονέο (1937), τον μόνο Ισπανό αρχιτέκτονα που χάρη ακριβώς σε αυτό το έργο απέσπασε το 1996 το βραβείο Pritzker. Γιατί όμως; Το Μουσείο Ρωμαϊκής Τέχνης στη ρωμαϊκή Augusta Emerita, στα σύνορα σχεδόν με την Πορτογαλία, είναι ένα από τα ωραιότερα μουσεία στην Ευρώπη, κορυφαίο παράδειγμα δημόσιας αρχιτεκτονικής στην ακμή του μεταμοντερνισμού της δεκαετίας του 1980. Στο έργο αυτό του Μονέο συντίθενται με τρόπο ιδιοφυή βασικά στοιχεία της τέχνης της αρχιτεκτονικής, κατ' αρχάς σε ό,τι αφορά τη σχέση της με την αρχαιολογία. Έννοιες όπως μνήμη, ένταξη, πολιτισμική συνέχεια, μεταφορά, σύμβαση, διάλογος του μοντέρνου με την ιστορική κληρονομιά, αλλά και την αλληγορική της μεταγραφή, βρίσκουν εδώ μια σπάνια πραγμάτωση στο πανόραμα της διεθνούς αρχιτεκτονικής των τελευταίων δεκαετιών.

Στο Μουσείο Ρωμαϊκής Τέχνης της ισπανικής πόλης συντίθενται τα βασικά στοιχεία της αρχιτεκτονικής σε σχέση με την αρχαιολογία.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΑΤΟΣ

Το ρωμαϊκό θέατρο της Μέριδα είναι χωρητικότητας 5.500 θεατών και από το 1934 φιλοξενεί φεστιβάλ αρχαίου δράματος.

Η «Ρώμη της Ισπανίας»

Η μακρινή επαρχιακή Μέριδα στα βόρεια της Σεβίλλης, αυτή η «Ρώμη της Ισπανίας» είναι ένα είδος τεράστιου αρχαιολογικού πάρκου πάνω στο οποίο εγκαταστάθηκε η νεότερη πόλη. Ιδρύθηκε από τον Αύγουστο το 25 π.Χ. ως προκεχωρημένο φυλάκιο της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας και συνιστά εύγλωττη αποτύπωση της ισχύος της. Εντυπωσιακές μαρτυρίες, μαζί με άλλα μνημεία, παραμένουν σήμερα το θέατρο, το αμφιθέατρο και το στάδιο, που συνέβαλαν ώστε το αρχαιολογικό συγκρότημα της Μέριδα να περιλαμβάνεται στον κατάλογο των μνημείων UNESCO παγκόσμιας κληρονομιάς. Στο εντυπωσιακό αυτό θέατρο των 5.500 θεατών πραγματοποιείται από το 1934 και κάθε καλοκαίρι φεστιβάλ αρχαίου δράματος. Το θέατρο εγγράφεται έτσι στη μακρά ευρωπαϊκή παράδοση αναβίωσης των αρχαίων ελληνικών τραγωδιών, που ξεκινάει το 1914, με το θρυλικό θέατρο των Συρακουσών στη Σικελία.

Για τη στέγαση του τεράστιου σε ποσότητα και σημασία αρχαιολογικού υλικού της πόλης, ο Μονέο σχεδιάζει στις αρχές του 1980 ένα μουσείο πάνω στον αρχαιολογικό χώρο, που βρισκόταν ήδη σε άμεση επαφή με τον νεότερο αστικό ιστό (την ίδια προσέγγιση θα συναντήσουμε έπειτα από δύο δεκαετίες στο αθηναϊκό Μουσείο της Ακρόπολης). Ο Μονέο, λάτρης της τέχνης των Ρωμαίων, συνθέτει ένα αρχιτεκτονικό δοκίμιο ως αναπαράσταση της ρωμαϊκότητας, καταφεύγοντας σε μια αφηρημένη και υπαινικτική εικονογραφία. Επιχειρεί τη διατύπωση μιας ιδέας ιστορικής μνήμης, ενσωματώνοντας ωστόσο στοιχεία και άλλων εποχών, από τη γοτθική αρχιτεκτονική έως τη νεότερη βιομηχανική παράδοση. Σκηνοθετεί μνημονικές αναγωγές, χωρίς ποτέ να καταφεύγει στη μορφοκρατική μίμηση. Συγκροτεί και ανακατασκευάζει για λογαριασμό μας μια πραγματικότητα «κατ' αναλογία», σε ένα διφορούμενο παιχνίδι ανάμεσα στον ρεαλισμό του βιωμένου περιβάλλοντος και τη φανταστική μορφή του παρελθόντος.

Το μουσείο τοποθετείται σε μικρή απόσταση και βρίσκεται σε διάλογο με το ρωμαϊκό θέατρο και το αμφιθέατρο. Δεν χαρακτηρίζεται από ισόμορφες όψεις ούτε από μια ιδέα συμμετρίας. Στο μέτωπο στο οποίο τοποθετούνται οι υπηρεσίες του μουσείου, πάνω στον οδικό άξονα που το διαχωρίζει από τον αρχαιολογικό χώρο, δεν προσδίδεται μορφολογική έμφαση ως να επρόκειτο για κύρια όψη, αλλά αντίθετα προτείνεται ένας «οικιακός» χαρακτήρας, με τα χαρακτηριστικά μεσογειακά παραθυρόφυλλα των γραφείων. Η είσοδος γίνεται πλευρικά και πάνω στην επιμήκη τυφλή «γοτθική» πλευρά του κτιρίου προς την πόλη, η οποία μορφοποιείται με βάση τη ρυθμική ακολουθία ρωμαλέων αντηρίδων. Οι υπηρεσίες υποδοχής των επισκεπτών διαχωρίζονται σαφώς από τον κύριο μουσειακό οργανισμό: για να τον προσεγγίσει κανείς κατεβαίνει ένα επίπεδο πάνω σε μια διπλή ράμπα, σε μια πορεία μύησης, αναμονής και προετοιμασίας για την αποκάλυψη.

Το αριστούργημα του Μονέο είναι ένα αρχιτεκτονικό δοκίμιο, για το οποίο τού απονεμήθηκε το βραβείο Pritzker το 1996.

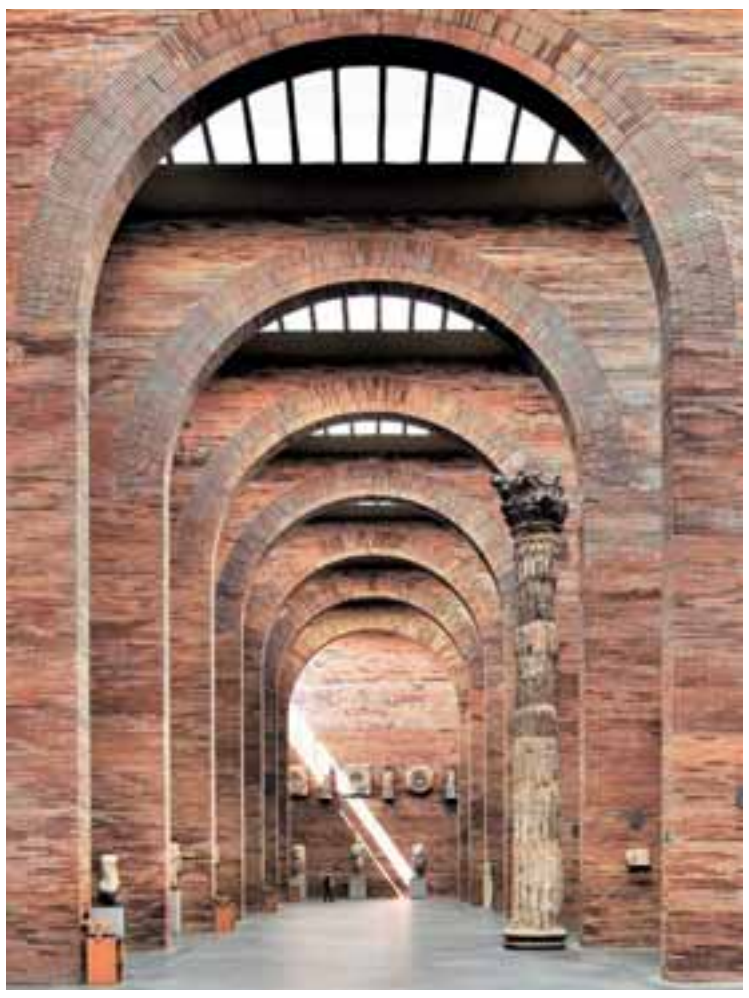

ΑΝΔΡΕΑΣ ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΑΤΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΑΤΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΑΤΟΣ

Η οργάνωση του μουσείου βασίζεται στην αλληλουχία επάλληλων τοίχων, η οποία «διεμβολίζεται» από ένα εγκάρσιο κεντρικό κλίτος με διαδοχικά τόξα, που παραπέμπουν στην Πύλη του Τραϊανού, εμβληματικό μνημείο της πόλης.

Ενας υποβλητικός μνημειακός χώρος με αλληγορικές αναφορές

Το εσωτερικό του μουσείου στην πραγματικότητα είναι μεγαλύτερο και ακόμη πιο μνημειακό από ό,τι δείχνουν και οι πιο έντεχνες φωτογραφήσεις (τούτο επιβεβαιώνει για άλλη μια φορά το γεγονός ότι αρχιτεκτονική είναι μόνο αυτό που μπορούμε να επισκεφθούμε και να βιώσουμε διά ζώσης). Ωστόσο, η αρχική αίσθηση της μνημειακότητας του εσωτερικού δεν έχει να κάνει –μόνο– με το μέγεθος, αλλά με τη γλώσσα και την υποβλητικότητα του χώρου. Δεν σχετίζεται με ζητήματα ιεραρχίας, συμμετρίας ή υλικών, αλλά με την εκφραστική ένταση και την αινιγματικότητα των αναφορών. Μνημειακή είναι και η Νέα Εθνική Πινακοθήκη του Mies στο Βερολίνο, τα κτίρια του Λε Κορμπιζιέ στη Σαντιγκάρ, η αρχιτεκτονική του Λούις Καν. Το στοιχείο της μνημειακότητας δεν αποκλείεται από την αρχιτεκτονική της εποχής μας, όταν μετασχηματίζει και νοηματοδοτεί στοιχεία του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, του πολιτισμικού χώρου ή της συλλογικής μνήμης.

Η οργάνωση του εσωτερικού του μουσείου βασίζεται στην αλληλουχία επάλληλων τοίχων, που δεν είναι ρωμαϊκής αλλά γοτθικής προέλευσης. Η αλληλουχία αυτή «διεμβολίζεται» από ένα εγκάρσιο κεντρικό κλίτος με διαδοχικά τόξα, που αντλούν έμπνευση από την Πύλη του Τραϊανού, μνημείο ακόμη και σήμερα εμβληματικό στην πόλη Μέριδα. Στα αριστερά αυτού του κεντρικού κλίτους τοποθετούνται εκθεσιακοί χώροι εν σειρά σαν «παρεκκλήσια» καθολικής βασιλικής, ενώ στα δεξιά αναπτύσσεται ο κύριος εκθεσιακός χώρος με βάση συνθετικές και λειτουργικές αρχές της μοντέρνας αρχιτεκτονικής. Στην ουσία δεν υπάρχουν «εκθεσιακά δωμάτια» αλλά διαμπερείς χώροι με πολλαπλές οπτικές φυγές, όπου η ροή της κίνησης των επισκεπτών είναι ελεύθερη και ανεμπόδιστη. Ο φωτισμός είναι κυρίως φυσικός, όπως αρμόζει σε ένα μουσείο γλυπτών. Τα εκθεσιακά αντικείμενα τοποθετούνται με ελευθερία και άνεση στον χώρο, σε βάθρα και ενθέσεις εξεπιτούτου σχεδιασμένα: αναγνωρίζεται εδώ η επιρροή της ιταλικής σχολής, των μουσείων για παράδειγμα του Κάρλο Σκάρπα, του Φράνκο Αλμπίνι κ.λπ. Κορυφαίο εκθεσιακό επεισόδιο αποτελεί ο τοίχος-οθόνη στο προοπτικό βάθος του τοξωτού αναπτύγματος: εδώ η τοποθέτηση των σπαραγμάτων αντλεί έμπνευση από τη διαμόρφωση της βίλας Μέντιτσι στη Ρώμη του 16ου αιώνα. Μια αντίστοιχη λύση «αρχαιολογικής βιβλιοθήκης» επέλεξε και ο Ντέιβιντ Τσίπερφιλντ για το εξαιρετικό Νέο Μουσείο, που πριν από λίγα χρόνια αποκατέστησε στο Βερολίνο. Είναι, τέλος, ενδεικτικό το όνομα «κρύπτη» που έχει δοθεί στον υπόγειο χώρο, μια υποβλητική κατακόμβη αρχαιολογικών ευρημάτων με ελεύθερη και εκεί την πορεία του επισκέπτη.

Συνομιλία με το περιβάλλον

Ο έκτακτος μεταμοντερνισμός του Ραφαέλ Μονέο σε αυτό το μουσείο είναι αυθεντικά ευρωπαϊκός. Δεν κανιβαλίζει την Ιστορία, όπως ο αντίστοιχος αμερικανικός, αλλά την εμπεριέχει και την αναδεικνύει, δίχως την παραμικρή ιστορικιστική πρόθεση. Ως εκ τούτου είναι από τη φύση του «τοπικιστικός»: ο Μονέο συλλαμβάνει το έργο του και συνδιαλέγεται με το περιβάλλον, με μια ευαισθησία που συνηθίζουμε να αποδίδουμε στους ζηλωτές του «κριτικού τοπικισμού». Αντίστοιχη ευαισθησία επιδεικνύει με την επιλογή και τη χρήση των υλικών κατασκευής. Η διερεύνηση των εκάστοτε πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων αποτελεί επίσης άλλη μια άυλη αξία της αρχιτεκτονικής του. Το έργο του Μονέο, παρά τη διαφορά των αρχικών εμπειριών, θα μπορούσε να συνδιαλλαγεί με εκείνο ενός αρχιτέκτονα νεότερου, αλλά αντίστοιχα και αυθεντικά «Ευρωπαίου» όπως ο Ντέιβιντ Τσίπερφιλντ, σε ό,τι αφορά ζητήματα ένταξης, μνήμης, υλικότητας και κατανόησης των πολιτιστικών συμφραζομένων.

Στο μουσείο της Μέριδα, αυτή την αρχειοθήκη πέτρινων ερειπίων, το αέναο παιχνίδι του παλαιού και του νέου, του πρωτότυπου και της παραπομπής προκαλεί μια σταθερή νοητική εγρήγορση. Υδραγωγεία, λουτρά, γέφυρες, υπόγειες στοές, τόξα ρωμαϊκής ή μεσαιωνικής προέλευσης ανακαλούνται εδώ ως αλληγορική σκηνογραφία, καθώς συμβιώνουν με τον αντιστικτικά ρασιοναλιστικό σχεδιασμό του εκθεσιακού περιβάλλοντος, σε διαφορετικά επίπεδα, όχι μόνο από την άποψη της χωρικής πλοκής αλλά και ως προς το είδος και τη μορφή των υλικών (δάπεδα, κουπαστές κ.λπ.). Η ιδιοφυέστερη ωστόσο αναγωγή έχει να κάνει με τους επάλληλους «ρωμαϊκούς» τοίχους, οι οποίοι έχουν κατασκευαστεί με δύο στρώσεις τούβλων που χρησιμοποιούνται ως «ξυλότυποι» για την ενδιάμεση έγχυση του σκυροδέματος. Οι τοίχοι εμφανίζονται στον επισκέπτη χωρίς ορατή συνδετική ύλη, που θα τους προσέδιδε δομικό ή «αρχαιολογικό» βάρος. Ό,τι φαίνεται συνεπώς είναι η σκηνοθετημένη εικασία-αφηρημένη αναγωγή σε μια ποιητική ρωμαϊκότητα, που απαλλάσσει το κτίριο από κάθε πρόθεση μηχανιστικού μιμητισμού. Η τέχνη βιώνει μέσα στην τέχνη, σε ένα κέλυφος που δεν ανακατασκευάζει μια εποχή, αλλά τη μνημονική της ιδέα στην πολιτισμική μας αντίληψη.

Ο κ. Ανδρέας Γιακουμακάτος, ομότιμος καθηγητής ΑΣΚΤ, είναι καθηγητής στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Φλωρεντίας.

Την Κυριακή 7 Μαΐου
μαζί με την «Καθημερινή»

Κάρολος Γ'

ο άνθρωπος, ο βασιλιάς

Christopher Andersen,
Victoria Hislop,
Hillary Rose,
Ελεάννα Βλαστού,
Χρήστος Ζαμπούνης,
Ρωμανός Γεροδήμος,
Θύμιος Τζάλλας,
και άλλες δώδεκα
υπογραφές σε ένα
πρωτότυπο βιβλίο
που φωτίζει την
προσωπικότητα
και τον ρόλο του νέου
Βρετανού μονάρχη
και αναδεικνύει τους
ιδιαίτερους δεσμούς
του με την Ελλάδα.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ